

శ్రీమతేరామానుజాయనమః

విషయసూచికా.

ప్రథమాధికారః.			పు.	పం.
మద్దళాచరణమ్	౧	౧౦
ప్రమాణనిరూపణమ్...	౧	౧౮
ప్రత్యక్షాది నిరూపణమ్	౩	౧
వేదస్యపూర్వోత్తరభాగద్వయాత్మకత్వకథనమ్	౪	౨౦
తస్యపరమాత్మప్రతిపాదకత్వకథనమ్	౫	౩
ఉపమానాదిపంచకస్యప్రత్యక్షానుమానాగమేష్వనర్భతత్వకథనమ్	౫	౬
వేదాంగాత్మకశిక్షాదిస్వరూపనిరూపణమ్	౫	౧౭
పూర్వోత్తరమీమాంసయోరైకశాస్త్రకథనమ్	౬	౧౬
స్మృతేః, ఇతిహాసపురాణయోశ్చపూర్వోత్తరభాగోపబృంహణత్వకథనమ్	౮	౧
పురాణలక్షణనిరూపణమ్	౮	౧౦
ఇతిహాసనిరూపణమ్	౮	౧౫
పురాణాపేక్షయా ఇతిహాసస్యప్రాబల్యకథనమ్	౯	౪
అష్టాదశవిద్యాస్వరూపనిరూపణమ్	౯	౧౨
పురాణస్యసాత్త్వికత్వాదినిరూపణమ్	౧౦	౧
అష్టాదశపురాణస్య రుద్రపరత్వశంకాపూర్వక నారాయణపరత్వసమర్థనమ్	౧౧	౩
వేదస్యనిత్యత్వసమర్థనమ్	౧౨	౬
సాక్ష్యాదితత్త్వస్యాపి పరమాత్మప్రతిపాదకత్వకథనమ్	౧౩	౧౮
సాక్ష్యయోగపాశుపతమతనిరూపణమ్	౧౪	౧౬
శ్రీహంచరాత్రస్య ప్రమాణతమత్వసమర్థనమ్	౧౫	౧౨
బ్రహ్మస్వరూపనిరూపణమ్	౧౭	౧
తస్యకారణత్వనిరూపణమ్	౧౭	౧౩

ద్వితీయాధికారః.			పు.	పం.
తస్యత్రవిధకారణత్వనిరూపణమ్	౧౮	౯
తస్మాదపాదానకారణత్వసమర్థనమ్	౨౦	౧
సృష్టిదైవవిధ్యకథనమ్	౨౨	౧౫
సమష్టిసృష్టినిరూపణమ్	౨౨	౧౮
అన్యకనిర్ణయమ్	౨౩	౧౦
మహత్తత్వనిరూపణమ్	౨౫	౪
తత్రసాత్వికబుద్ధినిరూపణమ్	౨౫	౧౧
రాజస	,,	౧౬
తామస	,,	౨౦
మహత్తత్వాదహంకారోత్పత్తికథనమ్	౨౬	౭
కైకాకాహంకారాత్ ఏకాదశేంద్రియోత్పత్తికథనమ్			౨౬	౧౭
ఏకాదశేంద్రియజ్ఞానం భూతాదేరుత్పత్తికథనవచనానా మన్యపర				
...	౨౭	౮
జ్ఞానేంద్రియనిరూపణమ్	,,	౧౦
తత్త్వేంద్రియనిరూపణమ్	,,	౧౪
మనః జ్ఞానకరేంద్రియోభయనహకారిత్యకథనమ్	౨౮	౧
ఇంద్రియజామణ్యత్వసమర్థనమ్	,,	౪
భూతాదేస్తన్మాత్రాద్యుత్పత్తికథనమ్	,,	౨౦
పరమాత్మనః భూతోత్పత్తికథనవచనానాం తాత్పర్యకథనమ్			౨౯	౨౨
తన్మాత్రాదెంకాకాద్యుత్పత్తికథననిరూపణమ్	౩౦	౧౮
పంచీకరణసకారకథనమ్	౩౩	౧
అణ్ణసృష్టిసకారనిరూపణమ్	౩౪	౧౧
చతుర్ముఖసృష్టికథనమ్	౩౫	౯
తృతీయాధికారః.				
చతుర్దశభువననిర్ణయమ్ [సప్తపాతాశనిరూపణమ్] ...			౩౮	౭
అదస్తస్యపాతాశాదిధారకత్వకథనమ్	౩౯	౫

			పు.	పం.
తస్తాత్కలాగ్నిరుద్రోత్పత్తికథనమ్	౩౯	౧౭
భూమణ్డలస్వరూపకథనమ్	౪౪	౬
భూమణ్డలోపరివర్తమాన మేరుస్థాననిరూపణమ్	,,	౧౨
మేఱోపార్వస్థవర్ష పరవృతనామాదికథనమ్	,,	౧౫
భారతపర్వాదినిరూపణమ్	౪౧	౩
భారతపర్వ శ్రేష్ఠతాకథనమ్	౪౩	౧౨
భారతపర్వ నవభేదకథనమ్	౪౪	౧౬
ప్లక్షద్వీపపర్వనమ్	౪౬	౧౦
శాలలిదీప్వ పర్వనమ్	౪౭	౧౪
కుశదీప్వ	,,	...	౪౮	౧౦
క్రాంచదీప్వ	,,	...	౪౯	౪
శాకదీప్వ	,,	...	౪౯	౨౪
పుష్కరదీప్వ	,,	...	౬౧	౧౧
పంచాశతోక్తిభూమణ్డలనిర్ణయమ్	౬౩	౧౫
యోజనాదిసంఖ్యానిరూపణమ్	౬౪	౯

చతుర్థాధికారః.

నరకనిరూపణమ్	౬౭	౧
నరకస్థాననామాదినిరూపణమ్	,,	౧౨
ప్రాయశ్చిత్తనిరూపణమ్	౭౬	౨౨
అస్తరిక్షలోకాదినిరూపణమ్	౮౨	౯
ఆదిత్యచంద్రానక్షత్ర బుధశుక్రఅంగారకబృహస్పతిశనిసప్తర్షి ధృవాదిపదనిరూపణమ్	౮౨	౧౨
భూర్భువస్సువరాదిలోకనిర్ణయమ్	౮౩	౧౧
నత్యలోకాస్తర్గతచతుర్ముఖశివవిష్ణులోకనిరూపణమ్	౮౪	౩
అకృతకృతకృతకాకృతకశబ్దార్థనిరూపణమ్	౮౪	౨౦

పంచమాధికారః.

సంహారనిరూపణమ్
---------------	-----	-----	-----	-----

	పు.	పం.
నిత్యనైమిత్తిక ప్రాకృతాత్మ నిక ప్రళయస్వరూపనిరూపణమ్	౮౭	౪
సంహార ప్రకారనిరూపణమ్	... ౮౭	౧౨
చతుర్ముఖకృతబద్ధాత్మస్వప్తినిరూపణమ్	... ౯౦	౧౦
అణిమాద్యష్టైశ్వర్యస్వరూపనిరూపణమ్	... ౯౨	౨
ద్వాదశాదిత్యనామనిరూపణమ్	... ౯౭	౭
ఆదిత్యాదినప్తగణనామకృత్యనిరూపణమ్	... ౯౭	౧౧
ద్వాదశమానేషు ద్వాదశాదిత్యాదినప్తగణపరిభ్రమణ నిరూపణమ్	... ౯౯	౩
ఆదిత్యమండలాధిస్థిత పురుషాస్త్రామి శ్రీమన్నారాయణ స్వరూపనిరూపణమ్	... ౧౦౨	౧౯

షష్ఠాధికారః.

ఆదిత్యరథపరిమాణాదినిరూపణమ్	... ౧౦౪	౫
సంవత్సరపరివత్సరాదినిరూపణమ్	... ౧౦౭	౨
చాంద్రసావనసౌర నాక్షత్రరూపచతుర్విధసంవత్సరభేదనిరూ పణమ్	... ౧౦౮	౧౪
సోమరథనిరూపణమ్	... ౧౦౯	౧
బుధరథని	... ,,	౧౮
శుక్రరథని	... ,,	౨౦
భౌమరథని	... ,,	౨౧
బృహస్పతిరథని	... ౧౧౦	౧
శనిరథని	... ,,	౩
రాహురథని	... ,,	౪
కేతురథని	... ,,	౯
ఆదిత్యాదీనాంసంచారనిరూపణమ్	... ,,	౧౧
కాతుర్వర్ణ్యక్రమస్పష్ట్యాదినిరూపణమ్	... ౧౧౨	౪
బ్రాహ్మణాదికృత్యనిరూపణమ్	... ,,	౯
కాలస్వరూపనిరూపణమ్	... ౧౧౩	౨

	పు.	పం.
సప్తమి, అష్టమను, ఏకాదశ్యుద్ర, చతుర్దశమను, చతుర్దశే		
స్త్రీ, చిక్పాలకానాం నామనిరూపణమ్	... ౧౧౬	౨
యుగాదిసిద్ధినిరూపణమ్ ౧౧౭	౧౦
యుగాదిధర్మనిరూపణమ్ ౧౧౮	౧౪
సృష్టిసీతినంహారరూపప్రతివిధకారణత్వమపి పరమాత్మన ఇ		
త్యర్థనిరూపణమ్ ౧౧౯	౧౦
సప్తమాధికారః.		
నియంతృత్వనిరూపణమ్ ౧౨౦	౧
ఈశ్వరానంగీకారే దోషనిరూపణమ్	... ౧౨౧	౧౭
కారణవాక్యస్థనద్భిహ్నోత్పాదిసామాన్యశబ్దానాం విశేషశబ్ద		
పర్యవసాననిరూపణమ్ ౧౨౪	౫
ఇద్వాగ్నిగ్నాదిత్యచంద్రైశ్రవణ యమవరుణవాయుప్రభృ		
తిదేవతానమూహస్యకారణత్వాద్య సమ్భవనిరూపణమ్...	౧౨౬	౧౨
రుద్రజగత్కారణత్వమతనిరూపణమ్ [రుద్రస్యశ్వేతాశ్వత		
రోపనిషత్ప్రతిపాద్యత్వం]	... ౧౨౭	౩
తస్యచ్చాన్దోగ్యదహరవిద్యాప్రతిపాద్యత్వనిరూపణమ్	... ౧౨౮	౨౨
తస్యతైత్తిరీయదహరవిద్యాప్రతిపాద్యత్వని...	... ౧౨౯	౧౩
తస్యబృహదారణ్యకప్రతిపాద్యత్వని...	... ౧౩౦	౧
తస్యఅధర్వణశిఖాప్రతిపాద్యత్వని...	... ౧౩౦	౫
„ తైత్తిరీయప్రతిపాద్యత్వని...	... „	౧౦
„ అథర్వశిరఉపనిషత్ప్రతిపాద్యత్వని	... ౧౩౧	౧
చతుర్ముఖకారణత్వమతనిరూపణమ్	... ౧౩౩	౯
తస్యఅమృతస్యనువాకప్రతిపాద్యత్వనిరూపణమ్	... ౧౩౪	౧
తస్యముక్తప్రపాద్యత్వని...	... ౧౩౫	౩
నద్భిహ్నోత్పాదిశబ్దవత్ శివాదిశబ్దానాం సాధారణత్వ సమ		
ర్థనమ్ ౧౩౫	౬
రుద్రస్యజన్యత్వప్రతిపాదనమ్	... ౧౩౬	౮

	పు.	పం.
నారాయణపరత్వసమర్థనారమ్మః	౧౩౭	౧
సద్భిచ్చోత్పాదిసామాన్యశబ్దానాం నారాయణశబ్దపర్యవసాన సమర్థనమ్	౧౩౭	౫
‘ ఏకోహవై నారాయణసీత్ ’ ఇతివాక్యార్థవిచారః ... ,,	౧౪	
నారాయణస్యమోక్షప్రదత్వాదనిరూపణమ్ ...	౧౩౯	౧౪
తస్యనారాయణోపనిషత్ప్రతిపాద్యత్వని... ..	౧౪౦	౯
,, మహోపనిషత్ప్రతిపాద్యత్వని... ..	౧౪౦	౧౭
,, శ్వేతాశ్వతరోపనిషద్భూతితశివశబ్దవాచ్యత్వసమర్థనమ్	౧౪౧	౧
చతుర్థాధిపదయోః నారాయణజన్యత్వసంహార్యత్వాదనిరూ పణముఖేన కారణత్వాభావసమర్థనమ్ ...	౧౪౧	౧౩
కారణవాక్యఘటిత హిరణ్యగర్భాదిశబ్దానామపి పరమాత్మ పరత్వసమర్థనమ్	౧౪౨	౧
‘ హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగే ’ ఇత్యస్యపరమాత్మపరతయార్థ వర్ణనమ్	౧౪౨	౧౮
‘ అమృతస్యపారే ’ ఇత్యనువాకస్య నారాయణపరత్వసమ ర్థనమ్	౧౪౩	౧౨
పురుషసూక్తస్య నారాయణపరత్వసమర్థనమ్ ...	౧౪౪	౧౩
‘ థాతాయథాపూర్వమ్ ’ ఎన్దితి శ్రుతిక్కు నారాయణపరత్వ సమర్థనమ్	౧౪౫	౬
‘ ప్రజాపతేన్సభామ్ ’ ఎన్దితి శ్రుతిక్కు నారాయణపరత్వ సమర్థనమ్	౧౪౫	౧౦
‘ తతఃస్వయంభూర్భగవాన్ ’ ఎన్దితి శ్రుతిక్కు నారాయణ పరత్వసమర్థనమ్	౧౪౫	౧౯
నారాయణానువాకప్రతిపాద్యనిర్ణయమ్	౧౪౬	౬
‘ నారాయణపరమ్ ’ ఇత్యాదియిల్ శొల్లుమ్ పఞ్చమీసమాస ఖణ్డనమ్	౧౪౬	౧౮

	పు.	పం.
దృష్టాంతప్రపర్యనపూర్వకం న్యాయవిరోధప్రపర్యనపూర్వకం		
కంచ తద్వాక్యార్థనిరూపణమ్	౧౪౭	౧౦
దృష్టాంతాంతరంగతైక్యోక్తి పూర్వోక్తసమర్థన పూర్వకం		
నిగమనమ్	౧౪౮	౫
శ్వేతాశ్వతరస్థ 'తతోయదుత్తరతరమ్' ఇత్యాదివాక్యగత		
శక్త్యానిరాకరణమ్	౧౪౮	౨౦
ఉపక్రమాధికరణన్యాయనిరూపణముమ్ తత్సమన్వయముమ్	౧౫౦	౧
పూర్వోక్తి 'తతోయదుత్తరతరమ్' ఇత్యాదివాక్యత్తిల్ శ		
క్త్యాంతరముమ్ తత్సమాధానముమ్	౧౫౨	౩
తత్తైవమేత్వంతరజ్ఞతే	౧౫౨	౧౪
తత్ప్రతికరణగత 'సర్వాననకిరోగ్రీవః' ఇత్యాదిక్కు నా		
రాయణపరత్వసమర్థనమ్	౧౫౩	౩
'ఉపాయపరమస్తిన్' ఇత్యాదిక్కు నారాయణపరత్వసమ		
ర్థనమ్	౧౫౩	౧౦
ఉత్తరశ్రింగజాత్యకారణసంవాదమ్	౧౫౪	౧౫
తుల్యన్యాయాత్ 'ద్రహంపివాప్తమ్' ఇత్యాదిక్కు నా		
రాయణపరత్వసమర్థనమ్	౧౫౪	౧౮
'యద్వేదాదా' ఇత్యాదిశ్రుత్యర్థవర్ణనమ్	౧౫౫	౩
'కారణస్తుధ్యేయః' ఇత్యాదిక్కు నారాయణపరత్వసమ		
ర్థనమ్	౧౫౬	౩
తత్తైవమేత్వంతరజ్ఞతే	౧౫౬	౧౩
'పరమేన్యోమత్' ఎల్లఱుదత్తిల్ పరమన్యోమశబ్దత్తిక్కు		
పరమపదవాచకత్వాభావనిరాకరణమ్	౧౫౮	౫
'అనామేకఃసథమమానమ్' ఇత్యాదిశ్రుతిక్కు భావముమ్,		
అతుక్కు దృష్టాంతజ్ఞముమ్	౧౫౯	౩
ఇతెక్కు సూత్రకారసంవాదమ్	౧౬౦	౭

పు.

ఇతఁఁగు మహాభారత త్రిలో సంవాదమ్ ౧౬౦
అథర్వశిరోద్వితీయఖణ్డస్థ 'యోవైరుద్రః' ఇత్యాదిక్కురుద్ర పరత్వాభావోపపాదనమ్ ౧౬౦
అథర్వశిరోత్పతీయచతుర్థఖణ్డస్థ 'సఃజ్ఞా' రోయఃజ్ఞా రః' ఇత్యాదిక్కు భగవత్పరత్వప్రతిపాదనం ౧౬౦
అథర్వశిరోపఞ్చమఖణ్డత్తుక్కు ,, ,, ౧౬౧
ఇతుక్కు దృష్టాంతమ్ ౧౬౧
తదుక్తభస్మస్పర్శవిధిక్కు పాశుపతవ్రతమాత్రార్థత్వమ్ ౧౬౧
'విశ్వాధిరోరుద్రోమహర్షిః' ఇత్యాదిక్కుత్తాత్పర్యమ్ ౧౬౧
శ్రీరుద్రాదికళుక్కు రుద్రైశ్చర్యపరత్వాభావసమర్థనమ్ ౧౬౨
'ఏకనివరుద్రః' ఇత్యాదిక్కుత్తాత్పర్యమ్ ౧౬౩
'సబ్రహ్మసశివః' ఇత్యాదిక్కుత్తాత్పర్యమ్ ౧౬౩
శ్రుత్యంతరజ్ఞశిలుక్తన్యాయాతిదేశమ్ ౧౬౩
శ్రుత్యనుసారిపురాణజ్ఞకుక్కు ప్రామాణ్యముమ్ తదితరజ్ఞకు క్కుప్రామాణ్యముమ్ ౧౬౩
నారాయణ పరపురాణాధికళుక్కు సాత్త్వికత్వాత్ప్రమా ణ్యముమ్, తదితరజ్ఞకుక్కు తదభావాదప్రామాణ్యముమ్.	౧౬౩
వక్తవ్యాంశానుక్తియాల్ వస్తన్యూనత్వైక్కు పరిహారమ్ ౧౬౪
ప్రబంధార్థనిగమనమ్ ౧౬౪

విషయసూచికై ముద్రిత్యైర్ము.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీసుందరజామాత్యమునయే నమః.

శ్రీమద్వరచరమునయే నమః.

పీఠికె.

పరమకారుణికరాన పెరియవాచ్చాన్నిళ్ళై తిరువశిగళాయ్, సకలశాస్త్రసారాసారవివేకకుళలరాయ్, పన్నీరాయిరప్పడి, దీప ప్రకాశికై, తత్త్వసంగ్రహం, రహస్యత్రయవివరణం, రహస్య చూడామణి, అధ్యాత్మచిన్తై, వివరణమాలై, ముదలాన ప్రబంధజుళుళిచ్చెయ్త అయ్యియ మణవాళచ్చీయర్ సకలచేత నోజ్జీవ నార్థమాగ ననోబ్బడరుళిచ్చెయ్ద తత్త్వనిరూపణమ్, ఎన్నిటగ్రంథం తత్త్వత్రయవ్యాఖ్యానాదికళిల్ ప్రమాణమాగ వెయ్యతప్పట్టుళ్ళ తాకై యాతే తత్త్వజ్ఞానుక్కళాన సర్వఱ్కు మాదరణీయమాక క్కడవతు.

శ్రీమదిత్యాది శ్రీపరమహంసేత్యాది గోమతం పేరుళాళ రామానుజజీయర్ స్వామికోశమ్ (అపూర్ణం)(౧) శ్రీపెరుమ్బా తూర్.కో.క.ఇల్లైయవల్లి దొడ్డై యాచార్యర్ తిరుమాళ్ళికై కోశమ్, (౧) తిరువక్కారణై రాఘవాచార్యర్ స్వామికోశమ్ (౧) ఆక మూనైయుమ్కొణ్డై యథామతి పరిశోధిత్తు ప్రమాణాకరాదిక శుడన్ అచ్చిడప్పట్టతు.

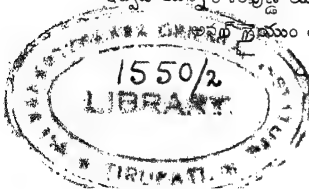
పిత్తై తిరుత్తమ్.

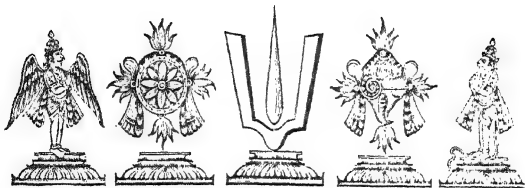
పుట.	ప జ్ఞా.	అశుద్ధం.	శుద్ధం.
3	౪	ఛూమాది	ఛూమాగ్ని
౫	౧౫	శీతా	శీతా
,,	౧౭	శీతా	శీతా
౮	౧౦	పంశ	పంశో
,,	౧౭	2	3
,,	౧౮	1 (వాయు...) 2	1. 2. (వాయు...)
౧౧	౧౩	పంశ	పంశో
౧౨	౧౨	†	†
,,	౧౩	†	†
౧౪	౭	నిర్దేశ	నిర్దేశాహ్
౧౭	౨౩	భార-శా-మో	భార-శా-మో-౨౯౧-౧౦,౧౧
౨౨	౭	తన్నాతాపృత	తన్నాతాపృత్య
,,	౭	సహకారత్వ	సహకారత్వ
౩౪	౫	త్వత్తియలుం	త్వత్తియం
౩౫	౯	ఇవ్వణ్ణతు	ఇవ్వణ్ణతు
,,	౧౩	బ్రహ్	బ్రహ్
౩౫	౨౧	౨ ()	౨. (వి-పు. ౧-౩-౧౭).
౩౯	౨	గభన్తిమత్తెనుమ్ (౪)	(౪)గభన్తిమత్తెనుమ్ శొల్లప్పట్ట
౪౦	౨	నిమ్కొమ్మాత్తి	నిమ్కొమ్మాత్తి
,,	౧౮	మెను	మెను
౭౦	౧౭	ఎళు	ఎళు
౭౨	౧౭	కేళి	కేళి

పుట.	పత్రిక.	అనుధం.	శుద్ధం.
౭౮	౪	కర్తయోగ్యతా	కర్తయోగ్యతా
౭౯	౧౩	పాపనః	పాపనః
"	౨౪	౨ (భారత-ఉద్యోగ)	౨. (భారత-ఉద్యోగ. ౭౯-)
౮౦	౫	'సంస్కరణ'	'సంస్కరణ'
౮౧	౧	దేవేంద్ర	దేవేంద్ర
౯౧	౧౫	విషయజ్ఞకుక్కు	విషయజ్ఞకుక్కు
౯౨	౨-౨	నగ	నగ
౯౩	౯	* సుఖ	సుఖ
"	౧౦	" అహం "	* " అహం "
"	౨౦	జైకల్యమ్,	జైకల్యమ్ ;
౯౫	౭	జిద్ది-	జిద్ది
"	౨౩	{ మోక్షస్య- అన్తరాయః-	{ మోక్షస్య, అన్తరాయః, }
౯౬	౮	నగస్థం,	నగస్థం
౯౭		తార్.	తార్.
౯౮	౧౬	కమ్మ	కమ్మ
౧౦౫	౧౪	నామ"	నామ" ౨
౧౨౩	౨౧	(ప్రోక్తం	(ప్రోక్తం
౧౨౫	౧౪	సమపత్న"	సమపత్న" ౭
౧౨౬	౫	శ్రుధీహి	శ్రుధీహి
౧౩౬	౧	అన్య	అన్య

కప్పడి యిన్నం శిలపుణ్ణాయరుక్కుమాగైయాల్ పెరియార్ కళ్

చిట్టానాథ్ నైయం తిరి త్తిక్కొళ్ళక్కడవతు.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

వాదికేసరి యుగ్మగియమణవాళచ్చీయ రుళిచ్చెయ్ద

తత్త్వనిరూపణమ్.

గ్రంథకర్తృతనియక్.

సుందరజామాతృమునేః ప్రపద్యే చరణామ్బుజమ్ ।

సంసారార్ణవసమ్మగ్నజన్తు సన్తారపోతకమ్ ॥

అస్తద్ధితపరిత్రాణ ప్రేమప్రదాణమానసమ్ ।

వాదికేసరిణం వందే సౌమ్యజామాతరంమునిమ్ ॥

మంగలాచరణమ్.

అభయప్రదనామాన మస్తద్గురు మహంభజే ।

యత్కటాక్షౌదయం జన్తు రపునర్జన్తతాజ్గతః ॥

మానమేయమయం సర్వం మతం యస్మి స్మవస్థితమ్ ।

సమస్తజగదాధారం తన్నమామి శ్రియఃపతిమ్ ॥

భగవంతం యతివరం ప్రణిపత్య గురూనపి ।

తత్ప్రసాదా త్కరిష్యేఽహం సమ్యక్తత్త్వనిరూపణమ్ ॥ 3

లోకత్తిల్ పరీక్షకరానార్, ప్రమాణత్తాలే ప్రమేయత్తై
నిశ్చయిక్క క్కడవర్గ శాయిరుప్పర్ గళి.

ప్రమాణమావదు - యథావస్థితార్థానురూపమా యిరు
క్కుమ్. ఆగైయూల్ 'సమ్యగనుభవసాధనం ప్రమాణం' ఎన్దు

శొల్లుగిఱ నై య్యాయికాదిగళై ప్పోలే కరణప్రామాణ్యం శొల్లు
గైయన్తియే జ్ఞానప్రామాణ్యం శొల్లుగై సిద్ధాన్తిగళుక్కు అభి
మతమాయరుక్కుమ్. ప్రమాణన్దాక్ - ప్రత్యక్ష మెన్దుమ్, అను
మాన మెన్దుమ్, ఆగమ మెన్దుమ్, ఉపమాన మెన్దుమ్, అర్థాపత్తి
యెన్దుమ్, అభావ మెన్దుమ్, సమ్భవ మెన్దుమ్, ఐతిహ్య మెన్దుమ్,
ఎట్టువగై యాగచ్చొల్లువర్ గళే.

ఇదిల్ చార్వాకర్ ప్రత్యక్ష మొన్ను మే ప్రమాణ మెన్బర్ గళే.

నై శేషికరుం, జాధరుం, అత్తోడే యనుమాన తైయుం కూట్టి
క్కిణ్డై యిరణ్డై ప్రమాణ మెన్బర్ గళే.

నై య్యాయికరిల్ భూషణమత త్తిలుళ్ళార్ - అవైత్తోడే
ఆగమ తైయుం కూట్టి మూన్దు ప్రమాణ మెన్బర్ గళే.

ఉదయనమత త్తిలుళ్ళార్ - అవైత్తోడే యుపమాన తైయుం
కూట్టి నాలు ప్రమాణ మెన్బర్ గళే.

ప్రాభాకరర్ - అవైత్తోడే అర్థాప త్తియెయుం కూట్టి ఐన్దు ప్ర
మాణ మెన్బర్ గళే.

భాట్టర్ - అవైత్తోడే అభావ తైయుం కూట్టి యాఱు ప్రమాణ
మెన్బర్ గళే.

ఐతిహాసికర్ - అవైత్తోడు సమ్భవ తైయుమ్, ఐతిహ్య తైయుం
కూట్టి యెట్టు ప్రమాణ మెన్బర్ గళే.

1 “ ప్రత్యక్ష మేకం చార్వాకాః కణాదసుగతౌపునః । అనుమానంచ
తచ్ఛాసూః సాక్ష్యాశ్చబద్ధంచతేఅపి । న్యాయైకదేశినోఽప్యేవముపమానంచకే
చన । అర్థాపత్త్యానహైతాని చత్వార్యాహ ప్రభాకరః । అభావషష్ఠాన్వేతాని
భాట్టావేదాన్తిస్తథా । సమ్భవైతిహ్యాయుక్తాని తానిపౌరాణికాజగుః ”

౧. ఇన్వై త్రిలో ప్రత్యక్షమావదు—ఇన్ద్రియజ్ఞుఁకు అర్థజ్ఞుఁడుణ్ణాన సన్నికర్షతా లే యపరోక్షమాగస్పిఱకుం జ్ఞానమ్.

౨. అనుమానమావదు - వ్యాప్తమానలిజ్గపరామర్శత్తా లే వ్యాపకమాన సాధ్యవిషయకజ్ఞానమ్. అదావదు - ధూమాదిగ భుజ్డైయ నిత్యసహచారత్తై మహానసాదిగలి లే కణ్ణవక్ పర్వతగిత మాన ధూమదర్శనత్తా లే యగ్నియుద్దైన్ద్రజ్ఞుది యిషుగై.

3. అగమమావదు—అప్రోపదేశమ్. అదావదు - వేదవైదిక వచనజ్ఞో.

౪. ఉపమానమావదు—సదృశవస్తుదర్శనత్తిలో పూర్వదృష్ట సాదృశ్యజ్ఞానమ్. అదావదు - మున్నే గోవై క్కణ్ణవక్ పిన్ను గవ యత్తై క్కణ్ణాలో గోసదృశంగవయమెన్దు పిఱక్కిఱసాదృశ్యబుద్ధి.

౫. అర్థాపత్తియావదు—అనుపపద్యమానమానవర్ధితై క్కణ్ణాలో అదుక్కువపాదకమాన వర్ధానరత్తై క్కల్పితై. అదావదు - జీవిక్కిఱపురుషనై గృహత్తిలో కాణాదొట్టిందోల్ పుఱమ్బేపోనా నాగ క్కల్పిక్కిఱజ్ఞానమ్.

౬. అభావమావదు—ఒన్త్రినుడైయ యిల్లామైయై సాధిత్తు క్కొడుక్కిఱ జ్ఞానమ్. అదావదు - ఇన్ద్రభూతలత్తి లే ఘటమిల్లై యెన్దు పిఱక్కిఱజ్ఞానం ముదలానవై.

౭. సమ్భవమావదు—ఆయిరత్తిలో ఒన్టుం, కడలిలోక్కుళప్ప డియుం కూడుమెన్దు పిఱక్కుమ్ అఱివు.

౮. ఐతిహ్యమావదు—లోకప్రసిద్ధమాన వార్తైయైక్కొణ్ణు అర్థనిశ్చయంపణ్ణుగై.

ఇన్వైత్తిల్ ప్రత్యక్షత్వైయుం, అనుమానత్వైయుం, ఆగమత్వైయు మిమ్మాన్వైయుమ్ వైదికర్ ప్రమాణమాగ ప్పరిగ్రహిక్కిఱ నళవిల్ ఆప్తోపదేశరూపమానవాగమత్వై, అప్రోక్షపేయమాగై యాలే భృమ విప్రలమ్బాదిదోషరహిత నిత్యప్రమాణ మాగై యాల్ ఆప్తోపదేశ మెన్ఱు వేద త్వైయుం, తన్మూలమాన మునివచ నాదిగళైయుమ్ శొన్నార్ గళి. ఇన్వై స్వార్థత్తిల్ ప్రమాణమా మిడత్తిల్ జాద్ధాదిగళుక్కుప్పోలే ¹ప్రామాణ్యం స్వాభావిక మాయ్, ²అప్రామాణ్యం గుణకృతమాయుం, నై య్యాయికాది గళుక్కుప్పోలే అప్రామాణ్యం దోషకృతమాయుం ప్రామాణ్యం గుణకృతమాయుమ్ ఇరుక్కైయన్ఱియే సర్వప్రకార త్తిలుం ప్రామాణ్యం స్వతస్సిద్ధమాయ్ అప్రామాణ్యం దోషకృతమాయురుక్కుమ్.

ఇప్పడి స్వతస్సిద్ధప్రమాణజ్ఞళాన విమ్మాన్ఱిలుం, ప్రత్యక్షానుమానజ్ఞళి - ఇన్ఱ్రియగ్రహణయోగ్యజ్ఞళిల్ ప్రమాణజ్ఞళా యురుక్కుమ్. అతీన్ఱ్రియార్థత్తిల్ ప్రమాణమాయ్ అఱివదు-వేద మొన్ఱుమే.

ఇదుదా తనక్కు ³ ప్రకారజ్ఞళాన స్మృతీతిహాసపురాణన్యాయమిమాంసై గళోడేకూడి సవిభూతికనాన సర్వేశ్వరనుజ్జైయ వై భవత్వై ప్రతిపాదిక్కైయిలే తత్పరమాయురుక్కుమ్.

అదిల్ కర్తప్రతిపాదకమాన పూర్వభాగం-భగవదారాధన విధియిలే తత్పరమాయురుక్కుమ్ ; బ్రహ్మప్రతిపాదకమాన వుత్త

1 అప్రామాణ్యం. ఇతి, ౨-౩. 2 ప్రామాణ్యం, ఇతి, ౨-౩: పా.

3 ఉపకరణజ్ఞళాన, ఇతి ౨. పు. ఉపకారజ్ఞళాన ఇతి, ౩. పా.

రభాగం-భగవానుడై య స్వరూపరూపగుణవిభూతి చేష్టితజ్జలై
యతివిత్తు యవనై ప్రాప్తిక్రైయితే తత్పరమాయరుక్కుమ్.

అగై యాలే ¹“వేదైశ్చనర్వై రహమేవ వేద్యః” ఎన్తు భగ
వాన్ తానేయరుళిచ్చెయ్దపడియే కృత్స్న వేదముం సర్వేశ్వర
నై యే ప్రతిపాదియానిర్కుమ్.

ఇన్ద ప్రత్యక్షానుమానాఽగమజ్ఞో మూన్త్రిలుం -
అల్లాద వైన్దుప్రమాణజ్ఞు మన్తర్భవిక్కుమ్. అదిల్ ఉపమాన
ముమ్, అర్థాప త్రియుమ్, సమ్భవముమ్ వ్యాప్తిసహకృతమా
యిరుక్రైయాలే అనుమాన త్రిలే అన్తర్భవిక్కుమ్. ఐతిహ్యం-
శబ్దజన్యమాగై యాలే ఆగమ త్రిలే అన్తర్భవిక్కుమ్. అభావం-
భావాన్తరపర్యవసాయియాగై యాలే యథాయోగం ప్రత్య
క్షాదిగళ్ మూన్త్రిలుమ్ అన్తర్భవిక్కుమ్.

ఇప్పడి స్వతస్సిద్ధప్రమాణభావతై యుడయవై యాయ్, ఋ
గ్యజుస్సామాఽధర్వణరూపచాతుర్విధ్యతైయుడై య వేదజ్ఞ
కుక్కు ²“శీక్షా-వ్యాకరణం-నిరుక్తం-ఛందోవిచితిః-కల్పసూత్రం-
జ్యోతిశ్శాస్త్రమ్” ఎన్తు అజ్ఞజ్ఞో ఆతాయిరుక్కుమ్.

౧. అదిల్ శీక్షేయావదు-వర్ణ స్వరమాత్రాది నిరూపణం
పణ్ణం శాస్త్రమ్.

౨. వ్యాకరణమావదు - ప్రకృతిప్రత్యయాదిముఖతాలే
అర్థాభిధాయక మానపదజ్ఞతై నిరూపిక్కుం శాస్త్రమ్.

1 (గీతా-౧౫-౧౫.) 2 (ఆపస్తంబ-౨-ప్రశ్నం. ౩-పటల. ౮.
ఖం. ౧౧-సూ.)

౩. నిరుక్తమావదు - అక్షరసామ్యమాత్రతాలే పదజుళిల్
అర్థతై నిరూపిక్కుం శాస్త్రమ్.

౪. ఛన్దోవిచితియావదు-గాయత్రీ - ఉష్ణిక్ - అనుష్టుప్-
త్రిష్టుప్ - బృహతీ - పజ్జి ¹జగతీ ఎన్నిట సప్తఛన్దస్సుక్కుతై
నిరూపిక్కుం శాస్త్రమ్.

౫. కల్పనూత్రమావదు - వేదార్థానుష్ఠానప్రకార నిరూ-
పణం పణ్ణమ్ శాస్త్రమ్.

౬. జ్యోతిషమావదు-అధ్యయనానుష్ఠానజుళుడై య కా
లనియమం పణ్ణంశాస్త్రమ్.

²“ఛన్దోపాదా శబ్దశాస్త్రంచ వక్త్రం కల్పః పాణి ర్జ్యోతిషం
చక్షుషీ చాశితౌ ఘ్రాణం శ్రోత్రమేతన్నిరుక్తం వేదస్యాజ్ఞాన్యాహు
రేతాని షట్ చ” ఎన్టు అవయవరూపజుళాగవుం నిరూపిష్వర్ గళి.

ఇప్పటి సాక్షమాన వేదజుళినుడై య అర్థ్యాచిత్యతై, ప్ర
మాణాదినిరూపణజుళాలుం, తర్కమర్యాదైయాలుం ప్రతిపాదిక్కు-
క్కుడవదాయిరుక్కుమ్ న్యాయశాస్త్రమ్.

ఋమాంసైయావదు - వేదవేదాన్తార్థజుళుడై య అర్థగమ
కత్వత్తు క్కువయుక్తమాగ పూర్వపక్షసిద్ధాంతరూపేణ పుణ్డాన
విచారమ్. ఇదుదా^౩ పూర్వమిమామాంసై పుత్తరమిమామాంసై
యెన్నిటభేదేన ప్రసిద్ధమాగై యాలుం, కర్కబ్రహ్మరూపేణ ప్రతిపా-
ద్యార్థభేదతాలుం, ‘జై మనీయం, బాదరాయణీయం’ ఎన్నిట క-
ర్తృభేదతాలుం, శాస్త్రభేదముణ్డెన్నిటశక్జైక్కు విషయమాయి
రున్ద దేయూగిలుం-నిరూపణీయమాన వేదమ్ ఉపనిషద్విశిష్టమాగై

యాతే ఏకమాగైయాలుం, రథగోపురాది నిర్మాణత్తిల్పోల్
కర్తృభేద మప్రయోజనమాగైయాలుం, ¹“సుమస్తం జైమినం
పాలం శుకంచైవ స్వమాత్మజం । వేదానధ్యాసయామాస”
ఎన్జిత్యాదివచనత్తాతే జైమిని శ్రీవేదవ్యాసభగవానుక్కు నేరే
శిష్యనాగైయాలుం, ²“ద్వీపే బదరికామధ్యే బాదరాయణమ
చ్యుతం । పరాశరా త్సత్యవతీ పుత్రంలేభే పరస్తపమ్” ఎన్జ
శ్రీపారాశర్యన్ బాదరాయణ నాగైయాలుం ³“యజ్ఞేన దానేన
తపసానాశకేన బ్రాహ్మణా వివిధస్తి” ఎన్జ బ్రహ్మజ్ఞాన
త్తుక్కు కర్తృపేక్షై యుక్తాగైయాలుం, కార్యార్థ వ్యుత్పత్తియో
పాది ⁴“అత్రాస్తేనిధిః” ఎన్జ ముదలానవాక్యజ్ఞలిలే పురు
షార్థభూతమాన సిద్ధార్థత్తిలుం వ్యుత్పత్తి యుక్తాగైయాలుం,
కార్యరూపం-వేదార్థ మానాలుం దుశ్శిఖాసమ్భిన్నదేశ విశేష
స్వర్గాదికల్ పోలవుం, రాత్రిసత్రప్రతిష్ఠాదికల్ పోలవు ముపా
సనరూపమానకార్యత్తిలే అధిక్రతనాన పురుషనుక్కు ఫలమాన
బ్రహ్మస్వరూపరూపగుణవిభవాదిగల్ స్వార్థజ్ఞలిల్ వేదాస్తవాక్య
జ్ఞల్ ప్రమాణమాగైయాలుం, ⁵“సంహిత మేతచ్ఛాచారకం జై
మినీయేన షోడశలక్షణేనేతి శాస్త్రైకత్వసిద్ధిః” ఎన్జ వృత్తికార
వచన ముక్తాగైయాలుం, “మీమాంసాశాస్త్రం” ⁶“అథాత్మోధర్మ
జ్ఞానా” ఇత్యారభ్య ⁷“అనావృత్తిశ్చబాదనావృత్తిశ్చబాత్”
ఇత్యేతదస్తం సజ్జతి విశేషేణ విశిష్టక్రమమ్” ఎన్జ శ్రీభాష్య
కారవచనముక్తాగైయాలుమ్ ఏకశాస్త్రమాయరుక్కుమ్.

1 (భారతీ-శాన్తి-మోక్ష-3౪౧-౧౯-ఆది-చ-౬౩-౯౨.) 2 (భారతీ-
ఆది.) 3 (బృహ-ఉప-౬-౪-౨౨.) 4 (శ్రీరజ్జరాజస్తవే.ఉత్తర. ౨౨)
5 (బోధాయన.) 6 (పూర్వ-మీ-సూ.౧-౧-౧.) 7 (బ్ర-సూ.౪-౪-౨౨.)

అదిల్ ¹ “ప్రాయేణ పూర్వభాగార్థపూరణం ధర్మశాస్త్రతః | ఇతిహాసపురాణాభ్యాం వేదాంతార్థః ప్రకాశ్యతే” ఎన్నిటవడియే ఆచారవ్యవహార ప్రాయశ్చిత్తరూప్రప్రతిపాదకమానధర్మశాస్త్రం-కర్తప్రతిపాదకమాన పూర్వభాగార్థోపబృంహణం పణ్ణగిటదు ; ఇతిహాసపురాణజ్ఞో - బ్రహ్మప్రతిపాదకమాన వుత్తరభాగార్థోపబృంహణం పణ్ణగిటదు.

ధర్మశాస్త్రజ్ఞుమితిహాస పురాణజ్ఞుం-వేద త్రినుడై యవర్థ త్తుక్కు వైశద్యహేతువాయ్కొణ్ణుపబృంహణజ్ఞా యిరుక్కుమ్.

అదిల్ పురాణమావదు-² “సర్గశ్చప్రతిసర్గశ్చ వంశమన్వన్తరాణిచ | నంశానుచరితంచేతి పురాణం పఞ్చలక్షణమ్” ఎస్టు సృష్టిసంహారజ్ఞుం, వంశజ్ఞుం, మన్వన్తరజ్ఞుం, నంశానుచరితజ్ఞుమ్ ఆగి పఞ్చలక్షణతై యుడైతై యిసుక్కిట బ్రాహ్మపాద్యవైష్ణవం ముదలాన గ్రన్థరాశి.

ఇతిహాసమావదు-ఇన్ద్ర లక్షణనియమాపేక్షై యన్త్రియే శ్రీరామాయణం, మహాభారతం, శ్రీ విష్ణుధర్మాదియాన గ్రన్థరాశి. ఇన్వైత్తిల్ ² “పురాణన్యాయమిమామాంసాధర్మశాస్త్రాజ్ఞమిశ్రే

1 (వాయుపు పూర్వోర- ౧౦.) 2 పఞ్చలక్షణలక్షితమాసపురాణజ్ఞో - అపృపురాణ మెన్దుం, దశలక్షణలక్షితమానవైకశో - మహాపురాణ మెన్దుం శిలర్ శొల్లవర్గో. అప్పడియే భాగవతత్తిల్ ౧౨స్కం. ‘సర్గోస్యాధవిసర్గశ్చ వృత్తిరక్షాన్తరాణిచ | సంశోవంశానుచరితం సంస్థాహేతురపాశ్రయః || దశభిర్లక్షైర్మృత్యుకం పురాణంతద్విదోవిదుః | కేచిత్పృచ్ఛవిధంబ్రహ్మక్ మహదల్పవృషస్థయా’ ఎస్టు శొల్లపట్టదు. ఇన్ద్రవచన్త్కు విరోధం వారామల్కోకొల్లవుమ్.

3 (మనుస్మృతి.)

తాః । వేదాస్థానానివిద్యానాం ధర్మస్యచ చతుర్దశ” ఎన్ఱు ధర్మ విద్యాస్థానజ్ఞో పదినాలాగమనువుంశోన్నాఁ. ఇవిష్యత్తిత్ విద్యా స్థానమాగ పురాణమొన్ఱుమే పరిగణితమాయదుక్కు యితీహాసతై యుం కూట్టువానెన్నెన్నిల్,— “ఇతిహాసపురాణాభ్యాం వేదం సముపబృంహయేత్ । బిభేత్యల్పశ్రుతాద్వేదః మామయం ప్రత రిష్యతి” ఎన్ఱు వేదోపబృంహణార్థమాగ పరిగ్రహితమాగై యాలుం, ³ “ఇతిహాసః పురాణం” ⁴ ఎన్ఱు శ్రుతియులుం సహపతిత మాగై యాలుం, ⁵ “ఇతిహాసపురాణం పశ్చిమమ్” ఎన్ఱు అల్పాచ్ తరమన్ఱియరుక్కు అభ్యర్హిత మాగై యాలే పూర్వప్రయుక్త మాన యితీహాసత్తుక్కు పురాణాద్వైలక్షణ్య ముణ్ణాగై యాలు మిన్దపురాణశబ్ద మితిహాసత్తుక్కు ముపలక్షణ మాగక్కడనదు.

⁶ “అక్షానివేదాశ్చ త్వారఃఃఘామాంసాన్యాయవిస్తరః । పురాణం ధర్మశాస్త్రంచ విద్యాహేతాశ్చతుర్దశ” ఎన్ఱు యెణ్ణప్పట్ట ఇన్ద పదినాలు విద్యైగళోడే, ⁷ “ఆయుర్వేదోధనుర్వేదో వేదోగాన్ధర్వ ఏవచ । అర్థశాస్త్ర మితిహేతావిద్యాహ్యష్టాదశస్త్రతాః” ఎన్ఱు శరీ రసితిహేతువాన ఆయుర్వేదముం, శత్రునివారణార్థమాన ధను ర్వేదముం, భోగోపయుక్తమాన గాన్ధర్వవేదముం, సమ్పదర్థమాన అర్థశాస్త్రము మాన నాలుపవేదముం సద్వారకమాగ ధర్మోప యుక్తమాగై యాలే పదినెట్టువిద్యైయెన్ఱుశొల్లప్పట్టదితే.

1 (భార-ఆది. ౧-౨౭౩.) 2 వేదత్తుక్కుప్రతారణమహదు - తదభి ప్రేతవిపరీతార్థపర్ణనమే. 3 (బృహ-ఉప. ౬-౧-౨.) 4 ‘ఇతిహాసాన్ పు రాణాన్’ ఇతి షా. ౨-౩. 5 (ఛా-ఉప-౭-౧-౧.) 6 (వి-పు. ౩-౬-౨౭) 7 (వి-పు. ౩-౬-౨౮.) 8 ‘అష్టాదశైవతాః’ ఇతి-వి-పు. ముద్రితకోశసారః. 9 ‘ఆయుర్వేదోవైద్యశాస్త్రం గాన్ధర్వోగీతిశాసనం । అర్థశాస్త్రంపణ్ణినీతిః ధను ర్వేదోఽస్త్రీశాసనం । చత్వారణ్ఱపవేదాన్త’ ఇతి వైజయన్తీ.

ఇంద్ర పురాణజ్ఞోతా¹ “యస్మిన్ కల్పేతు యతోక్తం
పురాణం బ్రహ్మణాపురా । తస్య తస్య తుమాహాత్మ్యం తత్త్వరూ-
పేణవర్ణ్యతే ” ఎన్దు సర్వపురాణత్తుక్కుం ప్రవర్తక బ్రహ్మ-
నాయ్-అవనుక్కు యాదొరు కల్పత్తిలే గుణత్రయత్తిల్ యా-
దొరుగుణం విజ్ఞోయిరున్దదు, అన్ద గుణానుగుణదేవతైయినుడై య-
మాహాత్మ్యతై యన్ద పురాణజ్ఞలిలే శొల్లక్కడవనాగై యాలే,
² “ అగ్నే శ్శివస్య మాహాత్మ్యం తామసేషు ప్రకీర్త్యతే ॥ రాజసే-
షు చ మాహాత్మ్య మధికం బ్రహ్మణో విదుః ॥౧౪॥ సాత్వికేష్వధిక-
త్వేషు మాహాత్మ్య మధికం హరేః । తేషేష్వయోగసంసిద్ధా గమి-
ష్యన్తి పరాజ్ఞాతిమ్ ॥౧౬॥ సజ్జీర్ణేషు సరస్వత్యాః పితౄణాం చ నిగ-
ద్యతే ॥౧౭॥ ” ఎన్దు తామసకల్పజ్ఞలిల్ పురాణజ్ఞళాలే యగ్నిశివర్గ-
తుడైయ మాహాత్మ్యతైయం, రాజసకల్పజ్ఞలిల్ పురాణజ్ఞళాలే
బ్రహ్మతన్ముడైయ మాహాత్మ్యతైయం సాత్వికకల్పజ్ఞలిల్ పురా-
ణజ్ఞళాలే సర్వేశ్వరనాన హరియినుడైయ మాహాత్మ్యతైయం,
సజ్జీర్ణకల్పజ్ఞలిలే సరస్వతియినుడయపుం, పితృకల్పజ్ఞలినుడైయ-
పుం మాహాత్మ్యతైయం శొల్లక్కడవనా యిరుక్కుమ్.

ఇదిల్ సాత్వికపురాణైకనిష్ఠరానవర్గళో యోగముఖత్వాలే
జ్ఞానతైప్పెర్లుపరగతియై పెరువర్గళెన్దు శొల్లుగైయాలేభగ-
వత్ప్రతిపాదకజ్ఞళానసాత్వికపురాణజ్ఞళే ప్రామాణ్యత్తిల్ ప్రకృష్ట-
జ్ఞళాయిరుక్కుమ్.

అనాల్ ఇతర దేవతాప్రతిపాదకజ్ఞళాన రాజస తామస సజ్జీ-
ర్ణపురాణజ్ఞళో అప్రమాణ మిత్తనైయోవెన్నిల్? అనై త్తిలుం
భగవదుత్కర్షప్రతిపాదకత్వం విశిష్టమాగైయాలే తన్నిబన్దన

మాన సాత్త్విక్యముణ్ణాన అంశత్తిల్ యథాజ్ఞానసాధకత్వ మడి
యాన పామాణ్యత్తిల్ కుట్రయిటై.

“అష్టాదశపురాణేషు దశభిః కథ్యతే శివః” ఎన్టు పదిన్నెట్టు
పురాణత్తిలుం పత్తుపురాణత్తాలే శివః శొల్లప్పడుకితా నెన్టు
ణ్ణాయరుక్క సకలపురాణజ్ఞభుంభగవత్ప్రతిపాదకజ్ఞశైన్యశొల్లుగిజ
పడి యెజ్జనేయెన్నిల్ ¹ “అష్టాదశపురాణాని పురాణజ్ఞాప్రచ
క్షతే॥ ౨౦॥ బ్రాహ్మం పాద్యం వైష్ణవం చ శైవం భగవతం
తథాతథాఽన్యం నారదీయంచ మార్కండేయంచ సప్తమమ్ ॥
౨౧॥ ఆగ్నేయ మష్టమంచైవ భనిష్యన్నవమం స్మృతమ్ । దశ
మం బ్రహ్మకైవరం లైజ మేకాదశం స్మృతమ్॥౨౨॥ వారాహం
ద్వాదశంచైవ స్కాన్దంచాత్రత్రయోదశమ్ । చతుర్దశం వామ
నంచ కౌర్మం పంచదశంతథా॥౨౩॥ మాత్స్యంచ గారుడంచైవ
బ్రహ్మణంచ తతఃపరమ్ ॥ ౨౩॥ సర్గశ్చప్రతిసర్గశ్చ వంశమన్వంత
రాణిచ । సర్వేష్వేతేషుకథ్యంతే వంశానుచరితంచయత్ ॥౨౪॥
యదేత త్తవమైత్రేయ పురాణంకథ్యతేమయా॥ ఏతద్వైష్ణవసం
జ్ఞంచై పాద్యస్యసమస్తమమ్ ॥ ౨౫ ॥ సర్గేచప్రతిసర్గేచ వంశమ
న్వంతరాదిషు । కథ్యతే భగవాన్విష్ణు రశేషేష్వేవస త్తమ ॥
౨౬ ॥ ” ఎన్టు శ్రీ విష్ణుపురాణ త్తిలే పురాణజ్ఞో పదిన్నెట్టెయు
మనుక్రమిత్తు యిప్పరాణజ్ఞలి తెల్లావల్లిశ్రిలుం సర్వేశ్వరనే ప్రతి
పాదిక్కప్పడుగితానెన్టు శొల్లుగై యాలేయుం, ² “ఏవమేవపురా
ణేషు దశస్వప్తసునాన్యథా” ఎన్టు పదిన్నెట్టుపురాణ త్తిలుం భగ
వానే సర్వస్తాత్పరనాగ ప్రతిపాద్యనల్లదు తత్త్వాన్తరమనెన్టు

పురాణాంతరవచన ముణ్డాయరుక్మయాలుం ఇని సర్వపురాణత్తిలుం సర్వేశ్వరనే ప్రతిపాద్య, దేవతాంతర్మర్మం శొల్లుగిటువిడమ్ భగవన్ని సృష్టకారణపురుషత్వాదిపదప్రాప్తియుడై యరాగై యాలే తద్విభూతి నిబద్ధనమాన పుత్కర్షప్రతిపాదనత్తిలే తాత్పర్యమాగ క్కడవదు.

పురాణాదిగళిలే సర్వజగత్తినుడై య యుగపత్సంహారాదిగళై చ్చొల్లుగై యాలుం, ఆకాశవిశేషగుణమాన శబ్దత్తుక్కుం స్వాశ్రయమాన వాకాశత్తోడే సంహారముణ్డై యాలుం, వర్ణాత్కమాన శబ్దత్తుక్కు పురుషనుడైయ తాల్వాదివ్యాపారజన్యత్వముణ్డైయాలే కర్తృ పేక్షైయుణ్డైయాలే పురుషబుద్ధ్యన్యయ మూలత్వం సమ్భావిత మ్మగై యాలుం, “ఇదాసీమివసర్వత్ర దృష్టాంతాదిక మిష్యతే” ఎన్నిట మిమాంసకమర్యాదై యాలే వేదత్తుక్కు అవిచ్ఛిన్నపాఠసమ్ప్రదాయం అసమ్భావిత మ్మగై యాలే వేదత్తినుడై య అపారుషేయత్వ నిత్యత్వజ్ఞో కూడు మ్బడి యెఱ్ఱనేయెన్నిల్. శబ్దనిత్యత్వంకొల్లుగిటు పక్షత్తిలుం అద్దేయపు పురుషాఽవిచ్ఛేదనిబద్ధనమాన పాఠసమ్ప్రదాయాఽవిచ్ఛిత్తియితే నిత్యత్వాదికళుక్కు మూలమాయిల్లు. అదు సకలసంహారావస్థైలుం కుఱైయై. అదావదు-ను ప్రప్రబుద్ధరాన పుషాధ్యాయాదిగళో పూర్వోచ్చారణక్రమత్తై స్మరిత్తు శిష్యాదిగళై యధ్యయనం పణ్ణివిక్కుమాప్పోలే, సంహృతిసమయజ్ఞళిల్ సర్వేశ్వర ఇంద్రవేదసందర్భత్తై తత్తిరువుల్లత్తిల్ సంస్కారవిశేషత్తిలే యిట్టు వైత్తు సృష్టికాలత్తిలే యింద్రవేదశబ్దజ్ఞళాలే స్మరి

క్మస్పష్టనామరూపజ్జలై స్పష్టమాన అప్యైర్థజ్జలితే¹ వ్యాకర్తు
పుటగ్గియుణ్ నద్రజైకైపితాపౌదివైక్కుమాప్సేలే, బ్రహ్మసృము
ఖరాన సర్వప్రాణిగ్జై యుం యోగ్యతానుకూలమాగ అధ్యయ
నంపణ్ణవైత్తు అవ్యవరుడై య పితజ్జలై యుం శాసిత్తుక్కుణ్ణు
పోరుకై యాలే అన్తర్యమాణ కర్తృత్వాదినిబద్ధనమాన వేదప్రా
మాణ్యం న్యనస్థితమెష్ట దాయిత్యం.

2 “వాచా నిరూప నిత్యయా” ఎన్టు సన్దర్భవిశేషణరూప
త్తాలే వాక్కు ని త్యైయాయరుక్కు మెన్టు శృతితన్నిలుం శో
లిత్యం.

3 “ఏతదేవ (చ) వేదానా మపారుషేయత్వం నిత్యత్వంచ-
యత్సూర్యపూర్వోచ్చారణక్రమ జనిత సంస్కారవిశేషేణ తమే
వక్రమవిశేషం స్మృత్వా తేనైవ క్రమే ణోచ్చార్యమాణత్వం”
ఎన్టు భాష్యకారరుం వేద త్తినుడైయ వపారుషేయత్వనిత్యత్వ
జ్జలై సంస్కారరూపమాన సన్దర్భనిత్యతానిబద్ధనమాగ వరుళి
చ్చెయ్ దారిణే.

ఇప్పడి పురుషబుద్ధిమూలత్వాదిదోష మిల్లామెయాలే నిత్య
మానవేద రాశి-స్వతవ సుదృఢప్రమాణ మెన్న దాయిత్యం.

ఇప్పడి సాజ్ఞోపాజ్ఞమాన సకలవేదజ్జళుం సర్వేశ్వరనైయే
ఏకకణ్ఠమాగ ప్రతిపాదిక్కు మశవిల్-సాజ్ఞ్య-యోగ-పాశుపత-
పాశ్చరాత్ర రూపతన్త్రవిశేషజ్జల్ స్యార్థత్తిప్రమాణమాగిఱ
పడియెన్నెన్నిల్-⁴ “సాజ్ఞ్యం యోగః పాశ్చరాత్రం వేదాః పాశు

1 వ్యాపరిత్తు-ఇతి. ౨-౩. పా. 2 (యజు-౨-కా-౬-ప్ర-౬౨-పం-
౨-వా.) 3 వేదార్థసజ్జి)పే. 4 (భార-కా-మో-౩౫౦-౧).

పతంతథా । కిమేతా న్యేకనిష్ఠాని పృథక్ష్విష్ఠానివామునే” ఎన్ఱు
మహాభారత త్తిలే నిష్ఠానిర్ణయాధ్యాయ త్తిలే పశ్చసిద్ధాన్తనిర్ణ
య త్తిలే ‘సాఙ్ఖ్యదిపశ్చసిద్ధాన్తజ్ఞు మేకతత్త్వప్రతిపాదకజ్ఞో
పృథక్తత్త్వప్రతిపాదకజ్ఞో’ వెన్ఱు ప్రశ్నంపణ్ణ, “బహవౌహియ
థామార్గావిశేషే కం మహాపురం । తథాజ్ఞానాని సర్వాణి ప్రవి
శన్తి తమిశ్వరం” 1 ఎన్ఱు పలనట్టియు మొరుపట్టే వీట్టిలే పుగుఱు
మాహ్వేలే సర్వజ్ఞానజ్ఞుంసర్వనియన్తావాన సర్వేశ్వరనైయే
ప్రతిపాదియానిర్ముమ్ ఎన్ఱు ఉత్తరం శొల్లుకై యాలే సర్వసిద్ధాన్త
జ్ఞుం సర్వేశ్వరనైయే ప్రతిపాదిక్కడవదు.

అదిలే వేదమానదు - కర్త్యాద్యభావత్తాలే నిర్దోషమాయ్
కొండ్లు భగవత్ప్రతిపాదన త్తిల్ ప్రబలప్రమాణమాగై యాలే
యల్లాదనాలుసిద్ధాన్తజ్ఞుం తత్కమూలజ్ఞులాయ్కొండ్లు ప్రమా
ణజ్ఞులొగక్కడవన.

అదిల్ సాఙ్ఖ్య-యోగ-పాశుపతజ్ఞో వేదవిరుద్ధాంశ మొట్టి
యప్రమాణజ్ఞులొగక్కడవన.

౧. అదావదు-సాఙ్ఖ్య-జగత్కారణభూతనాన సర్వేశ్వర
న్మడైయ సకలేతరవ్యావృత్తమాయ్ వేదాన్తవేద్యమాన స్వరూ
పత్తైయిశై యాదే పశ్చవింశతితత్త్వమాత్ర త్తిలే పర్యవసిత్తు అన్ద
పశ్చవింశతిపురుషన్తె యుదాసీననాగవుం శొన్నాక్. (౨-౨-౧.
(బ-సూ.)

1 భార-శా-మా-3౫౦. ఇశ్లోకం ముద్రితకోశ త్తిల్ కాణవిత్తై. సన్ద
ర్భత్తై పార్వర్తాల్ భారతపంచనమాగవేణుమ్. నారసింహపు. చ. ౬౪-౬౫.
లిరుక్కిఱదు.

౨. యోగీయానవక్ - యోగశాస్త్రత్తి త్ ఈశ్వరనుజ్ఞైయ ఈశ్వరత్వం యోగజన్యమాయ్కొండ్లు ప్రతిఫలనంపోలే ఔపాధికమామొత్తీయ స్వాభావిక మల్ల వెన్టు శోన్నాక్. (౨-౧-౩. బ్రహ్మసూత్రం.)

౩. పాశుపతక్ - పిచ్చైయుణ్ణి యెమ్మెరుమా నెన్నుమా ప్పోలే శాపోపహతనాన రుద్రనై పరమేశ్వరనాగ భ్రమిత్రాక్. (౨-౨-బ్ర-సూ) ఇవర్గల్ మూవర్కుం ఇన్ద వేదవిరుద్ధాంశజ్గళొత్తీయ తత్త్వక్రమోత్పత్తికథన త్తిలుం, ¹యోగస్వరూపప్రతిపాదనత్తిలుమ్, ఉపాస్యోపాసకభావాది ప్రతిపాదన త్తిలుం, విరోధమిల్లామైయాలే అన్ద వంశజ్గళిలే యిన్ద తన్త్రజ్గల్ ప్రమాణజ్గళాగ క్కుత్తైయిల్లె.

ఆనాల్ శ్రీపాశ్చరాత్రముం ²“వాసుదేవాత్సజ్కుర్షణోనా మజీవౌజాయతే” ఎన్టు వేదాన్తవిరుద్ధమాన జీవౌత్పత్త్యాదిగళై చ్చొల్లుగె యాలే యదిలుం తన్త్రసామాన్యత్తాలే వేదవిరుద్ధాంశ ముణ్డాయిరున్దదేయెన్నిల్. (బ్ర-సూ-౨-౨-౩౯, ౪౦.)

అజ్గు జీవాధిష్ఠాత్మరూపమాన సజ్కుర్షణవ్యూహత్తినుజ్ఞైయ వుత్పత్తి శొల్లుగిటదు. ఆకై యాలే జీవౌత్పత్తిక్కు ప్రసజ్గ మిల్లామైయాలుం, ³“ఇదం మహోపనిషదం సర్వవేదసమన్వితం” ఎన్టు సకలవేదానుకూలత్వ మిన్ద పాశ్చరాత్రవచన త్తిలే సిద్ధమాగై యాలుం, భగవాన్దాక్ పరవ్యూహవిభవాదిగళుజ్ఞైయ యాథాత్మ్యతై సప్రకారమాగ ⁴సాత్త్వికాదిగళిలే యరుళిచ్చెయ్గె

1 యోగప్రకారోపపాదన త్తిలు మితి ౨ - ౩. 2 పరమసంహితా.

3 భార-శా-మో. ౩౪౦ - ౧౧౧. 4 సాత్త్వికాదిగళిలే-సాత్త్వికాదిసంహితైగళిలే యెన్నపడి.

యాలుం శ్రీ పాశ్చరాత్రం స్వార్థత్తిల్ కృతస్మిముం ప్రమాణ
మాగక్కడవదు. (బ్రహ్మ-సూ. ౨-౨-౪౦, ౪౨.)

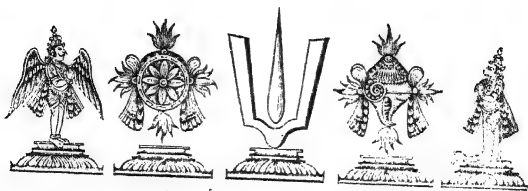
ఇజ్గనస్తి క్కే సాఙ్ఖ్యాదిగళుక్కుం స్వార్థత్తిల్ కృతస్మి
ప్రమాణంకొళ్ల త్తేడిల్, ¹“స్మృత్యనవకాశదోషప్రసజ్గతిచే న్నా
న్యస్మృత్యనవకాశదోష ప్రసజ్గత్ ” ఎన్నిట వధికరణ త్తిలే ‘సా
ఙ్ఖ్యాదిస్మృతిగళుక్కు ప్రామాణ్యం కొల్లుమళవిల్ జగత్తుక్కు
బ్రహ్మాపాదానకారణత్వం శోల్లుగిట మన్వాదినకలస్మృతిగళు
క్కు అనవకాశమాగిటదోషం వరు’ మెన్టు వేదాన్తసూత్ర త్తిలే
యుపపాదిక్కైయాలుం, ²“యా వేదబాహ్యః స్మృతయః యా
శ్చ కాశ్చ కుదృష్టయః| సర్వాస్తానిష్ఫలాః| పేత్య తమోనిష్ఠాహితాః
స్మృతాః” ఎన్టు ‘బాహ్యకుదృష్టి స్మృతికల్ తమఃకార్యమాన
ఆజ్ఞానవర్ధకై గళాగై యాలే నిష్ప్రయోజనజ్గళాయ్కొణ్ణు సం
సారవర్ధికై గళా’ మెన్టు మనువచన ముణ్ణాగై యాలుం, సాఙ్ఖ్యాది
గళుక్కుప్రామాణ్యం క్వాచిత్కమాయ్ శ్రీ పాశ్చరాత్రత్తుక్కు
ప్రామాణ్యం సార్వత్రికమెన్నదాయిల్లు.

ఆగై యాలే సాఙ్గోపబృంహణ సర్వతన్త్ర సహితమాన సమ
స్తవేదజ్గళుం-సకలవిభూతియుక్తనాన సర్వేశ్వరనుజ్జేయ సమా
భ్యధికరహితమాన వైభవత్తేయే సమ్యక్ప్రతిపాదనం పణ్ణుగిట
దెన్నదాయిల్లు.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే ప్రమాణ నిరూపణంనామ

ప్రథమోఽధికారః.

శ్రీమతే రామానందాయ నమః.

[ద్వితీయా ౭ థికారం.]

ఇహి వేదవేద్యనూయ బ్రహ్మశ్వవాచ్యనూయ పితృత్వ మ్మృత్యుః కరుణ ముముక్షుక్కుమిక్కు జ్ఞాతన్యమ్. అనుక్కు జ్ఞానసమాస లక్షణజ్ఞతేజస్విన్:-

“యతోచి ఇమాని భూతాని జాయంతే యేనజాతాని జీవంతి । యస్మైయన్త్యభిసంవిశంతి । తద్విజ్ఞానస్య । తస్మిన్బ్రహ్మ” ఎవ జగత్తస్మాదస్థితిలయజ్ఞతే వేదాన్తాన్తీర్ణకీమ్.

“అథాహోబ్రహ్మజ్ఞానా” ఎన్త బ్రహ్మజ్ఞానాది విధి తే బాన్తసూత్రం అన్త బ్రహ్మత్తుక్కు లక్షణమాగి “జన్మవ్యస్యయతః” ఎన్తి సూత్రాన్తే జన్మత్తీనున్తయ జన్మస్థేనున్తయజ్ఞతే పూచిప్పిత్తిదితే.

జగత్తుక్కు బ్రహ్మత్తీన్తక్కుల్లున్తాన జన్మ-స్థేమ-లయజ్ఞతాన-శత్రవ్త్తి-స్థితి-వినాశజ్ఞతే.

అదిలే బ్రహ్మత్తుక్కు జగత్తైప్పన్తీన్తాన కారణత్వనూదు-ఘటాదిగత్తైప్పన్తీన్తక్కులాలాదిగతు క్కున్తాన కారణత్వహ్మలే నిమిత్తత్వ మాత్రమోవెన్నిల్-అప్పజియన్త. లోకత్తీన్త గోర్యత్వత్తియిలు పాదానమెన్తం, నిమిత్తమెన్తం, సహకారిమెన్తం కారణజ్ఞతేమూన్త. అతిత్ ఉపాదానకారణమానదు.

1 (తై-భృగు-౧-౧.) 2 (బ్ర-సూ-౧-౧-౧.) 3 (., ౧-౧)

కార్యస్వరూపత్వితే న స్తర్భవిక్కు-మృడియాదోరు న స్తువిను
జ్ఞేయ స్వరూపత్వై యుచాదానమృచ్ఛే కార్యత్వై యుత్పాదిక్కి-
రాక అదు పుచాదానకారణమ్. అదావదు-ఘటమాన కార్య
త్వితే మృత్తానకారణరూపత్వై స్వీరిత్తు అత్తై పుష్టాక్కి-తా
హ్మితే. నిమిత్తకారణమావదు-అన్త పుచాదాన స్వరూపమాన
మృత్తై కులాలక్ వికరిప్పిక్కు-మాహ్మితే కార్యాకారేణ వికరిప్పి
క్కు-మదు. సహజాదికారణ మావదు-కులాలస్మృత్తాలే ఘటత్వై
యుత్పాదిక్కు మళవిల్ నల్లచంద్రాదిగళోహితే కార్యోత్పత్తి
క్కు-పరిణమామనై. ఇన్వైమూన్తుం లోక త్తిలొన్తి నుజ్జేయశక్తి
యొత్తుక్కిలై. ప్రహ్లాం - జగత్తుక్కు- క్కారణమామళవిలిన్వై
మూన్తుం తానేయానిగుక్కు-మెన్తు శ్రుతిశొల్లిత్తు.-

అదావదు.-† “కింస్విద్వసంకః ణ స పృక్ష ఆసీత్ | యతో ద్యా
వాపృథివీః నిష్పతన్తుః | మనీషీణో మన సాపృచ్ఛ తేదుతత్ యదధ్యతి
ష్టద్భువనాని ఛారియన్” ఎన్తు లోకోద్భవమిమర్యాజై యాలే నిమి
త్తోచాదానాదిగళో భిన్నమాగ ప్రతిస త్తిసన్ణయాదోరువ స్తు భువ

† (యనూ-అష్టక-౨ - శ్లోక-౨ - అను-౨-పం-౮.)

† ‘నిష్పతన్తుః’ ఎన్దిజవిడ త్తిల్ బహు-వచనం వివక్షితమస్తు. ‘సూర్యాద
వ్రేమసాధాతాయథా సూర్యమకల్పయత్ నివంచపృథివీచ’ ఎన్తు ద్యావాపృ
థివ్యానికి శుక్కు- ఏక కర్తృకత్వే క్రమణత్వాలే కర్తృబహుత్వం సమ్భవి
యా నైయాల్. ఇప్పడియే శ్రుతప్రకాశకాచార్యరరు శిష్యేయదదు (౧-౪
౨౫-సూ-వ్యా).

† (కింస్విది) త్యాది. అత్రసాయనాచార్యభాష్యం “లోకేహి గృహం
కీచిన్దుః పుమాక్ వనంగిత్వా తత్రకంచిదృప్తుం ఛిత్వా తదీయో కాష్టేః
గృహన్నిర్మితే, తద్వృష్టానేనాత్రాపి; యతః - యస్తాత్ వనజన్యా
ద్వృక్షాత్, ద్యావాపృథివీ - ద్యులోక భూలోకా, నిష్పతన్తుః తక్షణేన

నజ్జై ధరిత్తుక్కొణ్ణు నిన్జ దెన్జు నిమి త్తైచ్చొల్లి 'యతోద్యావా
పృథివీ నిష్పతతుః' ఎన్జు యాదొన్జు లేద్యావాపృథివిగ్గై నగుత్తా
ర్గళే, అన్దవన మెదుయెన్జుం అన్దవృక్ష మేదెన్జు ముసాదానత్తై
యుం, సిదితరోపకణ త్తైయు మ్మిక్కిత్తు ప్రశ్నమ్మణ్ణి, ¹ "బ్రహ్మననం
బ్రహ్మనవృక్ష ఆసీత్ యతోద్యావాపృథివీ నిష్ప తతుః | మనీషిణా
మనసా విబ్రవీమివః | బ్రహ్మధ్యత్తిష ద్భువనాని ధారయన్" ఎన్జు
అధిష్ఠిక్కం నిమి త్తైకారణముమ్, ఉసాదానకారణముమ్ బ్రహ్మ
మెన్జు త్రివిధకారణముం బ్రహ్మమాగ చొచ్చొల్లిల్లు.

ఇచ్చవర్ణం.- ² "సదేవసోమ్యేదమగ్ర ఆసీత్ ఏకమేవాద్వితీ
యః" ఎన్జు కారణవాక్యత్తి జగత్తు యేకమాగక్కొణ్ణు లయి
క్కుమ్మసి వుసాదాన సచ్చబ్రహ్మచ్యవస్తు (ఆద్వితీయ) మెన్జు శొల్లు
గై యాలే అధిష్ఠా త్ర న్తరత్తైక్కత్తిత్తు నిమిత్తోసాదానాదిగళే
ల్లా మేక [భూత] వస్తువెన్జుచ్చొల్లపటదు.

నిర్మితార-నిర్మితవస్తు, తాదృశంవనం, కింస్థిత - భవేత్, కచ్చ - తా
దృశం, సమృక్ష ఆసీత్, హేమనీషిణః-బుద్ధిమన్త, మనసా - స్వకీయేన వి
చార్యతనీదమర్థప్రయ మాచార్యసమీపే పృచ్ఛతి. కిం, యత్ - కారణ
భూతం వస్తు, భువనాని-సర్వాలోకాన్ స్వాత్మని. ధారయన్. ఆధ్య
త్తిషత్ - నియమనమకరోత్. తదిదు - తదపి పృచ్ఛత. యదు క్తమనీషిణాం
ప్రశ్నత్రయం తస్యాచార్య ఉత్తరంబ్రూతే. యస్తాత్ -వనజన్మాత్-పు
త్రాత్, ద్యావాపృథివ్యో నిర్మిమితే, తద్వనస్థానీయం పృథ్వస్థానీయం బ్రహ్మై
వ. తస్యసర్వతక్తిత్వాత్. యస్య-ఉత్పాద్యస్య, యాసామగ్ర్యే వేషితా
సాసర్వా తస్మిన్విద్యతే, తదేవబ్రహ్మ, సర్వాణి భువనాని అస్మిన్ధారయతి, నియ
మయతిచ, హేమనీషిణః-ఆచార్యోఽహం మనసానిశ్చిత, వి-యుష్మభ్యం,
విబ్రవీమి-వివిధము త్తరం బ్రవీమి' ఇతి.

¹ (య. ౨-౮-౯-౮.) ² (ఛా-ఉప-౬-౨-౧.)

అఖిలహేయప్రత్యసీకత్వ కల్యాణైకతానత్వరూపాభయ
లిజ్ఞ విశిష్టవిశ్వపరిశుద్ధస్వభావ పరబ్రహ్మం జడత్వదుఃఖత్వయుక్త
మాన చిదచిదాత్మక ప్రపంచత్తు కుపాదాన మాన్యుజ్ఞియైజ్ఞనే
యెన్నిల్; నిర్దోషప్రమాణమాన వేదాంతభాగత్తిల్ కారణవా
క్యజ్ఞతాతే శొల్లప్పట్ట బ్రహ్మత్తినుడై య పుపాదానాది భావత్తు
క్కు అన్యథాసిద్ధియిల్లామైయాలే ప్రమాణానను గ్రాహా మాన
పుపపత్తి విశేషజ్ఞతాతే యిష్టస్థితై వేదాంతవిత్తుక్కల్ నిష్కర్షి
యానిన్నార్గళే.

ఎజ్ఞనేయెన్నిల్ - ¹“పుణ్యవ్యపులీయతే” ఎన్ఱు తొపడ్డి తత్త్వి
క్రమత్తిలే లయత్తెచ్చొల్లి, ²“మహానన్యకైలీయతే । అన్యక్త
మక్షరేలీయతే । అక్షరస్తవసిలీయతే । తమః పరేదేవ ఏకీభవతి”
ఎన్ఱు మహత్త్వత్తిత్తుక్కులయస్థానమాన అన్యక్తం తిన్నుడై య
సూక్ష్మదశానూపమాన ఎక్షరతిమోఽవస్థమాయ్కొల్లొ పరదే
వత్తెచ్చొల్లిలే ఏకీభవిక్కుమెన్దైయాలే చిదధిస్థితమాన అన్యక్త
త్తినుడై య సూక్ష్మనస్థియక్షరమాయ్, అక్షరత్తినుడై య
సూక్ష్మవస్థియై తమస్సాగచ్చొల్లుగై యాలే పుష్పత్తినుడై య
ముకుళకోరకాద్యవస్థిగళోపాలే తత్త్వాంతరమన్ఱియిలే యొన్ఱిను
డై య సూక్ష్మవస్థిగళాగై యాలే మహాదాదిగళోపాది నామ
రూపవిభాగత్తుక్కు అర్హమల్లాద సూక్ష్మచిదచిద్వస్తుకల్తై తమ
శృద్ధితాలేశొల్లి అదుక్కు పరమాత్మావిన్వక్కుల్ ఏకభావంశొల్లు
గైయాలే కారణభూతపరబ్రహ్మత్తుక్కు సూక్ష్మచిదచిద్విశిష్టత్వ
మవర్జనీయమ్.

అగ్రై యితే ¹“ప్రకృతిర్యామయాఖ్యాతా వ్యక్తావ్యక్త స్వరూపిణీపురుషశ్చావ్యుభావేతౌ లీయేతే పరమాత్మని॥” ఎన్ఱు చేతనావేతన నజ్జలిఱుక్కుం పరమాత్మవిస్వక్కులిలేలయత్తై చ్చొల్లి ధ్రియై.

ఇప్పడి సూక్ష్మ చిదచిద్విశిష్టమానబ్రహ్మత్తై యిదిలే ²“సదేవ సోమ్యేద మగ్రాసీత్” ఎన్ఱు ముదలానవాక్యజ్జల్ జగత్కారణ మాగ చ్చొల్లుగిఱన.

ఇప్పడి యివై గళుక్కు లయస్థానమాగై యాలే బ్రహ్మం జగ దుపాదానకారణమెన్ఱ దాయిధ్రియై.

ఇన్ఱబ్రహ్మం జగదుపాదానమామిదత్తు ³“నిష్కలం నిష్కీర్ణం యం ఛాన్తం” ⁴“సత్యం జ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మ” ఎన్ఱు వికారాదిరహితమాగ్రశ్రుతిసిద్ధమాన స్వరూపత్తుక్కు పరిణామం వారాదోవెన్నిల్ - సూక్ష్మ చిదచిన్ఱశ్రమానపరబ్రహ్మం స్థూల చిదచిన్ఱశ్రమా నజగదాకారత్తై యుడై తామళవిల్ స్వరూపత్తుక్కు పరిణామం వారాదపడి జగత్తుక్కుపాదానమాయ్ పరిణమిక్కుక్కుత్తైయిత్తై.

అదావదు-చిదచిద్విశిష్ట బ్రహ్మత్తినుడైయ నచిదంశ త్తిలే స్వరూపపరిణామం, చిదంశ త్తిలే జ్ఞానమాగిఱ స్వభావ త్తిలే సం కోచవికాసరూప పరిణామముమాయ్, చిదంశత్తుక్కు స్వరూపప రిణామమిన్ఱియి లేయొగ్గిగిర ఘోషాదిపుభయనియన్తావాన బ్రహ్మం శత్తుక్కు స్వరూప స్వభావజ్గలిఱణ్ణేలుం పరిణామ మిన్ఱియిలే ⁵“బహుస్యాం” ఎన్ఱి తాదాత్మికసజ్కల్పరూపపరిణామమే

1 (వి-పు.౬-౪-౩౯.) 2 (ఛా-ఉప.౬-౨-౧.) 3 (కే. ఉప.౬-౧౦.) 4 (తై-ఉప-ఆనన్ద౧౧.) 5 (ఛా-ఉప-౬-౨-౩)

యైగా యాలే చిదచిత్తుక్కుళోపాది స్వరూపవికారం స్వభావసం
కోచాదిగళాగిఱ దోషరూపపరిణామమిన్ద్రియే కర్తృత్వలక్షణాది
సిద్ధమానసత్యసజ్జల్పాదిగళుం,నియ స్తృత్వసిద్ధమాన జ్ఞానశక్త్యా
దిగుణోత్కర్షము మాగిఱనైలక్షణ్యాతేతయమ్పుకాశిక్తైక్యయా
లే వికారత్తుక్కుం కల్యాణగుణయోగత్తుక్కు మొహకుతై
యిత్తై. ఇప్పడి యుపాదానమాన పరబ్రహ్మాన్దనే తన్నుడైయ
సత్యసజ్జల్పత్వాదిగళాలుం,జ్ఞానశక్త్యాదిగుణయోగత్తాలుం,స్వశ
రీరభూత చిదచిత్తుక్కుళై యధిష్ఠిత్తు కార్యరూపమాన వనస్థా
న్తరాపత్తియై పృణ్ణివిక్తైయాలే నిమిత్తకారణమాయరుక్కుమ్.

తన్నుడైయ సర్వశక్తియోగత్తాలే యితర నిరపేక్షమాగ
కార్యతై యుత్పాదిక్తైక్యాలే సహకార్యన్తరసాపేక్షముమా
యిరాదు.

ఆగై యాలే జగత్తుక్కు త్రివిధకారణముం బ్రహ్మమెన్ద్ర
దాయిత్తు.

ఇప్పడి బ్రహ్మతకమాన సూక్ష్మ చిదచిత్తుక్కుళో స్థూల
మాన జగదాకారమాయ్కొణ్డ సృష్టమామళవిల్ 'సమప్తి'
ఎన్ద్రం, 'వ్యప్తి' ఎన్ద్రం సృష్టి ద్వివిధమాయరుక్కుమ్.

(౧) అదిల్ సమప్టియావదు- బ్రహ్మాత్పత్తిపర్యన్తమాన
ఆద్యసృష్టి.

(౨) వ్యప్తి సృష్టియావదు-అణ్డాన్తర్వర్తియాన లోకతాకిక
సృష్టి.

(౧) అదిల్ సమప్తిసృష్టియిల్ -¹"అసీదిదంతమోభూతమ

[ప్రజ్ఞాతమలక్షణమ్|అప్రతర్క్యమవిచ్ఛేద్యంప్రసూప్తమివసర్వతః||”
 ఎన్ఱ జ్ఞానశూన్యమాయ్, విభాగలక్షణ రహితమాయ్, విచార
 యోగ్యమన్నియిలే విశేషజ్ఞానవిషయ మల్లాదపడి సుప్తమాయ్
 క్కొణ్ణు అవిశేషితమాయ్, తమో ౭ సప్తమాయ్|క్కొణ్ణు
 తన్నక్కలిలే యేకీభవితైవిన్దజగత్తై, ¹“ప్రాదురాసీత్తమోనుదః”
 ఎన్ఱ స్వరూపాద్విభక్తమామ్పడిప్రేరిత్తు సృష్ట్యన్మఖనాయ్ తమ
 సైన్యక్షరమాక్కి అక్షరత్తై యవ్యక్తమాక్కుమ్. ఇవ్యక్షర త
 మస్సుక్కల్ అవ్యక్తత్తినుడైయ సూక్ష్మానస్థగళాగై యాలే
 తత్త్వైన్ద్రమల్ల నెన్ఱ మున్ఱే శొల్ల ప్పట్టదు. [౨౦-పు-౧౨-న.]

ఇన్ద్ర అవ్యక్తమావదు-²“త్రిగుణంతజ్జగద్యోని రనాదిప్రభ
 వాప్యయమ్” ఎన్ఱిపడియే సత్త్విరజ స్తమోరూపమాన గుణత్ర
 యత్తై స్వభావమాగవుడైత్తాయ్, మహదాదినమప్టిన్యప్టిరూప
 జగత్తుక్కు క్కారణమాయ్, ఉత్పత్తి వినాశరహితమాగై యా
 లేనిత్యమాయ్, ³“దేవీహ్యేషాగుణమయీ మమమాయాదుర
 త్యయా” ఎన్ఱిపడియే భగవానుక్కు లీలోపకరణమాయ్,
 స్వసంస్పృహన బద్ధచేతనర్కుదురత్యయమాయ్, భగవానుక్కు
 ప్రకారతయా శేషమాయ్, సతతపరిణామియాయ్|రుక్కుమ్.

ఆగవిణే ⁴“వికారజనసీ మజ్ఞా మప్టరూపా మజ్ఞాన్య
 వామ్” ఎన్ఱమ్, ⁵“అచేతనాపరార్థాచ నిత్యాసతతవిక్రీయా”
 ఎన్ఱమ్ శ్రుతిస్త్వైత్యాదిగళిదినుడైయ స్వభావజ్గళై బహుళః
 ప్రతిపాదిత్తదు.

1. (మను-౧-౬) 2. (వి-పు- ౨-౨౧ - ౧) 3. (గీతా-౨-౧౩)
 4. (మన్వి)కోపని-౩-వా) 5. (పరమసుహితా)

ఇదినుడైయవికారమావదు-సూక్ష్మరూపమాయ్, స్థూలరూపమాయరుద్ధుల్ల ద్వివిధమాన స్వరూపపరిణామమ్.

(౧) అదిల్ సూక్ష్మపరిణామమ్.-నామరూపవిభాగ నిర్దేశాఽనర్హమా యరుక్కుమ్.

(౨) స్థూలపరిణామమ్.-మహాదాదియాన కార్యమాగైయా లే నామరూప విభాగ నిర్దేశమాయరుక్కుమ్.

ఇన్ మహాదాదిపరిణామియాన్ జగదుత్పత్తి క్కుసయుక్తమాయునుదు సూక్ష్మపరిణామమ్. ఇన్ అవ్యక్తతుక్కు స్వరూపప్రయుక్తమాన ఆకారవిశేషమిత్తినై యితే.

పరిణామమావదు.. సూక్ష్మదశై యోషు స్థూలదశై యోషు వాళియఃప్రజ్ఞానపూర్వానస్థాపరిత్యాగి పూర్వకమాన అనస్థాన రప్రాప్తి.

అదు స్థూలదశైయి లే వన్దనాతే కార్యమెన్దు శోల్లప్పడుమ్.
“అనస్థానరాప్తిరేవహికార్యతా” + ఎన్దితే భాష్యకారవచనమ్.

అన్ద అవ్యక్తమ్ - ¹“గుణసామ్యమనుద్రిక్త మన్యూనంచ మహానుసే” ఎన్దు కారణదశైయి లే నత్తొరజ స్తమోరూపమాన గుణత్రయజ్గళాగిట స్వభావజ్గళు కొన్దుకొన్దున్యూనాతిరేకజ్గళున్దాదల్. కృత్స్నోద్దేశమున్దాదల్ శెయ్యాదేసమస్వభావమాయరుక్కుమ్.

²“గుణసామ్యాత్తత స్తస్మాత్ డేత్రజ్ఞాధిష్ఠితాన్తునే | గుణవ్యజ్జనసమ్భూతిః సర్గకాలేద్విజోత్తమ” ఎన్దిప్పడి గుణసామ్య

తైయుక్తైతాయ్ తేతజ్జనాన బద్ధచేతననాలే యధిష్ఠితమాన
అవ్యక్తత్వీనిస్తుమ్ న్యక్తగుణోన్మేషహేతువాగైయాలే గుణ
వ్యంజనమెస్తు పేరానమహతత్వ ముత్సన్నమామ్.

అన్దమహత్త్వం. ¹“సాత్త్వికోరాజనశ్చైవ తామసశ్చత్రిధా
మహాన్” ఎస్తుప్రకాశప్రవృత్తిమోహోన్మేయమాననత్త్వం
జ-స్తమోయాపగుణాన్వయత్తాలే, సాత్త్వికం, రాజనం, తామస
మెస్తు మూస్తునగై యాయురుక్కుమ్.

²“మహాన్వైబుద్ధిలక్షణః” ఎస్తు న్యనసాయలక్షణమాన
విన్దమహాన్ - సాత్త్వికమెస్తుం, రాజనమెస్తుం, తామసమెస్తుం,
మూస్తునగై యాయురుక్కుమ్.

(౧) ఇదిల్ సాత్త్వికబుద్ధియావదు - ³“ప్రవృత్తించ నివృ
త్తించ కార్యాకార్యే భయాభయే । బద్ధమోక్షజ్ఞయావేత్తి
బుద్ధిస్సార్థసాత్త్వికే” ఎస్తు ప్రవృత్తినివృత్తిగళిస్తుక్తైయ
పుమ్, కార్యాకార్యజ్ఞళిస్తుక్తైయపుమ్, భయాభయజ్ఞళిస్తుక్తైయ
పుమ్, బద్ధమోక్షజ్ఞళిస్తుక్తైయపుమ్, యథావద్వ్యనసాయమెస్తుమ్,

(౨) రాజనబుద్ధియావదు - ⁴“యయాధర్మమధర్మంచ కా
ర్యభ్యాకార్యమేవచ । అయథావత్ప్రజానాతి బుద్ధిస్సార్థరాజసీ”
ఎస్తు ధర్మాధర్మజ్ఞళైయుం, కార్యాకార్యజ్ఞళైయు మన్యథావాగ
వతీతియిషుగై యెస్తుమ్,

(౩) తామసబుద్ధియావదు - ⁵“అధర్మంధర్మమితియా మన్య
తేతమసావృతా । సర్వార్థాన్విపరీతాంశ్చ బుద్ధిస్సార్థతామసీ”

1. (వి-పు-౧-౨-౨౪.) 2. (వి-పు-౬-౩౪.) 3. (గీతా-౧౨-౩౦)

4 (గీ-౧౨-౩౧) 5 (గీ-౧౨-౩౨)

ఎష్ట ధర్మతై ధర్మమాగవుమ్, ధర్మతై యధర్మమాగవుమ్, ఇష్టశి
సర్వార్థజ్ఞై యుం విసరీతజ్ఞభాగవుమ్ నిశ్చయిక్తై యెష్టమ్ గీతా
చార్యై గీతోపనిషత్తై బుద్ధిత్రైవిధ్యత్రైయరుచ్చైశ్చియదానిజే.

ఇష్టశి బుద్ధిలక్షణమాన మహానై స్వకారణమాన ప్రధా
నతత్త్వమావరిక్కుమ్; అఙ్కురోత్పాదకమాన బీజత్రైయదినుష్టై
యత్వక్కు ఆవరిత్తిరుక్కుమాప్సోలే.

అవ్యక్తతాలే యావృతమాన మహత్తత్త్వత్తిల్ నిష్ట మభి
మానకార్యోన్నేయమాన వహజ్ఞార్థముత్పన్నమామ్. ఇన్వహ
జ్ఞార్థ మభిమానహేతువాగై యావదు- దేహత్యాభిమానాదిగ
ళానలతస్త్వైతదుద్ధియైజనిష్పిక్తై ఇన్వహజ్ఞార్థాన్దా-¹ “నై కా
రికస్తేజనశ్చభూతాదిశ్చైవతామసః” ఎన్టుసాత్త్విక-రాజస-తామ
సరూపభేదతాలే నై కారికమెష్టుం, త్రేజసమెష్టుం, భూతాదియెష్టు
మ్ మూన్టువగై యాయురుక్కుమ్. ఏవంవిధమాన అహజ్ఞార్థతై
స్వకారణమానమహత్తత్త్వమావరిత్తిరుక్కుమ్. గుణకృతమాన
త్రైవిధ్యత్రైయైతాన మహత్తత్త్వతాల్లుజ్ఞాన ఆవరణమితే
అహజ్ఞార్థత్రైవిధ్యత్తుక్కుహేతు.

(౧) ఇదిల్ వై కారికమావదు-సాత్త్వికాహజ్ఞార్థ మాగై
యాలే, యిదిల్ నిష్టుం సత్త్వకార్యమానలఘుత్వ-ప్రకాశకత్వజ్ఞై
యైతాన ఇద్వియజ్ఞ కళుత్పన్నమామ్. ఇద్వియజ్ఞై² “త్రేజ
సానీన్ద్రియాణ్యాహుః దేవానై కారికాదశ । ఏకాదశమనశ్చత్ర
దేవానై కారికాఃస్మృతాః” ఎన్టు [వై కారిక] దేవాధిష్ఠితజ్ఞభా

1 (వి-పు-౧-౨-3౫) + సాత్త్వికాహంకారత్తిల్ నిష్టుం, ఇత్యధిక
పాఠః 3-పు. 2 (వి-పు-౧-౨-౪౯)

గై యాలే దేవశబ్ద వాచ్యజ్ఞానవిద్వియజ్ఞో పదినొమ్మం తై
జసమానరాజసాహజ్కారకార్యమో నై కారికమాన సా త్త్వికా
హజ్కారకార్యమో వెన్మ ముఖభేదతాలే వికల్పిత్తు, నై కారిక
కార్యజ్ఞేన్మ స్వసిద్ధానతాలే శ్రీపరాశరభగవాన్ నిశ్చయైక్యై
యాలే, ఇద్వియజ్ఞో సా త్త్వికాహజ్కారకార్యజ్ఞానై యాలే,
నై య్యాయీకమర్యాదై యాలే భూతవి శేషపరిణామజ్ఞానలై వెన్మ
మిశం సమ్ప్రతిపన్నమ్.

ఇద్విద్వియజ్ఞభేక్కు యితీహస త్తిలే *భూతసర్గోచ్చలుగిట
విశం-భూతజ్ఞానాన వాప్యాయనమాత్రై తై స్పర్శైః. ఇద్వియ
జ్ఞో తా-జ్ఞానేద్వియజ్ఞేన్మం, కర్తేద్వియజ్ఞేన్మ మిజ్ఞా.

(౧) అదో జ్ఞానేద్వియజ్ఞభేవన-శబ్ద-స్పర్శ - రూప-స-
గనజ్ఞాగిట విషయపంచక తై యమ్ ప్రతినియతమాయోక్తోన్మ
గ్రహిక్కి శ్రోత్ర-త్పిక్-చక్షు-ర్జిహ్వ-ఘ్రాణజ్ఞేన్మి వై న్నమ్.

(౨) కర్తేద్వియజ్ఞభేవన-వచన - దాన-గమన-మూత్ర-
పురీష నిస్సరణ హేతువాన వాక్-పాణి-పాద - పాయూ-షణ్ణజ్ఞేన్మి
వై న్నమ్. శబ్దాదిపంచక తై యమ్ వే యొట్టియరుక్కుమ్.

శ్రోత్రగ్రాహ్యమాన శబ్దవిషయమాయమ్, త్వగిద్వియ
గ్రాహ్యమాన స్పర్శవిషయమాయమ్, చక్షుర్గ్రాహ్యమాన రూ
ప త్తిల్ ప్రవృత్తి హేతువాయమ్, రసనావిషయరసాశ్రయమాన
జలత్తినుడైయ నిస్సరణ హేతువాయమ్, ఘ్రాణవిషయగన్ధాశ్రయ
పృథివ్యంశమానవన్నాదిగళిల్ † ఋజీహోత్సర్జన హేతువాయు
మిరుక్కుమ్.

మనస్సు-ఉభయసహకారియై యాలే, జ్ఞానేంద్రియము
మాయ, కర్తేంద్రియమునూ యిరుక్కుమ్. “ఉభయాత్కర్తృమనః”
ఎన్దితే శోలునమ.

ఇంద్రియజ్ఞే-¹తినోన్తేనిత నియమముం న్యష్టివిషయమస్తు,
సమష్టివిషయమ్; ²“తేమాత్త్వనయవాన్ సూక్ష్మాన్ షణ్ణామప్య
మితోజసామ్ | సన్నివేశ్యాత్మామాత్రాసు సర్వభూతానినిర్జమే”
ఎన్దు అణుక్కుళాగై యాలే సూక్ష్మజ్ఞాన వింద్రియజ్ఞళినుజ్జేయ
అంశజ్ఞై ఆత్మమాత్మైగళితే ప్రవేశిప్సిత్తుసర్వభూతజ్ఞళై యు
మిశ్యంతో న్యష్టిత్వానెన్దు మనువచన ముక్తాగై యాలే.

ఇదిల్ ‘సూక్ష్మాన్’ నైయాలే, ³“అణవశ్చ” ఎన్దిత సూత్రమ
ర్యాదై యాలే యింద్రియజ్ఞళణనెన్దుమ్, ‘అవయవా’ ఎన్దై యా
లేయింద్రియజ్ఞళతో అంశ్యక్తిబాహుల్యముజ్ఞెన్దుమ్, ఆత్మమాత్మై
గళితే కూట్టనానైగై యాలే యడియిలే కొడుత్త యింద్రియజ్ఞళే
యాత్త్విసహాయమనువర్తిక్కుమెన్దుమ్, ⁴“శరీరం యదవాప్సీతియ
చ్చా ప్యుత్కామతీశ్వరః | గృహీత్వైత్వాని సంయాతివాయుర్గధా
నివాశియాత్” ఎన్దిత సడియే శరీరజ్ఞేవిట్టు శరీరాత్తరజ్ఞే ప్రవేశిక్కు
మ్మోదు ఇంద్రియజ్ఞళై గ్రహిత్తుక్తోణుపోమెన్దుమ్తో⁵ న్దుగిడు.
‘షణ్ణామ్’ ఎన్దు, ⁶“మనషషణ్ణాని” ఎన్దుమ్ శోలుగిట సంఖ్యానిరేశ
త్తిల్ నిర్బంధమిత్తై. ఇంద్రియాత్తరజ్ఞళుంకూడిప్పొగై యాలే.

(౨) ఇని భూతాదిశబ్దవాచ్యమాన తామసాహజ్కారత్తి
ల్ నిన్దు-తన్మాత్రాపశ్చకముం, తద్విశేషమాన వాకాశాదిభూత
జ్ఞళు ముత్పన్నమామ్.

1 (మను-౧-౧౬) 2 (బ్ర-సూ-౨-౪-౬) 3 (గీతా--౧౫-౨)
4 (గీతా-౧౫-౭).

“అత్తిన ఆకాశః సమూహః, ఆకాశాద్వాయః, నాయో
రన్నిః, అగ్నేరాపః, అద్భ్యుః పృథ్వీ” ఎన్తు పరమాత్మావిస్వక్కు
ల్ నిష్ట మాకాశాదిభూతజ్గల్ క్రమేణోత్పన్నమామెన్తు శ్రుతి
శోల్లానిర్క తామసాహజ్కారత్వే నిష్టమేవజ్జుతన్తాత్పరభూమ్
భూతజ్గభూ ముత్సన్నమామెన్తు శోల్లుగిణిపక్షయెజ్జగే యెన్నిల్:-
“అష్టప్రకృతియః షోడశవికారాః” ఎన్తు అష్టక్తి మహా మహా
జ్కారజ్గభూమ్ తన్తాత్పాదిపజ్జుకముమ్, కారణమాగనిమ్, ఇన్ద్రి
యజ్గల్ పదినొన్తుం భూతసజ్జుకజ్గభూం కార్యజ్గకాగిన్తుం శ్రుతిశో
ల్లుగై.మూయి, “మూలప్రకృతిరివికృతిర్నహదాద్యాః ప్రకృ
తివికృతియస్సప్త । షోడశకశ్చవికారో వప్రకృతీర్నవికృతీ. పురు
షః” ఎన్తు సాజ్భ్యన్ తత్త్వవిభాగం శోల్లుగిణిపక్షత్తీల్ మూల
ప్రకృతిపజ్జన్ కార్యమన్నియేయెల్లాత్తుక్కున్తా కారణమా
యిరుక్కైయాలే ప్రకృతియెన్తుం, మహాబాదిన ప్తకముమ్ ప్రకృతి
కార్యమాయ్ ఒత్తుక్కున్తు కారణమాయుమ్ కార్యమాయు ము
జ్జాయిరుక్కైయాలే ప్రకృతి వికృతిగళాయిరుక్కు మెన్తుం, భూతే
న్ద్రియజ్గల్ కార్యమాయ్ యిరుక్కైయాలే వికారజ్గకాయ్ యి
రుక్కు మెన్తుమ్, పురుషనొన్తుక్కు కారణమాయిరు త్తీల్ కార్యమా
యిరు త్తీల్ శేమ్యమైయాలే ప్రకృతియుమల్లక్ వికృతియుమ
ల్లక్ ఎన్తు శోల్లుగైయాలుమ్, ఇజ్జుతన్తాత్పరత్వై యొడ్యభూతో
త్పత్తి కూడామైయాలుమ్, భూతజ్గభూక్కు తన్తాత్పరపూర్వకత్వ
ముమ్, అనైత్తుక్కు అహజ్కార కార్యత్వముమ్ కొళ్ల వేణుమితే.

ఆనాల్ పరమాత్మావిస్వక్కుల్ నిష్టమే భూతజ్గభూత్సన్నమా
మెన్తు శోల్లుగిణి శ్రుతిక్కు తాత్పర్య మెన్నెన్నిల్-నూత్న్ చిదచి

ద్విశిష్టమాయ్ సచ్చిబ్రహ్మచ్యమాన పరబ్రహ్మమే సకలజగత్తు
క్కు ముచాదానమాగైయా లే ప్రకృత్యాది తత్త్వదవస్థావస్థిత
నాన పరమాత్మావిన్సక్కుల్ నిన్దుం తన్నాత్రానహితమాన భూతో
త్పత్తియై చొచ్చిలుగైయిలే శుతిక్కు తాత్పర్యమాగక్కడవదు.

ఆగైయితే ¹“తదైక్షత బహుస్యాం ప్రజాయేయేతి”
ఎన్దుచాన్తోన్దుత్తిలే కారణవస్తుపినుడయ యీ క్షణాన్వయత్తై
చొచ్చిలుగిరవిన్ దత్తిలే ²“త త్తేజవక్షత” ఎన్దుం, “తాతపవక్షస్త”
ఎన్దుమ్, ‘తదన్నమైక్షత’ ఎన్దు మ్ తేజోబన్నజ్జళాన భూతజ్జళుక్కు
యీ క్షణాన్వయచొచ్చిల్లిత్తు, అనుప్రవేశమసియాగ తత్త్వచ్ఛరీరవిశి
ష్టనాన పరమాత్మాన్వయముఖత్తాలేయితే; అల్లదు - అచేతనజ్జ
ళాన వివైర్భుక్కు సక్కుల్పరూపజ్ఞానాన్వయం సంభావితమ
ల్ల ఆగైయితే, ³“హంతాహమిమా స్తిస్రోదేవతాః అనేన జీవేనా
త్మనానుప్రవిశ్యనామరూపే వ్యాకరవాణి” ఎన్దు యిందవచిత్త
త్త్యజ్జళినుడైయ నామరూపసిద్ధి అనుప్రవేశ నిబన్ధనమే యాగచొచ్చి
ల్లిత్తు. ఇజుచొచ్చిన్న తేజోబన్నమాత్రజ్జళి-శ్రుత్యనరత్తిల్ శొ
న్నవాకాశ వాయుక్కుళుక్కుం, అవ్యక్త మహాదమాజ్కారాది
గళుక్కు ముపలక్షణమ్.

ఏనమూర్భతమాన తామసాహజ్కారత్తిల్ నిన్దుం ఆకాశ
త్తినుడైయ సూక్ష్మావస్థేయాన శబ్దతన్నాత్త్రైపిఱక్కుమ్, ⁴“తస్మిం
స్తస్మింస్తు తన్నాత్రం తేనతన్నాత్రతాన్మృతాః తన్నాత్రాణ్యవిశే
షాణి అవిశేషాస్తతోహితే । నశాంతానాపి ఘోరాస్తేనమూర్ధా

1. (ఛా-ఉప-౬-౨-౩) 2. (ఛా-ఉప-౬-౨-౨-౪.) 3 (ఛా-
ఉప-౬-౩-౨.) 4 (వి-పు-౧-౨-౨౪-౨౫).

శ్చ ౨విశేషిణః" ఎన్లు అన్వౌభూత విశేషజ్ఞునిశ్చైయ అవ్యక్తా ౨వి శేషగుణోన్మేషమాన సూక్ష్మాకాశత్తుక్కు తన్మాత్రమెన్లు పేర్, 'తన్మాత్రాణ్యవిశేషాణి' ఎన్లు ఇవైత్తుక్కు స్థూలావస్థా భూతజ్ఞాన భూతజ్ఞైర్హితే తాన్తత్వాది విశేషన్తోన్త్రామైయా లే యివ తై అవి శేషజ్ఞైన్లు శొల్లక్కడనదు. ఇన్ద్రశబ్ద తన్మాత్రత్తిల్ నిన్లుం-యిదినుశ్చైయ స్థూలావస్థాయా వ్యక్తశబ్ద గుణకమాన వాకాశముత్పన్నమామ్, ఇన్ద్రశబ్దతన్మాత్రతైయ మాకాశతైయం భూతాదియాన తామసాహంకార మావరిక్కుమ్. ఇప్పడి తామసాహంకారావృతమాన స్థూలాకాశ సహకృత మాయ్కొన్లు వికృతమాన శబ్ద తన్మాత్రత్తిల్ నిన్లుమ్ స్పర్శ తన్మాత్రైయత్పన్నమామ్. ఇదిల్ నిన్లుం స్పర్శగుణమాన వాయు వానదు పిఱక్కుమ్. ఇన్ద్రస్పర్శతన్మాత్రైయైయం వాయునైయం స్వకారణమాన శబ్ద తన్మాత్రైయావరిక్కుమ్. శబ్ద తన్మాత్రతా లే ఆవృతమాన వాయుసహకృతమాయ్ వికరిత స్పర్శతన్మాత్రత్తిల్ నిన్లుమ్రూప తన్మాత్ర ముత్పన్నమామ్. ఇదిల్ నిన్లుం రూపగుణకమాన తేజస్సుపిఱక్కుమ్, "వాయోరగ్నిః" ఎన్లు తేజోవిశేష తైశ్రుతిశొల్లి తేయాగిలుమ్ తేజస్సమాన్యత్తుక్కుముపలక్షణ మాగక్కడవదు. ఇన్దరూప తన్మాత్రతైయమ్ తేజస్సైయమ్ స్వకారణమాన స్పర్శతన్మాత్రైయావరిత్తిరుక్కుమ్. ఇత్తా లే యావృత మాయ్ తేజస్సహకృతమాయ్కొన్లు వికరితరూపతన్మాత్రత్తిల్ నిన్లుమ్రసతన్మాత్రైపిఱక్కుమ్, అదిల్ నిన్లుమ్ రసగుణకమానజలమ్ పిఱక్కుమ్. ఇన్ద రసతన్మాత్రతైయమ్ జలతైయమ్ స్వకారణమాన

రూప తిన్నాత్రమావరిల్లిరక్కమ్, ఇత్తావేయాస్పృహమాయ్ అమ్మ
స్పృహకృతమావ్కొడ్లు విరిత్తి రసతిన్నాత్ర త్రిల్ నిన్దుమ్గన్ధ త
న్నాత్ర ముత్పన్నమామ్, అదిల్ నిన్దుమ్గన్ధగుణకై యాన పృథిని పీఠ
క్కుమ్, అన్ద గన్ధతిన్నాత్ర త్తేయుం పృథినియైయుం స్వకారణమాన
రసతిన్నాత్ర మావరిల్లిరక్కమ్, ఇప్పుడి ఉత్తిరోత్తిర తిన్నాత్తై
గళుక్కు-పూర్వపూర్వ తన్నాత్రావృతముమ్, పూర్వపూర్వ భూత
సహకారత్వము భచ్చిల్లుగిఱవిను- “అద్యాద్యస్య గుణావేతా
నాప్నోతిచ పరస్పరః” ఎట్లు, ఉత్తిరోత్తిర భూతగుణజలియం
పూర్వపూర్వ భూతగుణజళినునర్చిక్కిక్కాగ.

అగై యా లాకాశత్తుక్కు శబ్దమొస్తుమే గుణమాయ్, నా
యువుక్కు-శబ్దస్పర్శజళిఱుమ్గుణమాయ్, తేజస్సుక్కు-శబ్ద-స్ప
ర్శ-రూపజళి మూన్దుమ్ గుణమాయ్, జలత్తుక్కు - శబ్ద-స్పర్శ-
రూప-రసజళి నాలుం గుణమాయ్, పృథివిక్కు-శబ్ద-స్పర్శ-రూ
ప-రస-గన్ధజళి న్దుం గుణమాగ వొచ్చిల్లుపట్టదాయ్తు.

2 “అకాశం శబ్దమాత్రం స్పర్శమాత్రం సమావిశేత్ ।
రూపం చైవ విశేతః శబ్దస్పర్శగుణావృభౌ ॥ శబ్దస్పర్శంచరూపం
చ రసమాత్రం సమావిశేత్ ॥ తిన్నాచ్చతుర్గుణావ్యపో (విశేషా
శ్చేన్ద్రియగ్రహః) విజ్ఞేయాస్తురసాత్తికాః ॥ ఎన్నిఱ పురాణాన్తర
వచనత్తాలుం, “తేభ్యస్తన్నాత్రేభ్యో యథాసంఖ్యమేకే ద్విత్రి
చతుః పంచభ్యోభూతాన్యాకాశా నిలానలసలిలావని రూపాణి
పంచజాయంతే” ఎట్లు యితీలధికృతనాన సాంఖ్యవాచస్పతి వచ
నత్తాలుమ్, పూర్వపూర్వ తన్నాత్రావృతత్వ మవశ్యక్కొల్ల
వేణుమ్.

ఇప్పడి యుత్పన్నజ్ఞాన మహదాది విశేషాంతమాన పదార్థజ్ఞో-అణ్ణమాగ ప్పరిణమిక్కుమళవిత్ పరస్పర సజ్జ్ఞానా ల్లదు, అణ్ణోత్పాదకజ్ఞానమాట్టాదు. ¹ “నానావీర్యాః పృథగ్భూతాస్తతస్తే సంహతింవినా నాశక్ను నస్సృజాః సప్త మసమాగమ్య కృతస్సు శః || సమేత్యానోన్యసంయోగం పరస్పరసమాశ్రయాః | ఏకసజ్ఞాతలత్యైశ్చ సమ్ప్రవైక్యమశేషతః || ... మహతా ద్యావిశేషాంతా హ్యణ్ణముత్పాదయన్తితే || ” ఎన్నిటవడియే శాస్త్ర త్వ, ఘోరత్వ, మూఢత్వజ్ఞానే నానాశక్తియు క్తజ్ఞాన పృథగ్భూతజ్ఞానయిదుక్కిట యిమ్మహదాదిపదార్థజ్ఞుక్కు పరస్పర సంహతియావదేదెన్నిల్, - ఆకాశాదిభూతజ్ఞుక్కు పురాణజ్ఞు లే ² “ఏవంజాతేషు భూతాని ప్రత్యేకం స్యుర్ద్విధా తతః | చతుర్ధాభిన్న మేకై కమర్థమర్థంతథాస్థితమ్ | ప్రాయోమౌర్ధభాగా శ్చ త్యాగో వాయు తేజః పయో భువామ్ | అర్ధానియానివాయోస్తు ప్రాయమతేజఃపయోభువామ్ || ” ఎన్ఱు తుడగ్గి విభజిత్తు పఞ్చీకరణం శొల్లప్పట్టదు. అదావదు-ఆకాశాదిభూతజ్ఞులై నైయుం తని త్తనియే

యిటణ్ణకూతాక్కి యవత్తిలే యొదుకూతై నాలు కూతాక్కి అన్దకూటుగళై భూతాన్తరజ్ఞోనాలిలుం విభక్తార్థజ్ఞులై కూటి సర్వభూతజ్ఞులీలుం సర్వభూతజ్ఞుముణ్ణామ్బడి పణ్ణుగై. ఇప్పడి పఞ్చీ కృతమానాలు మవిభక్తజ్ఞానవర్ధజ్ఞో ప్రధానజ్ఞాన నిత్యై యాలే ఆకాశాది భూతభేద వ్యవహారత్తుక్కుకుత్తైయిల్లై. ఇప్ప ఞ్చీకృతభూతజ్ఞోడేకూడ మహదహజ్ఞార్థజ్ఞు మణ్ణోత్పాదకజ్ఞానాగ చొల్లుగైయాలే యవత్తినుడై య సమ్యేశనసిద్ధికాగ సప్తీ కరణమెన్ఱుం శొల్లువర్ధన్.

1 (వి-పు-గ-౨-౫౨, ౫౩, ౫౪.) 2

ఆనాల్ ¹“తాసాంత్రివృతంత్రివృతమేకై కాఙ్కరవాణి”
 ఎన్టు ఛాన్దోగ్యత్తిలే త్రివృత్కరణతై చ్చొల్లువానెన్నేన్నిల్-అఙ్గు
 తేజోబన్న తత్త్వత్రయమాత్రోత్పత్తియై చ్చొల్లితాగై యాలే
 యవ్వళవిలేపర్యవసితదు. శ్రుత్యస్తరసిద్ధమాన భూతాస్తరో
 త్పత్తియిలుం సర్వశాఖాప్రత్యయన్యాయతాలే యిఙ్గుం సిద్ధమెన్టు
 కొల్లవేణుమ్. ఆగైయాలే తేజోబన్నసృష్టి-తత్త్వాస్తరజ్గళుక్కు
 ముపలక్షణమానాప్సోలే త్రివృత్కరణకథనముం పఞ్చీకరణత్తు
 క్కు ముపలక్షణ మెన్టు దాయిల్లు.

అణత్తుక్కుల్లే మహదాది కార్యజ్గళుక్కు-జ్జైయాలే మహ
 దాదిపదార్థగ్గ శైల్లాత్తుక్కుం సమ్మేళన మవర్జసీయమ్.

ఆగైయాలే ²“భూతేభ్యోఽణమహాబుద్ధేభ్యహ తదుదకేశ
 యమ్” ఎన్టు భూతజ్గళిల్ నిన్టు మణ్ణముత్పన్నమామ్, అదు ఉద
 కత్తిలే కిడక్కుమ్. ³“అపవనసర్జాదా తాసువీర్యమపా సృ
 జత్ | తదణ్ణమభవద్దేమం సహస్రాంశుసమప్రభమ్” ఎన్టు

అప్పక్కళిల్ నిన్టు మణ్ణముత్పన్నమామెన్టు (మనుభగవాన్)
 శొన్నవిడం భూతాస్తరత్తుక్కు ముపలక్షణమ్. అదావదు-పూ
 ర్వభూతజ్గళోడే సంస్కృప్తమాయ్ పృథివియు స్తన్నగవాయిలే
 లీనైయాగ కిడక్కిఱ జలతత్త్వత్తిల్ నిన్టుమణ్ణముత్పన్నమాయ్
 అదిలే కిడక్కుమెన్నేన్టు పడి.

ఇన్ద్రవణ్డం క్రమేణ పరిణమిక్కుమో యేకకాలత్తిలే పరిణ
 మిక్కుమోవెన్నిల్,- ఒతోరుప్పడై యాగయిట్టు ఆకమెడుక్కు
 మాప్సోలే క్రమేణ పరిణమిక్కుయన్టియే ⁴“తత్క్రమేణవిపృద్ధం

1 (ఛా-ఉప-౬-3-3.) 2 (వి-పు-౧-౨-౫౫.) 3 (మను-౧-౨.)

4 (వి-పు-౧-౨-౫౫.)

సత్ జలబుద్ధుదవత్సమమ్” ఎన్ఱు నీర్కుమిత్తోహోలే యేకకాలన్ఱి
లే యుత్పన్నమామ్.

ఇప్పడి యణ్ణముత్పన్నమామ్నాదు ¹“అణ్ణానాన్ఱు సహస్రా
ణాం సహస్రాణ్యాయుతానిచ | ఈదృశానాం తిథా త్రిత్ర కోటికోటి
శతానిచ” ఎన్ఱు పురాణజుళిలే పరస్పర సదృశమాయ్కోణ్ణ అ
సఙ్ఖ్యాతమాన అణ్ణజుళి, ²“ఏకకాలేఽభిసృజ్యన్తే సంహృయన్తే
చపూర్వసత్” ఎన్ఱిఱపడియే క్రమత్తాలే తనిత్తనియే యుత్ప
త్తివినాశజుళుణ్ణాగై యన్ఱియే యుగపదేవ సృష్టిసంహారజుళై
యుడై యవై యాయరుక్కుమ్. ఇన్ఱణ్ణతుక్కుళ్వాయిలే పరిణ
తజుళాన వాకాశాదిభూతజుళై యధిష్ఠిత్తు లోకజుళై సృష్టిక్కై
క్కాగవుం దేవాది చతుర్విధభూత విభాగత్తై సృష్టిక్కైక్కా
గవుం కర్మవశ్యసమస్తచేతనాశ్రయశరీర నాగై యాలే బద్ధా
త్తసమప్తిభూతనాన బ్రహ్మోవానవక్ ³“తస్మిన్ జజ్ఞేస్వయం బ్రహ్మ
సర్వలోకపితామహః” ఎన్ఱిఱపడియే జగదుత్పాదకరాన ప్రజా
పతి ప్రభృతిగళుక్కు ముత్పాదకనాగై యాలే పితామహ శజ్జ
వాచ్యనాయ్కోణ్ణ వ్యష్టిసృష్ట్యర్థమాగ భగవత్సజ్కుల్పత్తాలే
యుత్పన్నమామ్.

ఇప్పడి యణ్ణోత్పన్ననాన బ్రహ్మపుక్కు పద్మజత్వాది శొల్లు
కిఱ ప్రమాణజుళి ఆద్యసృష్టిగళి లుత్పత్తి భేదవివేకత్తై యాలే
యాగక్కడవదు.

ఇంద్ర బ్రహ్మాత్మత్విపర్యయైవ నైయాన మహదాది సమష్టిసృష్టి సత్యసంక్కుల్పనానసర్వేశ్వరనుడై య¹ “బహుస్యాం” ఎన్నిట అవ్యవహిత సంక్కుల్పతాలే యాగక్కడవదు.

బ్రహ్మోపజ్ఞమాన వ్యష్టిసృష్టి తదంతర్యామియాన పరమాత్మావినుడై య వ్యవహిత సంక్కుల్పతాలే యాగక్కడవదు.

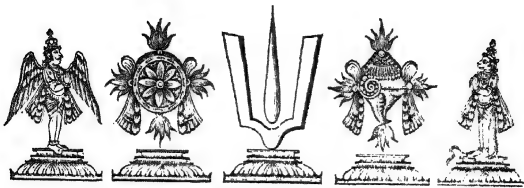
అగై యాలే² “తద్విసృష్టస్స పురుషోలోకే బ్రహ్మేతికీ ర్వతే”
³ “బ్రహ్మణోఽసృజ త్పురుషః” ⁴ “మాన్త్వం పూర్వ మజీజనః”
 ఎన్ఱు భగవత్సృష్టనాగ ప్రమాణజ్ఞో శొల్లుగిటనవిజే.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే సమష్టి సృష్టినిరూపణంనామ

ద్వితీయోఽధికారః.

1 (ఛా-ఉ-౬-౩-౨, ౩.) (2 మను ౧-౧౧.) 3 () 4 (రా
 మా-ఉ త్ర. ౧౦౪. ౪.)

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

తృ తీ యో ౭ ధి కా రః.

ఇష్టసి యుత్పన్నరాన బ్రహ్మదిచేతనర్కు అస్తర్యామియా
య హృదయ త్రిలే నిష్ట సజ్కల్పరూపజ్ఞానాదిగ్తై జనిష్ఠిత్తు
సృష్ట్యాదిగళితే ప్రవృత్తికైయాలే సర్వప్రవృత్తిక్కు హేతు
సర్వేశ్వరినే యెన్న క్కుత్తయిల్లె,¹ “సర్వస్యచాఽహం హృదిసన్ని
విష్టో మ త్తస్మైతి రానమహానమ్ ఇచ్చి” ఎన్ఱు సకలర్కుం శరీరియా
యొక్కొన్ఱు సర్వకార్యజ్ఞభుక్కుం ప్రవర్తకతానేయాగ వరుళిచ్చె
దానితే.

ఇన్ద్రణాన్దర్వర్తియాన నృష్టిసృష్టిక్కు ప్రయోజనమేదెన్ని
లో, -బద్ధాత్మాక్కుళుక్తై య కర్మరూపమశియాగ భోగ్య భోగోప
కరణ భోగ స్థానమామ్పడి అణ్ణతై పరిణమిప్పిక్కై. అదావదు
² “తస్మిన్నణ్డే సభగవాణ్ ఉషిత్వాపరివత్సరం స్యయమేవాత్మనో
ధ్యానా త్తదణ్డమకరోత్ ద్విధా || ౧౨ || తాభ్యాం సశకలాభ్యా
ఇచ్చ దివం భూమిఇచ్చ నిర్తమేమధ్యే శ్చామదిశ ఇచ్చిష్టా వసాం స్థా
నమ్ ఇశాశ్వతమ్ || ౧౩ || ” ఎన్ఱు మనువు మణ్ణాన్దర్వర్తియాన
లోకవిభాగతైయుం, అకాశ మష్టదిక్కుగళ్ సముద్రజలీనుక్తై య
విభాగతైయుం, సృష్టావానభగవాణ్ సృష్టితానెన్నానితే.

1 (గీతా-౧౫-౧౫). 2 (మను-౧).

(౧) ఇత్థీ తీత్ భోగ్యానురూపమాన సుఖదుఃఖానుభవత్తు క్కు విషయమాగై యాలే, భోగ్యమెన్నదు-శబ్దాదిగళై.

(౨) ఇవ్వనుభవరూపజ్ఞానజ్ఞు క్కు పకరణమాగై యాలే, భోగోపకరణజ్ఞులెన్నదు-ఇన్దియాదిగళై.

(3) ఇన్దభోగత్తు క్కు ధికరణజ్ఞుళాగై యాలే, భోగస్థానజ్ఞులెన్ని ఁదు-దేవాదిశరీరజ్ఞులై యుం, చతుర్దశభువనజ్ఞులై యుమ్.

ఇశ్వరీరవిశిష్ట బద్ధాత్మాత్మకుళుక్కు ఆవాసస్థానమాన చతుర్దశభువనజ్ఞుళావన-భూమిక్కు క్కీర్తిణ్డకపాలత్తుక్కు మేలూగ వెణ్ణుత్తుమూన్ఱు నూతూయిరత్తైమ్మతినాయిరమ్ యోజనైయుయర్తి యుడై త్తాన గరోద్భదకత్తిన్దేలే, ¹ “స ప్రతిస్తు సహస్రాణాం ద్విజో చ్ఛాపయోఽపికథ్యతే॥౧॥దశ సాహస్రమేకైకం పాతాళమ్మనిస త్త మతతలం వితలఞ్చైవ నితలఞ్చగభస్తిమత్ । మహాఖ్యం సుతల ఞ్చాగ్ర్యం పాతాళఞ్చాపి స ప్రమమ్॥ ౨॥ ” ఎన్నిఁపడియే ఓరొన్ఱు తని త్తనియే పతినాయిరం యోజన త్తళపు పుయర్తియైయుం, పర వైయుముడై త్తాయ్, దైత్య దానవ పన్నగ సుపర్ణాదిగ శ్వర్తి క్కు న్దేశమాయ్, ² “సితకృష్ణారుణాః పీతాః శర్కరాశ్చైల కాఞ్చ నాః । భూమయోయత్రమైత్రేయ వరప్రాసాద శోభితాః॥ ” ఎన్ని ఁపడియే శుద్ధ వర్ణజ్ఞుళాయుం, కృష్ణవర్ణజ్ఞుళాయుం, అరుణవర్ణజ్ఞుళాయుం, పీతవర్ణజ్ఞుళాయుం, వాలుకామయమానశర్కరా రూపజ్ఞుళాయుం, శైలరూపమాయుం, సువర్ణ మయమా యుమిరుక్కిఁప సుల విశేషజ్ఞులై యుడై యవై యాయ్, విలక్షణమాన మాళికై గళాలే యుం ప్రాసాదతోరణజ్ఞుళాలేయు మలజ్ఞుతమాయ్, స్వర్గాదిగళి

లుజ్ఞాట్టీ¹ నిరతిశయ భోగ్యమాయ్(౧)అతలమెన్దుమ్(౨)వితల
మెన్దుమ్ (౩) నితలమెన్దుమ్ గభస్తిమ తైన్దుమ్ (౪)తలాతలమెన్దుమ్
(౫) మహాతలమెన్దుమ్ (౬) సుతలమెన్దుమ్ (౭) పాతాళమెన్దుమ్
పేరై యుడై తాన అధోలోకజ్ఞశేత్రాయరుక్కుమ్.

ఇంద్ర సప్తపాతాళజ్ఞశుక్కు క్కీ² ముప్పతినాయిరం యోజ
న త్తళవీలే,¹ “పాతాళానామథశ్చస్తే విష్ణోర్యా తామసీతనుః! శే
షాఖ్యా తద్గుణాన్వక్తుం నశక్తా దైత్యదానవాః ॥౧౩॥ యోఽ
నంతః పత్యతేసిద్ధై ర్దేవదేవర్షిపూజితః । యస్సహస్రశిరావ్యక్త
స్వస్తికామలభూషణః ॥౧౪॥ ఫణామణి సహస్రేణ యస్సవిద్యో
తయన్దిశః । ... సనిభ్రత్ శేఖరీభూత మశేషం షీతి మణ్డలమ్!
ఆస్తేపాతాళమూలస్థః శేషోఽశేష సురార్చితః ॥౨౦॥ ” ఎన్దు
శ్రీవిష్ణుపురాణ త్రిలుం, ² “పాతాళేభ్యోఽప్యధస్థాద్వాత్రింశత్సహస్ర
యోజనోఽనంతః” * ఎన్దుశ్రీభాగవత త్రిలుం శ్లోలుగిఱపడియే సర్వే
శ్వరనుడై య తామసమూర్తియాయ్, అనంత శబ్దవాచ్యనాన శే
షనానవక్ తన్నాయిరంపణజ్ఞళాలుం పాతాళ సహితమాన వశేష
భూతలత్తైయు మొరుపుష్పమాలైయై ధరి త్తిరుక్కుమావోలే
అనాయాసేన ధరిత్తుక్కుణ్డు యెఱునరుళి యరుక్కుమ్.³ “కల్పా

1 (వి-పు-౨-౫). 2 (భాగవ-౫-స్కం.) * ఇవాన్వక్యం శ్రీ భాగవత
త్రిత్ కాణవిట్టై “తస్యమూలదేశేత్రింశద్యోజన సాహస్రాంతర ఆస్తేయవై
కలాభగవతః తామసీ సమాఖ్యాతానంతః” ఎన్దు శ్రీ భాగవత త్రిత్ (౫-౨౪.
౧-) ఇనుక్కిన్తన. ‘పాతాళానాం’ ఇతి పూర్వోదాహృత శ్లోకవ్యాఖ్యాన త్రి
లుం ‘తస్యే’ త్యాదివాక్యతైయే శ్రీ విష్ణుచిత్తరు మెడుత్తరుళినదు. ఇవాన్వక్య
త్తి లధికసంఖ్యాదోషముం కాణ్ణిఱదు. సరియాసపడి కణ్ణుకొళ్ళ. 3 (వి-పు-
౨-౫-౧౯).

స్తేయస్యచ క్రోభోఽవిహానల శిభోఽబ్వలః | సజ్కుర్వణాత్కకో రుద్రో
నిష్కృమ్యాత్ప్రిజగత్త్రియమ్” ఎన్తుకల్పాన్తత్తిలేసజ్కుర్వణా
త్కనాన కాలాగ్నిరుద్రనానవన్ త్రైలోక్య సంహారార్థమాగ
యిన్దమహాశేషమైతేయ ముఖత్తిల్ నిస్తుమితే యుత్పన్ననాయ్
జగత్తైసంహరిప్పదు.

ఇచ్ఛాతాశజ్జశుక్కుమేలే * యెట్టుపతినాయరం యోజనమ
కలత్తైయుడైత్తాయ్, న ప్తవీచ సాగర పర్వతాదివిశిష్టమాయ్,
పాదచారిగళాన మనుష్యాదిగల్వర్తిక్కు న్దేశమాయ్ పద్మాకా
రమాన భూమణ్డలమిరుక్కుమ్.

ఇన్ద భూపన్తత్తుక్కు కర్ణికైపోలే కనకమయమాన మహా
మేరుపర్వతమా యిరుక్కుమ్.

ఇష్టేరు భూమిక్కుమేలే యెణ్ణత్తినాలాయరం యోజనము
య ర్తియై యుడైత్తాయ్, భూమిక్కుళ్ళే పతినాతాయరంపుడై
న్దు ఆగ పైరులక్షంయోజనమాయ్ నిర్దుమ్; ముప్పత్తీతాయరం
యోజనై పరవై యుడైత్తాయ్, పతినాతాయరం యోజనై
యడిప్పరవై యుడైత్తాయ్, అచ్చువెల్లత్తై యడిమేల్ పణ్ణినా
ప్పోలే చతురశ్రముమా యిరుక్కుమ్.

ఇష్టేరువుక్కుత్తైర్కేనిషధమెన్దుమ్, (౧) హేమకూటమెన్దు
మ్, (౨) హిమవానెన్దుమ్ (౩) మూన్దువర్ష + పర్వతమాయిరుక్కుమ్.

మేరువుక్కు వశిక్కే నీలమెన్దుమ్ (౧) శ్వేతమెన్దుమ్ (౨)
శృంగీవానెన్దుమ్ (౩) మూన్దువర్ష పర్వతమా యిరుక్కుమ్.

* యత్తద్ధికర్ణికామూలమితి సత్సమ్ప్రకీర్తితం | తద్యోజన సహస్రా
ణాం సప్తతీనా మథస్సృతమ్ ఇతివాయుపురాణోక్తేః. † పర్వాణాం-విచ్ఛే
దకాః పర్వతాః వర్షపర్వతాః ఇత్యర్థః

మేరువుక్కు క్షిక్ష్మా మాల్యవానెస్తుమ్, (తేర్కే) గన్ధమాదనమెస్తుమ్ వర్షపర్వతజ్జళా యరుక్కుమ్. (౧) అదుక్కు తెర్క్కుక్ష్మైయైలై భారతవర్షమ్. (౨) అదుక్కున స్తరం-కింపురుపవర్షమ్. (౩) అదుక్కున స్తరం-హరివర్షమ్. (౪) మధ్యమాన మేరువై చూచ్చయిళావృతవర్షమ్ (౫) మేరువుక్కు వడక్ష్మే-యిళావృతతై చుడైకొణ్ణ రమ్యవర్షమ్. (౬) అదుక్కున స్తరమ్-హిరణ్మయవర్షమ్. (౭) అదుక్కున స్తరం-కడైయైలై ఉత్తరకురువర్షమ్. (౮) మేరువుక్కు క్షిక్ష్మా-భద్రాశ్వవర్షమ్. (౯) మేర్కే-కేతుమాలవర్ష మెస్తు ఒన్నతువర్ష మాయ్, జమ్బూద్వీపపుణ్ణీనవఖడ్గనూ యరుక్కుమ్.

ఇనైత్తిలే ఇళావృతం-భద్రాశ్వం-కేతుమాలమొత్తేన్ద ఆఱునర్ష ముమోరొస్తుమ్. ఒన్నతినాయరంయోజనం పఱవైయై డైత్తాయరుక్కుమ్.

మధ్యమానయిళావృతం మేరువై చూచ్చ నాలుదిక్కు మొన్నతినాయరం యోజనం పరవైయై డైత్తాయ్, మేరుస్థానతోడై ఆయామవిస్తారం ముప్పత్తిరాలాయరం యోజనై యాయ్, చతురశ్రముమాయిసుక్కుమ్. క్షిక్కు-భద్రాశ్వముం, మేర్క్కు కేతుమాలముం, కీర్థ్ మేల్ ముప్పత్తిరాయరం యోజనై నీళమాయిరుక్కుమ్. భద్రాశ్వముం, కేతుమాలముమాన వర్షజ్జళిల్-వర్షపర్వతమాన మాల్యవానుం, గన్ధమాదనముం, ఆయిరమాయిరం యోజనై యయర్తియుం, అవ్వళవు పరవైయై ముడైత్తాయ్, ముప్పత్తునాలాయరం యోజనై నీళ తైయు ముడైత్తాయరుక్కుమ్. ఇదిల్ ముదల్-చ్చొన్న వర్షపర్వతజ్జళిన్నడువాన మహా

మేరువైయతైస్త తెర్కుం వడక్కుం నివధపర్వతముం, నీల
 పర్వతముం నూతాయరం నూతాయరంయోజనై కీర్తీమేల్ నీళ
 తైయుడైయవైయాయరుక్కుమ్. అవైతైయతైస్త హేమకూ
 ంముం శ్వేతపర్వతముం తొన్నూతాయరం తొన్నూతాయరం
 యోజనై నీళతైయుడైయవైయాయరుక్కుమ్. అవన్తైయ
 తైస్తహిమవానుం, శృంగివానుం భూమియై వత్తైన్దువిల్ పోలే యరు
 క్కైయాలే యెణ్బదినాయరం యెణ్బదినాయరం యోజనై నీళ
 తైయుడైయవైయాయరుక్కుమ్. ఇవ్వాఱు వర్ష పర్వతజ్జళుం
 తనిత్తనియే యిరణ్డాయరం యోజనై యుయర్తియైయుం పర
 వైయముడైయవైగళాయరుక్కుమ్. ఇన్ద మహామేరువిల్ నా
 నైలెగళిలుం పతినాయరం పతినాయరం యోజనముయన్తైయై
 యుడైయవైయాయ్, నాలుపర్వతజ్జళాయరుక్కుమ్. ¹“పూర్వే
 తుమన్దరస్తస్య దక్షిణేగన్ధమాదనః । విపులః పశ్చిమేపార్శ్వే
 సార్వశ్రోత్రరేసితః” ఎన్గిఱపడియే మన్దరపర్వతజ్జిఱక్కాయ్,
 గన్ధమాదనం తెర్క్కాయ్, విపులమ్పేర్క్కాయ్ సుపార్శ్వం వడ
 క్కాయరుక్కుమ్. ఇవైకీలమ్బొలే మహామేరువై యెల్లై
 యతామల్ పన్తైన్దిత్కైయాలే *విష్కమ్బజ్జళైన్దు పేరాయరు
 క్కుమ్. ఇన్ద పర్వతజ్జళిన్తేలే ఆయిఱతైన్నూఱుయోజనముయ
 ర్తియైయుడైయవైగళాయ్, అన్దులైత్తైలెగళుక్కు కోడిత్తత్తన్దు
 పోలే యలక్కొరరూపజ్జళాయరుప్పనవాన నాలు వృక్షజ్జళాయ
 యరుక్కుమ్. అవైగళిల్కిఱక్కుదిక్కిలదు-కదమ్బమ్: తెర్కు

1 (వి-పు-౨-౨-౧౮.)

* మేరోః ధారకాః కీలా విష్కమ్బాః.

దిక్కిలదు-జమ్ము; మేర్కుదిక్కిలదు - అరళు, వడక్కు దిక్కిలదు - ఆలై.

ఇనై గళిల్ క్కిల్లక్కిల్-కదమ్బెయానదు - సహస్రాలమ్బు శాఖానిచయజ్గళాలుం, మహాస్కన్ధజ్గళాలు ముపశోభితమాయ్, †మహాకుమ్భప్రమాణజ్గళాయ్, వికసితకేసరజ్గళాయ్, సర్వకాలజ్గళాయ్, మహాగన్ధజ్గళాన పుష్పవాసనై యాలే యాయి అంయోజన మ్పరిమళితమాయ్, భద్రాశ్వదేశత్తుక్కు కేతున్మక్షమాయిరుక్కుమ్.

తెర్కుదిక్కిలాన [జమ్బూ] వృక్షమానదు-మహాశాఖోపశోభితమాయ్, సదాపుష్పఫలాకీర్ణమాయ్, మృదుస్వాదుక్కుళాయ్ మహాగజప్రమాణమాన పక్షిజ్గళోమలై తలైయిలేవియ్దు ఒడైన్దు శారాయారాయ్, జమ్బూనదీయెన్దు పేరాయ్, మేరువై చ్చూత్తప్రపహియానిర్కుమ్. అదిన్ రసత్తై పానమృణ్మిగిల అద్దేశ వాసిగళుక్కు¹ “న స్వేదో న చ దౌర్ధన్యం న జరా నేన్ద్రియక్షయః” ఎన్దు వేర్ప్పం దౌర్ధన్యముం, జరైయుం, ఇన్ద్రియక్షయము ముణ్డాగాదు, అన్ద రసత్తాలే అన్దకరైయిల్ మృత్తుశుద్ధజామ్బూనదమెన్దిటపొన్నాయ్, సిద్ధాదిగళుక్కు భూషణమాగానిర్కుమ్. ఇన్ద జమ్బువానదు- జమ్బుదీప్వత్తినుడై యనామత్తుక్కు హేతు వామ్పడి ప్రధానమాయిరుక్కుమ్.

మేర్కు దిక్కిలాన వృక్షమానదు - మహోచ్ఛాయ మహాస్కన్ధజ్గళై యుడైత్తాయ్, సార్వకాలీన మహాకుమ్భప్రమాణ ఫలవత్తాయ్, కేతుమాల దేశత్తుక్కు కేతు వృక్షమాయిరుక్కుమ్.

ఉత్తరదిక్కిల్ నటవృక్షముం-విపులోచ్చాయ స్కన్ధోప
శోభితమాయ్, ప్రవాళసదృశమహాకున్భు ప్రమాణఫలజ్ఞు
యుక్తైత్తాయ్ ఉత్తర కురుదేశత్తుక్కు కేతు వృక్షమాయరు
క్కుమ్.

ఇంద్ర విష్కమ్భపర్వతజ్ఞో నాలుక్కుమ్ముటమ్మే,¹ “పూర్వం
చైత్రరథంనామ దక్షిణంగన్ధమాదనం | వైభ్రాజం పశ్చిమేతద్వత్
ఉత్తరేనన్దనంవనమ్” ఎన్నిటపడియే క్షిక్కే చైత్రరథమెన్టుం
తెర్కే గన్ధమాదనమెన్టుం, మేర్కే వైభ్రాజమెన్టుం, నడక్కే న
న్దనవనమెన్టుం, నాలువనమాయరుక్కుమ్.

అదుక్కుమ్ముటమ్మాగ² “అరుణోదన్తు పూర్వేణ దక్షిణే
మానసంస్థితమ్ | సితోదం పశ్చిమే మేరోర్మహాభద్రంతథోత్తరే,
ఎన్నిటపడియే క్షిక్కిలదు అరుణోదమెన్టుం, తెర్కే మానస
రసెన్టుం, మేర్కే సితోదమెన్టుం, వడక్కే మహాభద్రమెన్టుం
నాలు సరస్సాయరుక్కుమ్.

ఇదుక్కుమ్ముటమ్మే³ “సితాన్తకకుముదత్తైవ కరవీరాచ
లోత్తమః | మహానిలోథకుజ్జాశ్చ మాషాఖ్యశ్చచలోత్తమః |
వీరుజ్ఞోమణిశృంగశ్చ సబిన్దు ర్నన్దరస్తథా | వేణుమాంశ్చ సమే
ఘశ్చ నిషఢోదేవపర్వతాః” *ఎన్నిటపడియే సితాన్తముదలాన

1 (వి-పు-౨-౨-౨౫.) 2 (తైంగ-పు-పూర్వా-౪౯-౩౦.) ‘అరుణో
దసరః పూర్వం దక్షిణమ్మానసం స్థితం | సితోదం పశ్చిమసరో మహాభద్రం
తథోత్తరం’ ఎన్దు తైంగవారాహాది పురాణ పాఠమ్.

3 (తైంగ-పూర్వా-౪౯-౪౨-౪౩.)

* ‘సితామ్భశ్చకముద్యాంశ్చ కురీ మాల్యవాంస్తథా | వైకంకప్రము
ఖామేరోః పూర్వతఃకేసరాచూః’ ఇతి విష్ణు పు. (౨-౨-౨౭) పాఠః.
“సితాన్తశ్చకురీన్దశ్చ కురరశ్చాచలోత్తమః || ౪౦ || వికరోమణితైలశ్చ

విప్లవ్యతజ్ఞో మేరువుక్కుక్కిక్కి కేసరపర్వతజ్ఞా యిరుక్కుమ్.

మానస సరస్సుక్కుష్పఱమ్మే¹ “శై లస్త్రీ శిరస్సైచ్చవ శిఖ రశ్చాచలోత్తమః । కపిజశ్చపతజ్ఞశ్చ రుచకశ్చైవసానుమా^౨ ।

తామ్రాభశ్చవిశాలశ్చ తథాశ్వేతోదరోగిరిః । సుమూలోవసుధా రశ్చ రత్నధారశ్చపర్వతః । ఏకశృంగోమహా(నూ)సూలో గజశై లఃపిశాచకః । పంచశై లశ్చకై లాసోహిమవాంశ్చాచలోత్తమః” ఎన్నిటనై తెర్కే కేసరపర్వతజ్ఞా యిరుక్కుమ్.

సితోదత్తుక్కుష్పఱమ్మే² “కపిలఃపిజ్జశ్చోభద్రః సురసశ్చ మహాచలః । కుముదోమధుమాంశ్చైవ అజ్ఞినోమకుట స్తథాకృష్ణ శ్చపాణ్డరశ్చైచ్చవ సహస్రశిఖరస్తథా । పారిజాతశ్చ శై లేన్ద్రః శ్రీ శృంగశ్చాచలోత్తమః” ఎన్నిట కేసరపర్వతజ్ఞో మేరువుక్కు మే ర్కాయిరుక్కుమ్. మహాభద్రత్తుక్కుష్పఱమ్మే³ “శఙ్ఖకూటో మహాశై లో వృషభోహంసపర్వతః । నాగశ్చకపిలశ్చైవ ఇన్ద్ర శ్చై లశ్చసానుమా^౪ । నీలఃకణ్ఠకశృజశ్చ శతశృజశ్చపర్వతః । పుష్కరోమేఘశ్చై లశ్చవిరజశ్చాచలోత్తమః । జారుధిశ్చత్రీశృజశ్చ

వృక్షవాంశ్చాచలోత్తమః । మహానీలోఽథసుచకః సభిన్దర్ద్రురస్తథా ॥౪౨॥ వేణుమాంశ్చసుమేఘశ్చ నిషధోదేవపర్వతః” ఇతి లైంగ (పూ-౪౯-అ.) పాఠః. “సితాస్తశ్చ కుమద్వాంశ్చ కువరీహల్యవాంస్తథా । వైకంఠోమణీశైలశ్చ ఋక్షవాంశ్చాచలోత్తమః ॥౪౩॥...సభిన్దర్ద్రస్తరస్తథా” ఇతి కార్తపు-(పూ-౪౪-) పా. “సితాస్తశ్చ కుమద్వాంశ్చ కువరీహల్యవాంశ్చాచలోత్తమః । వికంఠోమణి శీలశ్చ పుషభశ్చాచలోత్తమః” ఇతి వాయుపు-(పూ-౩౬-౧౦.) పాఠః. అన్యత్రాపి బహుధా పాతాన్తర ముపలభ్యతే. నామభేదమాత్రేణ క్తోపిన వి రోధః ఇతి భాతి-ఏవమన్యత్రాపిద్రష్టవ్యమ్.

1 (లైంగ. పూర్వా-౪౯-౪౬-౪౭-౪౮. వాయుపు-చ. పూ-౩౬-౨౨-౨౪.) 2 (లైంగ-పూర్వా-౪౯-౫౦-౫౧.) 3 (లైంగ-పూ-౪౯-౫౪-౫౫.)

ఇత్యేతే ఉత్తరాస్సస్మితాః” ఎన్నిట కేసరపర్వతజ్ఞో మేరువు క్కు వడక్కాయరుక్కుమ్.

ఇనైత్తిల్ నిషధాదిగళ్ వర్ష పర్వతజ్ఞాగచ్చెయ్ దేయుం కేసరజ్ఞళిలు మ స్తర్భవిక్కుమ్. ఇవర్ష పర్వతజ్ఞో అప్సావర్ష పర్వ తజ్ఞళుక్కు యెల్లైగళాయిరుక్కుమ్. ఇదిల్ కిత్తిక్కిల్లాల్వవానుమ్ మేర్కిల్ గన్ధమాదనముమాగిఱ వర్ష పర్వతజ్ఞో ఆనీలనిషధజ్ఞళు క్కు నడువు తెన్వడక్కిలుళ్ల నీళతై యుడైత్తాయిరుక్కుమ్. భద్రదాశ్వముం, భారతముం, కేతుమాలముం, ఉత్తరకురువుం, మర్యాదాశైలజ్ఞళుక్కు పుఱమ్బాన విన్నాలువర్ష పర్వతజ్ఞళుం భూపద్మత్తుక్కు చతుర్దశజ్ఞళాయిరుక్కుమ్. మర్యాదా శైలజ్ఞళావన-కీత్తై దిక్కిల్ భద్రదాశ్వత్తుక్కు మర్యాదై గళాన వర్ష పర్వ తమాన మాల్యవానోపాది జఠరముమ్ దేవకూటము మానీల నిషధజ్ఞళుక్కు నడువు తెన్వడక్కిలుళ్ల నీళతైయుడైత్తాయిరుక్కుమ్. తెర్క్కుదిక్కిల్ గన్ధమాదనముం, కైలాసముం, హిమవానోపాదియ రణ్ణుకడలుక్కునడువు కీత్తై యెల్లై యిరణ్ణుకడలై యు న్నట్టి యెణ్ణ దినాయిరం యోజనం నీళమాయిరుక్కుమ్. మేలై దిక్కిల్ నిషధ ముం, పారియాత్రముం, వర్ష పర్వతమానగన్ధమాదనత్తోపాది ఆనీల నిషధజ్ఞళుక్కు నడువు తెన్వడలుళ్ల నీళమాయిరుక్కుమ్. ఇదిల్ కిత్తుమ్మేర్క్కు తెన్వడల్ నీళమాన పర్వతజ్ఞో-ముప్పత్తు నాలా యిరంయోజనమాయిరుక్కుమ్. వడక్కుదిక్కిల్ మర్యాదశైలజ్ఞళానత్రిశృజ్ఞముం, జారుధియుం కీత్తై మేలై యిరణ్ణుకడలుక్కున డువుశృజ్ఞవానోడొత్త యెణ్ణతినాయిరం యోజనం నీళతైయు డైత్తై, యిరణ్ణుకడలై యు న్నట్టి యిరుక్కుమ్.

భద్రాశ్వత్తుక్కు కేతువృక్షమాన కదమ్బ త్తడియిలే హయ
గ్రీవరూపియాయం, భారతనర్మత్తుక్కు కేతువృక్షమాన జమ్బువి
నడియిలే కూర్మరూపియాయం, కేతుమాలత్తుక్కు కేతువృక్ష
మానపిప్పల త్తడియిలేవరాహరూపమానాయం, ఉత్తిరకురువుక్కు
కేతువృక్షమాన న్యగ్రోధ త్తడియిలే. మత్స్యరూపమానాయం,
సర్వేశ్వర సమారాధనజ్ఞోన్మరుళుమ్. అల్లాదవర్షజళిత తత్తద
నురూపమాన సమస్తరూపజ్ఞళాలుం సమారాధనజ్ఞోన్మరుళుమ్.

ఏవమృతమాన భూపద్మత్తుక్కు కర్ణికాకారమాన మ
హామేరువి న్తలైయిలే పతినాలాయరం యోజన మ్పటపై ప్పయు
డై త్తాయ్ బ్రహ్మవినుడై య పడై వీడాయరుక్కుమ్. ఇదుక్కుయె
ట్టుదిక్కిలుం లోక పాలకరాయ్ ఇంద్రాదిగళాన యెణ్మర్కుం పడై
వీడాయరుక్కుమ్. ఇదిల్ బ్రహ్మవి న్పడై వీట్టెచుచ్చు త్రివిక్రమ

న్తిరువడివిశక్కిన తీర్థమానగజై వియ్దు నాలు దిక్కిలుం సితై
యెన్టుం (౧) అశకనన్దయెన్టుం, (౨) చక్షువెన్టుం, (౩) భద్రైయె
న్టుం, (౪) నాలుప్రోతస్సాయ్ ప్రవహిక్కుమ్.

(౧) అదిల్ కీర్తైదిక్కిల్ సితై మలై త్తలై గళాలాకాశ త్తి
లే కిళమ్బి భద్రాశ్వత్తిలే శెన్టుకడలిలే ప్రవేశిక్కుమ్.

(౨) తెర్కిలలకనన్దై మున్నే ధ్రువపద త్తిల్ శెన్టు త్రైలో
కశ్యత్తిలుంవన్దు “ఊర్ధ్వమన్దాకినీ” ఎన్టుం, “అధోభోగవతీ” ఎన్టుం
“గాఙ్గతేతిగఙ్గా” యెన్టుం శొల్లప్పట్టు ప్రవాహత్రయ త్తైయు
డై త్తాయ్, త్రిపథగై యాయ్ ప్రవహిత్తు, భూలోక త్తిల్ ప్రవా
హం రుద్ర న్తలైయిలే వియ్దు యేయవగై యాయ్ ప్రవహిత్తు
కీర్తై సగరపుత్ర గళై యు ముద్ధరిప్పిత్తు క్కుడలిలే ప్రవేశిక్కుమ్.

(3) మేలైదిక్కిల్ చక్షువానదు పర్వత శిఖరజ్జళాలే కేతు-
మాలత్తిలేశెన్టు సముద్రత్తిలే ప్రవేశిక్కుమ్.

(౪) వడక్కిల్ భద్రైయానదు-పర్వతజ్జళాలే పుత్తర కురు
విలేశెన్టు సముద్రత్తిలే ప్రవేశిక్కుమ్.

ఇన్దుహమేరువుక్కు కీత్తైదిక్కిలే కేసరపర్వతజ్జళాన సితా
న్దకుముదపర్వతజ్జళిన్నడువే మున్నూఱుయోజనన్నీళమాయ్నూ
ఱుయోజనై యకలమానదొరు ద్రోణి సరసామలపానీయమానశ్రీ
సరస్సయిరుక్కుమ్. అదు ద్రోణపాత్రప్రమాణమాన పుణ్డరీకష
ణజ్జళాలుం హంసకారణ్డవాది పక్షిసజ్జజ్జళాలుం విశజ్జనిన్టుకొణ్డ
సరోమధ్యత్తిలే శతసహస్ర దళపద్మవనమధ్యే కోటిదళయుక్తస్వ
ర్ణపజ్జుజ కర్ణికారూడైయాయ్ సాత్తుల్లత్తీయిరానిరుక్కుమ్.
అన్దసర స్తీరత్తిలే సదాపుష్పఫలవత్తాన బిల్వవనమాయిరుక్కుమ్.
అన్దబిల్వవనన్నూఱుయోజనై విస్తీర్ణమాయ్ నూఱుకాదన్నీళ
మాయ్ శాఖాసహస్రకలితార్థక్రోశప్రమాణ మహావృక్షషణ్డ
మహాకుమ్భప్రమాణ సుగంధిస్వాదు ఫలవత్తాయ్ శ్రీవనమెన్టు
శొల్లప్పడుమ్. అశ్లేయుశ్రీయాననళ్ సిద్ధపజ్జనిపేవిత్తై యాయి
రుక్కుమ్. పిన్దైయువై కజ్జుమణిశైలాన్దరత్తిలే శతయోజన విస్తీ

ర్ణమాయ్, ద్విశతాయామయుక్త ద్రోణివిమలపజ్జుజవన శోభిత
మాయిరుక్కుమ్. తత్తీరత్తిలతిమాత్రప్రమాణమాన సదా
పుష్పఫలవత్తాయ్, మహాస్కన్ధోపశోభితార్థక్రోశోచ్చ వృక్ష
షణ్డజ్జళిన్నడువే కశ్యపనుక్కు ఆశ్రమమాయిరుక్కుమ్. పిన్దై
యుం మహానీలకుముళ్ళైలాన్దరే పద్మషణ్డోపశోభితమాయ్,
సుఖనదీపిన్లిట సరస్సయిరుక్కుమ్. తత్తీరత్తిలుం పచ్చాశద్యోజ
నాయామత్రింశద్యోజనవిస్తృతార్థక్రోశోచ్చతాళవనమాయిరు

క్కుమ్. ఐరావత దేవశైలాంతరే వృక్ష ఏరుధనర్జితమాయ్, పాద
మాత్రప్రమాణసలిలావృతమాయ్, సహస్రయోజనాయామశత
యోజనవిస్తృతైకశిలాతలభూమి - ఐరావత గజస్యక్రీడా శిలా
తలమాయీరుక్కుమ్. మేరువుక్కు తెర్కే కేసరపర్వతజ్జళాన
* త్రిశిరపతజ్జయోర్ధ్వే ప్రసన్నస్వాదుసలిలమాయ్, † బహూ
దకమెన్నిల నదీప్రవహీక్కుమ్. ‡ తత్తీరత్తిలే శతయోజనవిస్తృ
తమాయ్, ¶ పృథుక్షేపోచ్చయాదుమ్భరవనం-సర్వర్తుజప్రవాళ
సదృశమహాకుమ్భ ప్రమాణఫలోప శోభితమాయ్, కర్దమప్రజాప
తిక్కాశ్రమమాయీరుక్కుమ్. తామ్రాభపతజ్జశైలయోరంతరే
శతయోజనవిస్తీర్ణమాయ్, ద్విశతాయామయుక్తమాయ్, బాల
సూర్య సజ్కాశరక్తోత్ఫల శోభితమాయ్, మహత్సరస్సా యీరు
క్కుమ్. అన్దసగోమధ్యే శతయోజనోన్నతమాయ్, త్రింశద్యో
జన విస్తీర్ణమాయీరుప్స దోరుగిరిశిఖరత్తిలే రత్నప్రాకార తోర
ణోల్లసితమాన వీద్యాధరపురమాయీరుక్కుమ్.

విశాఖాచల శ్వేతపర్వతయోరంతరే త్రింశద్యోజనవిస్తీర్ణ
మాయ్, పఞ్చాశద్యోజనాయామమాన సరస్తీరత్తిలే మహదా
మృవనమ్ - కనకసజ్కాశాతిసుగంధ మహాకుమ్భమాత్ర ఫలోప

* శిశిర - ఎష్ట వాయు (పూ-౩౮-౨.) వరాహ (౮౦-౨-౧) పు-పా.

† 'బహూదకానద్యోవహన్తి' ఎష్ట వరాహపు (౮౦-౩).

‡ (౩) కోశత్తిల్ తత్తీరత్తిలే శతయోజనాయామత్రింశద్యోజన విస్తృ
తమాయ్' ఎష్ట పాతజ్కాణి? అదు. వారాహాది పురాణజ్ఞులీ 'శతయోజన
విస్తృతమ్' ఎష్టేయిరుక్కిఅదు.

¶ 'పృథుక్షేపోచ్చశిఖరైః' ఇతి వాయు పురాణానుసారేణ (పూ-౩౮-౩)
ధృతః. 'ఇక్షుక్షేప' ఎష్ట-వరాహాది (౮౦-౧) పా.

శోభితమాయురుక్కుమ్. *వసుధార రత్నధారయోర్నధ్యే †త్రిం
శద్యోజనవిస్తీర్ణ మాయ్, శతయోజనాయామమాన సుగన్ధికింశు
కవనమాయురుక్కుమ్. సార్వకాలీనసుగన్ధ కింశుక వనపుష్పామో
దం శతయోజనంవాసియానిర్కుమ్. అదిలే ఆదిత్యనుక్కాశ్రమ
మాయురుక్కుమ్. ‡ మేరువుక్కుమేర్కే కేసరపర్వతజ్జళాన సుపా
ర్వశిఖైలయోర్నధ్యే ఆయామవిస్తారం శతయోజనం వహ్నిస
న్తప్తస్థలం దుస్పర్శమాయురుక్కుమ్. తన్తధ్యే త్రింశద్యోజన
విస్తీర్ణం వహ్నిమణ్డలమాయురుక్కుమ్. అదిలే లోకక్షయకారి
యాన సంవర్తకాగ్ని ఇన్ధనమిల్లాదే జ్వలియానిర్కుమ్. అనన్త

* 'సుమాలాచలేన్ద్ర' వసుధారయోర్నధ్యే త్రింశద్యోజనవిస్తీర్ణమాయ్
పంచాశద్యోజనా యాతమాయ్ 'విల్వస్థలి' ఎన్దిఱ వనమిరుక్కు మెన్టు యిప్పడి
యు మెరువాక్య విజ్జిరుక్కు వేణు మెన్టు 'సుమాలస్యాచలేన్ద్ర'స్య వసుధారస్య
చాన్తరే | త్రింశద్యోజనవిస్తీర్ణే పఞ్చాశద్యోజనాయతే 'విల్వస్థలీనామ' ఎన్టు
వారాహపు (౧౦-౮) రాణత్తిలుం వాయు (పూ-౩౧-౨౩.) పురాణత్తిలు
మిరుక్కుయాలే తోగ్గొలిగిదు.

† వారాహపురాణత్తిల్ (౧౦-౮) 'వసుధార రత్నధారయోర్నధ్యే
వింశద్యోజన విస్తీర్ణం శతయోజనాయాతం సుగన్ధి కింశుకవనం' ఎన్టు వింశ
ద్యోజనవిస్తీర్ణ మెన్టు పాఠజ్ఞాణిఱదు-వాయుపురాణాది (పూ-౩౧-౨౩.)
గళిల్ త్రింశద్యోజనైయెన్టే పా.

‡ ఇవిడత్తిల్ 'పఞ్చకూటస్య కైలాసస్య చాన్తరే సహస్రయోజ
నాయామం విస్తీర్ణం శతయోజనం హంసపాణ్డారం తుద్రసత్తైవ్రనాధ్యప్యం
స్వర్గసోపానమివ భూమణ్డలం! అథ పశ్చిమదిగ్భాగే... సుపార్వశిఖికైలయో
ర్నధ్యే సమన్తాత్ యోజనశతమేకం భౌమశిలాతలం నిత్యతప్తం దుస్పర్శం'
ఎన్దిఱ వారాహపురాణ (౧౦-౮) ప్రకరణవాక్యానుసారేణ శిలవాక్యజ్జల్ వేణుమ్;
తాళకోశజ్జలిలిటై. ఆగ్నేయాల్ పురాణానుసారేణ వాక్యజ్జల్ శేర్తుక్కుణ్డను
సన్దిక్కువుమ్.

రం కుముదాజ్ఞానయోరధ్యై పుణ్యప్రదమెన్నిట సరస్సాయిరుక్మమ్. తత్తీరత్తిలే సదాఫలిత పీతవర్ణ మహాఫలావృతమా తుళజ్గననం * దశయోజనవిస్తీర్ణమాయిరుక్మమ్. అదిలే బృహస్పతిక్కాశ్రమమాయిరుక్మమ్. † పిఞ్జరంగారశైలాస్తరే - అనేక శతయోజనాయామ విస్తృతమహాద్రోణి సరస్సాయిరుక్మమ్. పఙ్కుజషణ్డాసంయుక్తమానవదిలే విష్ణ్వాయతనమాయిరుక్మమ్. ‡ కృష్ణపాణ్డరశైలాస్తరత్తిలే వృక్షవీరుద్వివర్జితమాయ్, త్రింశద్యోజనవిస్తీర్ణమాయ్, నవత్త్యాయతమాన నిష్కమ్పాద్విరిక్తే యాయిరుక్మమ్. అదిలే పఞ్చయోజనవిస్తీర్ణమాన న్యగ్రోధం సరోమధ్యేనిరుక్మమ్. ¶ అవ్వృక్షత్తిలే చంద్రప్రభనాయ్ సహస్రవదన

* 'మాతులజ్గసతీతత్ర హ్యాయమా దశయోజనా' ఎష్టు వాయుపు. (పూ-౩౮-౪౨) పా. వారాహేతు (౮౦-౮) 'అస్తరేచక్రైలవరయోః కుముదాజ్ఞానయో శ్శతయోజనవిస్తీర్ణా మాతులజ్గసతీ సర్వసత్వానామగమ్యా పీతవర్ణైఃఫలైరావృతాసాసతీశోభతే తత్రచపుణ్యోప్రద స్సిద్ధయతేతః । బృహస్పతేస్తద్వనమి' తిపాతః.

† 'పిఞ్జరంగారయోరస్తరే సరోద్రోణ్యో హ్యనేక శతయోజనాయాతాః' ఇతి వారాహే (౮౦-౮).

‡ 'కృష్ణపాణ్డరయోరపి । త్రింశద్యోజన విస్తీర్ణం నవత్త్యాయతయోజనమ్' ఇతివాయుపు(పూ-౩౮-౪౯)పా. 'శుక్లపాణ్డరయోరపి' తి వారాహపు (౮౦-౮) పా.

¶ 'తస్యాశ్చ మధ్యే పఞ్చయోజన ప్రమాణోన్యగ్రోధోవృక్షః; తస్మింశ్చంద్రేశ్ఖరోమాపతి ర్మీలవాసాశ్చదేవో నివసతియతాదిభిరీధ్యమానః' ఇతివారాహే (౮౦-౮). వాయుపురాణేచ 'మధ్యేతస్యాశ్చపద్మన్యా పఞ్చయోజన మణ్డలః । న్యగ్రోధోవిపులస్కన్ధో హ్యనేకారోహ మణ్డితః ॥ తత్రచంద్రప్రభః

నెన్నిట వెమ్మెరుమాన్ యత్నాదిగళాలే యారాధిక్కప్పడుమ్.

సహస్రశిఖరకుముదాన్తర త్తిలే పళ్ళాశద్యోజనవిస్త్రతమాయ్,
ఇషుక్షేపోచ్చనూన మధుస్రవఫలోపశోభితమానవనం † చన్ద్ర
నుక్కాశ్రమమాయరుక్కుమ్.

మేరువుక్కువడక్కే కేసరపర్వతజ్జళాన శజ్జ కూట నిషధజ్జళు
క్కునడువే ‡ పురుస్థలమెన్దు పేరైయుడై త్తాయ్, అనేకయోజనవిస్త్ర
తమాయ్, అత్తుచ్చాయవృక్షమణ్ణజ్జళై యుడై త్తాయ్, మదో
ద్రిక్తగజ్జళై యుడై త్తాయరుక్కుమ్.

కపిజ్జలనాగళైలయోరన్తరే శతయోజనవిస్త్రమాన్ ద్విశ
తయోజనాయతమాయ్, స్వాదుఫలసమ్ముష్ట ద్రాక్షా ఖర్జూర
పనమాయరుక్కుమ్.

పుష్కరమేఘశైలయోరన్తరే శతయోజనాయతమాయ్, ష
ష్టియోజనవిస్త్రతమాయ్, తరుగుల్లలతాహీనమాయ్, పాణిత
లప్రఖ్యమాన శిలాతలమాయరుక్కుమ్. అదినుడైయ నాలుపా

శ్రీమాన్ పూర్ణ చన్ద్రనిభాననః | సహస్రవదనోదేవో నీలవాసాస్సురారహః || పద్మ
మాల్యధరస్థల్యామృతాభాగోఽపరాజితః | ఇజ్యతేయక్షగన్ధర్వైర్విద్యాధరగణై
స్తథా | తస్మిన్నాయతనే సాక్షాత్ అనాదినిధనోహరిః | పద్మోపహరైర్వివిధై
రిజ్యతే సిద్ధచారణైః" ఇతి (పూ-౩౮-౫౫-౫౮.)

* 'పళ్ళాశద్యోజనాయామం వింశద్యోజనవిస్త్రతం | ఇషుక్షేపోచ్చ
శిఖరం' ఇతివారాహే (౮౦). 'తథాసహస్రశిఖరకుముదస్యాన్తరేణచ | పళ్ళా
శద్యోజనాయామం త్రింశద్యోజనవిస్త్రతం | ఇషుక్షేపోచ్చశిఖరం' ఇతివాయు
పు. (పూ-౩౮-౬౦.)

† 'చన్ద్రస్య మహానాశ్రమః' ఇతివారాహ(౮౦)పా.వాయు- (పూ-
౩౮-౬౧.) 'శుక్రస్య' ఇతిపా.

‡ 'పురుషస్థలీ' ఇతి వారాహే 'పరూషస్థలీ' ఇతివాయు.

ర్శ్వత్తిలుం మహావిస్త్రతమాన నాలుసరస్సుం నాలువసము
మాయిరుక్కుమ్.

కేసరమర్యాద వర్ష పర్వతజ్జళితే లే అష్టవిధ దేవజాతిగళు
క్కుం పక్షై వీడుగళాయరుక్కుమ్.

ఇంద్రభారత మొట్టిన్దయెట్టునర్ష ముం భామమాన స్వర్గజ్జళేన్న
లామ్పడి భోగభూమియాయ్, పాపకారిగళుక్కు ప్రవేశయోగ్య
మిన్తి కే అతిశయితసుఖకరజ్జళాయ్, అనుభవితాక్కళాన పురుష
ర్గళో పతినాయిరం పన్నీరాయిరం వయస్సుక్కళిరున్దు అనుభ
విక్కలామ్పడి మృత్యుభయమన్ శ్రీరుక్కుమ్.

ఇవర్షర్షజ్జళో తని త్తనియే సప్తకులపర్వతజ్జళుం, నదిగళుం,
దేశవిభాగజ్జళు ముణ్ణాయిరుక్కుమ్.

అప్పడియన్తి యింద్రభారతవర్షం కర్తృభూమియాయ్, స్వర్గ
మోక్షఫలజ్జళుక్కు సాధనానుష్ఠానంపణ్ణగై క్కు స్థలముమాయ్,
నిషిద్ధానుష్ఠానజ్జళాలే నరకప్రవేశత్తుక్కుం తిర్యగ్యోనిజాతిగళు
క్కుం హేతువాయ్, అతిశయితపుణ్యరిజ్జితత్తుక్కుం హేతువాన
స్థలమాగై యాలే, దేవాదిగళు మాశైప్పడుమ్పడి నిరతిశయ
వైలక్షణ్యై యుడైతా యిరుక్కుమ్. “ ఆత్రజన్మసహస్రా
ణాం సహస్రైరపిస త్తమ । కదాచిల్లభతే జన్తు ర్మానుష్యంపుణ్య
సంశ్చయాత్ ” ¹ ఎన్దు ఆయిరంకోటిజన్మం పుణ్యై త్తై తిరటినాలిన్ద
దేశ త్తిలే యిరుక్కాల్ మనుష్యనాయపిఱక్కప్పెరుమెన్నుమ్పడి
యాయుం, “ గాయన్తిదేవాః కిలగీతకాని ధన్యాస్తు యే భారత
భూమిభాగేన్వర్గాఽపవర్గాస్పదమార్గభూతే భవన్తి భూయఃపురు
షాఃసురత్వాత్ । కర్తాణ్యసంక్కుల్పితతత్ఫలానిసంన్యస్యవిష్టేపరమా

త్తరూపే । అవాప్యతాం కర్మమహీమనస్తే తస్మిన్లయం యే త్వ
 మలాః ప్రయాన్తి జానీమనై తత్త్వవయంబిలీనే స్వర్గప్రదేకర్మణిదే
 హబద్ధమ్ । ప్రాప్స్యమధన్యాః ఖలు తే మనుష్యా యే భారతేనేన్ద్రి
 యవిప్రహీనాః ” ² ఎన్దు స్వర్గవాసిగళాన దేవర్గళుమ్ - స్వర్గమో
 క్షుజ్గళిజ్జెయు మ్మడైకైక్కు మార్గభూతమాన భారతభూభాగ
 త్తిలే దేవత్వత్తైవిట్టుప్పోయ్ పిఱక్కిఱవర్గళో ధన్యరెన్దుం, అన్ద
 భారతమాగిఱ కర్మభూమియైప్పెన్దు ఘలసక్కుల్పజ్జళై యొత్తీ
 న్దకర్మజ్జళై పరమాత్తావాన విష్ణువికాపక్కలిలే సమర్పిత్తు నిర్మల
 నాయ్, అపరిచ్ఛిన్ననానవకాపక్కలిలే యావర్శిలర్ ఏకీభావత్తై
 యడై గిఱార్గళో అవర్గళో ధన్యరెన్దుం, ఇన్ద స్వర్గప్రదమాన కర్తం
 లయిత్తు అవ్యళవిలే అవ్విడ త్తిలే దేహసమ్బద్ధత్తై నామడై గిఱో
 మెన్దు యిరుక్కిలోమే, భారతవర్ష త్తిలే జితేన్ద్రియరాయ్క్కొన్దు
 యిరుక్కిఱార్గళో యావర్శిలర్ అన్ద మనుష్యర్ ధన్యరిఱే
 యెన్దు మవర్గళో అజ్గిరున్దు పాడుమ్బడియాయుమిఱే యిదేశ
 త్తిల్ నై భవమిరుప్పదు.

ఇన్ద భారతవర్షం - నవభేదమాయురుక్కుమ్. అన్ద యావన-
 (౧) ఇన్ద్రద్వీపం, (౨) కశేరుః, (౩) తామ్రపర్ణం, (౪) గభస్తి
 మా, (౫) నాగద్వీపం, (౬) సౌమ్యం, (౭) గన్ధర్వం, (౮)
 వారుణం, (౯) భారతజ్గళో.

ఇవన్దు త్తిల్ భారత మొత్తీన్ద వెట్టుం కడలు క్కుళ్లెయాయ్,
 తెన్వడలాయురమాయురం యోజనమాగ భారతంకూట్టి సాగ
 రాన్తరితజ్గళాన ద్వీపజ్గళోన్దదాయురుక్కుమ్.

ఇన్ద భారతవర్షం - “మహేన్ద్రో మలయస్సహ్యాః శుక్తి

మా నృక్షపర్వతః । విన్ధ్యశ్చ పారియాత్రశ్చ సస్త్రాత్రకులపర్వతాః” ¹ ఎన్దు మహేన్ద్రముదలాన వేణుకులపర్వతత్తై యుడై త్తాయిరుక్కుమ్.

అవై గళిల్-గణ్గా సిన్ధు సరస్వతీ శతద్రూ చన్ద్రభాగై ముదలానవాఱుగళి హిమవత్పర్వత త్తిలే పిఱన్దన. వేదస్త్పత్తి వేదవతి ముదలానవాఱుగళి పారియాత్ర త్తిలేపిఱన్దన. *నర్మదై సురసై ముదలానవై ఋక్షపర్వత త్తిలేపిఱన్దన. తాపీపయోస్థి ముదలానవాఱుగళి విన్ధ్యపర్వత త్తిలేపిఱన్దన. గోదావరీ భీమరతీ ముదలాననదిగళి సహ్యాపర్వత త్తిలేపిఱన్దన. కృతమాలై తామ్రపర్ణి తుడక్కమానవాఱుగళి మలయపర్వత త్తిలేపిఱన్దన. త్రిసామై ఋషి కూల్యై ముదలానవాఱుగళి మహేన్ద్రపర్వతత్తిలే పిఱన్దన. † ఋషీకా కుమారై ముదలాననదిగళి శ్రీశుక్తిమత్పర్వత త్తిలేపిఱన్దన.

ఇన్ద భారతవర్ష త్తిలే. (౧) కృత (౨) త్రేతా (౩) ద్వాపర (౪) కలియుగజ్ఞానాగిఱ యుగభేదత్తాల్పణాన వేణుపాడుల్లదు. భోగ భూమియైగాయాలే అల్లాద యెట్టువర్షజ్ఞుక్కివై యిల్లై.

నూతాయీరం యోజనమాయామ విస్తారజ్ఞై యుడై యిన్ద జమ్బూద్వీపత్తై - నూతాయీరంయోజనం పఱవై యుడై త్తాయవలయాకారమాన లవణసముద్రమావరి త్తిరుక్కుమ్.

ఇప్పడి : “జమ్బూద్వీప శాల్మలీశ్చ కుశక్రకాశ్చాత్రధైవచ ।

1 (వి-పు-౨-౩-౩.)

* ‘నర్మదాసురసాద్యాశ్చ నద్యో విన్ధ్య వినిర్గతాః । తాపీపయోస్థీ నిర్విధ్యా ప్రముఖాఋక్షసమ్భవాః’ ఎన్దు శ్రీ విష్ణుపురాణత్తిలి (౨-౩-౧౧.) రుక్మైయాలే అప్పడియేఇవిడ్ త్తిలుం పాఠజ్ఞోశ్చ వేణుమ్. † ‘ఋషికుల్యా’ ఇతి వి. పు. (౨-౩-౧౪) పా. ‡ (గా-పూర్వఖం-౪౫-అధ్యాయ-౪.)

శాకశ్చపుష్కరశ్చేతి సప్తద్వీపాఃప్రకీర్తితాః” ఎన్టు గారుడపురా
ణత్తిలుం, “జమ్బూస్తమ్భాద్వీపాశాల్మలిశ్చావరోద్విజః కుశ
స్తథా క్రౌశ్చశాఖః పుష్కరశ్చైవసప్తమః” ¹ ఎన్టు, శ్రీవిష్ణుపు
రాణత్తిలుం శొల్లస్పట్టన ప్తద్వీపజ్జళైయుం, “ఏతేద్వీపాస్సముద్రై
స్తుసప్తపథిరావృతాః | లవణేక్షుసురాసర్పిర్దధిదుగ్ధజలైస్సమమ్” ²
ఎన్టు శొల్లుగిజపశియే ద్వీపసమజ్జళాన లవణాది సముద్రజళుమ్
సప్తద్వీపజ్జళైయు మావరిత్తిరుక్కుమ్. అదిల్ జమ్బూద్వీపావరణ
మానలవణసముద్రతై యిరణ్ణనూతాయరం యోజనంపరవై ఎ
యుడైతాన ప్లక్షద్వీపమావరిత్తిరుక్కుమ్.

అన్తస్థక్షద్వీపముమ్ నిర్వాహక రాజభేదత్తాలే(౧) *శాన్తాభ
యమెన్టుమ్ (౨) శశిరమెన్టుమ్ (౩) సుఖదమెన్టుమ్ (౪) ఆనన్దమెన్టుమ్
(౫) శివమెన్టుమ్ (౬) క్షేమకమెన్టుమ్ (౭) ధ్రువమెన్టుమ్
ఏఱువర్షమాయిరుక్కుమ్. ఇవర్షిల్ (౧) గోమేదమెన్టుం (౨)
చంద్రమెన్టుం (౩) నారదమెన్టుం (౪) దున్దభియెన్టుం (౫) సోమ
కమెన్టుం (౬) ‡ సునావమెన్టుం (౭) నైభ్రాజమెన్టుం ఏఱువర్ష
పర్వతమాయిరుక్కుమ్. ఇప్పర్వతజ్జళితే పిఱన్దు సముద్రగామిని
గళాన నదిగళ్ (౧) అనుతవైయెన్టుం, (౨) శిఖియెన్టుం, (౩)
విపావైయెన్టుం, (౪) త్రిదివైయెన్టుం, (౫) క్లమైయెన్టుం, (౬)
అమృతైయెన్టుం, (౭) సుకృతైయెన్టుం, పాపహరై గళానవివై గ
ళేఱుమిరుక్కుమ్.

1 (వి-పు-౨-౨-౫). 2 (వి-పు-౨-౨-౬).

* ‘శాన్తహయ’ ఇతి వి. పు. (౨-౪-౩.) పా.

† ‘సుమఖోదయ’ ఇతి వి. పు. పా. (౨-౪-౪.)

‡ ‘సుమనా’ ఇతి వి-పు (౨-౪-౭) పా.

ఇవ్వేయవర్ష త్తిలుం యుగభేదవ్యవస్థైగళితైః సర్వకాలముం
 త్రేతాయుగసమానమాయురుక్కుమ్. ఇదిల్ బ్రాహ్మణ-క్షత్రియ-
 వైశ్య-శూద్ర గళుక్కు-ఆర్యర్ గళీ, కురర్ గళీ, విదేశ్యర్ గళీ (వి
 దంశత్తుక్కుళీ). భావిక శైన్య పేరాయురుక్కుమ్. ఇవర్ గళుక్కు యు
 గభేదజ్ఞతాలే వరుం హ్రాసవృద్ధ్యవస్థైగళుమిలై. ఇన్ద్రక్షదీప్తిపంతు
 డ్గిశాకదీప్తిపమితాగనైన్ద్రదీప్తి త్తిలుం మనుష్యోనోయశ్శ్రు
 ఐయ్యాయురంవయస్సుపుగురువర్ గళీ. సర్వాశ్రమానురూపమా
 నధర్మజ్ఞు మనికలమాగనడక్కుమ్. జన్మూద్దీప్తి త్తిల్ జమ్బు
 ఘోపాదిప్రమాణతైయైత్తైయరున్ద స్తక్షదీప్తి త్తినుడై యపే
 రుక్కు నిర్వాహకమాన స్తక్షమాగిజవృక్షము మన్దదీప్తి త్తిను
 డై య మధ్య త్తిలేనిర్కుమ్. ఇన్దదీప్తి త్తిల్ సోమరూపియాన
 సర్వేశ్వర నన్ద బ్రాహ్మణాదిగళాలే యారాధిక్ష్పడానిర్కుమ్.
 ఇన్ద స్తక్షదీప్తి త్తై యిజ్జన్మనూతాయురంయోజనం పరప్తైయ
 డై త్తాన యిక్షురసాత్త్కమానసముద్రమావరి త్తిరుక్కుమ్.

ఇన్దయిక్షురసాత్త్కమానసముద్ర త్తై యిదిలిజట్టి నాలునూ
 తాయురం పరప్తైయైత్తై త్తానశాల దీప్తిపమావరి త్తిరుక్కుమ్.
 అదువుం నిర్వాహకరాజభేదత్తాలే యేయవర్ష మాయురుక్కుమ్.
 అవైయావన- (౧) శ్వేతం, (౨) హరితం, (౩) జీమూతం,
 (౪) రోహితం, (౫) వైద్యుతం, (౬) మానసం, (౭) సుప్రభ
 మెన్దుపేరై యుడై యవైయాయురుక్కుమ్. ఇవై త్తిల్ వర్ష సర్వ
 తజ్జళో రత్తోత్పత్తిస్థానమాయ్కొణ్ణు, (౧) కుముదం, (౨)
 ఉన్నరం, (౩) బలాహకం, (౪) మహాషధిస్థానమానద్రోణం,
 (౫) కంకం, (౬) మహిషం, (౭) కకుద్దా యేన్ద్రేతాయురుక్కుమ్.

ఇవై త్తిలాఱుగళుం- (౧) యోని, (౨) తోయై, (౩) విత్తపై, (౪) చంద్రై, (౫) శుక్లై, (౬) విమోచని, (౭) నివృత్తి యెన్దేత్తా యిరుక్కుమ్. ఇదిల్ బ్రాహ్మణ-క్షత్రియ-వైశ్య-శూద్రగళి-కపిల రెన్టుం, అరుణరెన్టుం, పీతరెన్టుం, కృష్ణరెన్టుం పేరాయ్ వాయుశ రీరియాన భగవానై యగ్నేయారాధిప్పర్ గళి. ఇన్ద శాల్కలి ద్వీపమెన్దిఱ పేరుక్కు పేతువాన శాల్కలమాగిఱ వృక్షం మున్బుళొన్న జమ్బు ప్లక్షజళోపాది ద్వీపనిర్వాకమా యిరు క్కుమ్. ఇన్ద శాల్కలిద్వీపమిత్తోడొ త్తప్పరప్పైయుడై త్తాన మధు రసాత్త కమానసముద్రత్తాలే యావృతమాయిరుక్కుమ్.

ఇన్దక్కడలితిలిరట్టియాన యెట్టునూతాయరం యోజనం పరప్పై యుడై త్తాన కుశద్వీపత్తాలేయావృతమా యిరుక్కుమ్. ఇదువుం- నిర్వాహక రాజభేదత్తాలే యేఱువర్ష మాయిరుక్కుమ్. అవై యావన- (౧) ఉద్భిదమెన్టుం, (౨) వేణుమానెన్టుం, (౩) సైన్వీ రథమెన్టుం, (౪) లమ్బనమెన్టుం, (౫) ధృతియెన్టుం, (౬) ప్రభాకర మెన్టుం, (౭) కపిలమెన్టుం పేరాయిరుక్కుమ్. ఇదిల్ వర్షాచలగళి- (౧) విద్యుమమెన్టుం, (౨) హేమ శైలమెన్టుం, (౩) ద్యుతిమానెన్టుం, (౪) పుష్పవానెన్టుం, (౫) కుశేశయమెన్టుం, (౬) హరియెన్టుం, (౭) మన్ధర మెన్టు మేత్తాయిరుక్కుమ్. ఇదిల్ పిఱన్ద వాఱుగళుం- (౧) ధూతపావైయెన్టుం, (౨) శివైయెన్టుం, (౩) పవిత్రైయెన్టుం, (౪) సుమతియెన్టుం, (౫) విద్యుతైయెన్టుం, (౬) అమ్బైయెన్టుం, (౭) మహీయెన్టు మేత్తాయిరుక్కుమ్. ఇదిల్ బ్రాహ్మణ-క్షత్రియ-వైశ్య-శూద్రగళి-దమిన రెన్టుం, శుష్కిణరెన్టుం, సైహరెన్టుం, మన్దేహరెన్టుం, పేరాయ్ బ్రహ్మరూపియాన నర్దేశ్వరనై యన్ద ద్వీప త్తిలే తన్తాముడై యకర్త విధిపారతన్త్ర్యరూపమానవధికార

రక్షాధిమాగ వారాధియానిర్పర్గళి. ఇంద్రకుశద్వీప త్రినుడై య పే
రుక్కు నిర్వాహక మాన కుశస్తమ్భమన్దస్వీపమధ్య త్రిశేనిర్కుమ్.
ఇంద్రకుశద్వీపం-అత్తోపాదిపరప్పైయుడై తాన నెయకడలాలే యా
వృతమాయరుక్కుమ్.

ఇంద్ర నెయకడల్ - ఇతి లిరట్టియాన పతినాటునూతా
యిరం పరప్పైయుడై తాన క్రొచ్చిద్వీపతాతే యావృతమా
యరుక్కుమ్. ఇదువుం మున్నుపోలే యేఱువర్షమా యిరు
క్కుమ్. అనైయానన (౧)కుశలమెన్టుమ్ (౨)మనుగమెన్టుమ్ (౩)
ఉష్ణమెన్టుమ్ (౪)సీవరమెన్టుమ్ (౫) అన్ధకారమెన్టుమ్ (౬) ముని
యెన్టుమ్ (౭) దున్దుభియెన్టుం పేరాయరుక్కుమ్. ఇదిల్ వర్ష పర్వత
జ్గళి - (౧) క్రొచ్చిమెన్టుమ్ (౨) వానునమెన్టుమ్ (౩) అర్ధకారక
మెన్టుమ్ (౪) ప్రకాశకరమాన రత్నకైలమెన్టుమ్ (౫) దివావృ
తైన్టుమ్ (౬) పుణ్ణరీకవా నెన్టుమ్ (౭) దున్దుభియెన్టు మేఱాయరు
క్కుమ్. ఇనై త్తిలాటుగళుమ్ (౧) గారియెన్టుమ్ (౨) కుముద్వతి
యెన్టుమ్ (౩) సన్ధ్యైయెన్టుమ్ (౪) రాత్రియెన్టుమ్ (౫) మనోజన్తై
యెన్టుమ్ (౬) ఖ్యాతియెన్టుమ్ (౭) పుణ్ణరీకై యెన్టు మేఱాయరు
క్కుమ్. ఇదిల్ బ్రాహ్మణ-క్షత్రియ-వైశ్య-శూద్రగళి-పుష్కర
రెన్టుమ్, పుష్కలరెన్టుమ్, ధన్యరెన్టుమ్, తిష్యరెన్టుమ్పేరాయ
రుద్రరూపియాన సర్వేశ్వరనై యాగాదికర్తజ్గళి లే యారాధియా
నిర్పర్గళి. ఇంద్ర క్రొచ్చిద్వీపమెన్దిట పేరుక్కు నిర్వాహ మిదిల్
ప్రథమమాన వర్ష పర్వతమాయుళ్ల క్రొచ్చిపర్వతంతానే యా
యరుక్కుమ్. ఇంద్రక్రొచ్చిద్వీపమిత్తోడొత్త ప్పరప్పైయుడై తాన
తయిర్కడలాలే యావృతమాయరుక్కుమ్.

ఇంద్రతయిర్కడలిలిరట్టిత్త ముప్పత్తిరణ్ణ నూతాయిరంయో

జనం పరస్పై యుజ్జేతాన శాకద్వీపతాలే యావృతమాయీరుక్మమ్. ఇదుపుమేఘవర్ష మాయీరుక్మమ్. అవైయావన-(౧) జలదమెన్దుమ్ (౨) కుమారమెన్దుమ్ (౩) సుకుమారమెన్దుమ్ (౪) మరీచకమెన్దుమ్ (౫) కుసుమోదమెన్దుమ్ (౬) సంమోదమెన్దుమ్ (౭) మహాద్రుమమెన్దు మేఘాయీరుక్మమ్. ఇదిల్ వర్ష పర్వతజ్గల్-కిల్లక్కే (౧) ఉదయగిరియెన్దుమ్ (౨) జలధారగిరియెన్దుమ్ (౩) రైవతకమెన్దుమ్ (౪) శ్యామమెన్దుమ్ (౫) అమ్భోగిరియాన వస్తగిరియెన్దుమ్ (౬) అమ్బికేయమెన్దుమ్ (౭) రమ్యమెన్దు మేఘాయీరుక్మమ్. ఇవై తిలాఱుగళ్ - (౧) సుకుమారియెన్దుమ్ (౨) కుమారియెన్దుమ్ (౩) నళినియెన్దుమ్ (౪) వేణుకై యెన్దుమ్ (౫) ఇక్షుమతియెన్దుమ్ (౬) ధేనుకై యెన్దుమ్ (౭) గభస్తియెన్దు మేఘాయీరుక్మమ్. ఇదిల్ బ్రాహ్మణ-క్షత్రియ-వైశ్య-శూద్ర గళ్, వంగ రెన్దుమ్, మాగధ రెన్దుమ్ మానస రెన్దుమ్, మన్దగ రెన్దుం పేరాయ్, సూర్యరూపియాన సర్వేశ్వరనై తన్తాముడైయ వర్ణానురూపకర్తజ్గళాలే యారాధియానిర్పర్ గళ్. ఇవర్షజ్గళాలే స్వర్గ త్తిలుం పుణ్యవశత్తాలే పోన్దపురుషర్ గళ్ పరస్పరం రాగద్వేషాదిగళగ్ధ్రు యిన్దపుణ్యనదిగళిన్దుయ జల తై వినియోగజ్గొణ్ణ నిత్యసుఖిగళాయ్ వర్తిప్పర్ గళ్. ఇన్దశాకద్వీప త్తిన్దుయ పేరుక్కు నిర్వాహకమాన శాక స్తమ్బమాగిఱ మహావృక్ష మన్దద్వీపమధ్యేనిర్దుమ్. ఇన్దద్వీపజ్గళాటిలు ముణ్డానవర్ష పర్వతజ్గళ్, జమ్బూద్వీపంతుడగ్గి యెన్దుక్కొన్దుయిరట్టియాన ద్వీపజ్గళ్ పాదిపర్వతజ్గళు మొన్దుక్కొన్దు యిరట్టి తనీళ తైయుమ్ అగల తైయు ముయర్తియైయు ముడై తాయ్ యిరట్టానముద్రజ్గళై యుం పగ్గ్రియీరుక్మమ్. అదావదు - ఇరట్టానముద్రత్తుక్కుళ్ నడుపుజమ్బూద్వీపత్తుక్కు-ప్రధానజ్గళాయ్ కొణ్ణ నూతా

యిరంయోజనంకీర్తయేత్ నీళముం, యిరణ్ణాయిరంయోజన ముయర్తి
యైయు మన్వశవుపరప్రైయుముడై త్తాన నీలనిషధజ్జళిల్ కాట్టిల్
ప్లక్షద్వీప త్తిల్ వర్ష పర్వతజ్జళిల్ లవణేక్షుసముద్రజ్జళిల్కు సడు
వు యిరణ్ణనూతాయిరం యోజనాయామ తైయుడై త్తాయ్ యి
రణ్ణకడలై యుంపగ్గ్ శ్రీ నాలాయిరం యోజనముయగ్గ్ శ్రీయైయు
మన్వశవు విస్తారతైయు ముడై త్తాయిరుక్కుమ్. ఇప్పజి జమ్బూ
ప్లక్షశాల్మలి కుశక్రాచ్చశాక పర్వస్తమాగ వుణ్ణాన వర్ష పర్వ
తజ్జళిల్ కొన్దుక్కున్దు యిరటి త్తిరుక్కు మెన్దు దాయిగ్గ్ యి. ఇన్ద శాక
ద్వీప తై యితోడో త్తపరప్రైయుడై త్తాన * క్షీరాబ్ధియావ
రి త్తిరుక్కుమ్.

ఇన్ద క్షీరాణ్ణ వ తై యితిలిరట్టిత్తు అఱుప త్తినాలునూతా
యిరం యోజనప్పరప్రై యుడై త్తాన పుష్కర ద్వీపమావ
రిత్తిరుక్కుమ్. ఇన్దపుష్కరద్వీపం నిర్వాహక రాజభేదత్తాలే (౧)
మహాపీతమెన్దుమ్ (౨) ధాతకీసంజ్ఞమెన్దు మిరణ్ణవర్ష మా యి
రుక్కుమ్. ఇరణ్ణక్కునడువే మానసోత్తరమెన్దు పేరాయ్ ఐన్పతినా
యిరం యోజనముయ ర్తియైయు మన్వశవుపరప్రైయుముడై త్తా
య్ కొన్దు మదిళిట్టాప్పోలే మణ్ణలాకారమానదొరు వర్ష పర్వత
మాయిరుక్కుమ్. ఇదిల్ మహాపీతమలై ప్పఱిమ్మిల్ వలయమా

* ఇన్ద శాక ద్వీపతుక్కుల్ అన్తర్భూతం శ్వేతద్వీపమ్. 'శాక ద్వీపం
సమావృత్య క్షీరోదః సాగరస్థితః । శ్వేతద్వీపశ్చ తన్ద్రధ్యే నారాయణ
పరాయణాః' ఎన్దు తుడజ్జి కూర్తపురాణ త్తిల్ పూర్వభాగ త్తిల్ (౪౫)
వ దధ్యాయ త్తిల్ విన్తరేణ శ్వేతద్వీపవర్ణనముం, తత్రస్థ పురుషర్షభుడైయ
రూపాది వర్ణనముం, అవ్విడ త్తిలెన్దున్దురుళియిరుక్కుం క్రియాసార్థం శ్రీమ
న్నారాయణమడైయ స్వరూపాదివర్ణనముం శొల్లప్పట్టిదిశోతి.

యిరుక్కుమ్. ధాతకీయుల్లిల్ వలయమాయిరుక్కుమ్. ఇవై త్తిల్ పరిక్కిఱ పురువర్ గళి పతినాయిరంవయస్సు ప్పకురువర్ గళి. అధి వ్యాధిగళుమ్, రాగ ద్వేషాదిగళు మఱ్ఱిరుప్పర్ గళి. సర్వరుము త్కొప్పరాగై యాలే అధమో త్తమవిభాగమిలై. సత్య మొట్టియిన డవామైయాలే సత్యాన్యతవిభాగమిలై. అవిడ్డ త్తిల్ పర్వతజళుమ్ నదిగళుమ పేషీతజళిలై. అవిడ్డ త్తిల్ మనుష్యర్ గళి దేవర్గళోడొ త్త వడివై యుడై యవర్ గళా యిరుప్పర్ గళి. భామమానస్వర్గ మాయ్ కొణ్ణు భోగభూమియాయిరుక్కైయాలే వర్ణాశ్రమా చారాపేక్షైయుం, ఫలసాధనధర్తార్జనాపేక్షైయుమఱ్ఱి ఊ త్తమ మాన దేశమాయిరుక్కుమ్. ఇన్దపుష్కర త్తిలే బ్రహ్మపుక్కుస్థాన మాయ్ పుష్కరమెన్ఱు పేరాయిరుప్పదొరు ఆలయత్తిలే పతినాయి రందళమాయిరుప్పదొరు తామరై పూర్వమేలే బ్రహ్మ దేవాసుర రాలే యారాధితనాయిరుక్కుమ్. అన్దపుష్కరం ఇన్దద్వీపత్తినుడ్డై య పేరుక్కు హేతువాయిరుక్కుమ్. ఇన్దపుష్కరద్వీప త్తై యిత్తో డొ త్తపరపై యుడై తాన తణ్ణిక్కడలావరి త్తిరుక్కుమ్.

ఇప్పడి సప్తద్వీపప్రమాణమాన సప్తసముద్రజళు మొన్ఱు కొన్ఱు యిరట్టి త్తిరుక్కు మెన్ఱ దాయిత్తు. ఇన్ద సముద్రజలజళుక్కు చన్ద్రోదయాస్తమితజళిల్ వృద్ధిక్షయజళాయిరుక్కుమ్. ఇప్పడి సప్తద్వీపసముద్రసహితమాన భూమణ్ణల మ్మేరుమధ్యమాగ యిరు పక్కము మైన్దుకోటి యెఱునూతాయిరయోజన మాయామవి స్తారజళై యుడై తాయిరుక్కుమ్. ఇదు మనుష్యాది జనజళుక్కు ఆవాసయోగ్యమాన భూమణ్ణల పరిణామమ్. ఇదుక్కు ప్పఱిమ్మే మనుష్యాది సంచారయోగ్య మిన్ఱియిలే లోకాలోకపర్వత త్తళ పుమ్ కణ్ణాడిప్పఱిమ్మోలే నిర్మలమాయ్, స్వర్ణ మయమాయ్,

మున్నుశోన్న భూమణ్ణలత్తుక్కు యిరట్టియాయ్, పత్తుకోటి పతి నాలునూతాయరమ్ యోజనం పరప్పెయుముత్తైత్తాన స్థలివిశేష త్తాలేయావృతమాయరుక్కుమ్. ఇత్తై పతినాయరంయోజన ము య్ రియైయు మవ్వళవు పరప్పెయుముత్తైత్తాన లోకాలోకపర్వ తమావరిత్తిరుక్కుమ్. ఇదిల్ మహామేరువైత్తుడణ్ణి చక్రవాళాద్రి ముడివాగ ప్పన్నిరణ్ణరైక్కోటి పదినేఱు నూతాయర త్తఱుపది నాయర మళవావిరుక్కుమ్.

ఎజ్జనేయెన్నిల్-మున్ను లోకపరిమాణమాగచ్చొన్న వైన్దు కోటి యెఱునూతాయరత్తిల్ మధ్యమాన మేరువుక్కు ఒరుపక్క మిరణ్ణరైక్కోటి మూన్దునూతాయర తైన్పదినాయరం యోజన ముమ్, ఇదుక్కు పుటమ్బాన జనశూన్యదర్పణదేశం పత్తుకోటి పదినాలు నూతాయరం యోజనముం, చక్రవాళాద్రి పదినా యరంయోజనముమాగ ప్పన్నిరణ్ణరైక్కోటియోజనమాయ్, పది నేఱునూతాయర త్తఱుపదినాయరం యోజనముమా యిరుక్కు మెన్దు దాయిన్దు. ఇన్దు చక్రవాళాద్రిక్కిప్పల్ అణ్ణకటాహపర్వ త్తమాగ పదినేఱు నూతాయర త్తఱుపదినాయరం కుత్తైన్దు పన్ని రణ్ణరైక్కోటి యోజనముమాయిరుక్కుమ్.

ఆగ మహామేరువుక్కు ఒరుపక్క మిరుపత్తైన్దుకోటియాయ్, మన్దుప్పక్కము మిప్పడియాగై యాలే ఆయామవిస్తారజ్జళే పళ్ళాశతోక్కిటియాయ్, భూపరిమణ్ణల మిదిల్ మున్దుడణ్ణాన నూ య్ నైన్దుకోటి యోజనమాయామ విస్తారమా యిరుక్కుమ్. ఇత్తై వరాహపురాణత్తిలే “భూమణ్ణలన్దు శతకోటివిస్తారం సాణ్ణ కటాహం” ఎన్దు మహామేరువైచ్చొన్దు పళ్ళాశతోక్కిటియాయ్, భూమణ్ణల మ్మైయ శతకోటి విస్తారమాగ చొల్లప్పట్టదు.

ఇప్పడియే స్కంద పురాణ త్రిత్ శివ రహస్య త్రిలుమ్ విస్తరేణ శొల్లప్పట్టదు. “కోటిద్వయం త్రిపంచాశత్ లక్షాణిచ తతఃపరమ్ । పంచాశ చ్చసహస్రాణి సప్తద్వీపాస్ససాగరాః । తతోహి రణ్ణయీభూమిః దశకోట్యో వరాననే । దేవానాం క్రీడనార్థాయ లోకాలోక స్తతఃపరమ్ । పర్వతోపలయాకారో యోజనాయుత విస్తృతః । తస్మాత్ బాహ్యంతమోఘోరం దుష్ప్రేక్షంజీవన్మృతమ్ । పంచత్రింశత్స్వతాఃకోట్యో లక్షాణ్యేకోనవింశతిః । చత్వారింశ త్సహస్రాణియోజనానాంవరాననే । సప్తసాగరమానస్తు గర్తోదస్తదనస్తరమ్ । కోటియోజనమానస్తు కటాహస్సంవ్యవస్థితః” ఎన్లు శొల్లగై యాలే మేరువుక్కొరుపక్క మైన్బదుకోటియాయ్, మల్ల మప్పక్కము మప్పడియే యాగై యాలే, ఆగ శతకోటివిస్తార మాగ చొచ్చిలుగిటపక్షం - శాస్త్రీయమాన మానాఙ్గుళాదిగళై ప్పల్ల మ్ లాకికమానాఙ్గుళ మధ్రాంశమాగై యాలే (యుం) హస్తమాగిటతచ్చ ముత్తి త్రిత్ (అ) విత్ స్తియాగిట లాకికహస్త మధ్రాంశమాయ్ అదిలిరట్టిప్పాలే శొలిత్తామి త్తనై . * పంచాశ త్కోటియే సర్వత్రావిరుద్ధమాగక్కడవదు. ఇదిల్ చక్రవాళా ద్రిక్కవ్వరుకు తామసభూతజ్వల్తిక్కుం దేశమాయ్, ఘోరాన్ధ కారముమాయ్, గర్తోదముమాయరుక్కుమ్. అదుక్కవ్వరుకు మహాపురుషస్థానమాయ్ అణ్ణకటాహత్తుక్కునడువే యెఙ్గుమొ క్కక్కీళ్ మేలెఙ్గుం శూన్యం వై కుణ్ణాఖ్య మహాలోకజ్గళాయరు క్కుమ్.

* ‘శాస్త్రీయాఙ్గుళసిద్ధై ర్యోజనైః పంచాశత్ కోట్యవప్, లాకి కాఙ్గుళసిద్ధయోజనైశ్చతకోట్యస్సృజ్య’ ఇతి-శ్రీ విష్ణుచిత్తీయాసుసారేణావిరోధేననేతవ్య ఇత్యభిప్రాయః.

ఇప్పడి * శ్రీభాగవత్తిలుం, †హరివంశ మూనుశోక త్తిలుం
వైదికపుత్రానయన ప్రస్తావ త్తిలే ఇద్ద భగవల్లోకజ్ఞో వర్ణిక్కు
ప్పట్టన.

‘కోటియోజనమానస్తు కటాహః సంవ్యవస్థితః’ ఎన్ను అణ్డక
టాహ మొరుకోటియోజన మడిప్పత్తై యుడై త్తదాక చొచ్చెల్ల
ప్పట్టదు.

ఇప్పడి యణ్డకటాహత్తుక్కు నడువుళ్లభూవిస్తారం పఞ్చాశత్తో
టియాన పూవాది ఊర్ధ్వాధఃకటాహజ్ఞుక్కు నడువుళ్లపుయర్తి
యుం పఞ్చాశతోక్కిటియాయరుక్కుమ్. యోజనమాపదు - “జా
లకాంతఃప్రవిష్టేఽర్కరశ్చై దృశ్యాదృశాశనైః | ఏతేఽణవశ్చటిభ్యా
తాస్తవవపరమాణవః || తేభ్యఃపరతరంనాస్తి పరిమాణుకథ
చ్చన | ఏషామష్టగుణోరేణుః రేణుభిశ్చష్టభిఃపరైః || రోమా
గ్ర ఇతినిర్దిష్టం లిఖ్యాలో మభిరష్టభిః | లిఖ్యాష్టగుణితా యూ
కా యూకాష్టగుణితాయవాః || యవాష్టగుణితంయత్త న్నా
నాజ్ఞుశ ముదాహృతమ్ | స్వస్యదక్షిణ హస్తస్య మధ్యమాజ్ఞుళి
పర్వణా || మధ్యమేన మితంయత్త న్నాత్మాజ్ఞుశ మితిస్మృతమ్ |
హస్తోజ్ఞుళివింశత్యా చతురశ్చితయా చతుష్కురోదణ్ణః || దణ్డా
నాంపఞ్చశతంకోశఞ్చ ద్విగుణమర్ధగవ్యూతమ్ | తద్విగుణంగవ్యూ

* (భా-౧౦-౮-౯.) వైదిక పుత్రానయనపుత్రాస్త మ్పర్కువుమ్.

† హరివంశే విష్ణుపర్వణి. ౧౧౫-౮. ౧౧-౧౨-౧౩ - ‘బ్రహ్మశేఖో
మయందివ్య మాశ్చర్యం దృష్టవానసి | అహంసభరతశ్రేష్ఠ మత్రైజ్ఞస్తత్సనాతనం ||
ప్రకృతిస్సామమపరా వ్యక్తావ్యక్తాచ భారత | తాంప్రవశ్య భవన్తీహ ముక్తా
భరతస త్తమ || సాసాశ్ఛ్యానాం గతిఃపార్థ యోగినాంచ తపస్వీనాం | తత్పరం
పరమంబ్రహ్మ సర్వంవిభజతే జగత్ ||

తంద్విగుణం యోజనంవిద్యాత్ ||” ఎన్ను శొలుగిటపడియే జాలక
రద్ధ) త్తేల్ ఆదిత్యకిరణజుళిలే తోల్ ముగిట త్రసరేణుక్కళుక్కు
అణువెన్నుపేరాయ్, అన్న పరమాణుక్కు శేట్టుక్కొణ్ణదు - రేణు
వాయ్, రేణు యెట్టుక్కొణ్ణదు- మయిర్ నుణియాయ్, రోమా
(గమెట్టుక్కొణ్ణదు- ఈరాయ్, ఈరెట్టుక్కొణ్ణదు- పేనాయ్,
పేనెట్టుక్కొణ్ణదు - నెల్లాయ్, నెల్లెట్టుక్కొణ్ణదు - మానాజ్గు
శమాయ్, మానాజ్గుశమిరుపత్తినాలుక్కొణ్ణదు - హస్త మెన్ను
శొల్లప్పట్ట తచ్చముత్తమాయ్, హస్తంనాలుక్కొణ్ణదు - కోలాయ్,
కోలైన్దునూఱుక్కొణ్ణదు- కోశమాయ్, కోశమిటణ్ణుక్కొణ్ణదు- అర్ధ
గవ్యూతియాయ్, అదిటట్టిత్తదు-గవ్యూతియాయ్, గవ్యూతియిట
ట్టిత్తదు- యోజనమెన్నిటమానాజ్గుశ మర్యాదై యాలుం, పురు
షనుడై యదక్షిణహస్తత్తిర్ మధ్యమాజ్గుళి మధ్యమపర్వతాలే
పరిమితమానమాత్రాజ్గుశమర్యాదై యాలుం, హస్తవిత్తిసిభేదతాలే
యొన్నుక్కొన్ను అర్ధాంశమాయిరుక్కైయాలుం పళ్ళాశతోటి
విస్తీర్ణయాన భూమియై శతకోటిప్రమాణై యెన్నిట వారాహాది
వచనజ్గుళుక్కు విరోధమేయిలై.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే సాధారణభూమణ్ణల నిరూపణంనామ

తృతీయోఽధికారః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

చతుర్థోఽధికారః.

ఇప్పడి పుణ్యపాపార్జనాదిగతుక్కు యోగ్యమాన భూమణ్డల నిరూపణంపణ్ణితాయ్, అనన్తరమివన్త్రీనుజ్డైయ ఫలభోగస్థానం నిరూపిక్కుప్పడుగిటదు. అదు భోక్తావాన చేతననుక్కు వైరా గ్యహేతువాగైయాలే ముదల్పాపఫలరూపమాన నరకజ్గల్ నిరూపిక్కుప్పడుగిటన.

ఇన్ద నరకజ్గళుక్కు స్థానం “అన్తరాశ ఏవత్రిజగత్కాశ్చ దిశిద షీణస్యామథస్థాత్ భూమేరుపరిష్టా చ్చాన్తజ్జలాశయస్య”¹ ఎన్త శ్రీభాగవత త్రిలేయుం “తతస్తు నరకా విపా భువౌధస్సలిలస్యచ | పాపినోయేషు పచ్యంతే తాన్ శుణువ్య మహామునే”² ఎన్త శ్రీవిష్ణు పురాణ త్రిలుం కీర్తే అణ్డకటాహ త్త్రిమేలాన గర్భోదకరూపమాన జలాశయ త్త్రిమేలాన పాతాశ త్రిలే నరకస్థానజ్గళాయరుక్కుం.

అనైయావన. “చారవ స్సూకరో రోధ స్తాలో విశసన స్తథామ హాజ్వాల స్తప్తకుమ్భో లవణోఽథ విలోహితః || ౨ || రుధిరామ్బో నై తరణిః క్రిమిశః క్రిమిభోజనః | అసిపత్రవనం కృష్ణో లాలాధక్ష శ్చ దారుణః || ౩ || తథాపూధవహః పాపో వహ్నిజ్వాలోహ్యధశ్శిరాః | సన్దంశః కృష్ణసూత్రశ్చ తమశ్చా వీచిరేవచ || ౪ || శ్వభోజనశ్చాప్ర

1 భాగ-(౫-స్కం. ౨౬-౫). 2 (వి. పు-౨-౬-౧).

తిష్ఠో హ్యవీచిశ్చ తథాపరః । ఇత్యేవమాదయశ్చాన్యే సరకాభృశ
 దారుణాః॥౧॥ యమస్యవిషయే ఘోరా శ్చస్త్రాగ్నిభయదాయినః ।
 పతన్తి యేషు పురుషాః సాపకర్త రతాస్తుయే॥౬॥” ¹ఎన్టు శ్రీవిష్ణుపు
 రాణ త్రిలుం, “భూమేరధఃస్థితో ఘోర ఉష్ణాత్తారారవౌమహాన్ ।
 సుదారణస్తుశీతాత్తా తస్యాభస్థాత్తమస్త్వన్నతః ॥ నికృస్తనఃకృష్ణ
 శూత్రో మోహశ్చాప్యతిదారుణః । అఘోరస్తు వధః ప్రోక్తో
 నవస్థానోప్రతిష్ఠితః । ఏకీభూతశరీరశ్చ వివేచ్యోఽవీచిరేవచ । సుఘో
 రోదారుణోరోధః మహాకారవఏవచ” ²ఎన్టు వాయవ్యత్రిలుం
 శొల్లుగిఱపడియే *నరకజ్జల సజ్జ్యతజ్జలాయరుక్కుమ్.

ఇవై త్రిల్ కారవమెన్టు పేరాయ్ పరితాపరూపమానసరక త్రి
 లే సాక్షియత్తిను శొల్లాదిరుక్కుమవనుం, అన్యథావాగచ్చొల్లు
 మవనుం, కూతై సాక్షియుం, ధర్తాధిక్రతనాయ్ వైత్తు అసమ్య
 గ్యావణంపణ్ణమవనుం, పక్షపాతియుం, అసత్యవాదియుం ప్రవే
 శిప్పర్ గళ్. †

ఇన్ద రారవసూకరజ్జళాగిఱనరకజ్జల్ రురువుం సూకరముమా
 గిఱ మాన్ పన్తి గళై కొల్లుం ప్రకార త్రిలే వీడికై ³ఎన్టు శ్రీభాగ
 వత త్రిలే శొల్లపట్టదు.

1 (వి. పు-౨-౬). 2 (వాయుపు-ఉ-ఖ-౩౯-అ-౧౭౫-౧౭౬ శ్లో).

* భాగవ-౫-౨౬-౭. ‘తత్రహేకే సరకానేకవింశతింగణయన్తి’
 ఎష్టుతుడంగి అష్టావింశతి సరకనామాదిగళై విస్తరమాగక్కాణవుమ్.

† ‘కూటసాక్షితథాసమ్యక్ పక్షపాతేనయోవదేత్ । యశ్చాన్యదన్య
 తంవక్త్రీ ససరోయాతిరారవం’ (వి-పు-౨-౬-౭.) ఇత్యాది శ్లోకంగళై పద్ధి
 యే మేలిల్ వాక్యంగళెన్టు కండుకొళ్ళ.

3 (భాగ-౫-౨౬-౧౧).

భూణహంత్రం, పురహంత్రం, గోఘ్నం, ఉచ్చాస్యసనిరోధకం, కుశ్మీయైక్కుల్లిష్పదైక్కైయాగిణ రోధమెన్నిట క్రూరవరక తైయదైవర్ గళి.¹

ఇదిల్ భూణహంత్రా-గర్భవాసంపణ్ణినవనాదల్, విశిష్టబ్రహ్మణహంత్రావాదల్. అదావదు-“ఉపసీతమాత్రో బ్రహ్మచారీ! వేదానాంకిచ్చిత్ అధీత్యబ్రహ్మణః | ఏకాంశాఖా మధీత్యశ్రోత్రియః | అక్లాధ్యాయీ హ్యనూచానః | కల్పాధ్యాయీ ఋషికల్పః | సూత్రప్రవచనాధ్యాయీ భూణః | చతుర్వేదధరో ఋషిః | అత ఉర్ధ్వందేవాః” ఎన్టు బోధాయనభగవాన్ శొన్నపడియే భూణానాగితా - సూత్రప్రవచనాధ్యాయీనా విశిష్టబ్రహ్మణః.

సురాపనం, బ్రహ్మహంత్రం, సువర్ణతై షోడశమాష త్రళపు అపహరి త్తవనం, (గురుతల్పకం) ఇవర్ గళోడొక్క పైరుపం వత్సరంవసి త్తవనం, సూకరనరక త్తిలే వియవర్ గళి.²

రాజావైయుం వైశ్యర్ గళైయుం కొన్టవనం, గురుతల్పకం తాలమాగిణనరక త్తిలే వియవర్ గళి. అదావదు - మహాప్రమాణమాన పనై మట త్తిలే యేటవిట్టు త్తళ్ళుగై.³ సాధ్యయాన స్త్రీయైవి త్తవనం, శిరైక్కురు శెయ్యుమవనం, కుదిరై విర్క్కుమవనం, భక్తపరిత్యాగియుం, స్వసాగామియుం, రాజభటహంత్రం త్తవకున్బు త్తిలేవియవర్ గళి. అదావదు-కాళ్ళయెణ్ణెక్కుడ త్తిలే పుగట్టెరైక్కు.⁴ గురుక్కుళై అవమతిపణ్ణినవనం, వేదతైదూషి త్తవనం, వేద తైక్కులిక్కువి త్తవనం, నూతుల స్త్రీగమనంప

1 (వి-పు-౨-౬-౮). 2 (వి-పు-౨-౬-౯). 3 (వి-పు-౨-౬-౧౦).

4 (వి-పు ౨-౬-౧౧).

ణ్ణినవనుం, లవణమెన్నిటనరక త్తిలేవియవర్ గళి. అదావదు - అగ్ని
మయమాగ వెణ్ణిగిటవుప్పమణ్ణిలే పురట్టిచ్చుడుగై.

సదాచారజ్ఞళాలే సిద్ధమానమర్యాదాదూషకనుం, దేవబ్రా
హ్మణ గురు పితృక్కళి పక్కలిలే ద్వేషంపణ్ణినవనుం, క్రిమిభక్ష్య
త్తిలేవియవర్ గళి. అదావదు - సుతీక్షణదంష్ట్రాస్యజహాకాదిక్రిమి
కీటంకడిత్తు అనతామిసకూప త్తిలేశుడు త్తితల్లుగై.¹ పితృవేదసుర
రైప్పటమ్మిట్టు పచ్చమహాయజ్ఞపరాజ్ఞుఖనాయ్, ముదలిలే తన
కైన్ద్రాక్కియుణ్ణిటవ్ లాలాభక్ష త్తిలేవియవర్ గళి. అదావదు -
కాటియుమిత్తన్దయెచ్చలైభక్షిక్కై.² శిలుక్కోలానవమ్బుముద్ద
రజ్జళి పణ్ణుమవనుం, వాళిశొత్తెత్తుడక్కమాన వాయుధజ్జళి పణ్ణు
మవనుం విశనన త్తిలేవియవర్ గళి. అదావదు - యెరియెత్తకాయ్
న్దు త్తుగ్రవజ్జళాన ఆయుధకూప త్తిలేవియగై.

అసత్తానపదార్థజ్జళై పరిగ్రహిత్తవర్ గళి అధోముఖ త్తిలేవియ
వర్ గళి. అదావదు - త ప్రశృజ్జలయాబద్ధరాయ్, అధోముఖోర్ధ్వ
పాదరాయ్ జ్వాలానురూపకూప త్తిలేనలివుపడుగై.³ సాహసియుం,
తనిత్తు మృష్టాన్నయజనంపణ్ణుమవనుం, అరక్కు మాంసక్షీరమ
ధావ్దిరనద్రవ్యజ్జళై యుం, ఎళుప్పువిర్క్కుమవనుం ప్రయవహ త్తి
లేవియవర్ గళి. అదావదు - ఘోరదుర్గన్ధాపహమాన శియాఱు.⁴
అల్లుప్పొటివిత్తు యధేష్టమాగప్పనై యోడేయుణ్ణుమవనుం, విష
త్రైయిడుమవనుం, రాజగామియాంపడి కోళ్ళిశొల్లుమవనుం,
స్త్రీముఖతాలేజీవిత్తల్ పర్వమన్త్రియిరుక్క అపర్వ త్తిలే కార్యంకై

1 (వి-పు-అ-౬-౧౨-౧౩). 2 (వి-పు-అ-౬-౧౪). 3 (వి-పు-అ-౬-౧౬).

4 (వి-పు-అ-౬-౧౭). 5 (వి-పు-అ-౬-౧౮). 6 (వి-పు-అ-౬-౨౦). i

య్యమవనుం, పర్వత్తిలే నిషిద్ధమాన తైలస్త్రీమాంసాదిసేవైప
ణ్ణమవనుం, అగంగళై నెరుప్పువైత్తుచ్చుడుమవనుం, మిత్రవచ్చ
కనుం, పక్షీనిమిత్తంశొల్లుమవనుం, పక్షీపిడిత్తు విత్తు జీవిక్కుమ
వనుం శ్రమయాజక నానషడ్జీయుమివర్గళో రుధిరావచ్చత్తిలే వి
య్రువర్గళో. అదావదు-పూయశోణితసమ్పూర్ణాగ్ని జ్వాలారూప
కూపం.¹

తేఁగూణ్డై క్కలక్కుమవనుం, గ్రామత్తుక్కు క్కేడుశె
య్యమవనుం, వైతరణియై యడైవర్గళో. అదావదు - అగ్ని
మయమాననెయ్యాటు.² ధనత్తాలుం యశావనత్తాలుం మత్తరా
యే గ్రామసీమాదిగళై భేదిత్తవర్గళుం, అశుద్ధరుం, ఇందిరజా
లాదిగళోకాట్టి జీవిత్తల్, శతరాయజీవిత్తల్ శెయ్యమవర్గళుం,
(ఊ) కృష్ణమెన్దిఱనరకత్తిలేవియ్రువర్గళో. అదావదు-అగ్ని మయమా
నకలుత్త ఇరుమ్బుమ్మలై గళాలే శెరిన్దత్తైయిలేనడక్కై.³

కిడాయవళర్ ప్పారుం, మృగంపిడిప్పారుం, వృక్ష చ్చేదకరుం,
బ్రహ్మచారియాయురున్దు పగలుఱజ్జి స్వప్నేన్దియపతనం పిఱన్దవ
నుం శ్వభోజన త్తిలే వియ్రువర్గళో. అదావదు- నాయాలే యియ్రు
ప్పణ్ణ కడియుణ్ణకేళిక్కై.⁴

పరస్త్రీగమనంపణ్ణవారుం, అగమ్యాగమనంపణ్ణవారుం యె
ఱియెయ్రుగిన్ద శెమ్మినాలే యియన్ద పావైయైక్కట్టి యాలిజ్గనంపణ్ణ
వర్గళో. ఇప్పడి యభక్ష్యభక్షణం, అభోజ్యభోజనం, అపేయ
సానం, అయాజ్యయాజనం, అసత్పరిగ్రహం, పరదారాభిగమనం,
నీచపాపిష్ఠసేవై, పరద్రవ్యాపహారం, ప్రాణిహింసైముదలానవై

1(వి-పు-౨-౬-౨౨). 2(వి-పు-౨-౬-౨౪). 3(వి-పు-౨-౬-౨౫).

4(వి-పు-౨-౬-౨౯).

ఎన్ఱు¹ కాయకమాగచ్చొల్లుగిఱవైయుం, పారువ్యమన్మతం వై శు
 న్యం అసమ్బద్ధప్రలాపం వివాదం శ్రుతివిక్రయం పరాపవాదం
 ముదలానవై² యెన్ఱు వాచకమాగచ్చొల్లుగిఱవైయుం,
 పరోపతాపనం పరాభిదోహం క్రోధం కామం లోభం మో
 హం మదమ్మాత్స్యమహజ్కారం వితతాభినివేశం ఎన్ఱు³ మాన
 సమాగచ్చొల్లుగిఱవైయుం తొడక్కమాన త్రివిధకరణ దోష
 జ్జుళై యారాయ్న్దు, *యాదృశశరీరే యదవస్థావస్థితనాయ్ శెయ్గి
 తాఁ, తాదృశశరీరతదవస్థానూపమాయ్ దహనచ్ఛేదనభేదనాది
 కళిలుం నిజాదే యామ్యయాతనైగళై యనుభవిక్కై క్కుడ
 లాగ సుదృఢమాయునుప్పదొగుశరీర తై పురిగ్రహిప్పిత్తునరకయా
 తనై ప్పదుత్తుమ్.

ఇన్ద్రోపజ్గళినుడై య యాతనై యెజ్జనేయెన్నిల్ - ఇవనై ఈర
 వాళాలేయఱుత్తు ఉపశితతైయిలే పుఱట్టి, జమ్బీర రసమయవా
 వీయిలేయఱుత్తి, అగ్ని మయమాన తైలద్రోణియిలే పొగట్టుఎఱి.
 త్తుం, తీక్ష్ణపరశువినాలే సన్నిబనజ్గళిలే ఛేదిక్కప్పట్టు కాశోలూక
 కజ్జుగృధ్రజ్గళుక్కుం పేయ్క్కుం నాయ్క్కుం శతైపరియున్ఱు
 క్కేషిప్పిత్తుం, అదుక్కుమేలే అసిపత్రవనమాగిఱ వద్రమయశితా
 గ్రధారాయ్ క్క యిలైక్కళ్ళిక్కాట్టిలే పట్టివిడమెన్ఱుం కణ్ణి
 క్కుంపడి విట్టెరిన్ఱు, కవణిలేనై తైరిన్ఱుం, అత్యుచ్చాయపర్వతశి
 ఖరత్తిలుం సర్వావయవజ్గళుం చూర్ణితమాంపడి తలైక్కితాగ

1 (మను. ౧౨-౭ ఇవిడ త్తిర్క్కనుగుణమాన వచనజ్గళి మనుస్సృతి
 యిల్కాణ్ణ). 2 (మను. ౧౨-౬). 3 (మను. ౧౨-౫).

* మను:—యాదృశేన తుభావేన యద్యత్కర్తృనిషేవతే । తాదృశే
 నశరీరేణ తత్తత్ఫలముపాశ్నుతే' (౧౨-౮౧).

తల్మియుం కాళ్ళకాతాలుంవరత్తమణలిలు మిట్టుప్పటట్టువదు, సన్న పకుమ్మ త్తిలే యటుత్తుణ్ణుమూడి మహాజ్వాలాగ్నియాలే పచిప్పదు, ఇప్పడిక్కట్టుమదు వెట్టుమదు నెరుక్కుణ్ణుదు తళ్ళుణ్ణుదాన నానావిధనరకజ్జిలే యాతనై ప్పడువర్ గళ్. ఇన్నరకజ్జిలే “తేమాంసజ్ఞానవిద్యతే” ఎన్నిటపడియే అసజ్ఞాతజ్ఞశాయిరుక్కుం. ఇని మహాపాతకజ్జిలే ప్పణ్ణిన పురుషర్ గళ్ ఇజ్జుచ్చన్నవై ముదలాగక్కుణ్ణు యల్లాదవై త్తిలుం పర్యాయేణప్రవేశిత్తు యాతనై ప్పడువర్ గళ్.

ఇప్పడి వాఙ్మనఃకాయజ్గళాలే వర్ణాశ్రమవిరుద్ధమాన దుష్కర్తజ్జిలే ప్పణ్ణి నరక త్తిలేనిన్దు యాతనై ప్పడువర్ గళ్. స్వర్గ త్తిలే యిరుక్కుండేవర్గలే యన్నిలైయిలేకణ్ణుకణ్ణు తజ్జిలే దుఃఖిత్తుక్కుమిగవుం క్లేశియానిర్పర్ గళ్. అన్దదేవర్గళుం అధోముఖరాయ్ క్లేశిక్కిట నరకజ్జిలే క్కుణ్ణు ‘నాముం పుణ్యక్షయ త్తిలే యిన్నరకజ్జిళిలే విత్రిశ్శెయ్వుడె’ ఎన్దు “స్వర్గోపిపాతభీతస్య క్షయిష్టోర్నాస్తినిర్వృతిః”¹ “అసన్తోషశ్చభవతి దృష్ట్వాదీ ప్తంపరశ్చియమ్”² ఎన్నిటపడియే యిగ్గిరున్దుపణ్ణుగిట సుఖానుభవముం నెజ్జిల్ పడాదేయుణ్ణదురుక్కట్టాదే క్లేశియానిర్పర్ గళ్. “బహూన్ వర్షశతాన్ ఘోరాన్ నరకాన్ ప్రాప్యతత్ క్షయాయత్ | సంసారాన్ప్రతిపద్యన్తే మహాపాతకిన స్త్విమాన్”³ ఎన్నిటపడియే ఒవ్వోరు క్షణజ్జిలే పణ్ణినపాపజ్జుళుక్కుఫలమాగ వనేకమాయిటం సంవత్సరజ్జిలే అతిఘోరమాన నరకజ్జిలే అయ్యో! వెన్బారుమిన్దియిలే తనియేకి డన్దుయుత్తెన్దు యిన్నరకజ్జిలే భుక్తశేషమాన కర్తజ్జిలే యనుభవిక్తైక్కాగ అగ్నే అప్ర్యాయోనివిశేషజ్జిలేవన్దు పిఱక్కుంప

డియుం, ఇప్పడి పిఱక్కుమ్మోదు “వాచికైః పక్షిమృగతాం
మానసైరన్యజాతితాం । శరీరజైఃకర్మదోషై ర్వాత్మస్థావరతాం
నరః”¹ ఎన్ఱు వాచికాపరాధత్తుక్కు పక్షి మృగత్వజ్ఞళైయుం,
మానసా పరాధత్తుక్కు చణ్డాలమాతజ్ఞనాయుం, కాయకత్తు
క్కు వృక్షగుల్మలతాదిగళాయుం పిఱక్కుంపడియుమ్, ఎన్దకరణం
కొణ్ణు వపరాధంపణినా అన్దకరణత్తై కుణ్ణితమాక్కివిడుం. అ
దిల్ బ్రహ్మాత్మ్యాఫలమాగ “శ్వసూకరఖరోష్ట్రాణాం గోజావి
మృగపక్షిణాం చణ్డశవుల్కసానాంతు బ్రహ్మహా యోనిమృచ్ఛ
తి”² ఎన్ఱు నాయపన్తికయ్యదై యొట్టగంపశుఆడు శెమ్మిలిమా
పక్షి చణ్డశర్తుడక్కమాన యోనిగళిలే “క్రమశోయాన్తి లో
కేఽస్మిన్”³ ఎన్ఱు అడవేపిఱక్కుంపడియాయుమ్, “క్రిమికీట పత
జ్ఞానాం విద్యుజాంచైవపక్షిణాం । హింస్రానాంచైవ సత్వానాం
సురాపోబ్రహ్మణోవజ్జీత్”⁴ ఎన్ఱు సురాపానఫలమాగ క్రిమికీట
పతజ్ఞామేధ్యభుక్తానపక్షిగళి మగ్ధ్రియం హింసాశీలమాన పదా
ర్థజళితండక్కమాన యోనిగళిలే యొరు తడవైప్పిఱక్కైయన్ఱి
క్కై మడిత్తుమడిత్తు ప్పిఱక్కుంపడియుం, “లూతాహిసరటానాం
చ తిరశ్చాఞ్చామ్బుచారిణాం । హింస్రాణాం చ పిశాచానాం స్తే
యోవిప్రస్సహస్రశః”⁵ ఎన్ఱు పరద్రవ్యాపహారత్తుక్కు ఫలమాగ
శిలన్ఱుసామ్బుహింసాశీలజన్ఱు జలచరజన్ఱుక్కళి పరబాధకమా
న పేయగళితండక్కమాన యోనిగళిలే నాలుపత్తుపర్యాయం
పిఱక్కుమళవిన్ఱియిలే నాలాయిఱంపర్యాయం మడిత్తుమడిత్తు
ప్పిఱక్కుంపడియుం, “తృణగుల్మలతానాంచ క్రవ్యాదాం

1 (మను. ౧౨-౯). 2 (మను. ౧౨-౫౫). 3 (మను - ౧౨-౫౩).

4 (మను-౧౨-౫౬). 5 (మను-౧౨-౫౭).

దంష్ట్రీణామపి । కూరకర్తృతానాంచ శతశోగురుతల్పకః”¹ ఎన్ఱు
గురుతల్పకమాన పాపత్తుక్కు ఫలమాగ పుల్లు తూఱు కొడిగ
ళాయుం మాంసాళిగళాన శ్వానాదియోనిగళిలుం కూరకర్తృత
మాన మనుష్యయోనిగళిలుం పిఱన్దు శతసహస్రవారం క్లేశి
క్కుంపడియాయుం, “ సంయోగంపతితైర్గత్వా పరస్యైవచయో
షితాం । అపవృత్యాపిప్రస్వం భవన్తిబ్రహ్మరాక్షసాః ”² ఎన్ఱు
పతితసంసర్గదోషత్తాలే బ్రహ్మరాక్షసయోనియిలే మడిత్తుమడిత్తు
పిఱక్కుంపడియాయుం, ఇప్పడి “ ఇన్ద్రియాణాంప్రసక్లేన ధర్మ
స్యాసేవసేనచ । పాపాస్సంయాన్తిసంసారా నవిద్వాంసోనరాధ
మాః”³ “స్వేభ్యఃస్వేభ్యస్తుకర్తృభ్య శ్చ్యుతవర్ణాహ్యనాపదిపాపా
స్సంస్తుత్యసంసారాత్ ప్రేతతాన్యాన్తిదస్యషు” “యద్వాత
ద్వాపరద్రవ్య మపహృత్యబలాన్నరః । అపశ్యంయాతితిర్యక్త్వం
జగ్ద్వాచైవాసుతంహవిః”⁴ “ఎన్ఱు విషయాదిప్రసజ్గత్తాలుం, ధర్మా
నుష్ఠాన త్తిలుపేక్షేయాలుం, ఆపత్తన్తియిలే యిరుక్కు స్వధర్మా
నుష్ఠానప్రచ్యుతియాలుం, అన్ద పాపానురూపమాగ ప్రాయశ్చిత్త
జ్ఞళిల్ పరాఙ్ముఖనాగైయాలుం, పాపయోనిగళిలేపిఱన్దు, అన
న్తరం పేయ్గళాయ్పిఱన్దు పిన్నేయుం చోరర్గళాయ్ పిఱప్పర్
గళి. “స్త్రీయోప్యేతేనకృత్యేన చోరయిత్వాప్రకుర్వతే । ఏతే
పామేవజన్తానాం భార్యాస్తముపయాన్తితాః”⁵ “ఎన్ఱు స్త్రీగ
ళాయ్ చోర్యాదిపాపతైవృణ్ణినవర్గళి శ్వసూకరాదియోనిగళిలే
పిఱన్దవర్గళుక్కు భార్యైగళాయ్పిఱక్కుంపడిగళైయుం ఆరా
య్న్దు పిఱన్దపిఱన్ద జన్దజ్గళితోఱుం ప్రియవస్తువియోగత్తాలుం,

1 (మను-౧౨-౫౮). 2 (మను ౧౨-౬౦). 3 (మను-౧౨-౫౨).

4 (మను -౧౨-౭౦). 5 (మను-౧౨-౬౮). 6 (మను-౧౨-౬౯).

అప్రియవస్తుసజ్జతాలుం, జరావీడైయాలుం, వ్యాధిపీడైయాలుం క్లేశిక్కుంపడియుం, దోషత్రయోద్రేకతాలుం, వయిగ్రీవీకారమాన సోగసహస్రతాలుం యమకింకరనుడైయ పీడైయాలుం, పుత్రాదిపరిత్యాగహేతువాన బుద్ధిక్లేశజ్జలాలుం, నిరవధికదుఃఖజ్జలై యనుభవిత్తు క్లేశిష్వగళ్.

ఇప్పడి జగత్తిలే చేతనర్ కర్త తారతమ్యమడియాగ “స్థానరాః క్రిమియోబ్జాశ్చ పక్షిణః పశవౌ నరాః । ధార్మికాస్త్రిదశాస్తద్వత్ మోక్షిణశ్చయథాక్రమం ॥ సహస్రభాగప్రథమా ద్వితీయానుక్రమాస్తథా । సర్వేష్యేతేమహాభాగ యావన్తుక్తింస మాశ్రయాః॥” ¹ ఎన్టుమ్ “భూతానాం ప్రాణినః శ్రేష్ఠాః ప్రాణినాం బుద్ధిజీవినః । బుద్ధిమత్సురరాః శ్రేష్ఠా సర్వేషు బ్రహ్మణాస్త్వన్వతాః ॥ బ్రహ్మణేషు చవిద్వాంసో విద్యత్సుకృతబుద్ధయః । కృతబుద్ధిషుకర్తారః కర్తృషు బ్రహ్మవాదినః ॥ బ్రహ్మవిద్యుః పరంభూతం నకింశ్చిది హవిద్యతే” ² ఎన్టు ఒన్టుకొన్టు సుకృతతారతమ్యత్తాలే పూర్వపూర్వజన్మజ్గుక్కు ఉత్తరోత్తరజన్మలాభం దుర్లభమాగై యాలుం, అన్ద జన్మత్తుక్కు పూర్వజన్మసహస్రైకదేశత్తిలే యెన్నలాంపడి సజ్జీచిత్తు పోరుగై యాలే ముముక్షుత్వమత్యస్తం దుర్లభమాయరుక్కుమ్. ఇప్పడి యిరుక్కిటవాత్కల్ అనజ్ఞాతరాగై యాలే స్వర్గత్తోడు నరకత్తోడు వాళియిల్లె, భోక్తాక్కుళాన వాత్కల్లుడైయ వానన్త్యత్తుక్కు ఆగై యితే “యావన్తోజన్మవస్స్వర్గే తావన్తోనరకాకసః” ³ ఎన్టు శొల్లిల్లు.

ఇన్ద పాపమడియాన నరకప్రవేశం ప్రాయశ్చిత్తం పణ్ణాదవిముఖనుక్కితే. ప్రాయశ్చిత్తంపణ్ణినవనుక్కు నరకత్తిలే ప్రవేశి

1 (వి-పు-౨-౬-౩౪-౩౫). 2 (మను-౧-౯౬-౯౭). 3 (వి-పు-౨-౬-౩౬).

క్కనేణువదిలె. అప్పడియే పాపజ్ఞోతారతమ్యతై నిరూపిత్తు
తాదాత్మికప్రాయశ్చిత్తవిశేషజ్ఞళై యుం, మన్వాదిగళ్ విధిత్తార్
గళితే. “పాపేగురుణిగురుణి స్వల్పాన్యల్పేచతద్విదః | ప్రాయ
శ్చిత్తానిమైత్రేయ జగుస్సాన్వయమ్భువాదయః” ¹ ఎన్ఱ గురువా
నపాపనిషయమాగ గురుప్రాయశ్చిత్తజ్ఞళై యుం, అల్పపాపత్తుక్కు
అల్పప్రాయశ్చిత్తజ్ఞళై యుం, మన్వాదిగళ్ విధిత్తార్ గళ్. అదావదు
బుద్ధిపూర్వకమాగ మహాపాతకాదిగళై స్థలకాలమాయ్ వ ర్తి
త్తుగురుపాతక త్తిలే అవ్యవహితకర్తావినుడ్డైయ ప్రాణాన్తికాది
యాన ప్రాయశ్చిత్తజ్ఞళో విధిక్కుప్పట్టదు. అల్పపాపమావదు-సకృ
త్కృతమాదల్, అజ్ఞానకృతమాదల్, ప్రకాశితమాదల్, అను
మతిమాత్రమాదల్, తుడక్కమానవై. తద్విషయమానవల్ప
ప్రాయశ్చిత్తమావదు - రహస్యప్రాయశ్చిత్తం. అవిడ త్తిలే అ
జ్ఞానకృతమాన బ్రహ్మహత్యాదిమహాపాతక త్తిల్ ప్రాయశ్చిత్తం
ద్వాదశవార్షికం, బుద్ధిపూర్వక త్తిలిరట్టి, అత్యంతాపుత్తియిల్ యిది
లిరట్టి. ఇదు సాక్షాత్కర్తావుక్కు, అనుగ్రహకనుక్కు మిది లొ
న్ఱుముక్కాల్, ప్రయోజకనుక్కు ప్పాది, అనుమంతావుక్కు
క్కాలేయరైక్కాల్, ప్రోత్సాహనుక్కు క్కాల్, బుద్ధిపూర్వక
మహాపాతకత్తుక్కు చొన్న ద్వాదశవార్షికం కర్తావినుడ్డైయశు
ద్ధర్థం. అదావదు-కర్తయోగ్యత్వ సంవ్యవహారయోగ్యత్వకారణ
మల్లదు నిరయనివృత్తకమన్ఱు. బుద్ధిపూర్వకృతజ్ఞళుక్కు స్మృతి
యిల్ శొన్న ప్రాణాన్తికప్రాయశ్చిత్తం వ్యవహారయోగ్యతైయై
యుణ్డాక్కి సరక తైయుం కత్తిప్పిక్కుం. బుద్ధిపూర్వక త్తిలిరట్టి త
ద్వాదశవార్షికముం వ్యవహార్యకరత్వమిత్తనై, సరకనివర్తకమ

స్తు. “యస్సకృత్పాపంకుర్యాత్ హియతేతత్తపోఽపరమ్” ఎన్ఱు శ్రుతిశొన్ఱ పడియేపాపప్రవృత్తిసజాతీయపాపాన్తరప్రవృత్తియిలుం మూట్టుంపడియాయరుక్కుమ్. అదావదు:—కర్తృత్తుక్కు విసజాతీయకర్తయోగ్యతాకరత్వముం, సజాతీయకర్తప్రవర్తకత్వముం, తదనురూపఫలప్రవృత్తకత్వముమెన్ఱు శక్తిత్రయత్వముమున్ఱు. అదిల్పాపత్తుక్కు విసజాతీయమాన పుణ్యకరణత్తుక్కు అయోగ్యనాక్కుగై యుం, అనిష్టఫలప్రదత్వముం, సజాతీయపాపాన్తరత్తిలే ప్రవృత్తిప్పిక్కెయుం, స్వభావమాగై యాలే ప్రాయశ్చిత్తజ్ఞోత్తవై మూన్ఱుశక్తియైయుం కఠీక్కమాట్టాదు. అదిల్ శిలవైవిజాతీయమాన పుణ్యకరణ యోగ్యతైయైప్పిఱప్పిత్తు శుద్ధనాక్కుమ్, ప్రాణాన్తకాదిగళాన శిలప్రాయశ్చిత్తం పుణ్యకరణయోగ్యతైయై యున్ఱాక్కి నరకతైయుం కఠీప్పిక్కుమ్. పాపాన్తరరుచిజనకమాన వాసనారూప శక్తివిశేషత్తై పోక్కవల్లదొరు ప్రాయశ్చిత్తమిలైయితే. అదుశ్శదు - కృష్ణవిషయమొన్ఱుక్కుమేయితే. ఎజ్జనేయెన్ఱిల్ - “శుద్ధిర్భవతినంస్త్వత్య స్నాతోభవతిదర్శనాత్ । ప్రణిసాతేన శుద్ధాత్తా త్రయఃకృష్ణో మహాగుణాః ” ఎన్ఱితే మహర్షిగళన్ఱరిత్తదు. అదావదు-స్మరణమాత్రత్తాలే పుణ్యకర్తయోగ్యతారూపైయాన శుద్ధిపిఱక్కుమ్; కణ్ణిట్టు విగ్రహత్తైక్కణ్ణవళసే పరలోభం పిఱవాద స్థానమున్ఱామ్; తిరువడిగళిల్ ప్రణామత్తాలే పాపవాసనానాశం పిఱక్కుంపడి అన్తఃకరణ శుద్ధియున్ఱామెన్ఱు భగవద్విగ్రహత్తుక్కు యిన్దమహామూన్ఱుగుణముం శొల్లప్పట్టదు. ఆగై యాలే “ప్రాయశ్చిత్తాన్యశేషాణి తపః కర్మాత్మకానివై । యానితేషా మశేషాణాం కృష్ణానుస్మరణం

మ్”¹ ఎఱ్ఱ శ్రీపరాశరభగవానుం గురులఘుభూతసమస్తప్రాయ
 త్తజ్జళుం ఒరుతట్టుం తత్ప్రతినిధియాన కృష్ణానుస్మరణతై యుత్
 ష్టమాగవుంశొల్లిల్లీదు. ఇవ్విడ త్తిలనుస్మరణమావదు. అనుర్ని
 నాథే ఎఱ్ఱ శేషత్వానురూపమాన వనుస్మరణం. “ఆత్మదాస్యం
 రేస్వామ్యం స్వభావంచనదాన్తర” ఎఱ్ఱ దాస్యతై స్మర
 మాగవిధిత్తదితే. ఇవ్విడ త్తిల్ కృష్ణశబ్దమ్ “కృషిర్భావాచ
 కృత్తో ణశ్చనిర్వృతివాచకః । విష్ణుస్తద్భావయోగశ్చ కృష్ణఇత్య
 నిశ్చుతః”² ఎఱ్ఱానన్దరూపత్తుక్కు వాచకమాగ నిర్వచిక్కప్ప
 గై యాలే నిరతిశయానన్దన్దరూపనానకృష్ణనై చ్చొల్లుగిటదు.
 కృత్ స్మృతోపిగోవిన్దో నృణాంజన్మశతార్జితమ్ । పాపరాశిం
 త్యాశు తూలరాశిమివానలః” ఎఱ్ఱ ఒరుక్కాల్ స్మరిత్తమా
 త్తిలే యనేకజన్మారితపాపరాశిప్పజ్జుప్పొరిప్పోలేశుడుమ్. “య
 షీకాతూలమగ్నో ప్రోతంప్రదూయేతపవంహాస్యసర్వేపాపనః
 పదూయన్తే”³ ఎఱ్ఱ నెఱుప్పిలిట్టపజ్జుపోలే భగవద్ధ్యానపరను
 య సర్వపాపజ్జళుం వెన్దపోమెనిఱప్రకార తై శ్రుతియుం శొ
 ల్లిల్లీతే. ఇప్పడి యతిమహత్తాయుం అల్పజ్జళాయముళ్ళ సమ
 స్తపాపజ్జళుక్కు అజ్జీ అనుత ప్తనాయ్ తన్నివర్తకప్రాయశ్చిత్తజ్జ
 లే అభిముఖనానవనుక్కు పాపానామానన్త్యత్తాలే ప్రాయశ్చి
 త్తజ్జళుం అసజ్ఞ్యాతజ్జళాగై యాల్ జన్మశతసహస్రజ్జో కూడినా
 యం ప్రాయశ్చిత్తానుష్ఠానత్తాలే పాపనివర్తన మశక్యమాగై యా
 రీయిన్దసమ స్తపాపజ్జళై యుం(అ)సకృదనుష్ఠేయమాయరుప్పదొ
 టప్రాయశ్చిత్తత్తాలే పోక్కిక్కొళ్ళప్పొగుతోమో’ ఎఱ్ఱంపడిపా
 టంపిఱన్దవనుక్కు విహితమానదితే - కృష్ణవిషయమాన సకృత్

1 (వి.పు.-౨-౬-౩౯). 2 (భారత-ఉద్యోగ). 3 (ఛా-ఉప-౫-౨౪-౩).

స్మరణం. ఎజ్జినేయెన్నిల్. “కృతేపాపేనతాపోవై యస్యపుం
 సఃప్రజాయతే । ప్రాయశ్చిత్తంతు తస్యైకం హరిసంస్మరణంప
 రమ్” ¹ ఎన్టు పాపభయత్తాల్పిఱన్ద వనుతాప తై యనువర్తిత్తు భ
 గవత్ స్మరణ తైయుం విధిక్కిఱవళవిల్ ఏక’ మెన్టు సకృత్స్మరణ
 తైయుం, ‘స్మరణ’మెన్టు ‘సమి త్యేకీభావే’ ఎన్నిఱవడియే శరీరాత్మ
 నిబన్ధనమాన వపుథగ్భావస్మరణ తైయుం విధి త్తదితే. ఇన్దసకృత్
 స్మరణం కేవలం పాపక్షయార్థమేయన్టు, స్వాభిలషితసమస్తపురు
 షార్థప్రదమాయరుక్కుమ్. ఆగై యితే శ్రీప్రహ్లాదనుం “ ఆయా
 సఃస్మరణేకోస్య స్మృతోయచ్ఛతిశోభనమ్ । పాపక్షయశ్చభవతి
 స్మరతా న్తమహర్నిశమ్ ” ² ఎన్టుపదేశి త్తదు. అదావదు. స్మర
 ణానన్తరం శోభనమానపురుషార్థతై సర్వకాలముం కూడాని
 ట్కుమ్, ప్రతిబన్ధక మానశాపం స్మరణత్తినుడైయ ఆవర్తనమాత్ర
 త్తిలే ఆదిత్యసన్నిధియిలే అన్ధకారంనశిక్కుమాప్పొలే స్వయమే
 వ నశియానిట్కుమ్, ఇదుక్కు. దేశకాలాధికారినియతియుమిల్లె
 ఎన్టుపడి. ఆగై యితే - “ప్రాతర్నిశితథా సన్ధ్యా మధ్యాహ్నాదిషు
 సంస్మరన్ । నారాయణమవాప్నోతి సద్యఃపాపక్షయాన్నరః ”
³ ఎన్టు శ్రీపరాశరభగవానుం శొన్నారితే. ఇన్దస్మరణం సర్వభ
 లప్రదమేయగిలుం ముముక్షువుక్కు మోక్ష తైక్కొడుక్కుమళ
 విల్ స్వగ్గప్రాప్తియుం ప్రాప్యప్రతిబన్ధక మాంపడిన్వయమేవరసియా
 నిర్కుమ్. “విష్ణుసంస్మరణాత్త్రిణ సమస్తక్షేత్రసంభయః । ముక్తింప్ర
 యాతి స్వర్గాప్తి స్తస్యవిఘ్నానుమీయతే । వాసుదేవేమనో
 యస్య జపహోమార్చనాదిషు । తస్యాన్తరాయమైత్యేయ దేవే

దేవేంద్రత్వానికంఠలమ్”¹ ఎన్లు స్మృత్యవిషయస్వాంత్య ప్రతి
నిబంధనమాన జపార్చనాదికై జ్ఞాత్యవిశేషజ్ఞాత అర్హిత్వనియత్వ
త్వైతే ఐంద్రాధిపత్యముం అన్తరాయమెన్లు శోల్లపిష్టదు. ఇన్
స్మరణం అనిష్టనిష్పత్తిపూర్వకేష్ట ప్రాప్తియైష్ట్యజ్ఞానము
మళవిత్ అనిచ్ఛయాకృతమాగిలుం వస్తుసామర్థ్యత్వైతే అన్యభి
చరితమామురుక్కుం. “హర్షిర్వరతిపాపాని దుష్టవిప్రైరస్మృత
తః|అనిచ్ఛయాపిసంస్పృష్టో దహత్యేవహిపావనః”² ఏన్విత్వై
న్తియే స్పర్శిత్వాలు మగ్ని శుశుమాహ్వోతే †ప్రద్యుష్టమాననైష్ట్యైతే
నినైత్త శిశుశాలనుక్కు ఫలిక్కుక్కుణ్ణదితే. ఇన్ద్రస్మరణం వీర్తన
త్తుక్కు ముపలక్షణం. “అవశేనాపియన్నామ్ని కీర్తితేస్సర్వపాప
కైః| పుమాన్విముచ్యతేసద్య సింహాత్ర స్తైర్కృత్తైర్వి”³ “క్వ
నాకపుష్కగమనం పునరావృత్తిలక్షణం | క్వజపోవాసుదేవేభి ము
క్తిబీజమచ త్తమం”⁴ సాజ్ఞేత్యంపారిహాస్యంవా స్తోభంహేలన
మేవవా. | నైకుణ్ణనామగ్రహణమశేషాఘహరంవిదుః”⁵ హ
త్యాయుతంసాన సహస్రముగ్రం గుర్వజ్ఞనాకోటినిషేవణంచ |
స్త్రీయాన్యసజ్ఞ్యానిహరేఃప్రియేణ గోవిందనామ్నానిహతానిసద్యః”
“చక్రాయుధస్యనామాని సదాసర్వత్రకీర్తయేత్ | నాశౌచంకీ
ర్తనేతస్య సపవిత్రకరోయతః”⁶ బద్ధఃపరికరస్తేన మోక్షాయగ
మనంప్రతిః|సకృదుచ్ఛరితంయేన హరిరిత్యక్షురద్యయమ్”⁷ నా
రాయణేతిశబ్దోస్తి వాగస్తివశవర్తినీ | తథాపిసరకేఘోరే పత

1 (వి. పు. ౨-౬-౪౨-౪౩). 2 (బృహన్నారదీయపు ౧౧-౯౯).

† ఇన్విడత్తిత్ శిలవాక్యజ్ఞో నష్టమానదాగ కాణ్ణిజన. ఆవైవోకాన్త
రత్తిత్ కాణ్ణ. 3 (వి. పు. ౬-౮-౧౯). 4 (వి. పు. ౨-౬-౪౪).

5 (భాగవ. ౬-౨-౧౩). 6 (పాద్మాత్మర). 7 (గారుడపు-పూర్వ-
౧౧౪-౩).

స్త్రీహాకిమద్భుతమ్”¹ ఆర్తావిషణ్ణా శ్శిథిలాశ్చభీతాః ఘోరేషుచ
వ్యాధిషువర్తమానాః । సజ్జీర్ణనారాయణశబ్దమాత్రం వి
ముక్తదుఃఖాన్సుఖినోభవన్తి” “ఏతావతాలమఘునిర్వరణాయ
పుంసాం సంకీర్తనంభగవతోగుణకర్తనామ్నమ్ । ఆక్రుశ్యపుత్ర
మఘవాక్యదజామిలోపి నారాయణేతి మ్రియమాణఉపైతిమ
క్తిమ్. † గతవాన్పరమంపదం శతమ్”² ఎన్టు మిదుముదలానప్ర
మాణశతశ్శతాలే భగవన్నామసజ్జీర్ణనముం సకలానిష్ఠశాన్తిపూ
ర్వకమాగ సర్వాతిశయితపురుషార్థప్రదమాగ చ్చొల్ల పట్టదితే.

ఇప్పటి కృతప్రాయశ్చిత్తనాగై యాలే క్షీణపాపనానవను
క్కు స్వానుష్ఠితపుణ్య తారతమ్యానురూపమాగ అనుభావ్యజ్ఞ
శాయితే ఉద్ధర్మలోకజ్గళిరుప్పదు.

† ఇదిల్ క్షీణక్తమాన భూమణ్ణలత్తుక్కుమేలే యాదిత్యప
దత్తశస్త్రి నూతాయరంయోజన ముయర్తిమాయ్ సిద్ధగన్ధర్వా
దిగల్ సత్సరిక్కుందేశమాన అస్తరిక్షలోకమాయిరుక్కుం.
“యావత్ప్రమాణాపృథివీ విస్తారపరిమణ్ణలాత్ | సభస్తావత్ప్రమా
ణంవై వ్యాసమణ్ణలతోద్విజ”³ ఎన్టు అస్తరిక్షలోకముం, భూమి
యోపాతివిస్తారత్తైయుంశుగ్ర్ ముడమైయు ముత్తైత్తాయిరుక్కుమ్.

అస్త ఆదిత్యమణ్ణలత్తుక్కుమేలే నూతాయరం యోజన
త్తైవిలే చస్త్రపదమాయిరుక్కుం. అదుక్కుమేలే నూతాయి
రంయోజనత్తైవిలే నక్షత్రపదమాయిరుక్కుం. అదుక్కుమేలే

1 (గారుడపు-పూర్వ-౨౨౦-౯). † గతవాన్ పరమంపదంయత్.
ఎన్టుమ్, ‘ఇ.నూయ మక్తిమ్’ ఎన్టు మ్భూతమ్. 2 (భాగవ ౬-౩-౨౪).
† ఇవిడంతొడగ్గి మేల్. వాక్యజ్ఞకు క్కునుగుణమాగ శ్రీవిష్ణుపురాణ(౨-౭).
వచనజ్గై క్కణ్ణుకొళ్వదు. 3 (వి.పు. ౨-౯-౪).

యిరునూతాయీరం యోజన త్తశవిలే బుధన్మైయ పదమాయి
రుక్కుం. అదుక్కుమేలే యిరునూతాయీరంయోజన త్తశవిలే
శుక్రపదమాయిరుక్కుం. అదుక్కుమేలే యిరునూతాయీరం
యోజన త్తశవిలే అక్షారకపదమాయిరుక్కుమ్. అదుక్కుమేలేయి
రునూతాయీరంయోజన త్తశవిలే బృహస్పతిపదమాయిరుక్కుం.
అదుక్కుమేలే యిరునూతాయీరంయోజన త్తశవిలే శనిపదమా
యిరుక్కుమ్. అదుక్కుమేలే నూతాయీరంయోజన త్తశవిలే సప్త
ర్షి మణ్డలమాయిరుక్కుమ్. అదుక్కుమేలే నూతాయీరంయోజన
త్తశవిలే జ్యోతిశ్చక్రకూటస్థమాన ధ్రువపదమాయిరుక్కుమ్. ఆ
గభూమ్యన్తరిక్షస్వర్గజ్ఞో మూన్త్రినుడైయ పుయర్తిశోల్లప్పట్ట
దు. అదిల్ పాదచారిగళ్ వర్తిక్కుండేశం భూలోకం. భూమి
క్కు మాదిత్యనుక్కుమ్ నడుపు భువర్లోకం. ఆదిత్యనుక్కుమేల్
ధ్రువపద మీతాగ పదినాలునూతాయీరం యోజనముయ ర్తియై
యుడై తాయ్ సాధికారర్ గళాన గ్రహనక్షత్రాదిగళ్ వర్తిక్కుం
దేశమానస్వర్గలోక నూయిరుక్కుమ్. † ఇదుక్కుమేలే యొరుకోటి
యోజన ముయర్తియైయుడై తాయ్ “వినివృత్తాధికారాస్తు మహ
ర్లోకనివాసిసః”¹ ఎన్న్ నివృత్తాధికారరాయ్, అధికారాపేక్షైయై
యుడై యరాయ్, కల్పాన్తస్థాయిగళాన విద్వాదిగళ్ వర్తిక్కుం
దేశమాయుళ్ళ మహర్లోకమాయిరుక్కుం. అదుక్కుమేలే యిర
ణ్డకోటియోజన ముయర్తియాయ్ బ్రహ్మపుత్రర్ గళాగిజ ససకా
ది పరమయోగిగళ్ వర్తిక్కుమ్ దేశమాన జనర్లోకమాయిరు
క్కుమ్. అదుక్కుమేలే యదిల్ నాలుమడక్గాంపడి ఎట్టుకోటి

† ఇదుక్కుమేలే - ధ్రువపదత్తుక్కుమేలే.

1 (శైవపు-).

యోజనముయర్తియాస + తపోలోకం ఏకారాదిపరమర్షిగళో
 వర్తిక్కుం దేశమాయుగుక్కుం. అనుక్కుమేలే యదిలాలుమడ
 జ్ఞాయ్ నాల్పు తెట్టు కోటి యుయర్తియుడైయ సత్యలోకమా
 యిరుక్కుమ్. ఇప్పటి స్వర్ణప్రస్థమాగవకకోటియుమాయ్ కీర్త
 మేల్ మహర్లోకం తుడగ్గి ఐమృత్సృష్టమకోటియుమామ్ అలు
 పదుకోటియుచ్చాయమెన్నారం, ఉద్ధాధికటాహజ్జుక్కు
 నడువు అణ్ణోచ్చాయ మెమ్మదుకోటియాయ్, “సూర్యుణ్ణగోల
 యోర్నధ్యే కోట్యస్సువైషణ్ణవింశతీః”¹ ఎన్నెయాలే సూర్యమణ్ణ
 లత్తుక్కు కీర్తీరుప తెన్నకోటియుం, మేలిరుప తెన్నకోటియు
 మాగ ఐమ్మదుకోటియాయురుక్కు మెన్నారుమా యిరుక్కుమ్.
 అప్పోదు సూర్యపదత్తుక్కుమేల్ ధ్రుచపడమితాక పనినాలు
 నూతాయుముం మహర్లోకం ఒరుకోటియుం జనర్లోకం ఇరణ్ణ
 కోటియుం తపోలోకం జనోలోకత్తుక్కు నాలుమడజ్ఞా యెట్టు
 కోటియుం సత్యలోకం జనర్లోకత్తుక్కు నాలుమడజ్ఞాయ్ పనిరణ్ణ
 కోటియుం ఇంద్ర సత్యలోకత్తుక్కు మేల్పడ నాలునూతాయురం
 కుత్తెంద్ర ఇరణ్ణకోటి అణ్ణకటాహోర్ధ్వతళవాగ యిరుక్కుమ్.

ఇని సూర్యనుక్కుకీర్తీ అణ్ణాధికటాహత్తళపుం అస్త
 రిక్షలోకం భూలోకం సప్తపాతాళజల్ అనస్తస్థానం గర్భోదక

† ‘ఉయర్తియైయుడైతాయ్, వైరాజాఖ్యరాన ప్రజాపతిగళ్యర్తిక్కు
 దేశమాన తపోలోకమాయురుక్కు’ మెన్తు తత్త్వత్రయ వ్యాఖ్యానానురోధేన
 పాఠ మిరుద్దాల్ నలమ్. ఇదు విష్ణుపురాణలోకత్తుక్కుం (౨-౭-౧౪) శేరుమ్.

‡ ఇప్పడి-ఇత్యాది వాక్యనుగుణం- శ్రీవిష్ణుచిత్తీయత్తిత్ (౨-౭-౧౪)
 కాణ్ణ.

1 (వైవపు-).

మళవాగచ్ఛన్న సత్త్వైగై నీక్కిఉల్ మానమెస్తు అవిరోధేన కొ శృక్కడవదు.

* ఇప్పుడి ఉత్పేక్షతైయుక్తైతాన చతుర్దశభువన త్తిలుం ఊర్ధ్వలోకమాన సత్యలోక త్తిలే “తేమామేమాం కేచబ్రహ్మలో కాః దుద్రస్యాన్యేన నితతైవలోకాః । విష్ణోరన్యేన నిలోకా విశాలాస్తాంత్రా లోకాంతాను చాస్యన్వజన్తి” ఎన్లు అంశ భేదతైలే శిలబ్రహ్మలోకజ్ఞశాయ్, శిలశేనలోకజ్ఞశాయ్, శిలవిష్ణులోకజ్ఞశాయ్, అన్వనరై ఉపాసి త్తవర్ గభుక్కు చాస్యజ్ఞశాయరుక్కుం. ఇన్ద సత్యలోకవ ర్తిగల్గి + “వేదాన్తవిజ్ఞానసునిశ్చితార్థా స్సంన్యాసయో గాద్యతయశ్చుద్ధసత్త్వాః । శైబ్రహ్మలోకే తుపరాన్తకాలే పరా మృతాత్పరిముచ్య సినర్వే” ఎన్లుం : “బ్రహ్మణాసమాతేన ర్వేసంప్రా ప్తేప్రతిసంభారే । పరస్యాన్తే కృతాత్తానః ప్రవిశన్తిపరమ్మదం” ఎన్లుమ్ ప్రతిస్పృతిగళితే శొల్లుగిటపడియే పరమానసంహారకాలం వన్దవారే బ్రహ్మపూడేకూడిమోక్షతైప్రాపిప్పర్ గల్గి ¶ “అబ్ర హ్మభువనాల్లోకాఃపునరాన ర్తినోఽర్జున” ఎన్లుబ్రహ్మలోక త్తిలే పో నవర్ గభుక్తైయ ఆవృత్తినచనం § “బ్రాహ్మంసంన్యాసినాం స్తృత మ్” ఇత్యాదిగళిత్ శొల్లుగిటపడియే వర్ణాశ్రమాది ధర్మచరైయ యాలే బ్రహ్మలోకప్రాప్తిపణ్ణేన అవిద్యద్విషయం, యోగాతిశయ త్తాలే ప్రాపి త్తవిద్యద్విషయమన్వత్తు కొశ్శ్వేణమ్.

§ ఇన్దలోకజ్ఞలిత్ జన స్తపసత్యమెస్తుశొల్లపట్ట ఊర్ధ్వలోకజ్ఞల్

* ఇవిద త్తిర్ కనుగుణమాగ (౨-౯-15) విష్ణుచిత్తీయ త్తిత్ కాణ్ణ.

† (తైత్తి-౬-౧౦-౨౨). ‡ (కూర్-పూర్వభా - ౧౨-౨౬౯).

¶ గీత-8-16. § (వి-పు-౧-౬-32) § ఇయక్కును గుణం (వి-పు. 2-2-౧౯-౨౧)త్ కాణ్ణ.

మూఱుమ్ ఆదిసృష్టితుడణ్ణి బ్రహ్మవినుడైయ ఆయురవసానత్తళ
వుమ్ నిర్లెక్కూలె నడువు అత్తివు వస్తుసృష్టిక్క వేణ్ణామైయా
లే “అకృతక” మెన్ఱు పేరాయిరుక్కుమ్.

కీర్తీ భూమ్యన్తరిక్ష స్వర్గరూపమానత్తైల్లోక్యముమ్ బ్రహ్మవి
నుడైయ అహరవసానత్తిలే సంహృతమాయుమ్, కల్పాదిగళిలే
సృష్టిక్కప్పట్టుమ్, ఇప్పడిబ్రహ్మవినుడైయ దినేదినే సృష్టిసంహార
జ్ఞభుణ్ణాగై యాలే ‘కృతక’ మెన్ఱు పేరాయిరుక్కుమ్.

నడువిల్ మహర్లోక మానదు తైల్లోక్యసంహార త్తిల్ “యాన్తి
తాపార్తామహర్లోకనివాసిసః”† ఎన్ఱిఱపడియే తాపాదిగళి పారుక్కు
మాట్టాదేమహర్లోకత్తార్ కుడివాణ్ణిజనర్లోక త్తే కుడిప్పుగురుగై
యాలే లోకంశూన్యమాయ్ కల్పాదిగళి దోరుంకుడివుగురుగై
యాలే కృతకాకృతకజ్ఞభుక్కునడువు ఎన్ఱిఱ ‘కృతకాకృతకం’
ఎన్ఱు పేరాయిరుక్కుమ్.

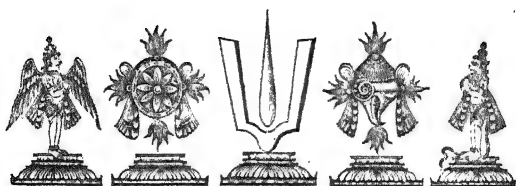
ఇన్ద్ర తైల్లోక్యమిజ్ఞానరూపమానకర్తానుష్ఠానస్థానము
మాయ్, ఇజ్ఞానఫలభోగ స్థానముమాయిరుక్కుమ్. అల్లాదలోక
జ్ఞల్ యోగజనితపుణ్యాతిశయ త్తినుడైయ ఫలభోగత్తుక్కు స్థాన
జ్ఞళాయిరుక్కుమ్.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే భోగభూమినిరూపణన్నామ

చతుర్థోఽధికారః.

† పాతానరం కోశాన్తరజ్ఞలిల్ కాణ్ణ. ‘త్రిలోక్యాం దహ్య మానా
యాం కస్త్యై సంకర్షణాగ్నినా । యాన్త్యైష్చణా మహర్లోకా జ్వరం భృగ్వా
చయోర్దితాః’ ఎన్ఱిఱ శుకపచన త్తి లివ్వర్థిణ్ణాణ్ణ.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

సచ్చిమాధికారః.

† సంహారమిరుక్కుంబడివిజ్ఞనేయెన్నిలో:- (1) నిత్యమెత్తుం, (2) నైమిత్తికమెత్తుం, (3) ప్రాకృతమెత్తుం, (4) ఆత్యంతమెత్తుం, నాలువగై పట్టిరుక్కుమ్.

(1) అదిలోనిత్యమావదు-ఉత్పన్నచేతనర్కు యమాదిగళాల్ వరుగిల శరీరవియోగమ్.

(2) నైమిత్తికమావదు-బ్రహ్మవిరుడై య రాత్రిగల్ దోలు ముడ్డాగిల త్రైలోక్యవినాశమ్.

(3) ప్రాకృతమావదు:- బ్రహ్మవిరుడై యవాయురవసానత్తిలే ప్రకృతిపర్యంతమాగవుడ్డాగుం వినాశమ్.

(4) ఆత్యంతమావదు:- ఉత్పన్నమాన పవిత్రాదిగళోడేకూడ పునరుత్పత్తివారాదపడియుడ్డాం శరీరవినాశమ్.

ఇదిలో ప్రకృతినాశపర్యంతమాన సంహారం ప్రాకృతసంహార మాగై యాల్, అడుకీడ్చొచ్చెన్న ఉత్పత్తిక్రమత్తుక్కుడలాగై యాలే యరియవేణుమ్. అప్యయపూర్వకై యాయితే సృష్టి యిరుప్పదు. ఇదిలో ముదల్ నైమిత్తిక సంహారక్రమత్తిలే నూలు వర్షమ్ అనావృష్టియాయ్ క్కిడక్కుమ్. అనంతరం రుద్రరూపి

† సంహారప్రకారం (వి.పు ౬-౩-౪), పదధ్యాయజ్ఞానో కాణ్ణ.

యాన సర్వేశ్వరన్ “సుషుమ్నాహరికేశశ్చ విశ్వకర్తృతైవచ ।
 విశ్వవ్యచాస్వధానంయ ద్వసురర్వాగ్వసుస్తథా”¹ ఎన్ఱుశొల్లుగిఱ
 సుషుమ్నాదిగళాన ఆదిత్యకిరణజ్ఞేత్రిలుమ్ ప్రవేశిత్తునిన్ఱు భూమి
 యిలుమ్ ప్రాణిగళుడైయ శరీరజ్ఞళిలుముణ్ణాన నీర్ పల్లెయైయఱు
 క్కుమ్. ఇప్పడిలోక త్తిలే తువట్టి త్తనీర్ కనత్తాలే అతిశయిత్త
 తేజస్సై యుడైత్తాన యిన్దవేత్తాదిత్యకిరణజ్ఞళిలుమ్, (1) ఆరో
 గన్, (2) భ్రాజన్, (3) పటరన్, (4) పతజన్, (5) స్వర్ణన్,
 (6) జ్యోతిష్మాన్, (7) విభాసన్, ఎన్ఱిఱ పెర్దలై యుడైత్తాయ్
 క్కొంఱు ఏత్తాదిత్యర్గళాయ్ పరిణమిక్కుమ్. అన్నేయమివ్వేయ
 లోకజ్ఞగళై యన్ఱాఱుకాలిల్ పొజీకూఱుపట్టదు పడుత్తిత్తీయ
 ప్పణ్ణమ్. ఇప్పడితీయ్గై యాలేలోకత్తిలుణ్ణాన మలైగళుం శుణ్ణాం
 బుకల్లుపోలే వెన్ఱు నీరాయవృక్షగుల్కాదిగళుం వెన్ఱు శామ్బలాయ్
 భూమణ్ణలమడైయ ఒరుతురుమ్బు కాణవైణ్ణాదపడిఱమైముదుగు
 పోలే నీడక్కుమ్. ఇప్పడిఇవ్వాదిత్యర్గళాలే ఇన్దలోక త్తిల్ నెయ్
 స్ప సీర్ సలై యుమన్, మనళవిలే, ఈశ్వరన్ కాలాగ్నిరుద్రరూపత్తై
 ధరిత్తుక్కొంఱు పాతాళగతనానవనస్తన్ ముఖత్తిలుం కుదిత్తువై
 క్కోల్ పోరై యడియేతుడజ్జి చ్చుట్టుక్కొంఱు యేఱుమాపోలే
 పాతాళం తుడజ్జి లోకజ్ఞగళై యడైవిలే శుట్టుక్కొంఱైఱిత్త వనస్తరం
 ముఖనిశ్వాసత్తాలే పుష్కలాన ర్తజ్ఞళాన మేఘజ్ఞగళై సృష్టిక్కుమ్.
 అమైఘజ్ఞళి ఆకాశమడైయ యిడమడై యుంబడి మిన్నలు మిడి
 యుమాయ్ నూఱువన్దం పర్తిక్కుమ్. అవ్వర్ జలత్తాలే యెరిగిఱ న
 రుప్ప మనిన్ఱు లోకమడైయ వెళ్ళుకోక్కుమ్. అన స్తర మిప్పడి

1 (కూర్మ-పూర్వ. ౪-౨-౩). † ‘ఆరోగోభ్రాజః పటరః పతంగః
 స్వర్ణః జ్యోతిషీమాన్ విభాసః’ ఇతి సప్తనూర్యాః, ఇతి శ్రుతేః.

వక్షిక్కిఱమేఘజ్జశ్చై య ప్పరిప్పన్దపాంబడి భగవన్తుభవిశ్వా
సమాగిఱకాహ్మి నూఱువర్షం బ్రహ్మజ్జమజ్జేయక్కులుఙ్గాంబడి
యడిక్కుమ్. ఆనపిన్బ నిరమ్మినిట్కిఱ జలతత్త్వమణ్ణాన్దర్వ రియా
నభూమియినుజ్జే య భూమిత్వన్యసస్థావకమాన గిన్దగుణత్తై గ్రసి
క్కుమ్. అగ్గనెయానభూమి జలతత్త్వమాయేవిడుమ్. అన్దజల త్తి
న్దుజ్జే య రసాత్తై కమాన గుణత్తై తేజస్సు గ్రసిక్కుమ్. అన్దరస
మాన జలం తేజస్సాయేవిడుమ్. అన్ద తేజస్సిచుజ్జే య రూపగుణ
త్తై వాయు గ్రసిక్కుమ్. పిన్బ అన్దతేజస్సు వాయువాయేవిడుమ్.
వాయుగుణమాన స్సర్వత్తై ఆకాశం గ్రసిక్కుమ్. పిన్దై యన్ద
వాయు ఆకాశమాయేవిడుమ్. ఆకాశగుణమానశబ్దత్తై భూతా
ది గ్రసిక్కుమ్. పిన్బ మాకాశము మిన్ద్రియజ్జళం బరుక్కాలే
అహజ్కారత్తిలే లయిక్కుమ్. అహజ్కారం మహానిలే లయి
క్కుమ్. “ఉర్విమహంశ్చ జగతః ప్రాప్తేఽన్తర్భూతస్తథా”¹
ఎన్దణ్ణత్తుక్కుల్ వాయోడు పుఱవాయోడు వాళియఱ వైరుప్రా
న్దత్తిలే పృథివియుం బుప్రాన్దత్తిలే మహానుమెన్దు †శోల్లుగై
యాలే ఉల్ వాయిల్ ప్రథమకోటియాన పృథివితుజ్జి చరమ
కోటియాన మహానశవుం శెల్లయివ్విణ్ణమాన కార్య మిప్పడి
యత్తీన్దు ఆవరణజలమే శేషిత్తు నిఱుమ్. ఇజ్జలం తుడక్కమాన
వాతావరణముం ఒన్దిలే ఒన్దులయిత్తు ప్రకృతియే శేషిక్కుమ్.
అన్దప్రకృతి తానుం పురుషసమప్ప్యత్తై కమాన వక్షరావస్థయై భ
జిత్తు తదవస్థమానప్రకృతియుం పురుషనుం “ఆసీదిదన్దమోభూత

1 (వి-పు-౬-౪-౨౯). † ఇదిగ్గ్ క్కనుగుణమాగ (౬-౪-౨౯)
విష్ణుచిత్తీయత్తిల్ కాణ్ణ.

మప్రజాతమలక్షణమ్ । ఆప్రతర్క్యమవిజ్ఞేయంప్రస్తుప్తమివ స
 ర్వతః¹ ఎన్నిటపడియే అనిధారణీయమాగ చొచ్చిల్లప్పడుగిట ఒరు
 అవస్థయై యడైన్దు “ప్రకృతిర్యామయాఖ్యాతా వ్యక్తాన్యక్త
 న్వరూపిణీ । పురుషశ్చప్యభావేతౌ లీయేతే పరమాత్మని”²
 ఎన్నిటపడియే తమోవస్థరాసప్రధానపురుషోగళిరువరుం పరమా
 త్మావికపక్కలిలే విభాగానర్హదశాసత్తిలక్షణలయత్తై యడైన్దు
 కిడప్పర్ గళి. ఇప్పడి పరమాత్మనైయెయడైన్దు ప్రకృతిపురుషాది
 సకలవికల్పశూన్యమాయ్కొట్టు సర్వాధికాలంకిడక్కుమ్. ఇదు
 ప్రాకృతసంహారప్రకారమ్.

ఇప్పడి భగవదాత్మకనాన బ్రహ్మవాలే సృష్టమానలోకజ్గళిల్
 కర్తృఫలభేదస్థానమాగ నానావిభజింపరిగ్రహంపణ్ణి ఉత్పన్న
 రాన బద్ధాత్మాత్మభుడైయ సృష్టిప్రకారం నిరూపిక్కుప్పడుగిట
 దు. అదిల్ సృష్టియిలే ఉపక్రమిత్తిబ్రహ్మపుక్కు అబుద్ధిపూర్వక
 తినుః ప్రచురమాయ్ గుల్తాదియాన సర్గంమున్దర పుణ్ణయిల్దు.
 ఇదుదాన్ తమస్సు, మోహం, మహామోహం, తామిస్రం, ఆన్ధ
 తామిస్రం ఎన్దుచిచ్చప్రకారమాన అవిద్యరూపమాయురుక్కు
 మ్. వృతూదిగళుక్కు శబ్దాదిబాహ్యప్రకాశముం సుఖదుఃఖాద్య
 స్తఃప్రకాశముమాగిట ప్రకృష్టవిజ్ఞానమిన్త్రియే జలాద్యాదానం,
 తుతభజ్గసంహాణం, దోహదాదిసంపర్కజుళుక్కు వేణ్ణమదువే
 యూబడియిరుక్కుం. మహీరుహాదిగళుక్కు కిచ్చిల్ జ్ఞాతృత్వమి
 తేయుళ్ళదు. ఆగైయితే “అన్తస్సంజ్ఞాభవన్త్యేతే సుఖదుఃఖసమ
 వ్యుత్థాః” ఎన్దుశొల్లప్పట్టదు. ఇదల్కుచ్చొన్న పచ్చప్రకారత్వ

1 (మను-౧-౫). 2 (వి-పు-౬-౪-౩౯) † సృష్టిప్రకారం (వి-పు.
 ౧-౫.) ల్ కాణ్ణ. ‡ అబుద్ధిపూర్వక - విశేషధ్యానరహిత.

మానదు- నృక్షం, గుల్మం, లతై, వీరత్, తృణమే నృక్షమవగై
యాయురుక్కుమ్. నృక్షమానదు- ఉల్ కాశ్యజానమరగళి? గు
ల్మమానదు-తూలుగళి. లతైయానదు-కొడిగళి. వీరుత్తానదు-
పద్మమానపూర్ణగళి. తృణమానదు - ఉల్మిమిల్లాదనైగళి.

ఇంద్రవృక్షాదిసర్గం తిర్వక్ సృష్ట్యాదిగళుక్కు మున్నాగై యాలే 'ము
ఖ్యసర్గ'మెన్టుశొల్లపపమమ్. అబుద్ధిపూర్వకమెన్టు శొల్లపపమమ్
యాలే బ్రహ్మవినుక్షైయ స్రష్టృత్వం భగవత్సర్వల్యాసేవమెన్టుం,
ఇంద్రసర్గత్తినుక్షైయ తమప్రాచుర్యత్తుక్కు ఇదువే హేతువెన్టుం
తోన్టుగిడు. ఇంద్రమోమోహాదిగళి అజ్ఞానభేదమాయ బద్ధచే
తినరెల్లార్కు ముణ్ణాయిరుక్కుం. ఎజ్జనేయెన్నిల్ స్రష్టృతిమహత్
అహజ్కారమాత్రాపజ్చకాత్త కమాన వప్తభేదగర్భమాయురున్దు
శ్శ అనాత్తావిల్ ఆత్మబుద్ధితమస్సు. 1. అణిమావైశ్వర్యలాభ త్తి
ల్ మమత్వం- మోహం. 2. దివ్యమానుషభేదత్తాలే దశధాభిన్న
మానశబ్దాదిగళిల్ రాగం-మహామోహం. 3. ఇంద్రస్వైశ్వర్యదశవి
షయజ్గళుక్కుపరరాల్ విరోధంవద్దాల్ పిఱక్కుంక్రోధం - తామి
స్రం. 4. ఇంద్రై త్తినుక్షైయ భాగ త్తిల్ నడువే వినాశం వరగిఱదోనె
న్దిఱభయం-అన్ధతామిస్రం. 5. ఇంద్రై యథార్థజ్ఞానవిరోధిగళి. ఇంద్రై
యెందైయుంఅవిద్యై-అస్మితై - రాగం-ద్వేషం-అభినివేశమెన్టు శొల్ల
ప్పట్లకేశపజ్చకమాగవుం శొల్లువర్ గళి. ఇంద్రపజ్చపర్వయాన
అవిద్యైయిల్ తమస్సుయెట్టువగై యుం, మోహమెట్టువగై యుం
మహామోహం పత్తువగై యుం, తామిస్రం పదిన్లువగై యుం,

† యోగనూత్రకారగళి శొల్లువర్గశైవ పడి అవిద్యాస్థితా రాగద్వేషాభి
నివేశాః పంచక్షేపాః ఇతి నూత్రమ్.

అన్ధతామిద్రం పదినెట్టునగై యుం ఆగ ఐంబ త్తిరణ్ణ ప్రకారత్తై
యుడై త్తాయ్రుక్కుమెన్ఱు సాజ్ఞన్ త్తిలే శోల్లప్పట్టదు. అణిమా
ద్యప్తేశ్వర్యమావన "అణిమా మహిమాచైవ గరిమా లఘిమాత
థా ఈశత్వంచ వశిత్వంచ ప్రాప్తిః ప్రాకామ్యమేనచ" † ఎన్నిఱపడి
యే యోగ ఫలమాయ్ కొణ్ణ ముముత్సువుక్కు మోత్ ప్రతిబన్ధ
కమాయ్ నరుం ఐశ్వర్యవిశేషజ్ఞో. 1. ఇదిల్ అణిమా వావదు:- అ
త్యస్తమణువాన సదాన్ధజుక్కుళ్ళే యుళ్ళేయన్దజనల్ల నాంబడి
తేశరీరత్తై చ్చిరుక్కుగై. 2. మహిమా వావదు- చతుర్దశ
భువనజ్ఞై యుం వ్యాపిక్కుంబడితేశరీరత్తై ప్పెరుక్కుగై. 3. గరి
మా వావదు - భువనోద్ధరణక్షమమా నవతిశయశక్తిగళాఁబుంచలి
క్కపైణ్ణావకనత్తై యుడై యనాగై. 4. లఘిమా వావదు- నిలావె
య్యిల్ తొప్పకమాన స్వచ్ఛపదాన్ధజుం తన్నై ధరిక్కుం
బడి కనశరీరత్తై నొయ్ త్తాక్కుగై. 5. ఈశత్వమావదు- అప్ర
తిహతమాన స్వచ్ఛన్ద ప్రవృత్తియైయుడై యనాగై. 6. వశిత్వ
మావదు - జనన మరణాదిగళుం స్వాధీనమాగై. 7. ప్రాప్తి
యావదు - అతీతానాగతదూరస్థమాన విషయజ్ఞై యుం ప్రత్య
క్షీత్తు ప్రాప్తికై. 8. ప్రాకామ్య మావదు యత్ర కామా
వసాయిత్వమాగై యాలే తన్నభిమత విషయజ్ఞో దుర్లభజ్ఞళేయా
గిలుం తాన్ నినె తనశియే పరకాయప్రవేశతాలే యాదల్,
ఛాయాపుప్రవేశతాలే యాదల్ తన్నుడైయ సజ్కుల్పమాత్ర
తాలే అధిష్ఠీత్తు అనుభవికై. ఇన్దత మోమోహాది భేదపచ్చికం
నగన్దత్తిల్ వన్దాల్ వృత్తోదియాన వస్తుభేదత్తుక్కు సూచక

† (తైంగి-పూ-౨౨-౯.) (అమర - స్వర్ణపని) ‡ నగః - స్థావరః.
§ (తైంగి-పూ-౨౨-౧౦).

నూయిరుక్కుమ్. ఇంద్ర మనవర్గం కర్మాధికార తెయుడై తిలమై
యాతే సంసారప్రవృత్తిక్కు యోగ్యమల్లనెట్టు నిన్నెత్తు, పిన్నె
యుం సర్గాస్తరత్తిల్ వద్దాల్, ఉపక్రమిత్తిప్రహ్లాదానన్ భ్యాసం
పణ్ణనవళిలే పశ్వాదియూన తిర్యక్ప్రతిసాస్సరదు ఉత్పన్నమా
యిల్లొలు. తిర్యక్కాగ సచ్చిక్రైయాలే తిర్యక్ప్రతిసాస్సరదు
పేరాగిఱదు. అంద్ర పశ్వాదిగళ్ తమప్రచురజ్ఞతాయ్, అత్తాలే
సమ్యగనుభవజ్ఞానమిన్టియిలే యిరుక్కుచ్చెయ్ దే, సమ్యక్జ్ఞాన
మానిగళాయ్, అవివేకిగళాయ్, శాస్త్రసత్యమల్లామెయాలే మాత్ర
గమనాది దుర్మార్గప్రవృత్తిజ్ఞతాయ్, * సుఖదుఃఖాద్యనుభవత్తాలే
అన్తగిప్రకాశయు క్తజ్ఞతాయ్, “అహంకృతా అహంమానాః” ఎన్దు
గర్వితజ్ఞభుమాయ్, దేహాత్మాభిమానిగభుమాయ్, స్వపరస్వభావ
జ్ఞాన మిల్లాదపడియావృతచి త్తజ్ఞభుమాయ్, ఆప్టావింశద్వధ తె
యుడై యవై యాయిరుక్కుమ్. † ఆప్టావింశద్వధమావదు-“ఏకా
దశేన్ద్రియవధా సవధాంభాదయస్తథా | అప్టాచ తారకాద్యాశ్చ
తేషాంశ క్తివధామతాః” ‡ ఎన్దు వాయుపురాణ త్తిల్ శొల్లుగిఱ
పడియే ఇన్ద్రియవై కల్యంపదినొన్టుమ్, అమ్భాదితుష్టిగళొన్నదుమ్,
తారకాదిసిద్ధిగళ్ ఎట్టుమ్ ఆగ ఆప్టావింశద్వధమెన్దు శొల్లుప్ప
దుమ్. ఇవై త్తిలిన్ద్రియవై కల్యమావదు - బధిరత్వముమ్, త్వ
ద్గోషముం, ఆన్ధ్యముం, వైరస్యముం, నాసాధ్వంసముం, జ్ఞానే
న్ద్రియవై కల్యమ్, మూకత్వముం, కుణిత్యముం, పశ్చుత్వముం,
క్షీబత్వముం, ఉదావర్తత్వముం, కర్తేన్ద్రియవై కల్యం; జడత్వం
మనోవై కల్యం. అమ్భాదిసవతుష్టిగభుక్కుం, తారకాద్యప్రసిద్ధిగ

* (వి-పు. ౧-౫-౧౧). † ఇంద్రపక్షిక్కునుగుణమాగ-శ్రీవిష్ణుచిత్త
యత్తిల్ (౧-౫-౧౧) కాణ్ణ. ‡ (పూర్వ-౬-౮౨).

భుక్కుం వైకల్యం. బుద్ధివధమెట్టు పేరాయ్ పదిన్నేఱుపశియా యి
 రుక్కుమ్. ఇదు తిర్యక్కుగ భుక్కుం, మనుష్యాదిగ భుక్కుం, ప్రాయే
 ణప్రచురమాయరుక్కుమ్. ఇదిల్ నవతుప్పిగ శావదు-అమ్మై, సలి
 లై, ఆవై, వృష్టి, సుతారై, సుసారై, సునేత్తై, మారీచికై, ఉత్తి
 మామ్మై ఎన్దు పేరాయరుక్కుమ్. అదిలప్పవిధప్రకృతిపరిణామవి
 శేషత్తాలేచి తలయత్తిల్ నిన్దుం శుక్తనాగ నిన్దే భావనత్తాలే
 ఎన్నప్రయోజన'మెన్గి తుప్పిక్కు-అమ్మైయెన్దు పే. సంన్యాసవేషో
 సాదానమాత్రత్తాలే కృతార్థనాగానిన్దే' ఎన్గి తుప్పిక్కు సలి
 లై ఎన్దు పే. 'కాలాన్తరత్తిలే సిద్ధిక్కిఱదు' ఎన్గి తుప్పిక్కు ఆవై
 యెన్దు పే. 'భాగ్యవశత్తాలే సిద్ధిక్కిఱదు' ఎన్గి తుప్పిక్కు వృష్టి
 ఎన్దు పే. ఇవైనాలు మాధ్యాత్మికజ్ఞానాన్ని ప్రకృతి, ఉపా
 దానం, కాలం, భాగ్యమెన్గి కాన్యాన్తరజ్ఞే యుడై యవై యా
 యరుక్కుమ్. అన్తెన్దు య అన్తన త్తిలుం, రక్షణ త్తిలుం, క్షయ
 త్తిలుం, క్షేపదర్శనత్తాలే మిణ్ణిరుక్కిఱ తుప్పిగ భుక్కు సుతారై,
 సుసారై, సునేత్తై ఎన్దు పేర్ళాయరుక్కుం. శబ్దాదివిషయభోగ
 త్తిల్ తృప్తిఱవాదేదోషత్తైక్కణ్ణ మిణ్ణ తుప్పిక్కు మారీచికై
 ఎన్దు పే. విషయభోగ త్తిల్ తృప్తికత్తియాదోర్తీనాల్ పాపాది
 దోషత్తైక్కణ్ణ మిణ్ణ తుప్పిక్కు ఉత్తమామ్మై ఎన్దు పేరాయరు
 క్కుం. అన్తసిద్ధిగళిల్ అనుపదిష్టమానవర్తైప్పల్ మ బుద్ధియాలు
 ణ్ణాన ఉపాన్ధారాభ్యాయానసిద్ధి. ప్రాసక్తికమాన శబ్దశ్రవణత్తాలే
 యానల్, లోకయాత్రాదర్శనత్తాలే యానల్, అర్థజానంపిఱక్కై
 సుతారాభ్యాయానసిద్ధి. గురూపదేశత్తాలే యెదిలు మధికమాన
 నర్థజానంపిఱక్కై తారాయన్యాభ్యాయానసిద్ధి. ఆధ్యాత్మికా
 ౨౨ధిభాతికా ౨౨ధిదైవికరూప తాపత్రయజయలాభత్తాలే

మూనునగై పట్టమోచ-ప్రముదిరి-మోచమానాభ్యైగళాన సిద్ధి
గళో. ఇవిష్టాన్తీ లాభ్యాత్తీ కితానత్తుక్కు ఆయుర్వేదతాత జ
యం; ఆధిభౌతికత్తుక్కు తానీజ్జళాన తత్తువనురూపోచాయ విష
యజ్జళాతేజయం; † ఆధిదైవికమానశీతోష్ణవాతాగ్నితత్తుక్కు ప్రతి
శ్రయాచాచ్ఛదన శయాకౌతుక మజ్జళాచరణాదీగళాతే జయం.
శ్రుతయోగవశతాతే యుగసిద్ధియుక్తాగై అధిగమాభ్యైయాన
సిద్ధి విద్యత్తుచస్విజన శత్రుహ్వయాతే లభ్యైయానవిధిసిద్ధి- నదా
ప్రముదితాభ్యైయానసిద్ధి. అగతారాభ్యై, సుతారాభ్యై, తార
యన్త్యాభ్యై, మోదాభ్యై, ప్రముదితాభ్యై, మోదమానాభ్యై,
అధిగమాభ్యై, సదాప్రముదితాభ్యైయాన సిద్ధిగళేట్టుమ్, అ
మాభిదినవతుప్రియమ్, బుద్ధివిపర్యాస జనితజ్జళాయ్కోణ్ణ బుద్ధి
వధాత్తికజ్జళాన యివై పదినేట్టుమ్, ఇన్ద్రియాశక్తిగళో పదినొ
న్టుమ్, మోక్షోన్తరాయజ్జళాగ సాభ్యైత్తిలే శొల్లపట్టదు. “ఏకా
దశేన్ద్రియవధా స్సహబుద్ధి వధైర శక్తిరుద్దిష్టాః | సప్తదశధాతు
బుద్ధేర్విపర్యయాత్తుప్తి సిద్ధీనామ్ | ఆధ్యాత్మికాశ్చతస్రః ప్రకృత్యు
పాదానకాలభాగ్యాభ్యాః | బాహ్య విషయో పరమాః పశ్చాన
వతుప్తయోఽభిహితాః | ఊహశ్శబ్దోఽధ్యయనందుఃఖ విఘాతా
స్త్రయస్సహృత్ప్రిః | దానశ్చ సిద్ధయోఽష్టే సిద్ధేః ‡ పూర్వో
ఙ్కుశ స్త్రివిధః.” (నన్తు). ఇప్పడి అష్టావింశద్వధాత్మకమాన తిర్య
క్సగ్గం సృష్ట్యాది జగత్ప్రవృత్తి హేతువల్లామైయాతే పిన్నైయుం

† ‘ఆధిదైవికస్య - ప్రతిశ్రయాచాచ్ఛదన (ప్రతిష్ఠాదాన శయా కౌతుక
మంగళాచరణాదీనాజయః’ ఇతిహి (౧-౫-౧౧) విష్ణుచిత్రియవాక్యమ్.

‡ సిద్ధేః - మోక్షస్య - అంకుశః - అన్తరాయః - త్రివిధః - విపర్యయః -
శక్తిః - తుష్టిరితి.

సృష్ట్యన్మఖనాన బ్రహ్మవినుజ్ఞేయ ధ్యానరూపసంకల్పత్వాలే ఊర్ధ్వస్రోతశ్శబ్దవాచ్యమానదేవసర్గముజ్జాయిభ్రృ. అనిమిషదృక్కుగళాయ్ ఊర్ధ్వసంజ్ఞాచరయుక్తరాగైయా లే ఊర్ధ్వస్రోతస్సుక్కుశేన్దిఱదు. అన్ద దేవర్గళాగితార్ - సత్త్వోద్ర క్తరాయ్, సుఖప్రీతి బహుళరాయ్, ఉత్కృష్ట పుటమౌఘడువాళియట జ్ఞానతిరోధాన మిన్త్రియే సర్వదాసన్తుష్టచిత్తరా యురుప్పార్గళే. అవర్గళాంజగ త్ప్రసృత్తి నిరపేక్షరాయురుక్తైయా లే కీర్త్యోన్నముఖ్యమాన నగసర్గం, తిర్యక్సర్గజ్జోడువాళియట అసాధ్యమాగనిన్తై త్తు గుణ త్రయ విశిష్టరాగైయా లే ప్రకాశప్రవృత్త్యాదిశీలరాన మనుష్యర్గళై సృష్టితా. ఇన్దమనుష్యసర్గం - దేవసర్గత్తుక్కుక్కితాయురుక్తైయా లే అర్వాత్స్రోతస్సెష్ట పేరాయురుక్కుమ్. ఇప్పడి స్థావరాదిగళాన నాలు సృష్టిగళుం అన్విత్తజ్జళాయ్కోణ్డొక్కిత్త్యోచ్చిన్న శక్తివధాదిగళాన ననుగ్రహసృష్టిగళోడే కూడియరుక్కుమ్. మహాదాదిసృష్టియుం, తన్తాత్రాదిభూతసృష్టియుం, ఇన్ద్రియసృష్టియుమెన్టు ప్రాకృతసృష్టిమూన్తాయ్, స్థావరాదిగళాన నాలాయురన్ద వనుగ్రహజ్ఞాడి యెట్టుసృష్టిగళాయురుక్కుమ్. ఇదుదాన్ “అష్టమోనుగ్రహసర్గః సచతుర్థావ్యవస్థితః । విపర్యయేణా శక్త్యాచ సిద్ధ్యాతుప్త్యా తథైవచ । స్థావరేషు విపర్యాసా త్తిర్యగ్యోనిష్పశక్తితః । సిద్ధ్యాత్తనా మనుష్యేషు తుప్త్యాదేవేషు కృత్స్నశః” ఎన్తు వాయవ్యత్తిలే శోల్లుగిటపడియే స్థావరజాతియిల్లిన్ద విన్ద్రియాదిగళుడైయ స్వరూపవిపర్యాసత్తాలుం, తిర్యగ్జాతియిల్ శక్తివికృణ్ణనత్తాలుం, మనుష్యజాతియిల్ సిద్ధిరూపత్తాలుం, దేవతాజాతియిల్ తుష్టిరూపత్తాలుం, తత్తత్త్వభావానుగ్రహరూప మెన్దదాయుభ్రృ. ఊర్ధ్వస్రోతస్సుక్కుళాన దేవర్గళాగి

తాత్. సనకాదిపరమయోగిగళుం చనబ్రహ్మక్కుళుం మునలానా
రుం, ఇన్నముం, ఊర్ధ్వలోకవాసిగళ స దేవసర్వజుళుం, ముస్పత్తు
ముక్కోటి దేవర్ గళాగితాత్. “ఏకాదశరుద్రర్ గళుం, ద్వాదశా
దిత్యర్ గళుం, అష్టవసుక్కుళుం, అశ్వినీదేవతైగళుమేష్టు + శోల్ల
ప్పట్టిరుక్మీర్ త్రయస్త్రింశతోక్తో నిర్వాహామాన దేవతా
వర్గజుళే.

ఇవర్ గళిత్ ద్వాదశాదిత్యర్ గళాగితాత్. “ధాతార్య మాచ
మిత్రశ్చ వివణశ్చేన్ద్రపవచ । వివస్వాం స్వధపూమాచ పర్జన్య
శ్చాంశపవచ । భగ స్త్విష్టాచవిష్ణుశ్చ ఆదిత్యాద్వాదశస్మృతాః”¹
ఎన్టు శోల్లప్పట్టినర్ గళే.

“సరథోఽధిష్ఠితోదేవై రాద్దిత్యైఋషిభిస్తథా । గన్ధర్వై
రప్సరోభిశ్చ గ్రామణీ సర్వరాక్షసైః॥”² ఎన్టిలపడియే తన్దామై
యనున ర్తిహ్సార్ ఆదిత్యర్ గళే, సప్తర్షిగళే గన్ధర్వర్ గళే, అప్స
రస్సుక్కుళే, యక్షర్ గళే, సర్పజుళే, రాక్షసర్ గళాగిలయేఋవర్గ
తోడేకూడి యమృణ్ణలత్తుక్కు వాసస్థానమాన రథత్తిలే యిరు
ప్పర్ గళే. ఇవర్ గళిత్ “పులస్త్యః పులహశ్చత్రి ర్వసిష్ఠాథాం
గిరా భృగుః । శౌతమశ్చ భరద్వాజః కాశ్యపః కృతురేవచ ।
జమదగ్నిః కౌశికశ్చ మునయో బ్రహ్మవాదినః । స్తునన్తి దేవం
వివిధై శ్శుద్ధోభిస్తే యథాక్రమం॥”³ ఎన్టు పన్నిరణ్ణ ఋషిగ

+ “ఏతేత్రయస్త్రింశద్దేవా ఇతి । కతమేతే త్రయస్త్రింశదిత్యష్టావన
మ ఏకాదశరుద్రా ద్వాదశాదిత్యా స్తవకత్రింశత్ ఇష్టోత్తైచ్చవ ప్రజాపతిశ్చ
త్రయస్త్రింశావితీ” ఇతి బృహదారణ్యక (౫-౯-౨) శ్రుతిః.

1 (విపు-౧-౧౫-౧౩౧) సర్వ పురాణజగిలుం పాఠవ్యత్యాసంకాణ్ణుదు.

2 (వి-పు. ౨-౧౦-౨). 3 (కూర్మపు. పూర్వ. ౪౧-౫).

ళుం, వేదాధ్యయనపరరాయ్కొణ్ణు స్తుతిప్పర్ గళి. “తుమ్మరు
ర్నారదో హఃహ హూహూ ర్విశ్వావనుస్తథా! ఉగ్రసేనోవనురుచి
ర్విశ్వా వసురథాపరః । చిత్రసేన స్తథోర్ణాయు ర్ధృతరాష్ట్రోద్విజో
త్తమాః! సూర్యవర్చాద్వాదశై తే గన్ధర్వాగాయతాంవరాః ॥”¹
ఎన్ఱు పన్నిరణ్ణు గన్ధర్వర్ గళుంగానవరరాయరుప్పర్ గళి. “కృ
తసలాస్సరోవర్యా తథాన్యా పుంజకస్థలా । మేనకా సహజన్యాచ
ప్రప్లవాచాపి ద్విజో త్తమాః । అనుష్ఠాచ ఘృతాచీచ విశ్వాచీ
చోర్వశీ తథా । అన్యాచపూర్వ చిత్రిస్సన్యత్ అన్యాచై వతిలో
త్తమా ॥”² ఎన్ఱు శొల్లప్పట్ట పన్నిరణ్ణుపరస్సుక్కళుం నృత్త
పరరా యరుప్పర్ గళి.

“రథజిచ్చ రథౌజాశ్చ గ్రామణీశ్చరథస్వనః । చిత్రస్సోతాః
పూరణశ్చ సుషేణస్సేనజిత్తథా । తార్క్ష్యశ్చరిష్టనేమిశ్చ
ఋతజితీ సత్యజిత్తథా”³ ఎన్నిఱ పన్నిరణ్ణుయతుర్ గళుం, కుది
రై పిడిత్తుసేవిప్పర్ గళి. “వాసుకిః కచ్చవీరశ్చ తక్షకః సర్ప
పుంగవః । ఏలాపత్రశ్శంఖపాలః తథై రావతీసంజ్ఞకః । ధ
నంజయోమహాపద్మ స్తథాకారోక్టకోద్విజ । కమ్చులోశ్వ
తరశ్చైవ వహన్త్యేనంయథాక్రమమ్”⁴ ఎన్ఱు పన్నిరణ్ణునా
గజ్గళుం తేరై నడత్తువర్ గళి. “అథహేతిః ప్రహేతిశ్చ పారు
షేయోవధ స్తథా । సర్వోవ్యాఘ్రుస్తథా పశ్చవాతోవిద్యు
త్ దివాకరః । బ్రహ్మోపేతశ్చ విప్రేన్ద్ర యజ్ఞోపేతశ్చరాక్ష
సాః”⁵ ఎన్నిఱ పన్నిరణ్ణురాక్షసర్ గళు మనుచరరాయరుప్పర్ గళి.

1 (కూర్మపు. పూర్వ. ౪౧-౧౨-౧౩). 2 (కూర్మపు. పూర్వ.
౪౧-౧౪-౧౫). 3 (కూర్మపు. పూ. ౪౧-౬). 4 (కూర్మపు. పూర్వ.
౪౧-౧౦-౧౧). 5 (కూర్మపు. పూ. ౪౧-౮).

ఇప్పడీ యాదిత్యాదిసప్తగణజులం, చైత్యాదియాన పన్నిరణ్ణు
మాసజ్గల్ దోటుం మాఱిమాఱిపర్యాయేణ నిర్వహిత్తువ్వారువ
గ్గల్. అదిల్ “ధాతాకృతస్థలాచైవ పులస్త్యవాసుకిస్త
థా । రథభృత్ గ్రామణీర్హేతి స్తుమ్బురుచ్చైవ సప్తమః । ఏ
తేవసన్తివైచైతే మధుమాసేనదైవహి”¹ ఎన్నిటపడియే ధాతా
వెన్నిటవాదిత్యనుం, కృతస్థలై ఎన్నిటనపురస్సుం, పులస్త్యనెన్నిట
ఋషియుం, వాసుకిఎన్నిట సర్పముం, రథభృత్ ఎన్నిట యక్షనుం,
హేతిఎన్నిట రాక్షసనుం, తుమ్బురువెన్నిట గర్ధరవునుమాగిట వె
ట్టువరుం చైత్రమాగిట క్షమధుమాసత్తి లెప్పుదుం వసిష్ఠగ్గ
ల్. “అర్యమాపులహశ్చైవ రథౌజాఃపుంజఃస్థలా । ప్రహే
తిఃకచ్ఛవీరశ్చ నారదశ్చరథేరవేః । మాధవేవసన్త్యేతే”² ఎన్ని
టపడియే అర్యమావెన్నిటదిత్యనుం, పులహనెన్నిట ఋషియుం,
రథౌజాఎన్నిట యక్షనుం, పుంజఃస్థలై ఎన్నిట వపురస్సుం, ప్రహేతి
ఎన్నిట రాక్షసనుం, కచ్ఛవీరనెన్నిట సర్పముం, నారదనెన్నిట గ
ర్ధరవునుమాగిట వెట్టువరుం వైయ్యాశిమాసమాగిట మాధవ
మాసత్తిలే వసిష్ఠగ్గల్. “మిత్రోఽత్రిస్తక్షకోరక్షః పౌరు
షేయోఽథమేనకా । హాహరిథస్వనశ్చైవ మైత్రేయేతే
వసన్తివై”³ ఎన్నిటపడియే మిత్రనెన్నిట వాదిత్యనుం, అత్రియెన్నిట

1 (వి.పు. ౨-౧౦-౩).

క్షమధుశ్చ మాధవశ్చ వాసన్తికాపుతూ । శుక్రశ్చ శుచిశ్చగ్రాష్ట
పుతూ । సభశ్చ సభస్యశ్చ వార్షికాపుతూ । ఇష శ్చోర్జశ్చ శారదాపుతూ ।
సహశ్చ సహస్యశ్చ హైమంతికాపుతూ । తపశ్చ తపస్యశ్చ కైశిరాపుతూ ।
ఎన్నిట శ్రుతియై (యజు. ౪-౪-౧౧-౨౯) ఉల్కొణ్ణు ‘మధుమాస మి’
త్యాది.

2 (వి.పు. ౨-౧౦-౪). 3 (వి.పు. ౨-౧౦-౫).

ఋషియుం, తక్షక నెన్గిట సర్పముం, పౌరుషేయ నెన్గిట రాక్షస
 నుం, మేనకై యెన్గిట వప్సరస్సుం, హాహావెన్గిట గన్ధర్వనుం, రథ
 స్వన నెన్గిట యక్షనుమాగిట వెల్లువరుం, ఆని ఎన్గిట శుచిమాస
 త్తిలే వసిష్ఠర్ గళి. “వరుణోవసిష్ఠోరమ్భాచ సహజన్యాహు
 హూపథః । రథచిత్ర స్తథాశ్వాచో వసన్త్యాపాథసంజ్ఞకే ” ¹
 ఎన్గిటపడియే వరుణ నెన్గిట వాదిత్యనుం, పసిష్ఠ నెన్గిట ఋషియుం,
 సహజన్యైఎన్గిట (రంభై యాగిట) వప్సరస్సుం, హూహూవెన్గిట
 గన్ధర్వనుం, వధ నెన్గిట రాక్షసనుం అశ్వాచ నెన్గిట సర్పముమా
 గిట వెల్లువరుం ఆడియాగిట శుక్రమాస త్తిలే వసిష్ఠర్ గళి. “ఇ
 న్ద్రో విశ్వానసు స్సోతా ఏలాపుత్ర స్తథాంగిరాః । ప్రమ్లాచా
 చనభస్యేతే సర్పశ్చా ర్కేవసన్తివై ” ² ఎన్గిటపడియే ఇన్ద్ర నెన్గిట
 వాదిత్యనుం, విశ్వానసువెన్గిట గన్ధర్వనుం, సోతావెన్గిటయక్ష
 నుం, ఏలాపుత్ర నెన్గిట సర్పముం, అశ్గిరాఎన్గిట ఋషియుం, ప్ర
 మ్లాచైఎన్గిట వప్సరస్సుం, సర్ప నెన్గిట రాక్షసనుమాగిట వెల్లువరుం
 ఆవణియాగిట నభోమాస త్తిలే వసిష్ఠర్ గళి. “వివస్వానుగ్రసేన
 శ్చ భృగురాపూరణ స్తథా । అనుష్టాచాశంఖపాలోవ్యాఘ్నో
 భాద్రపదేతథా” ³ ఎన్గిటపడియే వివస్వానెన్గిట వాదిత్యనుం, ఉగ్ర
 సేన నెన్గిట గన్ధర్వనుం, భృగువెన్గిట ఋషియుం, ఆపూరణ నెన్గిట
 యక్షనుం, అనుష్టాచైఎన్గిట వప్సరస్సుం, శంఖపాల నెన్గిట సర్ప
 ముం, వ్యాఘ్ర నెన్గిట రాక్షసనుమాగిట వెల్లువరుం పుటట్టాశి
 యాగిట నభస్యమాస్తత్తిలే వసిష్ఠర్ గళి. “పూషావసురుచిర్వాతో
 గౌతమోఽథధనంజయః । సుషేణశ్చఘృతాచీచ వసన్త్యాశ్వయు
 జేరథే” ⁴ ఎన్గిటపడియే, పూషావెన్గిట వాదిత్యనుం, వసురుచిఎన్గిట

1 (వి.పు. ౨-౧౦-౮). 2, 3, 4 (వి.పు. ౨-౧౦-౯, ౧౦, ౧౧).

గన్ధర్వనుం, వాత నెన్దిట రాక్షసనుం, గౌతమ నెన్దిట ఋషియుం, ధ
నంజయ నెన్దిట సర్పముం, సుపేణ నెన్దిట యక్షనుం, ఘృతాచియెన్ది
ట వపురస్సుమాగిట నెత్తువరుం ఐప్పశిమాసమాగిట ఇషమాస
త్తిలే వసిప్పర్ గళ్. “విశ్వావసుర్భరద్వాజః పర్జన్యైరావతౌత
థా । విశ్వాచీసేనజిచ్చాపః కార్తికేచాధికారిణః”¹ ఎన్టు విశ్వా
వసువెన్దిట వాదిత్యనుం, భరద్వాజ నెన్దిట ఋషియుం, పర్జన్య నెన్ది
ట గన్ధర్వనుం, ఐరావత మెన్దిట సర్పముం, విశ్వాచియెన్దిట వపుర
స్సుం, సేనజిత ఎన్దిట యక్షనుం, ఆప నెన్దిట రాక్షసనుమాగిట
నెత్తువరుం కార్తికేయాగిట పూర్జ త్తిలే వసిప్పర్ గళ్. “అంశ
కాశ్యపతాక్ష్యాస్తు మహాపద్మస్తథోర్వశీ । చిత్రసేనస్తథావిద్యు
న్తాగ్నిశీర్వాధికారిణః”² ఎన్దిటపడియే అంశ నెన్దిట వాదిత్యనుం, కాశ్య
ప నెన్దిట ఋషియుం, తాక్ష్య నెన్దిట యక్షనుం, మహాపద్మ నెన్దిట
సర్పముం, ఊర్వశియెన్దిట వపురస్సుం, చిత్రసేన నెన్దిట గన్ధర్వనుం,
విద్యుత్ ఎన్దిట రాక్షసనుమాగిట నెత్తువరుం, మార్దగ్నిమాస
మాగిట సహామాస త్తిలే వసిప్పర్ గళ్. “క్రతుర్భగస్తథోర్ణాయు
స్సూర్జః కార్కోటకస్తథా । అరిష్టనేమిశ్చైవాన్య పూర్వచిత్తి
ర్వరాప్సరాః । పౌష్యమాసేననన్త్యేతేనస్తథాస్కరమణ్డలే”³
ఎన్దిటపడియే భగ నెన్దిట వాదిత్యనుం, క్రతువెన్దిట ఋషియుం,
ఊర్ణాయువెన్దిట గన్ధర్వనుం, సూర్జ నెన్దిట రాక్షసనుం, కార్కో
టక నెన్దిట సర్పముం, అరిష్టనేమియెన్దిట యక్షనుం, పూర్వచిత్తి
యెన్దిట వపురస్సుమాగిట నెత్తువరుం తైయాగిట కృష్యామా
స త్తిలే వసిప్పర్ గళ్. “త్యష్టాభజమదగ్నిశ్చ కంబలశ్చతిలోత

1, (వి.పు. ౨-౧౦-౧౨,). 2, 3, (వి.పు. ౨-౧౦-౧౩, ౧౪,).

మా । బ్రహ్మోపేతోధరథజి ధృతరాష్ట్రశ్చ సప్తమః । మాఘమా
సేవసన్త్యేతేనప్తమైత్రేయభాస్కరే”¹ ఎన్నిటపడియే త్వష్టావె
న్నిటవాదిత్యనుం, జమదగ్నియెన్నిటఋషియుం, కంబళనెన్నిట సర్ప
ముం, తిలోత్తమైయెన్నిట వస్సరస్సుం, బ్రహ్మోపేతనెన్నిట రాక్ష
సనుం, ధృతరాష్ట్రనెన్నిట గన్ధర్వనుమాగిట వెలువరుం మాశి
యాగిట తపోమాసత్తిలే నసిప్పర్గళి. “విష్ణురశ్వతరూరంభా
సూర్యవర్చాశ్చ సత్యజితే । విశామిత్రస్తథారక్షోయజ్ఞోపేతోమ
హామునే”² ఎన్నిటపడియే విష్ణువెన్నిటవాదిత్యనుం, అశ్వతర నెన్నిట
సర్పముం, రంభైయెన్నిట వస్సరస్సుం, సూర్యవర్చనెన్నిట గన్ధర్వ
నుం, సత్యజితే ఎన్నిట యక్షనుం, విశామిత్రనెన్నిట ఋషియుం,
యజ్ఞోపేతనెన్నిట రాక్షసనుమాగిట వెలువరుం పఙ్కునిమాస
మాగిట తపస్యమాసత్తిలే నసిప్పర్గళి. “మాసేష్వేషేషు
మైత్రేయ వసన్త్యేతేత్రినస్తకాః । సవితరుర్జ్ఞలేబ్రహ్మన్ విష్ణు
శక్తుప్రబృంహితాః”³ ఎన్నిటపడియేయిమ్మాసంగళిదోఁటుంఇవ్వా
దిత్యాది సప్తగణంగళుం, భగవచ్చక్తియాలే ఉపబృంహితరాయ్
క్కొణ్ణు త్రయీమయమాయ్, భగవచ్చక్తిమయమాయుశ్చ
ఆదిత్యమణ్ణులత్తై యాశ్రయిత్తిరుప్పర్గళి. అదిల్ ఆదిత్యన్
మణ్ణులాధిపతియాయ్క్కొణ్ణు ప్రధాననాయరుప్పన్; అల్లాదారవ
నైయసువర్తిత్తిరుప్పర్గళి. అవ్వాదిత్యనుడైయ హృదయత్తిలే
ఉపాస్యనాయ్క్కొణ్ణు “విద్యాసహాయవస్తంమా మాదిత్యస్థంస
నాతనమ్ । కపిలంప్రాహురాచార్యా స్సాంభ్యయోగవిచక్షణాః”⁴
ఎట్టు, శైయ్యాళాన విద్యాశబ్దవాచైయ్యాస లక్ష్మీయోడేకూడి హి

1, 2, (వి-పు. ౨-౧౦ - ౧౬, ౧౮,). 3 (వి-పు. ౨-౧౦-౧౯.)

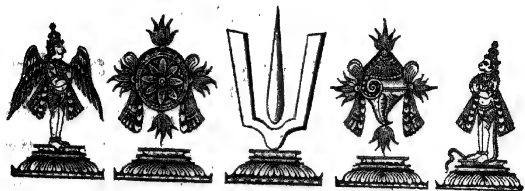
4 (భారతే-శా-మోక్షధ. 3౪౭-౬౯, 3౫౨ చ-3౦).

రణ్యయవిగ్రహ విశిష్టనాయ్ మధ్యస్థసీలతోయద విద్యుల్లేఖాభా
స్వరకాంతియాలుం, అత్యైయుం ముట్టాక్కిమగిఱ లోహితవర్ణ
సుదర్శనకాంతియాలుం, కాపిలచ్ఛాయమాయరుక్మైయాలే
'కపిలన్' ఎన్ఱ శొల్లపట పేన్ఱై ఆదిత్యమణ్డల మధ్యస్థనాగ
సాభ్యయోగ విత్తమర్గళ శొల్లవర్గళ' ఎన్ఱ భగవద్వచన
ముణ్డగై యాలే సూర్యాన్తరాత్మావాన్ శ్రియఃపతి యెఱున్దరుళి
యిరుక్కుమ్.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే దేవాది నిరూపణంనామ

పచ్చమోఽధికారః.

శ్రీమ తేరామానుజాయనమః.

అథ మః.

ఏవం భూతనాన వాదిత్యనుడై య మణ్డలవ్యాప్తమాన రథాం
శం ఒన్బదినాయిరం యోజనమాయ్, గన్ధర్వాదిపరివారాధిష్ఠిత
మానవంశ మాయిరంయోజనమాయ్ ఆయామవిస్తారజ్ఞో పది
నాయిరంయోజనంసీళ తైయు మవ్వళపుపర ప్పైయు ముడై త్తాయి
రుక్కుమెన్ఱు పురాణజ్ఞిలే “యోజనానాంసహస్రాణి భాస్కర
స్యరథోనవ ” ¹ ఎన్ఱుం, “ దశయోజనసాహస్రావిస్తారాయామ
తోరథః ” ² ఎన్ఱుం శొల్లప్పట్టదిత్తే.

ఇ త్తేరినుడై య ఈషాదణ్డమానపారానదు “ఈషాదణ్డ స్తథై
వాస్య ద్విగుణో మునిన త్తిమ ” ³ ఎన్ఱిదిలిరట్టిప్పాయరుపదినాయి
రం యోజనమాయిరుక్కుమ్. ఇదెల్లాం తేజోమయమాగై
యాలే దూర త్తిలే మణ్డలాకారమాయ్తోన్ఱుమ్. ¶ ఇ త్తేరిను
డై యవచ్చు, ఒన్ఱరైక్కోడి యెఱునూటాయిర త్తెన్బదినాయి
రంయోజనమాయ్, మేరుతోడజ్ఞి మానసో త్తర త్తళవుం నీళ
త్తైయుడై త్తాయ్, మహాక్ష మెన్ఱు పేరాయ్, భూమిక్కుమేలెణ్బత్తు
నాలాయిరమ్యోజనమాన మహామేరువుక్కుమేలే పదినాయిరం

1 (వి.పు. ౨-౮-౨). 2 (వాయుపు.పూ. ౫౧-౫౬).

¶ (వి.పు. ౨-౮-౩) లో ఇన్బిడ త్తిన్ఱునుగుణమాగ కాన్ఱి.

యోజన త్తళవిలే యోరుతలై వ్పం, మన్దై త్తలై వ్పపుమ్మరదీప
మధ్యత్తిలే యొమ్బదినాయిరంయోజన ముయ ర్తియైయుడై త్తా
నమానసో త్తరశై లత్తుక్కుమేలే యొమ్బదినాయిరం యోజన త్తళ
విలేయాయ్, అ త్తలైయిలే కాలచక్రమయమాన వేగచక్రం
కోర్ప్పణ్ణు యిరణ్ణుతలై యుం వాయుపాశబద్ధమాయ్, మేల్ధ్రు
వన్ పక్కలిలేతువక్కుణ్ణిరుక్కుమ్. ఇదినుడై యప్రాన్వాక్షముం,
యుగముం తని త్తనియే నార్పత్తై న్దైయాయిరంయోజనం నీళ
త్తైయుడై త్తాయ్, ధ్రువగతమానవాయుపాశబద్ధళిలే యిరణ్ణు
తలై యుం బద్ధజుళుమాయిరుక్కుమ్. ఇవాదిత్యనుక్కిడమా
నయుగ త్తిలే— ‘గాయత్రి, బృహతి, ఉష్ణిక్, జగతి, త్రి
ష్టుప్, అనుష్టుప్, ప జ్జీ’ ఎన్నిట న ప్తచ్ఛందస్సుక్కుళుం, పచ్చె
క్కుదిరై గ శ్శేత్తాయ్కోర్ప్పణ్ణు రథత్తై వహిక్కుమ్. “న ప్తయుజ్జన్తి
రథమేకచక్రం”¹ ఎన్నక్కడవదితే. ఆగిల్, “ఏకోఅశ్వోవహతిసప్త
నామ” ఎన్నిట శ్రుతియోడు విరోధియాదోవెన్నిల్, వేదరూప
మాన హరి (౮) దశ్వం న ప్తచ్ఛందోమయమాన యేఱురూప త్తై
యుం, రూపానుగుణమాన యేఱుపేరై యుడై త్తాయ్ రథత్తై
వహిక్కుమెన్టు వస్వైక్వత్తైచ్చొల్లిల్లిల్లిజ్జు; “న ప్తయుజ్జన్తి”
ఎన్నిట శ్రుతివ్యక్తిభిన్నతైయెచ్చొల్లిల్లిల్లి. ఆగై యాల్విరో
ధమేయిలై. ఇన్ద మహాక్షత్తిలే యాదిత్యనుడైయ దక్షిణో
త్తరాయణగతిక్కుఱుప్పగ నూన్దైన్దైత్తుమూన్టురేఘాయ్,
అదుక్కుమేలే ప్రాన్వాక్షబద్ధమాన రథమాయ్, అదు వాయు

1 (య.బుషి, ఆరణం, 3-ప్రశ్న. ౧౧ అను; ఋగ్వేదేష, ౨:3-౧౮-
౧-౨౨-౧౬౮-౨).

2 (అధర్వవేదే. ౧3-కాం. 3-అను. ౧౮-పం).

పాశబద్ధమాయ్కొండ్లు ధ్రువగతమాగై యాలే మేరువుక్కాసన్న
మాంబడి ధ్రువనాకర్నిక్కుమ్, దక్షిణాయన త్తిల్ విప్రకృష్టమాం
బడి పాశజై నెగిలివిడుమ్. అదిల్ తైమాసం ప్రథమదినం
తొడజ్జి మాళి పజ్జుని మూన్టుమాసముం నిత్యమొరు వీధి
యాగ వడక్కేపోయ్, చిత్తిరై మాసం ప్రథమదిన త్తిలే వైషు
వతీయాగిట వీధియిలేశెన్ట, మేలుం నిత్యమొరువీధియాగ చిత్తి
రై, వైయ్యాళి, ఆనియళవుం వడక్కేపోయ్, ఆడిముడలాగ దక్షి
ణాయన త్తిలుం, ఆడి, ఆనణి, పుటట్టాళియళవుంనడన్డు విప్పళియ
లుం విషువాగిదు మధ్యవీధియిలేవన్డు, మార్గజ్జిమాసం ముడి
వాగ దక్షిణకాష్టైయిలే నడక్కుమ్. ఇప్పడి మహామేరువై
ప్రదక్షిణం వరుమళవి లుత్తెరాయణత్తిల్ ప్రథమదినం
మన్దమాయిటుక్కుమ్. దక్షిణాయన త్తిల్ దూరత్వానురూప
మాగ శీఘ్రగతియాయరుక్కుమ్. ఇప్పడి వరుగిటవాదిత్యనుక్కు
దేశభేదేనరుగిట దర్శనాదగర్శనంగళొత్తీయ ఉదయాస్తమయం
గళొరుక్కాలుమిలై. అదావదు - మేరువుక్కుక్కియక్కే మధ్యా
హ్నమామళవిల్ తెర్క్కుత్తెక్కుడయమాం, తెర్క్కుత్తెక్కు
మధ్యాహ్నమామళవిల్ క్కియక్కుత్తెక్కువస్తమనమాం, మేర్క్కు
త్తెక్కుడయమాయ్, తెర్క్కుత్తెక్కు అస్తమయమామళవిల్ క్కియ
క్కుత్తెక్కు అర్ధరాత్రియామ్. మేర్క్కుత్తెక్కు మధ్యాహ్న
మామ్. ఇప్పడి దిక్కుగళితెల్లావల్లీలుం కణ్ణుకొళ్ళదు. ఇన్దరథ
త్తిల్ మహాక్షత్తిల్ కోర్పుణ్ణి ఏకచక్రం కాలచక్రమానపడి
యెన్నెన్నిల్— “త్రినాభిమతినజ్జారే షణ్ణేమిన్యక్షయాత్త కే ।
సంసత్సరమయే కృత్స్నం కాలచక్రే ప్రతిష్ఠితమ్”¹ ఎన్నిట

పడియే + చాతుర్మాస్యత్రయాత్ కమాన నాభియైయుడైతాయ్, సంవత్సరం, పరివత్సరం, ఇడావత్సరం, అనువత్సరం, ఇద్వత్సరం, ఏష్ట శోల్లపృట్ట వైదువత్సరతైయు మరజ్జళాగవృడైతాయ్, వసన్త, గ్రీష్మ, వర్ష, శరత్, హేమన్త, శిశిరజ్జళాగిర్ష మద్యతుక్కుళైయు మాఱునేమియాగ వృడైతాయ్, ప్రవాహపరిన్మత్తియాలే అక్షయరూపమాయరుక్మిర్ణ కాలచక్రత్తిలేనర్వముంప్రతిస్థితిమాగైయాలే యిన్ద చక్రాత్తావముపాస్యమెన్ద పడి. ఇన్ద పంచవిధమానవత్సరజ్జళావన—“యదామాఘస్యశుక్లస్య ప్రతిపచ్ఛత్తిరాయణమ్ । సహోదయంశ్రవిష్ణాభిసోమాంశ్చప్రతిపద్యతః॥ ప్రథమస్సోఽగ్నిదైవత్యో నామ్నా సంవత్సరఃస్మృతః”¹ ఏష్ట యాదోరుపోదు మాఘమాసత్తిల్ శుక్లపక్షత్తిల్ ప్రథమై శ్రవిష్ఠానక్షత్రజ్జళోడే కూడిరిఱ్ఱుమ్, చంద్రాదిత్యసమవాయ ముణ్డాగిబదు, అదుముడలాస వగ్నిదైవత్యమాన సంవత్సర మెన్ద పేరాయిరుక్కుమ్; “యదామాఘస్యశుక్లస్య త్రయోదశ్యాముదగ్రవిః।యు క్తేచన్ద్రమసాశ్రాజే వాననంప్రతిపద్యతే । ద్వితీయస్సోఽర్కదైవత్యఃప్రోచ్యతే పరివత్సరః”¹ ఏష్ట యాదోరుపోదు మాఘమాసత్తిల్ త్రయోదశియిలే తిరువాదిరై చన్ద్రమాపైడే కూడిననళవిలే ఆదిత్యనవ్విడతైయుడై యుమ్, అదు ఆదిత్యదైవమాన ద్వితీయమాన పరివత్సరమెన్ద పేరాయిరుక్కుమ్; “శుక్లేమాఘన్యదశమిం వాసవా

† ఇంగుతైక్కు తగుదియాన వర్ణజై (౨-౮-౪) శ్రీవిష్ణుచిత్రియత్తిల్కాణి.

† ‘ద్వితీయః సోమదైవత్యః’ ఇతి విష్ణుచిత్రియే (౨-౮-౭౨) పాఠోద్యత్యతే.

1 పుద్ధగర్గస్తృతౌ. ¶ ‘కృష్ణే’ ఇతిచ పా.

దాదివాక రేచన్ద్రాత్రితీయంసంప్రాహు రిదావత్సరకంబుధాః”¹
 మాఘమాసత్తిల్ శుక్లపక్షత్తిల్ దశమియిలే యాదిత్యన్, అవ్వి
 డత్తిలేయామ్. అదుకూడుజ్కాల్ చన్ద్రదైవత్యమాయ్ త్రితీయ
 మాస ఇదావత్సరమాగ చ్చొల్లానిన్టార్ గళి; “సప్తమీమాఘ
 శుక్లస్య వాసవాదాదివాక రే చతుర్థమిన్ద్రదైవత్యం తమాహు
 రనువత్సరమ్”¹ మాఘమాసత్తిల్ శుక్లపక్షత్తిల్ సప్తమియిలే
 ఆదిత్యన్ - అవ్విడం ముదలాసదిలేకూడి యుల్లవిడత్తి లిన్ద్రదైవ
 త్యమాయ్ చతుర్థమానవనువత్సరమెన్టు శొల్లానిన్టార్ గళి;
 “యద్యుత్తిరాయణం కృష్ణే చతుర్థ్యాం శ్రవసోభవేత్ । ఇద్వ
 త్సరస్సవిజ్ఞేయః పశ్చిమోమృత్యుదైవతః”¹ మాఘమాసత్తిల్
 కృష్ణపక్షత్తిల్ చతుర్థియి లాదిత్యన్ - శ్రవిష్ఠాదినక్షత్రజళిలే ని
 ట్టుకాన్. అదు మృత్యుదైవత్యమాయ్ పశ్చిమమాసఇద్వ
 త్సరమాగ వశీయప్పడుమ్. ఇప్పడి పశ్చివిధమాన వివ్వత్సరజ్గ
 ల్ - చాన్ద్రమెన్టుం, సావనమెన్టుం, సౌరమెన్టుం, నాక్షత్ర
 మెన్టుం చతుర్విధమా యిరుక్కుమ్. “దర్శాద్దర్శశ్చాన్ద్రస్త్రింశద్దివ
 సస్తు సాసనోమాసః । సౌరోర్కరాశిభోగా న్నాక్షత్రశ్చేన్ద్రమ
 ణ్ణలాగ్ధదితః” ఎన్లిటపడియే అమావాస్యైతుడగ్గి మేలమావా
 స్యైయశవుం శెల్ల చాన్ద్రమాసమ్; ముప్పదునాళ్ - సావన
 మాసమ్; ఆదిత్యనుడై యరాశిభోగం - సౌరమాసమ్; అశ్విన్యా
 దిరేవత్యస్తమాన చన్ద్రపరివృత్తి - నాక్షత్రమానమాసమ్. ఏ
 వంవిధమాసపరిగణితజ్గళాలే పరిగణితజ్గళాన వత్సరమణ్ణుఫడి
 యాగచ్చెన్టా లేక కాలత్తిలే ఏకోద్యోగత్తిలే ముడియుంకాల

త్తుక్కు యుగవిభాగమెన్ఱు పేరాయిరుక్కుమ్. †సోమనుడై యర
థం - మూన్ఱుచక్రయుక్తమాయ్, కుదిరై గల్ వెళుత్తుక్కున్ఱాభ
జ్జళాయ్, వారిగర్భసముదృవజ్జళాయ్, పత్తాయ్, యిరణ్ణరు
గుం పూణ్ణు ధ్రువనై ఆధాంమాగవుడై యవైయా యిరు
క్కుమ్. ఇన్ఱచన్ఱ్రునుక్కు డయవృద్ధిగళిల్ వన్దాల్, పూర్వపక్ష
త్తిల్ ప్రథమై తుడన్ఱి చతుర్దశియళవు మాదిత్యనాలే సంగృహీ
తమాయ్, అమృతమయమాన పదినాలుకలై యు, దేవర్ గ
ళ్, “ప్రథమాం పిబతే వహ్ని ర్ద్వితీయాం పిబతే రవిః” ¹ ఎన్ఱిఱ
అడై విలే భుజిప్పర్ గళ్. ఆగై యాలే దేవర్ గళ్ సుధాహారర్
గళ్ ఎన్ఱు శొల్లప్పమవర్ గళ్. పదినై న్ఱాజ్కులై యై పచ్చదశియి
నన్ఱు అపరాహ్ణత్తిలే పితృక్కళ్ భుజిప్పర్ గళ్. అవశిష్టమాన
యేకకలై యాడే ఆదిత్యనై క్కిట్టి అమై ఎన్ఱిఱరిళ్ళియిలే వసిక్కై
యాలే అమావాస్యైయెన్ఱు పేరాగిఱదు. అమావాస్యైయిల్
అహారాత్రత్తిలే చన్ద్రన్ పూర్వమప్పిలే ప్రవేశిత్తు, ఆనన్ఱ
రం వీరుత్పముఖమాన వృక్షాదిగళిల్ ప్రవేశిత్తు, పిన్ఱై యాది
త్యనై క్కిట్టుగై యాలే, అమావాస్యైయిల్ వృక్షాదిగళుడై య
చేదనాదిగళ్ పణ్ణమిడత్తిల్ బ్రహ్మహత్యాసమమెన్ఱు శొల్లప్ప
ట్టదు. బుధనుడై యతేర్ - వాయ్వ్గ్నిసంభూతమాయ్, పోళ్
క్కున్ఱునిత్తైయుడై య యెట్టుక్కుదిరై యాడేకూడి యిరుక్కు
మ్. శుక్రనుడై యతేర్ - భూసమృవజ్జళాయ్ ఇరుక్కిన్ఱు వెళుత్తు
నిత్తైయుడై య వెట్టుక్కుదిరై గళోడే కూడియిరుక్కుమ్. శె
వాయ్వినుడై యతేర్ - అగ్నిసమృవజ్జళాయ్, శివన్దకుదిరై గ లేట్టు

† (వి.పు. ౨-౧౨) లో ఇవ్వడ త్తిరక్కునుగుణమాగక్కాణ్ణ.

గళోడే కూడియిరుక్కుమ్. కాళ్ళనమయమాన వెళుప్పనిత్తై
 యుడై తానయెట్టుక్కుదిరై గళై యుడై తానతేరిలే బ్రహ్మస్వతియి
 రుక్కుమ్. ఆకాశసమ్భవజ్జళాయ్, కృష్ణవర్ణజ్జళాన యెట్టుక్కుది
 రై గళోడే కూడినతేరిలే శనై శ్చరన్ మెళ్ళనడవానిఱుమ్. రా
 హువిరుడై యతేర్ - కరు త్తకుదిరై యెట్టుపూణ్ణు నడివానిఱుమ్.
 కేతువిరుడై యతేర్ - చిత్రనర్ణజ్జళాన యెట్టుకుదిరై గళోడే
 కూడియిరుక్కుమ్. గ్రహణకాలత్తిలే రాహువానవన్ తాన్
 నిఱ్ఱిఱ తృతీయస్థాన త్తిలుం కీర్తేవొద్దు ప్రతిపత్తిన్వసన్దియిలే ధూ
 సరమాన చంద్రాదిత్యర్ గళై భూచ్ఛాయెయాగిఱ తమస్సాలే
 ఉపబృంహితనాయ్ తిరోధానంపణ్ణమ్. ఇదు కేతువుక్కుమొ
 క్కుమిఱ్ఱే. ఇవర్ గళిలే యాదిత్యనుం, బుధనుం, శుక్రనుం మే
 ర్కేరాశియై యెరుమాన త్తిలే సళ్ళరిప్పర్ గళి. చంద్రనిఱణ్ణే
 కాల్ నాళిలే సళ్ళరిక్కుమ్. శెవ్వాయ్ ఒన్టరై మాన త్తిలే చరి
 క్కుమ్. బృహస్పతి ఒరువత్సర త్తిలే చరిక్కుమ్. శనై శ్చర నిఱ
 ణ్ణరై వత్సర త్తిల్ చరిక్కుమ్. రాహు ఒన్టరై వత్సర త్తిల్ చరి
 క్కుమ్. కేతు ఇరుపదుమాద త్తిలే చరిక్కుమ్. ఇవర్ గళిరువరు
 మొరువర్ కొరువర్ సప్తమరాశియిలే యిరుప్పర్ గళి. ఇన్ద్రగ్ర
 హణ్ణళైల్లాం ప్రత్యక్షభూమాయ్ కొణ్ణు మేరువై ప్రదక్షిణ
 మాయ్ వరచ్చెయ్ దే రాశిభోగ త్తిల్ ప్రాజ్ఞుభూమాయ్ కొణ్ణు
 పిఱ్ఱాలిత్తు భుజియానిర్పర్ గళి. ఆగై యాల్ నక్షత్రమణ్డలత్తు
 క్కు ప్రత్యగ్గతియొత్తీయ ప్రాగ్గతియొరుక్కాలుమిత్తై. ఇప్పడి స
 చంద్రార్కనక్షత్రమాన జ్యోతి ర్గణ్డల మెల్లాం తని త్తనియే వా
 యుపాశ బద్ధగళాయ్ కొణ్ణు శింశుమార ప్రజాపతి పుచ్చస్థి
 తనాన ధ్రువనై ఆధారమాగవుడైతాయ్, పరిభ్రమియాని

అక్కుమ్. అన్దశింశుమార ప్రజాపతిక్కాధారమ్. “ద్యౌస్సచ
 న్దార్క్క నక్షత్రాఖండిశోభా గ్గహోదధిః! వాసుదేవస్య వీర్యేణ
 విధృతాని మహాత్తనః,” ఎన్దు ‘వాసుదేవస్య వీర్యేణ’ ఎన్దైయాలే
 సంకల్పరూపజ్ఞాన విశిష్టనాన తదన్తర్యామియాన నారాయణనే
 యాయరుక్కుమ్. ఇన్దవాయుపాశేజ్గళే - మేఘజ్గళుం, అర్క్క
 నుం, ఇన్ద్రనుం, నక్షత్రజ్గళుం, గ్రహజ్గళుం, సప్తర్షిగ
 లుం, ధృవనుమాగిఱ వేత్తాశ్రయత్తైయుంసద్దై, “ఆవహః
 ప్రవహశ్చైవ త్థైవానువహఃపరః। సంవహోవివహశ్చైవ త
 ద్దూన్ద్యంస్యాత్పరోసహః। తథాపరివహశ్చోర్ధ్వం వాయోర్వై
 సప్తనేమయః” § ఎన్గిఱపడియే, ఆవహమెన్దుం, ప్రవహమెన్దుం,
 అనువహమెన్దుం, సంవహమెన్దుం, వివహమెన్దుం, పరోవహ
 మెన్దుం, పరివహమెన్దుం వాయునేమిగళే ఏత్తువగై యాయరు
 క్కుమ్. ఇవై తన్నాలే బద్ధజ్గళానస్తప్తపదార్థజ్గళుక్కు మాధా
 రభూతనాన ధ్రువనుక్కు మాధారమాన శింశుమారనుక్కు
 మాధారభూతన్, నారజ్గళుక్కెల్లా మయనమాన నారాయణ
 నేయెన్దదాయిద్దై. ఏవంభూతిరాన దేవర్గళై యారాధిత్తు
 వర్షాదిసిద్ధియాలే సస్యసమృద్ధియై ప్పెద్దై యజ్ఞాదికర్తజ్గళై
 ప్పణ్ణుగైక్కుఱుప్పగ “సహాయజ్ఞైః ప్రజా స్సృష్ట్వా పురోవాచ
 ప్రజాపతిః। అనేనప్రసవిష్యధ్వ మేషమౌ స్త్విష్టకామధుక్॥౧౦॥
 దేవాన్ భావయతానేన తే దేవా భావయన్తువః। పరస్పరంభా
 వయన్తుః శ్రేయఃపరమవాప్స్యథ॥౧౧॥” ¶ ఎన్దుమ్, “అగ్నౌప్రా

‡ (భార-ఆను. ౧౪-౧౨౧).

§ (కార్త్యపు-పూర్వభాగం- ౪౦-అధ్యాయ-౬-శ్లో).

¶ (గీతా - ౩ - అ).

స్తాహుతిస్సమ్యక్ గాదిత్యముపతిష్ఠతే | ఆదిత్యా జ్ఞాయతేవృష్టి
 ర్వృష్టేరన్నంతతః ప్రజాః”¹ ఎను శోలుగిటపడియే యజ్ఞాద్యా
 రాధితరాన వాదిత్యాదిదేవర్ గళాలే వృష్టిసస్య ప్రజానృద్ధిగ
 లానవై ప్రతిపాదిక్కుప్పడానిన్టదితే. ఆగై యాలే, ‘చాతుర్వ
 ర్ణ్యం మయాసృష్టం గుణకర్తవిభాగశః”² ఎన్నిటపడియే యజ్ఞా
 ద్యనుష్ఠాన నిష్పత్తిపిటక్కైక్కాగ చాతుర్వర్ణ్యమానదు సర్వ
 సృష్టావాన సర్వేశ్వరనాలే, ముఖ బాహూరు పాదజాత
 రాన బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రవిభాగతాలే సృష్టి
 క్కుప్పట్టదు. బ్రాహ్మణరాగితార్ - అధ్యయనం - అధ్యాసనం -
 యజనం - యాజనం - దానం - ప్రతిగ్రహమెన్నిట పట్కుర్తత్తు
 క్కుం కడవరాయ్, “తపోదమశ్శమశ్శౌచం త్వాన్తిరార్జవమేవచ |
 జ్ఞానవిజ్ఞానమాస్తిక్యం బ్రాహ్మంకర్త స్వభావజమ్.” ఎన్నిట స్వ
 భావజకర్తనిరతరా యిరుప్పర్ గళో. క్షత్రియరాగితార్ - అధ్య
 యన - యజన - దానజ్ఞతాగిట త్రికర్తత్తుక్కుం కడవరాయ్,
 ప్రజాపాలన తత్పరరాయ్, “శౌర్యంతేజో ధృతిర్దాక్షిణ్యంయుద్ధే
 చాప్యపలాయనమ్ | దానమిశ్వరభావశ్చ త్వాత్రం కర్తస్వభావ
 జమ్.”³ ఎన్నిట స్వభావజకర్తనిరతర్ గళా యిరుప్పర్ గళో. వైశ్య
 రాగితార్ — అధ్యయనాది కర్తృత్రయత్తుక్కు మధికారిగళాయ్,
 *కృషిగోరక్షవాణిజ్యజ్ఞతాగిట స్వభావజకర్త నిరతరా యిరుప్ప
 ర్ గళో. శూద్రరాగితార్ - ఇంద్రవర్ణత్రయ శుశూప్తే పణ్యై
 యే స్వాభావిక కర్తమాగ వృడ్డయరా యిరుప్పర్ గళో. ఇవర్
 గళో వర్ణాశ్రమానురూపమాన కర్తజ్ఞై యనుష్ఠిక్కు మిడ

1 (బ్రహ్మపు- ౨౮-౪). 2 (గీతా-౪-౧౩).

3 (గీతా-౧౨-౪౨, ౪౩).

త్తిల్, “కాలేష్ని కర్తవ్యతే” ఎన్నిటపడియే కర్తానుష్ఠానం
కాలాధీనమాగైయాలే కాలస్వరూపం నిరూపణీయమ్. కాల
మావదు- “అనాదిర్భగవాన్ కాలో నాన్తోస్యద్విజవిద్యతే| అవి
చ్ఛిన్నాస్తతస్తే సర్గస్థిత్వస్తసంయమాః”¹ ఎన్నిటపడియే స
ర్వేశ్వరనుక్షయ సృష్ట్యాది లీలైక్కు పరికరభూతమాయ్, ఉ
త్పత్తివినాశ రహితమాగైయాలే, నిత్యమాయ్, “కలాముహూ
ర్తాః కాష్ఠాశ్చ అహోరాత్రాశ్చ సర్వశః”² ఇత్యాది శ్రుతిమర్యా
దైయాలే కలాముహూర్తాదిమయమాన వవయవవిభాగ తైయు
క్షైత్యాయుర్పదార్థు అచిద్విశేషమాయుర్కుమ్. అదిల్, “కా
ష్ఠాపశ్చదశాఖ్యాతా నిమేషామునిస త్తమ| కాష్ఠాత్రింశత్ కలా
త్రింశత్ కలామాహూర్తిరోవిధిః|| ౮|| తావత్సంఖ్యై రహోరా
త్రం ముహూర్తైర్కానుషం స్మృతమ్| అహోరాత్రాణి తావన్తి
మాసః పక్షద్వయాత్తకః|| ౯|| తైష్ఠద్భిరయనంవర్షం ద్వేయనే
దక్షిణోత్తరే | అయనం దక్షిణం రాత్రిర్దేవానాముత్తరంది
నమ్|| ౧౦|| దివైర్వర్ష సహస్రైస్తు కృతత్రేతాదిసంజ్ఞకమ్ | చ
తుర్యగం ద్వాదశభిస్తద్విభాగం నిబోధమే|| ౧౧|| చత్వారిత్రీణి
ద్వేచైకంకృతాదిషు యథాక్రమమ్ | దివ్యాబ్దానాం సహస్రాణి
యుగేష్వాహుః పురావిదః|| ౧౨|| తత్ప్రమాణైశ్చతైస్సన్ధ్యా పూ
ర్వాత్రతాభిధీయతే | సంధ్యాంశశ్చాపిత్రుల్యో యుగస్యా
సస్తోహిసః|| ౧౩|| సన్ధ్యాసన్ధ్యాంశయోరస్తర్యః కాలోముని
స త్తమ | యుగాఖ్యస్సతు విజ్ఞేయః కృతత్రేతాదిసంజ్ఞతః || ౧౪||
కృతంత్రేతా ద్వాపరశ్చకలిశ్చేతి చతుర్యగమ్ | ప్రోచ్యతేతత్స
హస్రం చ బ్రహ్మణోదివసంమునే|| ౧౫|| బ్రహ్మణోదివసే బ్రహ్మన్

1 (తైత్తిరీ-నారా-౬-౧-౮). 2 (వి-పు-౧-౨-౨౬).

మననస్తుచతుర్దశః । భవంతి పరిణామంచ తేషాంకాలకృతంశ్చ
 ణ॥౧౬॥ సప్తర్షయస్సురాశ్చక్రో మనుస్తత్సూనప్రాన్మపాః । ఏక
 కాలేహిస్సృజ్యంతే సంహ్రీయంతేచ పూర్వవత్ ॥ ౧౭॥ చతుర్ము
 గాణాం సంఖ్యాతా సాధికాహ్యేకసప్తతిః । మన్వస్తరంమనోః
 కాలః సురాదీనాంచ సత్తమ॥౧౮॥ అష్టేశతసహస్రాణి దివ్య
 యాసంఖ్యయా స్మృతమ్ । ద్విపంచాశ్చ త్తిథాన్యాని సహస్రాణ్య
 ధికానితు॥ ౧౯॥ త్రింశతోక్రత్యస్తు సంపూర్ణాస్సంఖ్యాతాస్సం
 ఖ్యయాద్విజః సప్తషష్ఠిస్తథాన్యాని నియుతానిమహామునే॥ ౨౦॥
 వింశతిశ్చ సహస్రాణి కాలోయమధికంవినా । మన్వస్తరస్యసంఖ్యే
 యం మానుషైర్వత్సరైర్ద్విజ॥ ౨౧॥ చతుర్దశగుణోహ్యేష కా
 లోబ్రహ్మమహః స్మృతమ్ । బ్రహ్మణై మి త్తికోనామతస్యాస్తే
 ప్రతిసంచరః॥ ౨౨॥ తదాహిదహ్యాతే సర్వంత్రైలోక్యం భూర్భు
 వాదికమ్ । జనంప్రయాంతితాపార్తా మహర్లోకనివాసినః॥ ౨౩॥
 ఏకార్ణవేతు త్రైలోక్యే బ్రహ్మనారాయణాత్మకః । భోగిశయ్యా
 గతశ్చేతే త్రైలోక్యగ్రాసబృంహితః॥ ౨౪॥ జన్మసైర్లోకిభిర్దేవశ్చ

స్వమానోబ్జనంభవః । తత్ప్రమాణాంహితాం రాత్రింతదస్తేస్మ
 జతేపునః॥ ౨౫॥ ఏవంచబ్రహ్మణోవర్ష మేవంవర్ష శతస్తుతత్ । శ
 తంహితస్యవర్షాణాం పరమాయుర్తహ త్తనః॥ ౨౬॥¹ ఏన్తి త్వ
 దిగ్గళిన్ చొల్లుగిటపడియే, పదినైస్తు నిమేవంకొణ్ణదు కాష్ఠై
 యాయ్, కాష్ఠముప్పదుకొణ్ణదు కలైయాయ్, కలైముప్పదు
 కొణ్ణత్తి ముహూర్తమాయ్, ముహూర్తం ముప్పదుకొణ్ణదు
 మాఘ్మమాన వహోరాత్రమాయ్, అహోరాత్రం ముప్పదు

కొణ్డదు పక్షద్వయాత్ కమాన మానమాయ్, మానమాఱు
 కొణ్డదు అయనమాయ్, దక్షిణోత్తరమానవయన మిరణ్డుకొణ్డ
 దు వర్షమాయ్, ఇన్ద దక్షిణాయనం దేవర్గళుక్కు రాత్రి
 మాయ్, ఉత్తరాయణం పగలాయ్, సంవత్సరం దేవర్గళుక్కు
 నాళాయరుక్కుమ్. ఇప్పడి మున్నూత్తఱుబడుకొణ్డదు దేవర్గ
 లుక్కురు వత్సరమాయ్, దేవవత్సరం పన్నీరాయరంకొణ్డదు
 కృత, త్రేతా, ద్వాపర, కలియుగమెన్దు శొల్లప్పట్ట చతు
 ర్యుగమాయరుక్కుమ్. ఇదిల్ నాలాయరం దేవవత్సరం కృతయు
 గమాయరుక్కుమ్; మూవాయరం దేవ వత్సరం త్రేతాయుగ
 మాయరుక్కుమ్; ఇరణ్డాయరం దేవవత్సరం ద్వాపర యుగమా
 యరుక్కుమ్; ఆయరం దేవ వత్సరం కలియుగమాయరుక్కుమ్.
 నిత్కిఱ యిరణ్డాయరం దేవ వత్సరముం కృతత్రేతాదికణ్కిలే
 సన్ధ్యయుం, సన్ధ్యాంశముమాయుం పిరియుమ్. ఇదిల్ కృత
 యుగత్తిలే పూర్వోత్తరంగళిలే సన్ధ్యయుంసన్ధ్యాంశముమా
 య్, దేవవత్సరం నానూఱు నానూఱుకత్తియుమ్. త్రేతె
 యిల్ పూర్వోత్తరజ్జిల్ మున్నూఱు మూన్నూఱు కత్తియుమ్.
 ద్వాపరత్తిల్ పూర్వోత్తరంగళిల్ యిరునూఱు యిరునూఱు
 కత్తియుమ్. కలియుగత్తిల్ పూర్వోత్తరంగళిల్ నూఱు నూఱు
 కత్తియుమ్. ఇప్పడివిభక్తమాన చతుర్యుగంగళాయరమ్ బ్రహ్మ
 వినుడైయ పైరుపగలాయరుక్కుమ్. ఇన్దపైరుపగలిలే పదినాలు
 మన్వంతరమాయ్, మన్వంతరన్దోఱుం 'సప్తవిగళి, అష్టవసు
 క్కళి, ఏకాదశరుద్రగళి, ద్వాదశాదిత్యగళి, అశ్విన్దేవ
 తైగళి' ఎన్నిఱ త్రయస్త్రింశముం, చతుర్దశమనుక్కుళి, చతుర్ద

శేన్యాది దిక్పాలకరుం, కల్పాదియితే స్పష్టమూయ్ కల్పాన్తే
సంవ్యాతరుమూయ్కొట్టు పొరువర్గళే. ఇవర్గళితో సప్తర్షి
గళాగితార్.- * అత్రిః, భృగుః, వసిష్ఠః, అగస్త్యః, ఆంగిరసః,
గౌతమః, భరద్వాజః ఎన్తు శొల్లప్పట్టవర్గళే. అష్టవసుక్కుళాగి
తార్.- అపో ధ్రువన్ సోమన్ ధరన్ అనిలన్ అనలన్ ప్రత్యూ
ష్మన్ ప్రభావన్ ఎన్తు శొల్లప్పట్టవర్గళే. ఏకాదశ రుద్రర్గ
ళాగితార్ - హరన్, బహురూపన్, త్ర్యమ్బకన్, అపరాజితన్,
వృషాక్షపిః, శమ్భుః, కపర్దీ, రైవతన్, మృగవ్యాధన్, శర్వన్,
కపాతీ ఎన్తు శొల్లప్పట్టవర్గళే. ద్వాదశాదిత్యర్గళే కీర్తేశొల్ల
ప్పట్టరు. ‡ ఇని ఐదినాలునునుక్కుళాగితార్ - స్వయమ్భువన్, స్వా

* 'ఓవ్యారు మన్మనర త్తి స ప్సకళే భేదిప్పర్గళే' ఎష్టతీయ
పుష్. ఇవై (వి. పు. 3-౧) లో కాణలామ్.

‘హరశ్చ బహురూపశ్చ త్ర్యమ్బకశ్చాపరాజితః ।

వృషాక్షశ్చ శంభుశ్చ కపర్దీ రైవతస్తథా ॥ ౧౨౨ ॥

మృగవ్యాధశ్చ శర్వశ్చ కపాతీచమహామనే ।

ఏకాదశైతే కథితా రుద్రాస్త్రీ భువనేశ్వరాః ॥ ౧౨౩ ॥’ ఇతి శ్రీ

విష్ణుపురాణ పాతః. “వృషాక్షశ్చంకరశ్చే” తి ప్రమాణ త్తిరట్టిలో (౧-౫-౩)

సా. పురాణానరట్టిలో నామభేదం కాణ్ణిటన. మాత్స్యేత్తిలో (౫-౮)

(అజైకపాదపి ర్భుధ్యన్) వియాపాక్షోఽథరైవతః ।

హరశ్చ బహురూపశ్చ త్ర్యంబకశ్చ సురేశ్వరః ॥ ౩౯ ॥

సావిత్రిశ్చ జముస్తశ్చ పినాకీ చాపరాజితః ।

ఏతేరుద్రా స్సమాఖ్యాతా ఏకాదశ గణేశ్వరాః ॥ ౪౦ ॥’ ఎన్తు

కాణ్ణిటన. కల్పభేదేన నామభేదపరట్టిలోగ ఇవైకళైక్కొట్టుక్కొల్పదు.

(వి. పు. 3-౧) లో కాణ్ణి

రోచిషన్, ఉత్తమన్, తాపనన్, రైవతన్, చాక్షుషన్, వైశస్వ
తన్, సావర్ణికన్, దక్షసావర్ణికన్, బ్రహ్మసావర్ణికన్, భరణసావర్ణికన్, రుద్రసావర్ణికన్, రోచమానన్, భౌమన్ ఎన్దు శోల్లప్పట్టవ
ర్గళ్. చతుర్దశేంద్రరాగితార్ - శచీపతిః, విపశ్చిత్, సుశాన్తిః, శి
బిః, విభుః, మనోజుః, పున్దురః, విరోచనుతిబలిః, మహావీర్యః,
శాన్తిః, వైపుషా, ఋతుధామా, దినస్సతిః, శుచిః ఎన్దు శోల్లప్ప
ట్టవర్గళ్. † దిక్పాలగళ్ ప్రసిద్ధమిదే. బహుమన్వస్తర మెఱుబ
త్తోన్తే శిలవాన చతుర్యగమాయురుక్కుమ్. అదు దేవసంపత్సరం
ఎఱ్ఱునూతాయితైమ్బత్తీరాయితమాయురుక్కుమ్. ఇదు మా
నుషపత్సర త్తిల్ ముప్పదుకోడియే యఱుబ త్తేత్తాయితముం, ఇరు
జదినాయితముం, అధికాంశ మిరుబదినాయితమాగ ముప్పదుకోడి
యుం లక్ష త్తేత్తాయితమాయురుక్కుమ్. ఇదు వూరు మన్వస్తర
మాయురుక్కుమ్. ఇప్పడి పర్యాయమాన మన్వస్తరం పది
నాలు బ్రహ్మపుక్కిరుపగలాయ్, అవ్వహరవసాన త్తిలే 'భూ
ర్భువస్స్వః' ఎన్దిఱ త్రిజగత్ప్రళయమాయురుక్కుమ్. పిన్దై
చతుర్యగ సహస్రావృత్తికాలమశవాగ రాత్రియాయ్, తదన్తే
సృష్టియాయురుక్కుమ్. ఇప్పడియాన వహోరాత్రత్తాలే బ్రహ్మపు
క్కు పరమాయుస్సు వర్షశతమాయురుక్కుమ్. ఇఱ్ఱుచ్చొన్న చతు
ర్యగజ్జిల్ వైత్తుకోణ్డుకృతయుగ త్తిలే "కృతేత ముఖునోత్పత్తి
సిద్ధిశ్చాపి రసోల్లసా । సకృత్ సృష్టి మయీచాన్యా గ్రహవృ
క్షాత్తి కాపరా । పశ్చాత్సంజ్జుల్పసిద్ధిశ్చ కల్పవృక్షాత్తి కాప

* 'తాపన' ఎన్దు పురాణ త్తిల్ శా.

† 'ఇంద్రః, అగ్నిః, యమః, వైభుతః, వరుణః, వాయుః, కుశేరః,
ఈశానః' ఎన్దు శోల్లప్పట్టవర్గ్ - దిక్పాలగళ్ - ఎన్దు త్తియవుమ్.

రా । ప్రకామవృష్టిశ్చక్ష్మ పచ్యసిద్ధిస్తథావృషా ” ¹ ఎన్నిటి
 పడియే † రసోల్లాసాదియాన వప్తసిద్ధియం స్వతఃపవసమ్భవియాని
 ట్కుమ్. అదిల్ రసోల్లాసైయావదు-యోగాభ్యాసత్తాలే తన్ను
 డైయ మూర్ఖావిల్ చన్ద్రమణ్డల మురుగియొత్తీగిన వమృతత్తాలే
 త్పప్తిపిఱన్దు దావోదిగళత్తు యిరుక్కై. మిథునోత్పత్తియావ
 దు-స్త్రీనిరవేక్షమాగ నుఖంపిఱక్కై. సకృద్వృష్టిమయియావ
 దు-ఓరుక్కాల్ వర్షిక్క సస్యజ్జళుణ్డాగై. గ్రహవృక్షత్తికై యా
 వదు - తన్నుడైయ యిచ్చెయాలే గ్రహత్తిలే వృక్షజ్జళు
 ణ్డాగై. సజ్కుల్పసిద్ధియావదు - తాన్ నినై త్తపోదే అభిమతం
 సిద్ధిక్కై. కల్పవృక్షత్తికై యావదు - భరద్వాజనై పోలే నినై
 త్తదెల్లాముణ్డాగై. ప్రకామవృష్టియావదు - వేణ్ణమళవిలే కనక్క
 వర్షిక్కై. అకృష్టపచ్యసిద్ధియావదు - కృషిపణ్ణామల్ విళైగై.
 ఇప్పడి అయన్నలభ్యజ్జళాన యిన్దసిద్ధిగో యుగాన్తరజ్జళిల్ స్వయ
 త్తత్తాలే సాధిత్తుక్కొళ్ళప్పడుమ్. ఇదిల్, “ధ్యాయన్ కృతేయ
 జన్యజ్ఞైస్త్రేతానూంద్వాపరేర్చయన్ । యదాహ్నోతితదా
 ప్రోతి కతాసంకీర్త్యకేశవమ్” ² ఎన్దు యుగాన్తరజ్జళిల్ యాగాదిగ
 శాలే లభిక్కుంఫలత్తై కలియుగ త్తిల్ సంకీర్తనమాత్రత్తాలే లభి
 క్కుమ్. ఇప్పడి నిజమానమానత్తాలే పరిగణితమాన ద్విపరార్థ

1 తైంగే-పూ - ౩౯-అ-౧౪-౧౫. కార్తేచ-పూ - ౨౮-అ-౨౧-౨౨.
 (ముద్రితపురాణకోశేతు - కించిత్ - అన్యథా పత్యేతే).

† ఎల్లాకోశజ్జలియం, ‘రసోల్లాసాది’ ఎన్దే తుడజ్జి కాణ్ణిఱదు, శ్లోకపా
 తానుగుణమాగ క్కాణవిత్తై.

‡ శ్రీరామాయణత్తిల్ - అయోధ్యాకాణ్ణత్తిల్ కాణ్ణ.

2 (వి-పు-౬-౨-౧౭).

కాలవర్తియానచతుర్ముఖనై శరీరమాగక్మోణ్ణసృష్టియై ప్రవర్తి
ప్రీతుం, స్వేనరూపేణ రక్షణతైష్వణ్ణియుం, రుద్రరూపియామ్ సం
హరితుం, సకలజగత్తైయుం సర్వేశ్వరన్ తానే లీలైకప్రయోజన
నాయ్క్మోణ్ణ నిర్వహిక్కుమెన్నమిడమ్ “అప్రమేయోఽనియో
జ్యశ్చ యత్రకామగమోవశీ । మోదతేభగవాన్భూతై ర్బాలః
కీడనకై రివ” * “సృష్టిసిత్వస్తకరణీం బ్రహ్మవిష్ణు శివాత్మికామ్ ।
ససంజ్ఞాయాతిభగవాన్ ఏకఏవజనార్దనః” † ఎన్దిత్యాదియాలే
శొల్లప్పట్టదితే. ఆనాల్ సృష్టిసిత్వసంహరణభుక్కు దత్తాదిగళై
క్కర్తాక్కళాగ చ్చెల్లువానెన్నెన్నిల్ - “బ్రహ్మదత్తాదయఃకాల
స్తథై వాఙ్మలజస్తవః । విభూతయోహరేరేతా జగతస్సృష్టిహేత
వః ॥ ౩౧ ॥ విష్ణుర్నాదయఃకాలః సర్వభూతానిచద్విజ । స్థితే
ర్నిమిత్తభూతస్య విష్ణోరేతావిభూతయః ॥ ౩౨ ॥ రుద్రకాలాస్త
కాద్యాశ్చ సమస్తాశ్చైవజస్తవః । చతుర్థాప్రళయాయైతాజనా

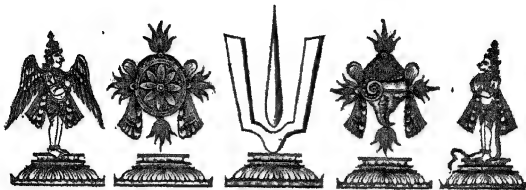
* (భారత-సభా-౬౧-౩౧). ‘అప్రమేయత్వం - పరిపూర్ణత్వం - అని
యోజ్యత్వం - అనితరచేతనప్రేర్యత్వం. ‘యత్రకామగమ’ ఇత్యనేన - వా
యాదకాది ప్రేరణాధీనాఽబుద్ధిపూర్వకస్పదాది చేష్టావ్యాప్తిః, స్వేచ్ఛా
కృత ప్రవృత్తి విఘాతవ్యధానావా. స్వాధీన లీలోపకరణత్వం సః శబ్దార్థః.
విశ్వం - సకలం - యస్యసవశీ - ఇంద్రియపరాధీనచేష్టావ్యాప్తిత్వగ్ధోవాసః శబ్దః.
బాలకదృష్టానై లీలాయాః ప్రయోజనాత్తరైరేతేష్య మభిప్రేతమ్. అనేన
రాజ్ఞాం పణబన్ధపూర్వక ద్యూతాదివ్యాప్తిః. కార్యవర్గాపేక్షయా భగవన్
హిమో విపులతరత్వం ‘కీడనకైః’ ఇత్యనేన ఫలితం’ ఇత్యన్యగ్ధోకస్యా
గ్ధోష్ణతః శ్రుతప్రకాశికాయాం మంగళశ్లోకవ్యాఖ్యానావసరే.

† (వి-పు-౧-౨-౬౬). అన్య శ్లోకస్యాగ్ధోభాష్యకారేణ వేదార్థసం
గ్రహేష్యతః, తత్ర ద్రష్టవ్యః.

ర్దనవిభూతయః॥ ౩౩॥”¹ ఎన్నిటపడియే భగవద్విభూతి త్వేన సృష్ట్యా
ద్యస్వయ మాగక్ష్మడవదు. ఇవిడ త్తిల్ విష్ణుత్వమావదు-“రామ
శ్శస్త్ర భృతామహం.”² ఎన్నిటవిడ త్తిల్ పోలే అవతారరూపేణ
విభూతియాగ వివక్షితమ్.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే వర్ణనిరూపణం నామ
షష్ఠోఽధికారః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

అథ స స్సమా ౭ థి కారః.

ఏవంభూతమాన చేతనా ౭ చేతన ప్రపచ్చత్తుక్కు నియన్తా
వాగ, —

“క్షరంప్రధానమమృతాక్షరంహరః

క్షరాత్క్షానావీశ తేదేవవకః”¹

“ప్రధానక్షేత్రజ్ఞ పతిర్గుణేశః”²

ఎన్తు వేదాన్తజ్ఞలిలే ప్రతిపాదిక్కుప్పట్టు “పతింవిశ్వస్య”³ ఎన్తు

1 శ్వేతా. (౧-౧౦). హరః-జీవః. ‘అమృతాక్షరం హరః’ ఇతి భోక్తాని
ద్విశ్యతే, ప్రధానమత్తనో భోగ్యత్వేన హరతీతి హరః’ ఇతి శ్రీభాష్యం
(౧-౧-౧). దేవవకః - అద్వితీయోనారాయణః. ‘దివ్యోదేవ ఏకోనారాయ
ణః’ ఇతి సౌబాలిక శ్రుతేః.

2 (శ్వేతా. ౬-౧౬). గుణేశః-గుణాః-సత్త్వరజస్తమాంసి, తేషామీ
శః - నియన్తేత్వరః.

3 (తైత్తి. నారా. ౬-౧౧-౩). పతిత్వం-శేషిత్వం. ‘శేషిత్వం -
పతిత్వ మి’ తి గీతాభాష్యం (౩-౩౦). ‘పా-రక్షణ’ ఇతి ధాతోర్నిష్పన్న
త్వాత్ పతిశబ్దోరక్షావాచీ, నతు శేషివాచీ-ఇతి నవాచ్యమ్, శేషిణిరూఢత్వా
త్. అన్యథా ‘గమేర్దా’ ఇతిదోప్రత్యయాన్తగమిధాతోర్నిష్పన్నత్వాత్
గోశబ్దస్య మానుష్యానివాచకత్వ ప్రసంగః. గతిమత్సుసర్వేషుప్రయోగాభావా
త్. అతః పతిశబ్దః శేషిణిరూఢ ఇతి.

విశ్వత్తుక్కుపతియాగవుం, “అత్తేశ్వరం”¹ ఎన్ఱు తనక్కుత్తానే యీశ్వరనాగవుం, “నతస్యేశేశ్చన”² ఎన్ఱు అవనుక్కు నియన్తా క్కళాయీరుప్పొరువరుమిలైయాగవుం, “నతత్సమశ్చాభ్యధికశ్చ దృశ్యతే”³ ఎన్ఱు వనుక్కు ఒత్తారుమిలై మిక్కారుమిలైయాగవుం, “నకారణం కరణాధిపాధిపో నచాస్యకశ్చిజ్జనితానచాధిపః”⁴ ఎన్ఱు సమస్తవస్తుక్కుళినుడై యవుత్సత్తిక్కు కారణముమాగవుం, కరణాధిపశబ్దవాచ్యనాన తేత్రజ్జనుక్కు అధిపనాగవుం, తనక్కు జనకదుమధికరు మిలైయాగవుం, “తమీశ్వరాణాం పరమంమ హేశ్వరం తందేవతానాం పరమంచదైవతమ్ | పతింపతీనాంపర మంపరస్తాత్ విదామదేవం భువనేశమీధ్యమ్”⁵ ఎన్ఱు నియన్తా క్కళుక్కెల్లాం పరమోపాస్యనాగవుం, శేషిగళుక్కెల్లాం పరమ శేషియాగవుం, ఉపనిషత్తుక్కుళిలే యోదప్పట్టు సర్వలోకనియ న్నావాన సర్వేశ్వరనొరువనుశన్.

అవనివ్వచిత్ సంసృష్టరాన బద్ధచేతనర్కు బద్ధనివృత్త్యర్థమాగ జ్ఞాతవ్యనాగై యాలే యవనుడై య యాథాత్మ్యముం నిరూప ణీయమ్.

ఏవం భూతనా యీరుప్పొనొరు యీశ్వరనై క్కొల్లాదపోదు క్కన్దతేత్రజ్జనానవ నిప్పడి సుఖదుఃఖానుభవం పణ్ణక్కుడాదు.

ఎజ్జనేయెన్నిల్,—“నిత్యోనిత్యానాం చేతనశ్చేతనానామే

1 (తై. నా. ౬-౧౧-౩). 2 (తై. ౬-౧-౧౦). 3 (శ్వేతా. ౬-౮).

4 (శ్వేతా. ౬-౯). కరణానాం-క్రొత్తాదీనాం - అధిపాః-జీవాః-తేషామధిపః - సర్వోపాస్యత్వ సర్వశేషిత్వ మహేశ్వర శబ్దవాచ్యత్వ విశిష్టః నారాయణః ఇత్యర్థః. 5 (శ్వేతా. ౬-౭). మహేశ్వరశబ్దవాచ్యత్వం నారాయణ నైవేతి సత్యతే.

కోబహూనాంయో విదధాతికామాన్”¹ ఎన్ను నిత్యరాయ్ చైతన్యగుణకరాయ్, అసంఖ్యాతరాన వాత్సాక్కుఁకు, నిత్యనాయ్ చైతన్యగుణకనాయ్ అద్వితీయనా యిరుప్పానోరువన్ అభిమతజ్ఞులై కొండానిఱ్ఱుమెన్ను శొల్లుగై యాలుం, దుఃఖాద్యనుభవత్తిల్ వద్దాల్ అవైత్తుక్కు హేతువాన అవిద్యాకర్త దేహాదిగళచేతనజ్ఞులై యాలే చేతనాధిష్ఠానమిల్లాడపోదు పురుషానధిష్ఠితమాన వాస్యాదికరణజ్ఞులై రథనిర్మాణత్తుక్కు తమమిల్లాడవ్రోపాతి యనుభవిప్పిక్కమాట్టాదు. అనుభవిప్పిట చేతనన్ దాన్ సుఖానుభవశ్రద్ధె యుణ్ణాగిలుం తన్మూలమాన హేతుక్కులై యఱిన్దు యధిష్ఠిక్కవేణ్ణుమ్. (అదుక్కు)యోగ్యతైయైయుడై యనాయిరాన్. చేతనన్ గళితన్దాముడై యకర్తాదిగళై యుం అఱియాదిరుక్కుప్పిటరుడై యకర్తాదిగళై యఱిన్దు అధిష్ఠిక్కైక్కు యోగ్యరల్లర్. అగై యాలే ఇవర్ గళుడై యకర్తాదిగళై యు మఱిగైక్కు సర్వజ్ఞనుమాయ్, అఱిన్దపడియే యధిష్ఠిప్పిత్తు యనుభవిప్పిక్కైక్కు సర్వశక్తనుమాయ్, ఇచ్చేతననుడై యవిధినిషేధానువర్తనాఽతి వర్తనజ్ఞులై అనుగ్రహనిగ్రహజ్ఞులై స్పృహంబడినియన్తావుమాయ్, తత్తదాకారపుణ్య సాపకర్తజ్ఞుక్కు ఫలమాన సుఖదుఃఖజ్ఞులై కొడుక్కుక్కు క్కీల్ చొన్న వచేతనజాతీయను మిన్ఱియే యుభయవిలక్షణనా యిరుప్పానోరు యాశ్వరనుడైను కొల్లవేణుమ్.

అగై యితే, “బోక్తాభోగ్యం ప్రేరితారంచమత్వా సర్వప్రొక్తం త్రివిధంసర్వమేతత్”² ఎన్ను భోక్తృభోగ్యప్రేరయితృరూపమాన చిదచిదీశ్వర తత్త్వత్రయాత్మకమాగ జగత్తై యుపనిషద్భా

¹1 (శ్వేతా. ౬-౧౩. కఠోప. చౌ-౫-౧౩). 2 (శ్వేతా. ౧-౧౨).

గత్తిలేటదప్పట్టదు. ఇంద్రియ స్త్రోత్రవిశిష్టమానబ్రహ్మత్వై “కారణ
 స్తుధ్యేయః”¹ ఎన్ఱు జగత్కారణతయా జిజ్ఞాస్యమాగ ఉపనిష
 త్తిలే యోదుగై యాలే కారణవాక్యజ్ఞళిల్. “సద్బ్రహ్మత్వా”ది శబ్ద
 జ్ఞళాలే శొల్లప్పట్టవ స్తువిదువిత్తే, ఎన్ఱునిశ్చయిక్కప్పడుమ్.

ఎజ్జనేయెన్నిల్, ఛాందోగ్యత్తిలే “సదేవసోమ్యేదమగ్రఆసీత్
 ఏకమేవాద్వితీయం”² ఎన్ఱు బృహద బృహత్సాధారణమాన
 సచ్చబ్దత్తాలే శొల్లప్పట్ట కారణవస్తువానదు. వాచసనేయకత్తిలే
 “బ్రహ్మవాఇదమేవాద్గ్రఆసీత్”³ ఎన్ఱు బృహత్త్వైకాస్తమాన
 బ్రహ్మశబ్దత్తాలే శొల్లప్పట్టదు. అవిష్టత్తిలే సర్వశాఖాప్రత్యయ
 న్యాయత్తాలే కారణవాక్యజ్ఞ శైల్లావత్తు మేకవిష
 యత్వం వేణ్ణుగై యాలే “పశుమాలభేత”⁴ ఎన్ఱు సామాన్యమాన
 పశుశబ్దం “ఛాగోవామస్త్రవర్ణాత్”⁵ ఎన్ఱు సూత్రత్తిల్
 విశేషోపస్థాపకమాన ఛాగపశువిలే పర్యవసిక్కుమావ్పాలే, యి
 జ్ఞంసామాన్యమానసచ్చబ్దవాచ్యమాన కారణవస్తువానదు. విశే
 షోపస్థాపకమాన బ్రహ్మశబ్దవాచ్యమెన్ఱు నిశ్చయిక్కప్పడుగిటుదు.

1 (అథర్వశిఖోపని). 2 (ఛాం. ౬-౨-౧). 3 (బృహ - ఉప-
 -౪-౪-౯).

† ‘ఏకంవాసం యోగరూప చోదనాఖ్యావిశేషాత్’ ఎన్ఱు పూ
 ర్వమీమాంసెయిల్ (౨-౪-౯) శొన్నశాఖాస్తరాధికరణన్యాయత్తాలే ఎన్ఱు
 పడి. ప్రతీయతే - యత్ - తత్ప్రత్యయం - ప్రతీయమానమిత్యర్థః. సర్వశాఖా
 సుప్రత్యయం - సర్వశాఖాప్రత్యయం, తత్తద్వష్టోన్యాయః, సర్వశాఖాప్రత్య
 యన్యాయః, ఎన్ఱు విగ్రహబ్ధుణ్ణుకొళ్ళదు.

4 (శతపథబ్రాం-౬-౧-౨-౪-౧౩).

5 (పూర్వ. సూ. ౬-౨-౩౧).

ఇన్ద్రబ్రహ్మశబ్దంబాన్ “మమయోనిర్ద్వంద్వః”¹ ఎఱుం, “అజ్జానం బ్రహ్మసంజ్ఞితం”² ఎఱుం, చిదచిత్సాధారణమాగై యాలేఁ వితరేయ త్తిలే “ఆత్మావాఇదమేక ఏవాగ్రాసీత్”³ । నాస్యత్ కిచ్చనమివత్.⁴ ఎఱు చేతనై కాఽసాధారణమాన వాత్మశబ్దత్తాలే విశేషిత్తేదు. ఇన్ద్రవాత్మాక్కుళిత్ జగత్కారణభూతరారెఱు విశేషా కాజ్జ్నేయిలే యన్దవి శేషమావదు “సర్వన్దద్వితీయే”⁵ “విశ్వస్థాద్విన్ద్రుత్తిరః”⁶ ఇత్యాదిగళాలే సర్వోత్తరనాగ చ్చొల్లప్పఁ గుఱి విన్ద్రునో? “తమగ్నే న్ద్రేవృషభస్సతామసిత్వం విష్ణురుగుగాయోన మస్యః త్వం బ్రహ్మరయివిద్బ్రహ్మణస్సతే త్వం విధత్తాస్సచ సేపురన్ధ్రియ”⁷ “త్వమగ్నేరుద్రోఅసునోమహోదివః”⁸ ఇత్యాదిగళాలే సర్వాత్మక నాగ చ్చొల్లప్పఁ గుఱివగ్నియో? “తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి”⁹ “చిత్రన్దేవానాముదగాదనీక ఇచ్ఛిర్తుర్త్రస్యనరుణస్యాగ్నే ఆప్రద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షంసూర్య ఆత్తజగత్ సస్థువశ్చ”¹⁰ “హుసశ్శుచివత్”¹¹ ఇత్యాదిగళాలే వ్రహ్మస్యనాగ ప్రాదప్పఁ గుఱి ఆదిత్యనో?, “సోమఃపవతేజనితా మతీనాఙ్జనితా దిప్రోజనితాపృథివ్యాఃజనితాగ్నేర్జనితాసూర్యస్య జనితేన్ద్రస్య జనితోతవిష్ణోః”¹² ఏవమాదిగళాలే సర్వోత్పాదగనాగ చ్చొల్లప్పఁ గుఱిచన్ద్రునో?, “రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్యసాహినే నమోవయం వై శ్రవణాయమర్తహే । సమేకామాన్ కామకామాయమహ్యం

1 (గీతా. ౧౪-౩). 2 (వి. పు. ౬-౩-౫౩). 3 (విశేష-౧-౧-౧). 4 (సామవే. ౨-౧-౪-౨). 5 (యజుషి. కాఠకే. ౨ ప్రశ్నం. ౨ అను). 6 (యజుః-౧-కాం-౫-ప్ర౨౪-పం). 7 (యజు. ౧ కా. ౪ ప్ర. ౪౩పం). 8 (యజుః-కాం-౪-౨-౧-౫). 9 (సామవే. ౬-౧-౪-౫)

కామేశ్వరోవైశ్రవణోదధాతు”¹ ఇత్యాదిగళితే సర్వఫలప్రదనాగ
 చ్చొల్లప్పడుగిట వైశ్రవణో! “యో² స్యకృష్యజగతః పార్థివస్య
 ఏకఇద్వశీయమంభంగ్యశ్రఫౌగాయ రాజానపరోద్ధ్యః³ యమంగా
 యభంగ్యశ్రఫౌ యోరాజానపరోద్ధ్యః⁴ ఇత్యాదిగళితే ఉత్కృ
 ప్తనాగ ఫౌదప్పడుగిట యమనో! “ఇమమైవరుణశ్రు ధీహీవమ
 ద్యాచ మృడయత్వామవన్య రాచకేతత్వాయామి బ్రహ్మణావద్ద
 మాన స్తదాశాస్తే యజమానోహవిర్భిః అహేడమానోవరుణే
 హబోధ్యురుశంసమాన ఆయుఃప్రమోషీః ఇత్యాదిగళితే యారా
 ధ్యనాగ చ్చొల్లప్పడుగిట వరుణనో! ఇన్నముం ప్రదేశాస్త
 రజ్గళితే యుత్కృష్టరాగ ఫౌదప్పడుగిట వాయుముదలాన దేవతా
 విశేషజ్గళోవెన్నిల్ -

అవర్ గళాగమాట్టార్ గళ్. ఎజ్జనేయెన్నిల్, బ్రహ్మవినుడైయ
 పక్కలిలే మన్వస్తరన్దోటుం పదినాలుపర్యాయం పదంగళిట్టుమా
 టుంబడియా యప్రాకాలజ్గళితే సృష్టిసంహారజ్గళుక్కు కర్మభవి
 ప్సారుమాయ్, “భీషాస్తాత్ వాతఃపవ తేభీషోదేతిసూర్యః | భీషాస్తా
 దగ్ని శ్చేన్ద్రశ్చ మృత్యుర్ధావతిపచ్చమః”⁴ ఎన్దుతజ్గళై యొల్లిన్దానోరు
 యీశ్వరనుడైయ వాజ్జైక్కజ్జివ ర్తిప్పారుమాయ్, అవనై యారా
 ధిత్తు పదంపెన్ద్ర గ్రారుమాయ్, శాస్త్రత్తినుడైయ వనువ ర్తనత్తి
 లుం పుణ్యపాపజ్గళైప్పెన్ద్ర గ్రుతత్త త్ఫలమాన సుఖదుఃఖజ్గళై యను
 భవిప్పారుమాయ్, పరిచ్చిన్న విభూతికరాగ చ్చొల్లిప్పారుగై యాలే,
 ఇప్పడి అన్దుదాదిగళోపాది సర్వసాధారణమాన స్వభావజ్గళై యు

1 (యజు. ఆరణ. ౧-౨౧.) 2 (యజు.). 3 (యజు.
 ౨ కా. ౧ ప్ర. ౧౧-అను-౬౫-పం). 4 (తైత్తి. ఆనందప. ౮-౧).

డైయ ఇన్ద్ర, యమ, వరుణ, కుబేరాదిగళి, ఈశ్వరత్వశక్తి క్కుజ్ఞాడ వర్షరల్లర్.

—◆◆◆ రుద్రజగత్కారణత్వ వాదారంభః. ◆◆◆—

ఇప్పడి శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తిలే, “యదాతమస్తన్న దివాన రాత్రిర్న సన్నచాసత్ శివఏవకేవలః । తదక్షరస్తత్ సవితుర్వ రేణ్యం ప్రజ్ఞాచ తస్మా త్వృసృతా పురాణీ॥”¹ ఎన్నిటవిత్రాలే అన్త కారణవిశేషం †శివనెన్దుబుద్ధిపణ్ణప్పడానిస్తదు. అజ్ఞనన్తియే, “ఏకో హవై నారాయణఆసీత్”² ఎన్దుమహోపనిషత్తిలే శొల్లప్పట్ట నారాయణన్ అన్దవిశేషమానాలో వెన్నిల్, ఇవ్వుపనిషద్వాక్యం “హవై” ఎన్నిటప్రసిద్ధవ న్నిరైశత్తాలే అనువాదరూపమా యిరు క్కైయాళే స్వయం విశేషోపసాపనం పణ్ణమాట్టాదు. ఎజ్ఞనయే న్నిల్, ఛాన్దోగ్యత్తిల్ “సర్వాణి హవాఇమానిభూతా న్యాకా శా దేవసముత్పద్యంతే”³ “సర్వాణిహవా ఇమానిభూతాని ప్రాణ మేవాభి సంవిశన్తి ప్రాణమభ్యజ్ఞహతే”⁴ ఎన్ని వ్యాక్యజ్ఞభిరణ్దు క్కుం “హవై” ఎన్నిట ప్రసిద్ధవ న్నిరైశత్తాలే యాదొరుపడి య నువాదత్వ †ముణ్డాయీర్లు; అప్పడియే యిజ్ఞంప్రసిద్ధవ న్నిరైశ

1 (శ్వే-ఉప.౪-౧౫).

† సద్బ్రహ్మతాది సామాన్య శబ్దజుక్కు విశేష శబ్దసాపేక్షత్వ ముణ్డాయీరే సర్వసేష పూర్వకావధారణమటిత శివశబ్దత్తిలే అవైగళి పర్యవసీక్కిన్తన ఇతి తేషామభిప్రాయః.

2 (మహోపని. ౧-౧-౧). 3(ఛా-ఉప.౧-౯-౧). 4(ఛా-ఉప.౧-౧౧-౫).

‡ ‘ఆకాశ స్తల్లింగాత్, ఆతఏవప్రాణః’ (౧-౨-౨౩-౨౪) ఎన్నిట వధి కరణజ్ఞిల్, ‘సర్వాణిహవా, ఎన్నిట వాక్యతుక్కు అనువాదత్వం స్థాపిక్కుప్ప ట్టదాయీరే, అనువాదత్వముణ్డాయీర్లు, ఇత్యుక్తమ్.

త్తాలే యనువాదమాగై యాలే ఆకాశ ప్రాణశబ్దజలోపాది నా
 రాయణశబ్దముం, అనువాద లింగరహితమాన ఏవకారాద్యుపా
 దాన లింగవిశిష్టమాయుశ్చ శివపరమాగ ప్రాప్తమ్; ఆగై యాలే
 రుద్రసేవగత్కారణమెనునిశ్చయిక్కప్పడుగిటదు:—ఆగై యాలే
 మోక్షప్రదత్వముం అవనుక్కేయై స్థరసిద్ధమ్; ఎజ్జనేయెన్నిల్,
 “యతోవాఞ్మమాని భూతాని”¹ ఇత్యాదియాలే జగత్కారణ
 భూత నుం ముముక్షూపాస్యనుం మోక్షప్రదనుమెను శొల్ల
 ప్పడుగై యాలే; ఇన్నముం రుద్రనుక్కు నారాయణా త్పరత్వ
 ముం, మోక్షప్రదత్వముం శ్వేతాశ్వతరోప నివత్తిలే నేరేశొల్ల
 ప్పడానిన్టదు; “వేదాహమేతం పురుషమ్మహాస్తమాదిత్య వర్ణస్త
 మసః పరస్తాత్ । తమేవ విదిత్వాతి మృత్యుమేతి నాన్యః పథావి
 ద్యతేఽయనాయ॥ ౮॥ యస్తాత్పరం నాపరమ స్తికిఞ్చిత్ యస్తా
 న్నాణీయోనజ్యాయో స్తి కిఞ్చిత్ । పృక్ష ఇవ స్తభోదివి తిష్ఠత్యేక
 స్తేనేదం పూర్ణం పురుషేణ సర్వమ్॥ ౯॥ తతోయదు త్తర తర
 స్తదరూపమ నామయమ్ । యఏతద్విదుర మృతాస్తేభవన్తి అ
 థేతరే దుఃఖమేవానుయన్తి॥ ౧౦॥ సర్వాననశిరోగ్రీవః సర్వభూత
 గుహశయః । సర్వవ్యాపీచ భగవాన్ తస్తాత్సర్వగతశ్శివః॥ ౧౧॥
² ఎన్ఱు వ్యాపకనాన పరమపురుషనిల్ కాట్టి లు త్తరమాయురుప్ప
 దొరు తత్త్వతైచ్చొల్లి, అదనుడై య జ్ఞానాఽజ్ఞానజ్ఞానాలే మో
 క్షసంసారజ్ఞానకపు ఞ్జొల్లి, అత్తత్వం సర్వవ్యాపియాన శివనె
 న్ఱుగమిత్తదు.

అప్పడియే ఛాన్దోగ్యద హరవిద్యైయిలుం, “అథ
 యదిదమస్మిన్ బ్రహ్మపురేదహరం పుణ్డరీకంవేశ్చ దహరోస్మిన్నస్తర

1 (తై తి. భృగు. ౧-౧). (2 శ్వే 3 అధ్య).

ఆకాశస్తస్మిన్యదస్తస్త దస్తేష్టవ్యస్తద్వావవిజ్ఞానితవ్యమ్¹ ఎన్తి
తా లే హృదయపుణ్డరీకమధ్యవర్తియాన వాకాశ శబ్దవాచ్యమాగ
వైరునస్తువై నిర్దేశిత్తు, అదుక్కు శ్చేయిరుక్కిటవస్తు, ముముక్షుక్కు
ళుక్కు స్తేష్టవ్య మెన్తు శోల్లప్పడానిన్తుదు. — ఇన్విడ త్తి లాకాశ
శబ్దం - తత్ప్రకరణోప సంహార త్తిలే “ఆకాశోవావై నామరూప
యోర్నిర్వహితాతే యదస్తరాతద్యుష్ట”² ఎన్తు నామరూపనిర్వో
ధ్యత్వశ్చుతియా లే, — పురుషసూక్త త్తిలే “సర్వాణి రూపాణి
విచిత్ర్య ధీరః నామానికృత్వాఽభినదన్ యదాస్తే”³ ఎన్తు నామ
రూపనిర్వాహకనాగ చ్చొల్లప్పట్ట పుమపురుషనుక్కు వాచక
మాగై యా లే అన్దవాకాశశబ్దవాచ్యనాన పరమపురుషనుక్కు అ
న్తర్వర్తియా యిరుప్పదొరు వస్తు ముముక్షుక్కుళుక్కు పాస్య
మెన్తు యివ్యాక్య త్తిలే తోన్తానిన్తుదు.

తైత్తిరీయ దహరవిద్యైయిలే “దప్రహం విషాప్తం పరవేశ్శ
భూతం యత్పుణ్డరీకం పురమధ్యసంస్థమ్ | తత్రాపి దప్రహం గగనం
విశోక స్తస్మిన్యదస్తస్తదుపానితవ్యమ్ || ౨౩ || యద్వేదాదాస్వరః
ప్రోక్తోవేదాస్తేచ ప్రతిష్ఠితః | తస్యప్రకృతిలీనస్య యః పరస్స
మహేశ్వరః || ౨౪ || ”⁴ ఎన్తు ఛాన్దోగ్య వాక్య త్తిల్ పోలే హృద
యాన్తర్వర్తియాగవుం ఉపాస్యాధారమాగవుం, ఆకాశశబ్దప
ర్యాయమాన గగనశబ్దత్తా లే పరమపురుషనై నిర్దేశిత్తు తదాధే
యమాయిరుప్పదొరువస్తువై యుపాస్యమాగచ్చొల్లి, అన్ద విష
యం ‘యః పరస్స మహేశ్వరః’ ఎన్తు మహేశ్వరనాగ నిష్కర్షి
క్కుప్పడా నిన్తుదు.

1 (ఛా-౮-౧-౧). 2 (ఛా-౮-౧౪-౧). 3 (యజు. ఉరణ. ౩-
ప్ర-౧౨-అను-౧౩). 4 (తై-నారా-౬-౧౦).

అప్పడియే బృహదారణ్యక త్తిలే, “య ఏషో న్నర్వాదయ ఆ కాశ స్తస్మి జ్ఞేచ్ఛతే సర్వస్యచశీసర్వస్యేశానః”¹ ఎన్ఱు హృదయమధ్య స్థమాగ వాకాశశబ్దత్తాలే ఛాన్దోగ్య త్తిల్ పోలే పరమపురుష నై చ్చొలితద న్నర్వ ర్తియాగ ఈశానన్ ప్రతిపాదిక్కుప్పడా నిన్ఱాన్:-

అప్పడియే అథర్వశిఖై యిలే “కారణన్త ధ్యేయః సర్వైశ్వర్య సంపన్న స్స ర్వేశ్వరః శమ్భురాకాశమధ్యేధ్యేయః” ఎన్ఱు హృద యమధ్యస్థమాన వాకాశవర్తియాయ్కొన్ఱు పుషాస్యమానవ స్తు వై శమ్భుశబ్దత్తాలే విశేషిత్తు, “శివఏకోధ్యేయః శివంకర సర్వమ న్యత్ పరిత్యజ్య” ఎన్ఱు న్దశమ్భువై శివశబ్దత్తాలే నిగమియానిన్ఱదు.

అప్పడియే తైత్తిరీయ త్తిలుం “సత్యంజ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మ । యోవేదనిహితం గుహాయాం పరమేవ్యోమన్ । సోఽశ్ను తేన ర్వాక్ కామాన్ సహబ్రహ్మణా విపశ్చితేతి”² ఎన్ఱు గుహాశబ్దవిర్ది స్థమాన హృదయా న్నర్వ ర్తియాయ్, ఉపాస్యమాన బ్రహ్మత్తు క్కు ఆధారముమాగ ప్రసిద్ధాకాశవ్యావర్తకమాన పరశబ్ద విశేషితమాయరుక్కిఱ ప్యౌమశబ్దత్తాలే పురుషోత్తమనై చ్చొ ల్లి, అవన్ పక్కలిలే యిరుక్కిఱ బ్రహ్మశబ్దవాచ్యమాన పుషాస్య వస్తు మున్బుశొన్న వనేక శ్రుతిగళోడుణానవై + కార్థ్యత్తాలే శివ నేయెన్ఱు అఱుదియిడప్పడానిన్ఱదు.

ఆగై యాలే నారాయణనుక్కు పరనాయ్, తద న్నర్వ ర్తియాన పుషాస్యన్ శివనేయెన్ఱు మిడం సర్వ శ్రుతిగళిలుం ప్రతిపాదిక్కుప్ప డుగిఱ దెన్ఱు మిడం నిశ్చయిక్కుప్పడుగిఱదు.

1 (బృ. ఉప. ౬-౪-౨౨). 2 (తై. ఆనన్ద. ౧-౧, ౨).

+ కామధ్యధికరణ త్తిల్ సర్వవేదాన్తపతితదహరవిద్యైకకుక్కైక్యం శొల్లి యిరుక్కైయాలే సర్వశ్రుతికకుక్కైకార్థ్యం సిద్ధమెన్ఱు కరుత్తు.

ఇప్పటికే అధర్వశిరస్సిల్ ప్రథమఖణ్డాత్తిలే, “దేవాహవై స్వ
ర్గం లోకమగమన్ । తేదేవా రుద్రనుపుచ్చన్ । కోధవానితి సోఽ
బ్రవీత్ । అహమేకః ప్రథమమాసం నర్తామి చ భవిష్యామి చ । నా
న్యఃకశ్చిన్నతో వ్యతిరిక్తః” ఎఱ్ఱముదలాన వాక్యత్తాలే దేవర్గ
ళాలే పుష్టనానరుద్రన్ తిన్నుడై య సరై న్నోవ్యోన్యై పురక-
చ్చిన్నాన్.-అనంతరం దేవర్గళ తైయెమత్తురుద్రనై స్తోత్రంపణ్ణి
నార్గళ, *ఎఱ్ఱతొఁజ్జిచ్చితినుఖణ్డాత్తిలే । “యోవై రుద్రస్స భగ
వాన్ యశ్చ బ్రహ్మతస్సైవై సమోనమః । యోవై రుద్రస్స భగవాన్
యశ్చ విష్ణుస్సైవై సమోనమః । యోవై రుద్రస్స భగవాన్ యశ్చ
మహేశ్వర స్సైవై సమోనమః.” ఎఱ్ఱముదలాన వాక్యత్తాలే
రుద్రనుడై య సరై న్నోవ్యోన్యమానదు సున్యక్తమాగ చ్చొల్లప
ట్టదు- † తృతీయ, చతుర్థఖణ్డాజ్జిలే “సఏకోరుద్ర స్స ఈశానః స

* 'తతో దేవాదుద్రం నాపశ్యో | తేదేవాదుద్రం ధ్యాయన్తి | తతో దేవా ఉర్ధ్వబాహుశున్నన్తి' -నిజ ప్రత్యేకానువాదమ్.

† 'యోహానైరుప్రభు భగవాన్' యశ్చ బ్రహ్మకూర్మః స్సుబ్రహ్మణ్యే
నమోనమః' ఇతి పా.

‡ తృతీయేతి, ఇవిష్టత్తిర్ అధర్వశీరస్సై ఐష్టఖణ్డమాగ వే తిరువుళ్ళ
ముత్తి యిరుక్కిఱదాగ తోఁఁబ్బుగిఱదు. తత్వశేఖరశ్రుతప్రకాశకాధర్వ
శిఖా విలాసాదిగళిల్ అఱుఖణ్డమాగ త్తిరువుళ్ళముప్పిది వ్యాఖ్యానముట్టి
యిరుక్కిఱార్దల్. అనేక తత్వనిరూపణోశద్ధలిల్ (x) ఖణ్డమాగ వే తోఁఁబ్బు
గైయాల్ పరిష్కరిక్కసామర్థ్యముడైయో మాగిఱలోమ్. 'దేవాహవై' తో
డడ్డి 'సేనతేజసా' పర్యంతం (౧) ఖణ్డమ్. - 'తతోదేవాః' ఆరభ్య 'యచ్చస
త్యన్తస్త్వేనమానమః' ఇత్యన్తం (౨) ఖ. - 'ఓమాదామధ్యే' తుడడ్డి 'పాదో
యశ్చ త్తరః' పర్యన్తం (3) ఖ. - 'సఓంకారః' తుడడ్డి 'మహాదేవః' పర్యన్తం
(౪) ఖ. - 'అథ కస్తాదుచ్చతే' తుడడ్డి 'తస్తాదుచ్చతే మహాదేవః' పర్యన్తం

భగవాన్ సమహేశ్వరః సమహాదేవః” ఇతి తదసాధారణానేక
నామనిర్దేశ తన్నిర్వచనముఖత్వాలే రుద్రనుడై య విశ్వర్యంప్రతి
పాదిక్ష్పడుగిడు. అప్పడియే షష్ఠమఖణ్డత్తిలే, “తదేతద్రు
ద్రచరితం । ఏషోహాదేవః ప్రదిశోనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్స ఉ
గర్భేఅన్తః । సవజాతస్సజనిష్యమాణః ప్రత్యంజనాన్తిష్ఠతి విశ్వ
తోముఖః । తదేతదుపాసితవ్యం” ఎన్తుతోడజ్జి “వాలాగ్ర
మాత్రం హృదయస్యమధ్యే విశ్వద్దేవంజాతవేదం వరేణ్యం । త
మాత్మస్థం యేనుపశ్యన్తి ధీరాస్తేషాంశాన్తిశ్శాశ్వతీనేత రేషా
మ్” ఎన్తు హృదయమధ్యవర్తియాన రుద్రనుడై య పుపాసనత్తై
మోక్షఫలమాగచ్ఛన్తి, “వ్రతమేతత్పాశుపతమే” న్తుతోడజ్జి,
“అగ్నిరిత్యాదినాభస్థం గృహీత్వా విమృజ్యాంగాని సంస్పృశే
త్ । తస్మాత్ వ్రతమేతత్ పాశుపతం । పశుపాశవిమోక్షాయః”
ఎన్తుదుక్కుఅజ్గమాగ సమస్త్రకమాన సర్వాజ్గభస్త్వ స్పర్శలక్ష
ణమాన పాశుపతవ్రతముం శొల్లప్పట్టదితే.-

శ్రీరుద్రాదిగళుం రుద్రవైభవపరజ్గళాగ ప్రసిద్ధజ్గళితే. అగై
యాలే జగత్కారణభూతనాగవుం, మోక్షప్రదనాగవుం, సర్వ
వేదాన్తవేద్యనానభగవాన్ పశుపతిఎన్తుమిడం సిద్ధం. ఇప్పడి రుద్ర
నుడై య సర్వస్తాత్పరత్వం, ప్రత్యక్షశ్రుతిశతప్రసిద్ధమాయుశ్లవిడ
త్తిత్ పౌరుషేయవచస్సుక్కళాన పురాణాదిగళో తదనుగుణమాగ
నయిప్పిక్కవేణ్ణుగై యాలే, అన్ద్రశ్రుతిగళోడు అనుగుణజ్గళాన ఇతిహా
సపురాణాదిగళో ప్రమాణజ్గళాయ్, అత్తైడపబృంహిక్కిఱనవాగక్క

(౫)ఖ.- ‘తదేతద్రుద్రచరితం’ తుడజ్జి ‘సత్యమిత్యుపనిషత్’ ఇత్యన్తం

(౬)ఖ. ఇవ్వర్థం సర్వవ్యాఖ్యానాధికరణ (౧-౪-౨౯) శ్రుతప్రకాశికైయిత్
స్వప్రమ్. అన్దదీయ తత్త్వశేఖరటిప్పణియిత్ విశదమాగక్కాణ్ణ.

డవన. - అల్లాద ప్రాజాపత్యాది స్మృతిగ్రంథం, విష్ణుపురాణాది పురాణగ్రంథం, ప్రత్యక్షశ్రుతివిరోధతాతే “విరోధేత్వ న పేక్షంస్యాత్”¹ ఎన్నిటన్యాయతాతే అనాదరణీయజ్గళాగ్కడవన. మనువుం “యావేదబాహ్యస్స స్మృతయః యాశ్చ కాశ్చ కుదృష్టయః । తా స్సర్వానిష్ఫలాః ప్రత్యే తి మోనిష్ఠా హితాస్స స్మృతాః”² “ఎన్ఱు వేద విరుద్ధస్మృత్యాదిగళ్ త్యాజ్యమాగ చ్చిన్నానితే. ఆగై యాలే శివనే సర్వస్థాత్పరన్ ఎన్ఱు సోపబృంహణశ్రుతిశతసిద్ధమెన్ఱ దాయిర్థ్యు.

—❖— చతుర్ముఖకారణత్వవాదారమ్భః. —❖—

ఇవ్విడ త్తిలే చతుర్ముఖనాన హిరణ్యగర్భనే సర్వస్థాత్పరనెన్ఱ శిలర్ ప్రత్యవస్థానం పణ్ణినార్ గళ్. ఎజ్జనేయెన్నిల్, కారణవా క్యగతిజ్గళాన ‘సత్-బ్రహ్మ-త్త’ శబ్దజ్గళ్ సాధారణశబ్దజ్గళాగై యాలే చేతనవిశేషపర్యవసాన త్తే యపేక్షితార్ “హిరణ్యగర్భస్స మవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్”³ “ఎన్ఱుతల్పప్రకరణస్థమాన హిరణ్యగర్భశబ్దతాతే శొల్లప్పట్ట చతుర్ముఖనాగిట విశేష త్తిలే పగ్యనసియానిన్ఱదు.

1 (పూర్వమి-సూ-౧-౩-౩). ‘విరోధేత్వ న పేక్షం స్యాదనతిహ్యనుమానమ్.’ ప్రత్యక్షశ్రుతివిరుద్ధం స్మృతివచనమనపేక్ష్యం-అనాదరణీయమ్. స్మృతే రపి శ్రుతిమూలత్వానుమానాదాదరణీయత్వ మిత్యత్రాహ- అనతిహ్యనుమానమితి. అనతి - ప్రత్యక్షశ్రుతివిరోధేహి స్మృతి మూలశ్రుత్యనుమానమిత్యర్థః’ ఇతి శ్రుతప్రకాశికాయా (౨, ౧, ౧). మన్వీరథక్ క్తః.

2 (మను-౧౨-౯౫). 3 (ఋగ్వేద-౮-అష్టక-౭-అధ్య-౫-వర్గ-౧౦ - మణ్డలం - ౧౦- అను - ౧౨౧ - సూత్ర-౧-వాక్యం).

అప్పడియే “అమృతస్యాపారే” ¹ ఎన్నిటవనువాకత్తిలే “యస్మిన్మదం సచ్చవిచైతీసర్వం యతః ప్రసూతాజగతః ప్రసూతీ... .. సతస్యేకేశ్వన తస్యనామ మహద్యతః । ససద్వైతేతి వ్యతిరూపమస్యసచక్షుషాపశ్యతి కశ్చనైనం । హృదామనీషామ ససాభిక్షప్తాయ ఏనంవిదుర మృతాస్తేభవన్తి” ² ఎన్ఱ జగత్కారణమాగవుం, మోక్షప్రదనాగవుం ఒరుపురుషునైచ్చిల్లి, పిచ్చు “అద్భ్యస్సమృద్ధితో హిరణ్యగర్భః” ³ ఎన్ఱ మున్బుశొన్న వాక్యతోడే ఏకవాక్యమాగ ‘అద్భ్యస్సమృద్ధితః’ యెన్నిటవనువాకత్తైయుం, ‘హిరణ్యగర్భ సమవర్తతాగ్రే’ ఎన్నిట ఎట్టుఱ్ఱుక్కైయు ముదాహరిత్తు కూట్టుగై యాలే జగత్కారణభూతనాయ్, అనన్యేశ్వరనాయ్, మోక్షప్రదనాగ మున్బుశొల్లపట్టపురుషన్ హిరణ్యగర్భన్ఱు స్పష్టమాయీద్రు. ఆగిల్ ‘అద్భ్యస్సమృద్ధితః’ ఎన్నిట వనువాకముం, పూర్వోక్తతోడేకవాక్యమాగై యాలే “ప్రీత్యే లక్ష్మీశ్చపత్నీ” ఎన్నిట శ్రియఃపతిత్వలింగం మున్బుశొన్నపురుషన్ నారాయణన్ ఎన్ఱ కాట్టాదోవెన్నిల్-లిజ్జిత్తిల్ కాట్టిల్ శ్రుతిప్రబలై యాగై యాలే శ్రియఃపతిత్వలిజ్జిత్తిల్ కాట్టిల్ హిరణ్యగర్భశబ్దరూఢై యాన శ్రుతిదానే విశేషత్తై నిరపేక్షమాగ కాట్టవద్రు. ‘ఏకపదసామర్థ్యం - శ్రుతిః-వస్తుసామర్థ్యం-లింగం’ ఎన్ఱి తె మిమాంసకర్ నిష్కర్షిత్తుదు. “సూర్యాచంద్రమసౌధాతా యథాపూర్వమకల్పయత్” ⁴ ఎన్ఱ జగత్సృష్టావై హిరణ్యగర్భపర్యాయమాన ధాతృశబ్దత్తాలే శొల్లిద్రుద్రు.

1 (తైత్తిరీ - నానా-౬-౧-౧). 2 (తై-౬-౧-౨-౪-౧౦-౧౧).

3 (తై-౬-౧-౧౨). 4 (తై-౬-౧).

“ప్రజాపతిః ప్రజాఅస్యజత”¹ ఎన్టు ముదలాన కారణవిషయ శ్రుతిగళుం ప్రజాపతియైయే కారణమాగచ్ఛల్లానిష్టన.

“ప్రజాపతే స్సభాంవేశ్శప్రపద్యే”² ఎన్టు ఛాన్దోగ్యదహర విద్యైయితే ప్రజాపత్యస్థానతై ముక్తప్రాప్యమాగచ్ఛల్లి ధ్దీధీధీ.

‘సత్ - బ్రహ్మ - త్త’ శబ్దజుళో శివ - శమ్భు - మహేశ్వరాది శబ్దనాచ్యమానవస్తువిశేష త్తిలే పర్యవసిక్కుమెన్టు మున్నే శొల్ల ప్పట్టదన్తోవెన్నిల్, - అదు శొన్నాలుం విషయమాగమాట్టాదు; ఎజ్జనేయెన్నిల్ - ‘సత్ బ్రహ్మత్త’ శబ్దజుళోపాతి శివాదిశబ్దజుళుం సాధారణజుళాగై యాలే. అప్పడి హిరణ్యగర్భశబ్దముం సాధారణ మల్ల. శివాదిశబ్దం సాధారణమానపడి యెన్నెన్నిల్ - “శివమస్తు సర్వజగతాం” ఎన్టుం, “శివానస్సస్తుపథానః” ఎన్టుం, “శివం కర్తాస్తు” ఎన్టుం, “శివాఋతవస్సస్తు” ఎన్టుం, “శివానశ్శస్త్ర మాభవ”³ ఎన్టుం “శివశ్శివానామ శివోఽశివానాం”⁴ ఎన్టుం, “యోఽశ్శివతమోరసః”⁵ ఎన్టుం, లోకవేదజుళితే శుద్ధిమాజుళ్య గుణ యోగత్తాలే అనేవస్తుక్కుళితే శివశబ్దంప్రయోగిక్క కాణప్పడానిష్టదు. ఇప్పడి శమ్భుశబ్దముం - “శమ్భుస్సవ్యయమ్భార్దు హిణః” ఎన్టు బ్రహ్మవివిషయమాగవుం కాణప్పడానిష్టదు. మహేశ్వరశబ్దముం - ‘మహానీశ్వరః’ ఎన్లిటి అవయవశక్తియాలే రాజాదిగళితేయుం ప్రయోగిక్కప్పడానిష్టదు. ఇని రుద్రశబ్దముం - “రుద్రోవాపషయదగ్నిః”⁶ “వీరాన్తానోరుద్రభామితోవధీహవిష్మ

1 (తై-బ్రాహ్మణ-౧-౪-౨). 2 (ఛా-ఉప-౧-౧౪-౧). 3 (ఆథర్వ వేదే. 2, కా. ౧2, ప్రపా. ౬, ఆను. ౬౨). 4 (భార. ఉద్యో. ౪౨, ౬). 5 (తై. నా. ౬). 6 (యజు. ౨, ఆష్ట. 3, అ).

న్తోనమసావిధేమతే”¹ ఎన్ఱు క్రౌర్యాదిగుణయోగత్తాలే అన్యా
దిగళిలుం ప్రయోగం కాణప్పడానిష్ఠదు. ఇప్పడి హిరణ్య
గర్భశబ్దత్తుక్క చతుర్ముఖనై యొత్తీయ వేరొరువరిడత్తిల్ కాణ
ప్పట్టదిలె. అప్పోదితే శివాడశబ్దజ్ఞోపాతి సాధారణమెన్నలొవదు.
“ఏకోహవై నారాయణ ఆసీత్”² ఇత్యాదివాక్యజ్ఞో ప్రసిద్ధవ
న్నిదేశత్తాలే అనువాదమూగైయాలే విశేషోపసాహకమనైఱు
మున్నే శొల్లప్పట్టదు.

ఆగైయాలే “భ్రకుటికుటిలాత్తస్య లలాటాత్క్రోధదీపి
తాత్”³ సముత్పన్నస్తదారుద్రః మధ్యాహ్నార్కసమప్రభః ।
అర్ధనారీధరపరుః ప్రచణ్డోతిశరీరవాక్”⁴ ఎన్నిఱుపడియే అర్ధనా
రీధరశరీరియాన రుద్రనుక్కు ముత్పాదకనాన హిరణ్యగర్భనే
ముముక్షూసాస్యమాన పరబ్రహ్మమెన్ఱు వేదాన్తజ్ఞో ప్రతిపాది
క్కిఱున నెన్నమిడం సిద్ధం. పురాణజ్ఞుం బ్రహ్మపరత్వ ప్రతిపాద
కశ్రుతిగల్గై యుపబృంహిక్కిఱువైయే ప్రమాణజ్ఞో, అల్లాద
వై శ్రుతివిరోధత్తాలే యుపేక్షణీయజ్ఞో. ఆగైయితేమనువుం,
“తతస్త్వయమ్భార్భగవాక్”⁵ ఎన్ఱు స్వయమ్భుశబ్దత్తాలే జగ
త్కారణత్తైచ్చొల్లిల్లు. స్వయమ్భుశబ్దం - చతుర్ముఖనుక్కు
పర్యాయపదమెన్ఱు మిడంప్రసిద్ధం. ఆగైయాలే చతుర్ముఖనే పర
బ్రహ్మమాగ సోపబృంహణమాన వేదాన్తత్తిలే ప్రతిపాదిక్కుప్ప
డుగితానెన్నమిడం ప్రసిద్ధమెన్ఱు దాయిల్లు.

1 (యజు. ౪-కాణ్డం. ౫-ప్ర. ౧౦-అను. ౨౩-పం). 2 (మహా
ప, ౧౧, ౧) 3 (వి-పు, ౧-౭-౧౨). 4 (మను, ౧౦-౬).

◆◆◆ అథ సిద్ధాంతారమ్భః. ◆◆◆

ఇవిడ త్తిల్ పరిహారమానసిద్ధాంతం నారాయణశబ్దవాచ్యమా నవస్తువే పరబ్రహ్మమాగక్ష్కడవదు. - కారణవాక్యజ్ఞలి లివనై యే కారణమాగ చ్చొల్లుగై యాలుం, మోక్షప్రకరణజ్ఞలి లివనై యే మోక్షప్రదనాగవుం, ముక్తప్రాప్యనాగవుం శొల్లుగై యాలుం.

ఎజ్జనేయెన్నిల్ - కారణవాక్యజ్ఞలిల్ సాధారణమాన సద్బ్రహ్మ త్వాదిశబ్దజ్ఞలి విశేషపర్యవసానా కాచేక్షుజ్ఞళాయ్కొల్లు “ఏకో వానై నారాయణపీత్ నబ్రహ్మనేశానో నేమేద్యావాపుథివీ ననక్షత్రాణి నాపోనాగ్నిర్నసోమోనసూర్యః సపికాకీనరమేత తస్యధ్యానా న్తస్థస్య ఏకా*కన్యాదశేన్ద్రియాణి... జాయంతే”¹ ఇత్యారభ్య “అథపునరేవ నారాయణసోన్యం కామం మనసా ధ్యానియిత | తస్యధ్యానా న్తస్థస్య లలాటాత్ స్వేదోపతత్ | తా ఇమాపవ స్త తేజోహిరణ్మయమణ్డమభవత్ | తత్రబ్రహ్మచతు ర్ముఖో జాయతే”² “అథపునరేవ నారాయణసోన్యం కామంమ నసాధ్యానియిత | తస్యధ్యానా న్తస్థస్య లలాటాత్ స్వేదోపతత్ | స్వేదాత్ బుద్ధ్యదమభవత్ | బుద్ధ్యదాత్ త్ర్యక్షః శూలపాణిః పురుషోజాయతే”³ ఎన్తు ముదలాన మహోపనిషత్తాలే కాట్టప్పట్ట నారాయణనాగిట విశేష త్తిలే పర్యవసనియానిష్టన. ఇన్ద వాక్య మనువాదరూప మెన్తు మున్నే శొల్లప్పట్టదన్తో వెన్నిల్ - అ ప్పడియన్తు. పిన్నై యెజ్జనేయెన్నిల్, - శాస్త్రమానదు - అ ప్రాప్తప్రాపకమాయరుక్కుం. అదావదు - ఇవిడ త్తిల్ నారా

* ‘కన్యా- మనః. ప్రకాశకత్వాత్. ‘కన - దీప్తా’ వితిధాతుః. ఇతి శ్రుతప్రకాశికా. (౪, ౪.౧౭).
1 (మహో ౧,౧,౧). 2 (మహో ౧,౨,౧). 3 (మహో ౧,౩,౧).

యథానుష్ఠాయ జగత్కారణత్వం ప్రమాణాన్తరజ్ఞశాల్ ప్రాప్త
మన్తు; ఆకాశప్రాణాదిగళోపాతి ప్రసిద్ధవన్నిరేశం అనువాదసూచ
కమన్టోవెన్నిల్ - “సర్వాణిహవా ఇమాని భూతాని ఆకాశాదేవ
సముత్పద్యంతే”¹ ఎన్నిటవిడత్తిల్ ‘హవా’ ఎన్నిట ప్రసిద్ధవన్నిరేశమా
త్ర మనువాదసూచకమన్తు; “యదాగ్నేయోష్ఠాకపాలః”² “ఉప
రిహిదేవేభ్యోధారయతి” ఎన్తు ముదలనవాక్యజ్ఞళిలుం, అప్పోదు
అనువాదత్వం ప్రసక్తిక్కుం. అవిడత్తి లనువాదత్వ మిల్లెయెన్ను
మిడం, “వచనానిత్వపూర్వత్వాత్”³ ఎన్తుం, “విధిస్తుధారణేఽ
పూర్వత్వాత్”⁴ ఎన్తుం పూర్వమిమాంసాసూత్రజ్ఞశాలే విధి
త్వం సమర్థిక్తేయాలే సిద్ధం. “సర్వాణిహవా” ఇత్యాదివాక్యజ్ఞ
శాల్ ఆకాశప్రాణజ్ఞళుక్కు ప్రమాణాన్తరజ్ఞశాలే కార్యత్వ హే
యత్వజ్ఞళే సమ్ప్రతిపన్నజ్ఞశాగై యాలే ఇవద్ద్రుక్కు పరమకా
రణత్వం, ప్రాప్యత్వం, తదనుగుణకల్యాణగుణయోగత్వం, ఇవద్ద్రు
నుష్ఠాయ ప్రతిపాదనంకూడామైయాలే, ఉపక్రమత్తిలే లోకగతి
యాగ ప్రతీతమానపరత్వమే ఆకాశప్రాణజ్ఞశాగ పరత్వవిశిష్టలిజ్ఞ
జ్ఞశాగై యాలే తత్తచ్ఛబ్దవాచ్యజ్ఞశాగ † శారీరకమిమాంసాసూ
త్రజ్ఞశాలే అనువాదమాగ ప్రతిపాదిక్కుప్పట్టదాయిద్ద్రు; ప్ర
సిద్ధవన్నిరేశత్వ మనువాదత్తుక్కు హేతువాగ చొల్లప్పట్టదెన్త
దాయిద్ద్రు.

“ఏకోహవై నారాయణఆసీత్”⁵ ఎన్నిటమహాపనిషత్తిల్ నా
రాయణనై యే పరమకారణనాగచ్చొల్లి, తద్వ్యతిరెక్తరాస బ్ర

1 (భా.ఉప-౧-౯-౧). 2 (యజు-౨-కా-౫-ప్రశ్న-౨-ఆను).

3 (పూర్వమి-నూ-౩-౫-౨౧). 4 (పూ-నూ-౩-౪, ౧౫).

† (బ్రహ్మసూ, ౧౧, ౨౨, ౨౩).

5 (మహా, ౧, ౧, ౧).

హృదుదాదిగళై సమృత్తిపన్నజ్జళాన కార్యాన్తరజ్జళోపాతి నారా
యణనాలే సృజ్యరాగవుం, సంహార్యరాగవుం శొల్లుగైయాలే
వేరొరువస్తు కారణమాగ విధిక్కుప్పడుగిటదెస్సిట ప్రసజ్జమయిలై.

“బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేంద్రాస్తే సర్వేసంప్రసూయస్తే”¹ ఎన్నిటవిడ
త్తిల్ విష్ణూత్పత్తి కార్యత్వాపాదకమస్తు, ఉపేంద్ర రామకృష్ణా
ద్యవతారజ్జళోపాతిజగద్రక్షణార్థమాగ బ్రహ్మేశ మభ్యగతమాన
వనతారవిశేషమాగ ప్రమాణసిద్ధం.

అగై యా లివ్యాకృత్తుక్కు అప్రమాణత్వమిలైయెన్టు యిన్ద
వాకృత్తిల్ చొల్లుగిట విశేషమాన నారాయణాపకలిలే, స
దాదిశబ్దజుక్కు పర్యవసానం యుక్తం.

ఇన్దవాక్య మనువాదమానాటుం, అనువాదలిజ్జరహితమాగ
నారాయణత్వతై చొల్లుగిట శ్రుత్యర్థతై యనువదిక్కుక్కుటై
యిలై.

అదిల్ సుబాలోపనిషత్తిలే “కింతదాసీత్ నై వేహ కిచ్చనా
గ్రహసీత్ అమూలమనాథారా ఇమాః ప్రజాః ప్రజాయస్తే ది
వ్ర్యాదేవ ఏకోనారాయణః”² ఎన్టుం, పురుషసూక్తతిలుం “తస్మా
త్ విరాడజాయత విరాజోధిపురుషః”³ ఎన్టు మిత్యాదియాలే
నారాయణకారణత్వతై చొల్లి, కఠవల్ల్యాదిగళుం అవనుష్ఠేయ
మోక్షప్రదత్వతైయుం శొల్లుగైయాలే జగత్కారణత్వము మ
థాస్సిద్ధమాయరుక్కుం.

“యతోనా ఇమాని భూతాని జాయస్తే”⁴ “అసద్వాఇదమ
గ్రహసీత్ | తతోవై సదిజాయత | తదాత్మానం స్వయమకురుత | త

1 (అథర్వశిఖా). 2 (సు, ట, శాన్డం). 3 (ఋగ్వేదే, ౮, ౪, ౧౭, ౧౦, ౭,
౯౦౧). 4 (తైత్తిరీ, భృగు, ౧, ౧).

స్తాత్తత్ సుకృతముచ్యతఇతి | యద్వైతత్సుకృతం | రసోవై సః |
రసం హ్యేవాచ్యం లబ్ధ్వాఽనన్దీభవతి”¹ ఇత్యాదివాక్యజగితేజగ
త్కారణమేయితే మోక్షప్రదమాగవుం, ముక్తప్రప్యమాగ
వుం ప్రతిపాదిక్కుప్పడుగిడు.

ఆగై యాలే మహోపనిషద్వాక్య మనువాదమామిడ త్రిలుం,
దేవతాస్తరకారణత్వతై యనువదిక్కిఱప్రసజ్గమేయిలై. ప్రసిద్ధ
వన్నిరేశముణ్డనాలుం అపూర్ణార్థతై ప్రతిపాదిక్కుమిడ త్రిల్
అనువాదత్వమిలై యెన్నుమిడం కీర్తే శొల్లప్పట్టదు.

ఇప్పడి నారాయణోపనిషత్త్రిలుం “అథ పురుషోహవై నారా
యణోఽకామయతప్రజాస్సృజేయమితి | అథాపః ససర్జ... నా
రాయణాత్ బ్రహ్మజాయతే | నారాయణాదుద్రోజాయతే | నా
రాయణాద్ద్విత్యోజాయతే | నారాయణాత్ప్రజాః ప్రజాయంతే | నా
రాయణాత్ ద్వాదశాదిత్యారుద్రావసవః పృజాపతయశ్చ సర్వే
దేవాస్సయుత్పద్యంతే | సర్వేలోకాస్సర్వాణిచభూతాని నారాయ
ణాదేవసముత్పద్యంతే | నారాయణేప్రళయంతే” ఎఱ్ఱ నారాయ
ణనై యే సర్వకారణమాగచ్చొల్లిల్లు.

మహోపనిషత్త్రిలుం, “సర్వస్యాయతనంహం” ఎఱ్ఱ తొడక్కి
“యన్నాభిపద్మాదభవంతహంతా ప్రజాపతిర్విశ్వస్రగిష్వశ్వయాపః | త
మేవిదిత్వాఽత్రిమృత్యుమేతినాన్యః పథావిద్యతేఽయనాయ”
ఎఱ్ఱ సకలజగత్సృష్టావాన బ్రహ్మపుక్కుం కారణమాగ నారా
యణ పర్యాయపదమాన హరిశబ్దతాలే నారాయణనై చొల్లి
గై యాలే కారణవాక్యజగితేజగల్లవల్లీలుం నారాయణనే పరమా
గ ప్రతిపాదిక్కుప్పడుగిరానెన్ద దాయిల్లు.

1 (తైత్తిరీ, ఆనంద, 2, అను, ౧, వా.)

అగై యాలే “ననన్మచాసచ్చివవినకేవలః” ¹ ఎన్నిఱువిడ త్తిల్ శి
వశబ్దమర్వాచీనశివనుక్కు వాచక మన్తియిలే, శుద్ధమాన్యశ్యగు
ణయుక్తమాన పనేకాన్యశ్యలిలుం ప్రయోగం కాన్తాయాలే, పవి
త్రాణాం పవిత్రనాయ, మన్యశానాం మన్యశనాన “శాశ్వతిం శివ
మచ్యుతిం” ² ఎన్ఱు నారాయణానువాత్తిలే శొన్న శాశ్వతశి
వనాన నారాయణనుక్కే వాచకమామి త్తినై.

ఇప్పడి నారాయణశబ్దతుక్కు వ్యక్త్యన్తర త్తిల్ ప్రయోగం
కణ్డిలెయితే.

ఇప్పడి బహూపనిషత్తిలుం బహుశోఽభ్యస్యమాననారాయ
ణశబ్దవాచ్యనే పరమకారణతయానిర్ణీతనాగై యాలే క్వాచిత్క
మాయ్ వ్యక్త్యన్తరప్రయోగత్తాలే సానకాశమానశివశబ్దం నా
రాయణవాచకమాగై (యి) యాలే యుక్తమెన్ఱు దాయిన్ఱు.

ఇన్నముం ఆకాశప్రాణాదిగళోపాతి “నబ్రహ్మనేశాః” ³ “నా
రాయణాత్ బ్రహ్మజాయతే | నారాయణాత్ రుద్రోజాయతే”
⁴ “త్ర్యక్షః సూలనాణిః పురుషోజాయతే” ⁵ “యతోజ్జఙ్ఘక్షగ్రస్తే
పశున్ఱుః” ఇత్యాదిగళిలే సృష్టిసంహారకర్తృభావత్తై యుం, “అస్య
దేవస్య మీధుషోవయోవిష్ణోరేషస్య అవభృథేహవిభిః విదేహీ
రుద్రోరుద్రయం మహత్వం” ఎన్ఱు బహ్వృచశ్రుతియిలే రుద్రను
క్కు భగవత్సమారాధనత్తాలే స్వమహిమప్రాప్తియైయుం శొ
ల్లుగై యాలే, అర్వాచీనశివనుక్కు పరమకారణత్వ మనుపపన్న
మెన్ఱు దాయిన్ఱు.

1 (శ్వేతా, ౪, ౧౮). 2 (తైత్తి, నారా, ౬, ౧౧, 3). 3 (మహా
పనిషత్, ౧, ౧). 4 (నారాయణోప, ౧). 5 (మహాప, ౧, 3).

ఇప్పడియే కారణవాక్యగతమాన హిరణ్యగర్భశబ్దముం చతుర్ముఖునై పరమకారణమాగ ప్రతిపాదిక్మాటాదు. . ఎజ్జనేయెన్నిల్-కార్యతయా సమ్ప్రతిపన్ననాన హిరణ్యగర్భనుక్కు పరమకారణత్వం కూడామైయాలే.

“తా ఇమా ఆప స్త త్తేజో హిరణ్మయమణ్డమభవత్ ॥ తత్ర బ్రహ్మచతుర్ముఖోజాయత” ¹ “అపవన ససర్వాదా తాసువీర్యమపాస్య జత్ ॥ తదణ్డమభవత్ హేమం సహస్రాంశుసమపభ్రం ॥ తస్మిన్ జజ్ఞేస్వయం బ్రహ్మ సర్వలోకపితామహః” ² ఎన్దు శ్రుతిస్మృతిగళిలే శోల్లుగిలపడియే “హిరణ్యమస్యగర్భోభూత్” ³ ఎన్నిట వ్యుత్పత్తిప్రకాశతాలే హిరణ్మయమాననణ్డ మివనుక్కు ఉత్పత్తిస్థానమెన్దు తోన్దుగె యాలే యివనుడై య కార్యత్వం సిద్ధమెన్దు దాయిల్లు.

“సప్రజాపతిరేకః పుష్కరపర్ణేనమభవత్” ⁴ “విరాజోఽధిపురుషః” ⁵ “బ్రహ్మణమస్మజత్ప్రభుః” “మాంత్వృపూర్వమజీజనః” ⁶ “తద్విస్మష్టస్సపురుషః లోకే బ్రహ్మాతికీర్త్యతే” ⁷ ఎన్దు ముదలాన ప్రమాణజ్ఞుం చతుర్ముఖునుడై య కార్యత్వ ప్రతిపాదకజ్ఞతాయిరుక్కుం.

ఆగె యాల్ “హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్” ⁸ ఎన్నిట వాక్యత్తుక్కు ప్పొరుల్ - హిర

1 (మహాప-౧-౨). 2 (మను-౧-౨౯). 3 (లైక్ష్మ-పూర్వార్థ-౭౦-అధ్యాయ-౧౦౭-శ్లో-వాయుపురాణేచ-పూర్వఖ-౧-౪౨). 4 (నృసింహతాపవీయోపని - పూర్వతాప-౧-౧-బృహజ్ఞాబాల్క్యప-చ-౧-౧). 5 (ఋగ్వేద-౮-౪-౧౭-౧౦-౭). 6 (ఉత్తరరామా - ౧౦౪-౪). 7 (మను-౧-౧౧). 8 (యజు-౪-కా-౨-ప్ర-౩౪-పం).

ణ్యగర్భాన్ స్వకార్యమాన సృష్టిక్కు పూర్వభావియాయ్ స్వ
సృష్టజ్జళాన భూతజ్జళుక్కు పతియుమా యిరుక్కు మెన్మదా
యిత్తు. “జాతః పతిరాసీత్” ఎన్తెయాలే, ఇవనుడై యపతి
త్వం ప్రథమజత్వరూప నిబన్ధనమాగై యాలే ఔపాధిక మెన్మ
తోత్తుగిడు.

ఆగై యాలే యిన్దహిరణ్యగర్భశబ్దం-పరమ కారణవిషయమా
నపోదు ‘హితరమణీయగర్భత్వాత్ హిరణ్యగర్భః’ ఎన్మపాయో
పేయమాన స్వరూపత్వైయుడై యవన్ ఎన్గిట అవయవశక్తియాలే
యాదల్, హిరణ్యగర్భశరీరియాన పరమాత్మావిన్ పక్కల్ పర్య
వసానవృత్తియాలే యాదల్, సర్వకారణభూతనాన నారాయణ
నుక్కే వాచకమాగక్కడవదు.

“అమృతస్యపారే”¹ ఎన్గిట వనువాక త్తిల్ “యమన్తస్సము
ద్రదేకవయోవయన్తి”² “సర్వేనిమేషాజ్జరేవిద్యుతః పురుషాద
ధి”³ ఎన్మ సముద్రశాయిత్య విద్యుద్వర్ణ పురుషత్వజ్జళాగిట లిజ్జ
ళాలే నారాయణ శబ్దవాచ్యనాన పరమపురుషన్చొల్లి, “సత
స్యేశేకశ్చన తస్యనామమహాద్యతః... యవనం విదురమృతాస్తే
భవన్తి”⁴ ఎన్మవనుక్కే అనన్యేశ్వరత్వత్వైయుం, మోక్షప్రదత్వ
త్వైయుం శొల్లి, “అద్భ్యస్సమ్భూతో హిరణ్యగర్భః”⁵
ఎన్మ పూర్వోక్తతోడేకవాక్యమాగ ‘హిరణ్యగర్భ’ ఇత్యాది
ఋగప్రకత్వైయు ముదాహరిత్తు చొల్లుగిట వాక్యమానదు ఇన్ద
హిరణ్యగర్భశబ్దత్తుక్కు నారాయణపరత్వత్వై యడై విప్పియా
నినదు.

1 (తైత్తి-ఁ-౧-౧). 2 (తైత్తి-ఁ-౧-౩). 3 (తైత్తి-ఁ-౧-౪).

4 (తైత్తి-ఁ-౧-౧౦-౧౧). 5 (తైత్తి-ఁ-౧-౧౨).

ఇన్నము మింద హిరణ్యగర్భవాక్యతోడే 'అదభ్యసముభృతః' ఎన్నిటి వనువాకత్తుక్కుం ఏకవాక్యత్వముణ్డాగై యాలే "ప్రీత్య తేలక్ష్మీశ్చపత్నో" ఎన్టజుశొల్లుగిట శ్రియఃపతిత్వత్తాలుం, పురుష సూక్తప్రకరణత్వత్తాలుం నారాయణవిషయత్వం నిశ్చితమాగై యా లింద హిరణ్యగర్భశబ్దం నారాయణపరమే స్థితియప్పడుం.

శ్రౌతమాన హిరణ్యగర్భశబ్దం, లిజ్జమానశ్రియఃపతిత్వత్తిల్ కాట్టిల్ ప్రబలమాయ్కొండ్లు చతుర్ముఖ వాచకమెన్నిటివిడమను పపన్నం; కారణవిషయహిరణ్యగర్భశబ్దత్తుక్కు కార్యభూత చతుర్ముఖపరత్వం కూడామైయాలే, శ్రుతి అసిద్ధియైగా యాలుం, ఏక పద సామర్థ్యరూపమాన ప్రామాణ్యం 'అగ్ని నాసిచ్ఛేత్' ఇత్యాదివాక్యజుళిలోలే అనుపపన్నార్జుళిల్ సమ్భవియామైయాలుం, శ్రుతిక్కు ప్రాబల్యం శొల్ల పుణ్ణాదు.

పురుషసూక్తం. నారాయణపరమెన్టుమిడం పురుషసూక్తత్తిల్ శొల్లప్పట్ట సహస్రశీర్ష విశ్వాక్షుపురుషే త్యాదిలక్షణమాన పురుషసూక్తాదిలక్షితమాన ప్రత్యభిజ్ఞానత్తాలే సిద్ధమెన్టు "లిజ్జభూయస్త్యాత్" ఎన్నిటి వేదాంతాధికరణత్తిలే ప్రసిద్ధమితే.

అథర్వణవేదత్తిల్ అస్తాదశమహాశాన్తిప్రకరణత్తిలే "వైష్ణవ్యాంపురుషసూక్తమిదం" ఎన్టు వైష్ణవియాన మహాశాన్తియిలే పురుషసూక్తత్తై వినియోగిక్కైయాలే, యిదినుడ్డైయ విష్ణువిషయత్వం ప్రతీతమాయిల్లు.

1 (శారీరకసూ-3-3-౪౪).

† నారాయణానువాకాది - ఎన్టు పాఠమాగిల్ నలమ్. తాళశోశబ్ద శిల్ "పురుషసూక్తాది" ఎన్టై కాణ్ణిటదు.

ఇంద్రవాక్యత్తుక్కు ఉత్తరనారాయణానువాకత్తిలే శొల్లప్పట్ట
లక్ష్మీపతిత్వలిజ్జత్తాయుం, “పురుషస్యహఃకేనూక్తం” ఎన్నిఱ స్మృతి
వచనత్తాయుం, కల్పసూత్రజ్జలియం ‘పురుషన్నారాయణం, *ఎన్దు
యిరణ్ణానువాకత్తైయుం శొల్లుగైయాలుం, నారాయణపరమెన్ను
మిడం నిశ్చయం.

ఉక్తన్యాయత్తాలే “ధాతాయథాపూర్వమకల్పయత్”¹ ఎన్ని
ఱవిడత్తిల్ ధాత్పుశబ్దం పరమకారణత్వత్తిల్ భగవద్విషయమా
యుం, అవాస్తరకారణత్వత్తిల్ చతుర్ముఖవిషయమాయుమిరు
క్కుం. ప్రజాపతిశబ్దముం-అప్పడియే.

“ప్రజాపతేస్సభాంవేశ్చ ప్రపద్యే”² ఎన్దు ముక్తప్రాప్యత్వం
శొల్లుగిఱవిడం చతుర్ముఖపరమన్దు; కఠవల్లి-నారాయణానువాకం
తొడక్కమాన వనేకోపనిషత్తుక్కుళిలే నారాయణనైయే ము
క్తప్రాప్యనాగ చ్చొల్లుగైయాలుం, భగవత్పరతయా నిర్ణీతవ్య
మాన దహరవిద్యాగతమాన యింద్రవాక్యత్తుక్కు తత్పరత్తైయు
క్తనూగైయాలుం, “నచకార్యేప్రత్యభినన్ధిః”³ ఎన్దు చతుర్ము
ఖమిడైయ ముక్తప్రాప్యత్వం వేదాన్తవిరుద్ధమాగైయాలుం ఇన్ద
ప్రజాపతిశబ్ద మవయవశక్తియాలే సర్వశేషియాన నారాయ
ణనైయే శొల్లుగిఱదాగక్కడవదు.

“తతః స్వయమ్భూర్భగవాన్”⁴ ఎన్నిఱవిడత్తిల్ స్వయమ్భు

* ‘పురుషఇత్యుపహితాం పురుషేణ నారాయణేన యజమాన ఉపతి
వృత్తే’ ‘సహస్రశీర్షా పురుష ఇతి పురుషేణ నారాయణేన పరాంచోఽనుశం
సన్తి’ ఇతి బోధాయనాపస్తమ్బకల్పనూత్రే.

1 (తైత్తి-౬-౧). 2 (ఛా-ఉప-౨-౧౪-౧). 3 (బ్రహ్మసూ-౪-౩-౧౪).

4 (మను-౧-౬).

శబ్దం నారాయణపరమాగక్కుడవదు. అనన్తరత్తిల్ “తా యద స్యాయనం పూర్వం తేన నారాయణస్త్వన్మతః”¹ ఎన్టుఅవనై నారాయణనాగచ్చొలి, “తద్విస్మప్తస్సపురుషో లోకేబ్రహ్మైతికీర్త్యతే”² ఎన్టు అవనాలే సృష్టనాగ బ్రహ్మవై చొల్లుగై యాలే, నారాయణనే పరమకారణభూతః, చతుర్ముఖనల్ల వెన్ట దాయిన్దు.

నారాయణానువాకమానదు - “సహస్రశీర్షందేవం”³ ఎన్టు తొడణ్ణి “స(బ్రహ్మ సశివస్సేన్ద్ర) సోఽక్షరః పరమస్వరాట్”⁴ ఎన్టు ముడివాగ సర్వశాఖైగళిలుం పరత్వప్రతిపాదకమాగ ప్రసిద్ధమాన దేవ శమ్భు అక్షర ప్రభు పతి శివాఽచ్యుత హిరణ్యగర్భ ధాత్మప్రజాపతి స్వయమ్భూ విశ్వాత్మ పరంబ్రహ్మ పరతత్త్వ పరం జ్యోతిః పరమాత్మప్రభృతిగళాన శబ్దగళాలే న్యాయనిరపేక్షమాగ నారాయణసామానాధికరణ్యత్తాలే కణ్ణోక్తిపణ్ణి, పరత్వేన శబ్దసీయరాన బ్రహ్మశివోగళుక్కు తద్విభూతిత్వత్తైయుం శొల్లి నిగమిత్తదు. ఇప్పడి సర్వవేదాన్తనిగమనభూమియాన యిన్దవను వాకం ఉపాసనవిశేషవిధిపరమాత్రముమన్టు; ప్రకృతమాన దహరవిద్యోపాస్యవిశేషనిర్ణయపరమాత్రముమన్టు; సర్వపరవిద్యోపాస్యవిశేషనిర్ణయపరమెన్టు వేదాన్తత్తిలే⁵ నిర్ణయిక్కప్పట్టదు.

“నారాయణపరంబ్రహ్మ... నారాయణపరోజ్యోతిః”⁶ ఎన్టి విడత్తిల్ పచ్చమీసమాసశబ్దైక్యాలే నారాయణాత్పరమాయిరుప్పదొరువస్తువెన్టు శొల్లుగిటవిడం అయుక్తం; “తత్త్వనిరూపణమ్

1 (మను-౧-౧౦). 2 (మను-౧-౧౧). 3 (తైత్తి-నా-౬-౧౧-౧).

4 (తైత్తి-౬-౧౧-౧౩). 5 (బ్రహ్మసూ - 3-3-౪౪. శారీరకమిహంసాయాం లింగభూయస్తాద్వికరణైః యమర్థ సృష్టార్థైః). 6 (తై-నా-౬-౧౧-౪-3).

రాయణఃపరః ... ఆత్మనారాయణఃపరః”¹ ఇత్యాదిగళితే వ్యస్త
మానప్రయోగం కాణ్డాయాటుం, “అస్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యా
ప్య నారాయణస్థితః ... సబ్రహ్మసశివసేంద్రః”² ఇత్యాదిగళితే
నారాయణనే సర్వస్తాత్పరః. అల్లాదాఁ అవనుక్కు విభూతిభూ
తరెన్మతోఁబ్రియైయాటుం; ఇవిడ త్తిత్ ప్రథమావిభక్తిః “సుపాం
సుబుక్”³ ఇత్యాదిసూత్రతాలే [లుప్తైయెన్గిట విభాగనిర్దేశ
తాలే యిందసంశయత్తై నివర్తిప్పిత్తు సమాస త్తిలుం అప్పడియా
య్కిడక్కిటదాగక్కడవదు.]లుప్తైయాయ్కిడక్కిటదాగక్క
డవదు.

మహోపనిషత్తిలుం “నారాయణఃపరంబ్రహ్మ తత్త్వన్నారా
యణఃపరః! నారాయణఃపరోజ్యోతి రాత్మానారాయణఃపరః”ఎన్మ
వ్యక్తమాయ్కిడక్కిటదు. *నిషాదస్థపతిన్యాయతాలే వచ్చమీ
సమాస త్తిత్ కాట్టిల్ సామానాధికరణ్యసమాసం యుక్తం. అగై
యాలే యింద అనువాక త్తిల్ సర్వవేదాన్తజళిలుం ముముక్షూపా
స్యమాగవుం, ముక్తప్రాప్యమాగవుం, జగత్కారణమాగవుం,

1 (తై-నా-౬-౧౧-౪). 2 (తై-నా-౬-౧౧-౬-౧౩). 3 (పాణిని
యనూ-౭-౧-౩౯).

* నిషాదస్థపతీతి. ‘స్థపతిర్నిషాదస్థాత్ శబ్దసామర్థ్యాత్’ ఇతి
సూత్రం పూర్వమీహంసా వష్టాధ్యాయ (౬-౧-౫౧) గతం. ‘ఏతయానిషా
దస్థపతింయజయేత్’ ఇతి శ్రుతిః - తస్యవిషయః. తత్ర - నిషాదానాంస్థపతి
రితి విగ్రహేణ నిషాదసమ్మిద్ధిస్థపతిః ప్రతీయతేవా, నిషాదశ్చాసాస్థపతిశ్చే
తి విగ్రహేణ నిషాదాభిన్నస్థపతిః ప్రతీయతేవా ఇతి సుశయః. వస్తీతత్పురుషా
శ్రయణేస్థపతే స్సమర్థత్వాత్, విద్యత్వాత్, అగ్నిమత్వాచ్చ యజ్ఞాద్యనుష్ఠా
నం యుజ్యత ఇతి పూర్వః పక్షః. సిద్ధాన్తస్తుతథానితి శ్రుతిగతనిషాదపదస్య లక్ష
ణాపత్యైకర్తృధారయపక్షఏవ ఆశ్రయణీయ ఇతి - తాదృశ న్యాయేనేత్యర్థః.

జగదన్తరాత్మావాగవుం ప్రసిద్ధమాయ్, సస్పృహాదిసామాన్యశబ్ద
తాతే నిర్దిష్టమానవస్తువై తత్ప్రత్యభిజ్ఞాపకమానవప్రొశబ్దజ్ఞా
తే యనువదిత్తు, అన్దవస్తువుక్కు నారాయణత్వం విధిక్కుప్పడుగి
ఱదెన్ద దాయిత్తు.

“సహ్యజహోతి” ఎన్దు హోమసాధనతయో విహితమాన
జహూవుక్కు “యస్యపర్ణ మయీజహూర్భవతి” ఎన్దు జహూశబ్ద
తాతే యనువదిత్తు పర్ణ మయత్వవిధానం పణ్ణేనాప్సేతే.

ఇప్పడి మైత్రతాయణీయోపనిషత్తిలుం, “తత్సవితుర్వరేణ్యం
ధ్రువమచలమమృతం విష్ణుసంజ్ఞం సర్వాధారంధామ” ఎన్దు
ధ్రువత్వాఽచలత్వాఽమృతత్వ సర్వాధారత్వ విశిష్టమాగ స
ర్వవేదాన్త వేద్యమాన పరబ్రహ్మం విష్ణుసంజ్ఞమాగ విశేషిక్కు
ప్పట్టను.

కథవల్ల్యాదియిలుం, “సర్వేవేదాయత్పదమామనన్తి” ఎన్దు
తుడగ్గి “తత్తేపదం సజ్గోహేణబ్రవీమి” ¹ ఎన్దు శొల్లి “సోధ్వనః
పారమాహ్నోతి తద్విష్ణోఃపరమంపదం” ² ఎన్దు సర్వవేదాన్తప్రతి
పాద్యమాయ్ ముక్తప్రాప్యమానవస్తు వైష్ణవమానపదమెన్దు
స్పష్టమాగచ్చొల్లప్పట్టదు.

ఆగై యాల్ నారాయణనే మోక్షప్రదనుం, ముక్తప్రాప్య
నుం, పరతత్త్వముమెన్దు సర్వవేదాన్తసిద్ధమెన్దు దాయిత్తు.

ఇని శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తిలే “తతోయదు త్తరతరం” ³ ఎన్దు
తుడగ్గి రుద్రనుక్కు నారాయణాత్పరత్వం శొల్లుగిఱదెన్దిఱవిడం

1 (కథ-౧-౨-౧౫). 2 (కథ-౧-౩-౯). 3 (శ్వే-౩-౧౦).

అనుపపన్నమ్; ఉపక్రమత్తోడు శేరామైయాలే. ఉపక్రమత్తిల్
 “వేదాహమేతం పురుషంమహాంతం”¹ ఎన్ఱు నుహాపురుషనై చ్చొల్లి,
 “తమేవ విదిత్వాఽతిమృత్యుమేతి నాన్యఃపథావిద్యతేఽయ
 నాయ”¹ ఎన్ఱు ‘తద్వేదనమే మోక్షహేతు వేటొన్ఱున్ఱు’ ఎన్ఱిట
 వర్థత్తినుడై య ప్రతిజ్ఞెపణపట్టదు. అన న్తరమత్తై యుపసాది
 క్కైక్కాగ * “యస్తాత్పరం నాపరమ స్తికిశ్చిత్ యస్తాన్నాణీ
 యోసజ్యాయో స్తి కశ్చిత్ | వృక్షభవ స్తభో దివి తిష థ్యేకః తేనేదం
 పూర్ణం పురుషేణ సర్వం”² ఎన్ఱు ‘యావనొరువనిథ్ కాట్టిల్ వే
 టుపరమాయిరుప్పదొరువ స్తువిలై, మహత్తరమాయిరుప్పదొరు
 వ స్తువిలై, ని న్తరజ్ఞాన్ఱాపమనాన పరమపదనిలయనాలే యిన్ద
 విశ్వం వ్యాప్తమాయిరుక్కుం’ ఎన్ఱు కొన్ఱు సర్వస్తాత్పరనాన పర
 మపురుషనై చ్చొల్లి, ‘తితోయదు త్తరతరం’ ఎన్ఱు ‘అవనిథ్ కాట్టిలు
 త్కృష్టమాయిరుప్పదొరువ స్తువ్రణ్ఱు’ ఎన్ఱై యుపక్రమత్తోడు శే
 రాదు.

1 (శ్వే-3-౮).

* సేయం శ్రుతిః పరమాత్మ పరతయాభార్గవస్సృత్యాదిషు మహర్షి భిరు
 పబ్బంహితా. తథాహి

“యస్తాత్పరతరన్నా స్తి పురుషా త్పరమేష్ఠినః |

సజ్యాయో ఽస్తి సచాణీయః సతు నారాయణో హరిః |

యేనేద మఖిలం పూర్ణం పురుషేణ మహాజనా |

సతు నారాయణో దేవః ఇతీయం వైదిశీశ్రుతిః || ” ఇతి. అత్రి వక్త

వ్యం సర్వమపి తత్వశేఖర టిప్పణ్యామ్మిపంచితం, తత్ర ద్రష్టవ్య మితి.

2 (శ్వే-3-౯).

‘ఉపక్రమానుగుణమాగ వుపసంహార’ మెన్టు శొల్లుగై *ఉప
క్రమాధికరణసిద్ధం. ఉపక్రమాధికరణత్తిల్ ఉపసంహారత్తిల్
కాట్టి లుపక్రమం ప్రబలమాగచ్చొల్లప్పట్టదిత్తే. ఎజ్జనేయెన్నిల్.

* ఉపక్రమాధికరణ మితి. పూర్వ మిహంసా తృతీయాధ్యాయ
(3-3-౧) ప్రథమాధికరణమ్. కైశ్చిత్ - వేదధర్మతాధికరణ మిత్యపి పత్యతే.
తదధికరణేహి ‘ప్రజాపతిర్వా ఇదమగ్రాసీత్ | సతపోతప్యత | తస్మాత్తపస్తే
పానాత్ త్రయోవేదా అజాయంత | అగ్నిర్వాయురాదిత్యస్తే తపోతప్యంత |
తేభ్యస్తేపానేభ్యస్త్రయోవేదా అజాయంత | అగ్నే ఋగ్వేదో వాయోర్యజు
ర్వేద ఆదిత్యాత్సమవేదః’ ఇత్యుపక్రమ్యక్రూయతే—‘తస్మాదుచ్చైఋ
చాక్రియతే ఉపాంశుయజుషా ఉచ్చైస్సామ్నా’ ఇతి. అత్రసంశయః - త
త్ర కిముచ్చైష్ట్యైదయఋగాదిధర్మాః, ఉతవేదధర్మా ఇతి. ఉపక్రమేవేదశబ్ద
శ్రవణాత్, ఉపసంహారేచ ఋగాది శబ్దశ్రవణాత్. వేదశబ్దస్య హిమస్త్రైబ్రా
హ్మణ సముదాయత్వాః ఉచ్చిన్నేశక్తిః, నత్వైకైకస్మిన్ మస్త్రైవాక్యే, బ్రాహ్మ
ణవాక్యేవా, తథాసతి మస్త్రైనిరూపైక ద్విత్రివాక్యాధ్యయనేపి ‘వేదాన
ధీత్యవేదావా వేదంవాపి యథాక్రమం’ ఇతి శాస్త్రానుష్ఠానప్రసంగాత్.
పాదవ్యవస్థావత్ మస్త్రైత్వాఃఉచ్చిన్నే ఋక్ ఛబ్దస్య, మస్త్రైత్వ సమానాధి
కరణగీతిత్వాఃఉచ్చిన్నే సామశబ్దస్య, ఋక్సామభిన్నమస్త్రైత్వాఃఉచ్చిన్నేచ
యజుశ్శబ్దస్య శక్తిః. ‘తేషాంమృగ్యత్రార్థవశేన పాదవ్యవస్థా || 3౫ || గీతి
షాసామాఖ్యా || 3౬ || శేషే యజుశ్శబ్దః || 3౭ || ఇత్యాది (౨-౧) సూత్రత్ర
యేతా తథావ్యవస్థాపనాత్. అత్ర ఉపక్రమోపసంహారయోర్విరోధాత్ ద్వయోర
విరోధే వర్ణనీయే ఉపసంహారస్య విధిత్యేన ప్రబలత్వాత్ తదనురోధేన ఉపక్ర
మస్థ వేదపదస్యాపి తదేకదేశేచఋగాది మస్త్రై పరత్వ మితి-పూర్వపక్షే-ఉ
పక్రమస్యానంజాతవిరోధిత్యేన ప్రబలత్వాత్ ఉపక్రమగతవేదపదాను సారే
ణోప సంహారస్థ ఋగాది పదానామేవ ఋగ్వేదాదౌలక్షణేతి—సిద్ధాంతమ్.
ఏతదధికరణార్థం సంగ్రహేణ ప్రతిపాదయతి - (ఎజ్జనేయెన్నిలి) తి.

“ఉచ్చైః ఋచాక్రియతే | ఉచ్చైస్సామ్నా | ఉపాంశుయజుషా”
 ఎన్ఱు ఉచ్చైఃప్రాప్త్యాదియానదు ఋగాదియాన మస్త్రమాత్రత్తు
 క్కు ధర్మమో; త త్తన్నస్త్రప్రాయమాన వేదధర్మమో; ఎన్ఱు
 సంశయిత్తు, మస్త్రత్తుక్కు వాచకమాన ఋగాది శబ్దస్వారస్యత్తా
 లే మస్త్రధర్మత్వత్తై న్నొల్లి, ఉపక్రమవేదశబ్దం ‘వేదయతీతివేదః’
 ఎన్నిట వ్యుత్పత్తియాలే అనుష్ఠేయార్థప్రకాశకమాయ్కొణ్ణు
 మస్త్రపరమాగక్కుడవదు; వేదశబ్దస్వారస్యత్తాలే వేదధర్మమా
 గచ్చొల్లిల్ ఋగాదిపదజ్ఞభుక్కు లాక్షణికత్వం ప్రసజ్ఞిక్కుం; ఆ
 గైయాలే ఉచ్చైఃప్రాప్త్యాది మస్త్రమాత్రధర్మమెన్ఱు పూర్వపక్షమా
 గ, మస్త్రబ్రాహ్మణసముదాయరూపమాన వేదధర్మత్వమే ఉచ్చై
 ష్వాదిగభుక్కుపక్రమస్వారస్యత్తాలేయుక్తం. ఎజ్ఞనేయేష్వల్-ఉప
 క్రమమానదు-అచుద్భూతివిరోధియాగైయాలే, చరమభావియా
 వుపసంహరత్తిల్ కాట్టిల్ బలవాన్, యాదోరుపడి అగ్నియినను
 ష్ణత్వప్రతిపాదకమాన వనుమాన త్తిల్ కాట్టిల్, అగ్నియినుడై
 య వౌష్ణ్యగ్రాహియాన ప్రత్యక్షం బలవత్తు. యాదోరుపడి అను
 ద్భూతివిరోధియాన శ్రుత్వాదిగళిల్ పూర్వపూర్వజ్ఞిల్, †ఉత్తరో
 త్తరజ్ఞిల్ కాట్టిల్ ప్రబలజ్ఞిల్. అప్పడియే బలవానాన వుపక్రమ
 త్తినుడై య స్వారస్యనుగుణమాగ, దుర్బలమాన వుపసంహర
 త్తినుడై య భాక్తత్వం యుక్తమెన్ఱుకొణ్ణు ఉచ్చైఃప్రాప్త్యాదిగళి వేద
 ధర్మజ్ఞైఱ్ఱు సిద్ధాన్తిక్కుప్పట్టదు.

ఆగైయా లుపక్రమవిరోధముణ్ణాగైయాలే ‘తతోయదుత్త

† ‘శ్రుతి లింగవాక్య ప్రకరణస్థానసమాఖ్యానాం సమవాయే పార
 దౌర్బల్య మర్థ విప్రకర్షాత్’ ఇతి పూర్వ మీమాంసాసూత్రే (3-3-౧౪) ఆ
 యమర్థో ద్రష్టవ్యః.

రశరమె'న్నిటి వుపసంహారవాక్యమానదు. ఉపక్రమగతనాన పరమపురుషునై యొత్తీయ వత్స్వంతరత్తై ప్రతిపాదిక్కమాట్టాదు.

గోబలీవర్దన్యాయత్తాలే సామాన్యశబ్దత్తుక్కు విశేషసన్నిధియిల్ అర్థసజ్జోచముణ్ణాగై యాలే, ఇవిడ్ త్తిలుం “తతోయదు తరతరం... తస్మాత్సర్వగతశ్శివః” ¹ ఎన్నిటి విశేషసన్నిధియిలే “నాన్యఃపనావిద్యతేఽయనాయ || ౮ || యస్మాత్సరన్నాపరమ స్తికిచ్చిత్” ² ఎన్ఱు సర్వవిషయమాగ త్తోఽన్యగిటి సామాన్యత్తుక్కు అర్థసజ్జోచంపిఱన్దు పరమపురుషునై క్కాట్టిల్ వ్యతిరిక్తనై చ్చిన్నాలోవెన్నిల్. అదుకూడాదు; పదాన్తరత్తిన్ఱైయ నైయర్థ్యపరిహారార్థమాగ పదాన్తరత్తుక్కు అర్థసజ్జోచంకొళ్ళపేణ. ‘తతోయదు తరతర’ మెన్నిటదుక్కు నైయర్థ్యప్రసజ్గముమిల్లె. కీర్తప్రతిజ్ఞాతమానవర్థత్తై ‘తతః’ ఎన్ఱు సహేతుకమాగ నిగమిక్కైయాలే.

ఇన్నముం - ‘సర్వగతశివః’ ఎన్ఱు శొల్లి, “మహాన్వభురైవపురుష సత్త్వస్త్వైవప్రప ర్తకః” ³ ఎన్ఱు మోక్షోపయోగియాన సత్త్వత్తుక్కు ప్రప ర్తకమాన మహాపురుషునై ప్రత్యభిజ్ఞేపణివైక్కిఱదు.

ఇన్నముం - “అథయోహవై ఖలువాన్యరాజసాంశస్సోసాబ్రహ్మచారిణోయోఽయంబ్రహ్మ | అథయోహవై ఖలువాన్యసాత్త్వికాంశస్సోసా బ్రహ్మచారిణోయోయంవిష్ణుః | అథయోహవై ఖలువాన్యతామసాంశస్సోసా బ్రహ్మచారిణోయోయంరుద్రః” ⁴ ఎన్ఱు మైత్రాయణీయోపనిష త్తిలుం “సత్త్వప్రప ర్తకంవిష్ణుం సర్వభూత

1(శ్వే-3-౧౧). 2(శ్వే-3-౯). 3(శ్వే-3-౧౨). 4(౪-ప్రపాతకం-౫-ఖణ్డ).

గుహశయం" ఎఱ్ఱ స్త్రీతియిలుం విష్ణువుక్కు సత్త్వప్రవర్తకత్వ మొదప్పడానిన్టదు.

ఇవిడత్తిల్ "సర్వాననశిరోగ్రీవ స్సర్వభూతగుహశయః । స ర్వవ్యాపీచభగవాన్ తస్మాత్సర్వగతశ్శివః" ¹ ఎన్నిఱ శబ్దజ్ఞాన్. పురుషసూక్తనారాయణానువాకజ్ఞలిల్ పరమపురుషనుక్కు అసాధారణమాన సహస్రశీర్షత్వ సర్వాంతరాత్మత్వ సర్వవ్యాపిత్య శాశ్వతశుద్ధిమాజ్ఞాన్యదిగుణయోగజ్ఞతై ప్రత్యభిజ్ఞేపణానిన్టదు. అగై యా లిప్తప్రకరణత్తిలుం సర్వేశ్వరనే ప్రతిపాదిక్కుప్పడుగిఱానెన్టదాయిన్టదు.

ఇన్నముం- ఛాన్దోగ్యదహరవిద్యైయిలే "అథయదిదమస్మిన్ బ్రహ్మపురే" ² ఇత్యాదియాలే నామరూపనిర్వోధృత్వవిశేషితమాన వాకాశశబ్దత్తాలే పరమపురుషనైచ్చిల్లి "తస్మిన్యదన్తః" ³ ఎఱ్ఱ తదస్తర్వర్తియాననారు తత్త్వాంతర్ముక్కుపాస్యత్వంశొల్లప్పడుగిఱదెన్టదువుమ్ అశ్రోత్రియనుడైయ వాశామాత్రవిలసితమ్.

అన్దశ్రుతితానే ఇత్తై ప్రశ్నపూర్వకమాగ పరిహరిక్కైయా లే. "దహరోస్మిన్నన్తర ఆకాశ తస్మిన్యదన్తదన్తేష్వప్యం తద్వావ విజిజ్ఞాసిత్వం" ⁴ ఎఱ్ఱశొల్లి, "కిం తదత్ర విద్యతే యదన్తేష్వప్యం యద్వావవిజిజ్ఞాసిత్వం" ⁵ ఎఱ్ఱ చోద్యంపణ్ణి, తత్పరిజిహ్నేరైయా లే "యావాన్వాయమాకాశస్తావానేహిన్తర్హదయ ఆకాశ ఉభే అస్మిన్ద్యావాపుథివీ అన్తరేవసమాహితే । ఉభావగ్నిశ్చవా

1 (శ్వే-3-౧౧). 2 (ఛా-ఉప-౮-౧-౧). 3 (ఛా-ఉప-౮-౧-౨).

యుశ్చ సూర్యాచన్ద్రమసావుభౌ । విద్యున్నక్షత్రాణి యచ్ఛాస్యై
హస్తి యచ్ఛనాస్తి సర్వంతదస్త్రి సమాహితం ... నాన్యజరయై
తజ్జీర్యతినవధే నాన్యహన్యతేవతత్సత్యం బ్రహ్మపురం” ¹ ఎన్ఱు కొ
ణ్ణు ప్రకృతమాన దహరాకాశత్తుక్కు అతిమహత్త్వసర్వాధార
త్వాదియైచ్చొల్లి, “అస్త్రికామాస్సమాహితాః” ² ఎన్ఱు తదన్త
ర్వర్తిగళాయ్కొణ్ణుపాస్యజ్గళాగచ్చొల్లప్పట్టవై కామజ్గళెన్ఱు ప
రిహర్తిత్తుదు. మేల్ “ఏవతత్తా అపహతపాప్తావిజరో విమృత్యుగ్వి
శోకో విజిఘత్సోఽపిపాసస్సత్యకామస్సత్యసజ్కుల్పః” ³ ఎన్ఱు దహ
రాకాశనిర్దిష్టపరమాత్తా, తదన్తర్వర్తియూయిరుక్కిటదు. ‘కామ్య
న్తగ్ధికామాః’ ఎన్ఱు కల్యాణగుణజ్గళాయ్, అపహతపాప్తత్వాది
యాన గుణాప్తక మెన్ఱు శొల్లి, “యథహాత్తానమనువిద్య వ్రజ స్త్యై
తాంశ్చ సత్యాకామాంస్తేషాం సర్వేషులోకేషు కామచారో
భవతి” ⁴ ఎన్ఱు ఏతద్గుణాప్తకవిశిష్టనాన పరమాత్తావినుడ్డైయ వు
పాసనముం, తత్ఫలముం శొల్లప్పట్టదు.

ఇదు వాక్యకారరాలేయుం ‘తస్త్రిన్యదన్తరితి కామన్యపదే
శః’ ఎన్ఱు శొల్లప్పడుగై యాలే ‘తస్త్రిన్యదన్తః’ ఎన్ఱు - కల్యాణగుణ
జాతమెన్ఱ దాయిల్లు.

తైత్తిరీయత్తిల్ “ద్రహంవిపాప్తమ్” ⁵ ఇత్యాదియాలే పరమ
పురుషాన్తర్వర్తియూయిరుప్పదొరు తత్త్వాన్తరత్తుక్కుపాస్యత్వం
శొల్లి, అదినుడ్డైయ విశేషజ్జ్ఞానైయ్యణ్డాయ్, ఉశ్శృశవిల్ “యఃప

1 (ఛా-ఉప-౮-౧-౩-౫). 2 (ఛా-ఉప-౮-౧-౫). 3 (ఛా-ఉప-
౮-౧-౫). 4 (ఛా-ఉప-౮-౧-౬). 5 (తై-౬-౧౦-౨౩).

రస్సమహేశ్వరః” 1 ఎన్ఱు విశేషనిర్ణయం పణ్ణప్పడుగిట దెన్ఱుదుమ్
* ఇత్తాలే ప్రత్యుక్తం.

“యద్యేదాదా స్వరఃప్రోక్తో వేదాన్తేచప్రతిష్ఠితః | తస్యప్రకృ
తీలీనస్య యఃపరస్సమహేశ్వరః” 2 ఎన్ఱుదు వేదత్తుక్కు ముదలాగ
యాదొరుప్రణవరూపస్వరమానదు శొల్లప్పట్టదు, అదు వేదాన్త
త్తిలుం ఉద్గీఢప్రణవప్రకరణజ్ఞుళిలే శొల్లప్పట్టదు. అన్ద స్వరత్తిను
డై యముదలి లెల్లావాచకజ్ఞుళుక్కుం ప్రకృతిభూతమాన అకార
త్తుక్కు వాచ్యనానవక్ యావనొరువక్ అవక్ మహేశ్వరన్.
“అకారోవిష్ణువాచకః” “అఇతిబ్రహ్మ” 3 “అఇతి భగవతోనారా
యణస్య ప్రథమాభిధానం” “అక్షరాణా మకారోఽస్తి” 4
ఎన్ఱు † అకారవాచ్యనాన నారాయణనే మహేశ్వరశబ్దవాచ్యనెన్ఱు

1 (తై.ఉప-౬-౧౦-౨౪).

* సర్వవేదాన్త పఠితదహరవిద్యాయాః ఐక్యం - శారీరక మీమాంసా
యాం ‘కామాదీతరత్ర తత్ర చాయతేనాదిభ్యః’ (3-3-3౮) ఇత్యస్తిన్నధీ
కరణే సమర్థితమ్. తదభిప్రేత్య - (ఇత్తాలే ప్రత్యుక్త మి) త్యుక్తమ్.

2 (తై.ఉప-౬-౧౦-౨౪). 3 (ఋగ్వేద-ఆరణ-౨). 4 (గీతా-౧౦).

† అస్యాః శ్రుతేః పాద్యోత్తరే (౨౨౬ అ) శ్రీమన్నారాయణ పర
త్వేన ఉపబృంహితత్వాత్ తదభిప్రేత్య - (అకారవాచ్యనాన.....ఎన్ఱుదా
యిత్ టు) ఇత్యనుగృహీతమ్. తథాపి పార్వతీమ్పూతి సర్వజ్ఞోరుద్రః—

‘యోవేదాదా.....సమహేశ్వరః ॥ ౭౦ ॥

యోసావకారవాచ్యోవై విష్ణుర్నారాయణో హరిః |

సనీవ పురుషో నిత్యః పరమాత్మా మహేశ్వరః ॥ ౭౧ ॥

తస్యాంశభూతమైశ్వర్యం యస్మిన్ కస్మిన్ హి పరతే |

తస్మిన్నీశ్వర శబ్దాదిః ప్రోచ్యతే మునిభిస్తథా ॥ ౭౨ ॥

దాయిత్వము. మహేశ్వరశబ్దముం. అవయవవ్యవస్థాత్మికాయాలే రాజాదికళిలుం ప్రసిద్ధమెట్లు మున్నే శోన్సోమ్.

అథర్వశిఖైయిలే “కారణంతుధ్యేయః” ఇత్యాదియాలే పరమపురుషాస్తర్వర్తియాయ్, శమ్భుశివాదినామకనాన రుద్రనుక్కుపాస్యత్వం తోస్తుగిఱ దెన్దువుమ్ - ఉక్తరీతియాలే నిరస్తమ్. ఇంద్రవాకాశశబ్దం హృదయాకాశవాచియూగైయాలే పరమపురుషపరమాగమాట్టామైయాలుం, తదస్తర్వర్తిక్కుకారణత్వాదియాన భగవదసాధారణగుణజ్జైక్కుళ్లుగైయాలుం, శమ్భుశివాదిశబ్దజ్జుక్కు రుద్రనైయొత్తీయపుం లోకవేదజ్జలిలే ప్రసిద్ధియుక్తాగైయాలుం, “విశ్వాక్షం విశ్వశుభవం... శాశ్వతం శివమమృతం” ¹ ఎన్దు నారాయణాపక్కలిలుం ప్రయోగం కాణైయాలుం, ఇవిడత్తిల్ నారాయణనే ధ్యేయనెన్దు దాయిత్వము.

ఇన్నముం-“బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేన్ద్రాస్తే సర్వేసంప్రసూయస్తే”² ఎన్దిఱవిడముం “యోబ్రహ్మణం విదధాతిపూర్వం”³ “సప్రజాపతిరేకః పుష్కరపణ్ణేనమభవత్”⁴ “యన్నాభివద్దాదభవన్నహత్వా

నిరుపాధీశ్వరత్వస్తు వాసుదేవే ప్రతిష్ఠితమ్ ।

ఆత్మేశ్వర ఇతి ప్రోక్తో వేదవాదై స్సనాతనైః ॥ ౭౩ ॥

తస్మాన్మహేశ్వరత్వస్తు వాసుదేవే ప్రతిష్ఠితమ్ ।

అసౌత్రిపా ద్విభూతేస్తు లీలాయా అపి చేశ్వరః ॥ ౭౪ ॥

విభూతిద్వయ మైశ్వర్యం తస్యైవ సకలాత్మనః ।

శ్రీ భూనీలాపతిగ్యోఽసౌ ఈశ్వరస్స ఉదాహృతః ॥ ౭౫ ॥

తస్మాన్మహేశ్వరత్వస్తు వాసుదేవే ప్రతిష్ఠితమితి ।

1 (తై-నా-౬-౧౧-౧-౩). 2 (అథర్వశిఖా). 3 (శ్వేతా-౬-౧౨).

4 (సృసింహతాప-పూర్వ-౧-౧).

ప్రజాపతిః” “తత్రబ్రహ్మచతుర్భుజాయత”¹ “యతోజజ్ఞ ఉ
గ్రస్తేషమృణ్మః” “అథవా ఇదంతర్హిప్రజాపతౌ హర ఆసీత్”
“త్యక్షః శూలచాణిః పురుషోజాయతే”² “విరూపాక్షాయబ్ర
హ్మణః పుత్రాయ జ్యేష్ఠాయ శ్రేష్ఠాయ” ఎన్టుం, “తద్వి
సృష్టస్సపురుషః లోకేబ్రహ్మేతికీర్త్యతే...తస్మిన్జజ్ఞేస్వయంబ్రహ్మ
సర్వలోకపితామహః”³ “రుద్రసర్గంప్రవక్ష్యామి”⁴ ఎన్టు తుడజ్జి
“సాదురాసీత్ప్రభోరజ్ఞే కుమారోనీలలోహితః”⁵ “ఏతౌద్వా
విబుధశ్రేష్ఠౌ ప్రసాదక్రోధజౌహరేః। తదాదర్శితపథానౌ సృష్టి
సంహరకారకౌ”⁶ “కఇతిబ్రహ్మణోనామ ఈశోహం సర్వదేహి
నాం। ఆవాస్తవాజ్ఞేసమ్భూతౌ తస్మాత్ కేశవనామవాక్”⁷ “ఆబ్ర
హ్మస్తమృపర్యన్తా జగదంతర్వ్యవస్థితాః। ప్రాణినః కర్తజనిత సంసార
వశవర్తినః”⁸ ఇత్యాదిగళాలే బ్రహ్మగుద్రగళుక్కు కర్తనిమిత్తసృజ్య
త్వ లక్షణైయాన వుత్పత్తి ప్రసిద్ధియాలుం, “సఉశ్రేయా
భవతిజాయమానః”⁹ “అజాయమానో బహుధావిజాయతే”¹⁰
“ఇచ్ఛాగృహీతాభి మతోరుదేహః”¹¹ “సమ్భవామి యుగేయు
గే । జన్మకర్తృచమేదివ్య మేవం యోవేత్తి తత్త్వతః”¹² ఎన్టు
జగదుపకారార్థమాగ పరమపురుషనుక్కు ఇచ్ఛాజన్మముణ్డై
యాలుం, “సాక్షాన్నారాయణోదేవః సర్వభూతేశ్వరేశ్వరః। ర
క్షోర్థం సర్వలోకానాం విష్ణుత్వముపజ్జగివాన్”¹³ ఎన్టై యాలుమ్

1 (మహాోప-౧-౨). 2 (మహాోపని-౧-౩). 3 (మను-౧-౧౧-౯).

4 (విష్ణుపు-౧-౨-౧). 5 (వి-పు-౧-౨-౨). 6 (భారత-శా-మో-౩౮౯-౧౨).

7 (హరివంశే-విష్ణుపర్వ-౧౩౧-౪౨). 8 (విష్ణుధర్మ-౧౦౪-౨౩).

9 (యజు.తైత్తి-బ్రాహ్మ-౩-౬-౧-౩). 10 (ముద్గలోప-౩-ఖ-). 11 (వి-పు-౬-౫-౨౪).

12 (గీతా-౪-). 13 (ఉత్తరరామాయణే-).

ఉపేంద్రరామకృష్ణాద్యవతారజ్ఞోపోలే బ్రహ్మరుద్రనుభ్యవర్తియాన
విష్ణుత్వముణ్ణాగై యాలుమ్ యుక్తం.

ఇవిడత్తిల్ ధ్యేయత్వత్తుక్కు విరుద్ధమానవాక్యత్తిలే యిదు
శొన్నదు, ధ్యేయతోవ్యసయోగిసాలభ్యప్రదర్శనార్థమాగై యాలే.

ఇన్నముం.. సత్యం జ్ఞాన మనంత్రంబ్రహ్మ యోవేదనిహితంగుహా
యాం పరమేష్వోమౌ”¹ ఎన్నిఱవిడత్తిల్ పరమష్వోమౌశబ్దం
పరమపదత్తైక్కాట్టుగిఱదనైన్నిఱవిడముం అసారం. “రాజానావ
నభిద్యుహాధ్రువేనదన్యత్తమే సహస్రస్థూణీ ఆసాతే” ఎన్టుం,
“సామాన్యాభియుక్తే దూరే అన్తేధ్రువే పదే తస్థతుః జాగరూ
కే” ఎన్టుం, “తదక్షరేపరమేష్వోమౌ”² “యో అస్యాధ్యక్షః
పరమేష్వోమౌ”³ “నాకస్యపుష్కేమహతోమహీయా”⁴ “త
ద్విష్ణోః పరమంపదం”⁵ ఎన్టుం, “హిరణ్మయే పరేలోకే విరజంబ్ర
హ్మనిష్కలం తచ్చుక్రంజ్యోతిషాంజ్యోతిస్తద్యదాత్మవిదోవిదుః”⁶
ఎన్టుం, “అత్యర్కానలదీప్తంతత్ స్థానంవిష్ణోర్హత్త్వనః స్వయే
వప్రభయారాజ౯ దుష్ప్రేక్షం దేవదానవైః”⁷ ఎన్టుం, ఏకాన్తి
నస్సదాబ్రహ్మధ్యాయినోయోగినోహియే । తేషాం తత్పరమం
స్థానం యదైవశ్యన్తిసూరయః”⁸ ఎన్టుం, “అణ్ణోశాత్పావ
రణాత్ అముష్టాత్పరతఃప్రభో । స్థితోహం పరమేష్వోమ్ని
అప్రాకృతశరీరవా” ఎన్టు మిప్పడి బహుశ్రుతిస్మృతీతిహాన

1 (తై-ఉప-అనన్ద-౧-౧). 2 (తై నా-౬-౧-౨). 3 (యజుషి-౨-
అష్ట-౨-ప్ర-౨-అను.) 4 (తై-నా-౬-౧-౧). 5 (ఋగ్వేద-౧-౨-౨-
౧-౫-౨౦). 6 (ముణ్ణ-ఉప-౩౨-౯). 7 (భారత - ఆరణ్యక-౧౬౩-౧౯).
8 (వి-పు-౧-౬-౩౯).

పురాణ శతప్రమాణత్వాలే సిద్ధపరలోకతై చ్చొల్లుగిటదాగై
యాలే.

ఇన్నముం-అథర్వశిస్సిలే ప్రథమఖణ్డత్తిలే రుద్రా తన్ను
డైయ సర్వైశ్వర్యతై ఘోషి త్తదుం. “సోఽన్తరాదన్తరంప్రావి
శత్”¹ ఎన్నిట వాక్యత్వాలే పరమాత్మానుప్రవేశత్వాలే యెష్టదా
యిన్దు. ఎజ్జనేయెన్నిల్-కాపీతకీబ్రహ్మణ త్తిల్ ప్రతర్దనవిద్యై
యిలే “ప్రతర్దనోహవైదై పౌదాసిరిన్ద్రస్య ప్రియన్ధామోపజ
గామ”² ఎన్టుకొన్లు “త్వమేవమేవరంపుణీష్వ యన్త్యంమనుష్యా
యహితతమంమన్యసే”³ ఎన్టుమోక్షోపాయతైప్రశ్నంపణినప్రత
ర్దననుక్కు “మామేవవిజానీహి...ప్రాణోఽస్మిప్రజ్ఞాత్తా తమ్మా
మాయు రమృతమిత్యుపాస్వ”⁴ ఎన్టు ఇన్ద్రా తన్నన్తరాత్తావిను
డైయ పుపాసనమ్ మోక్షసాధన మెన్టుపదేశితాన్.

ఇన్నముం-శ్రుత్యన్తరత్తిలే “తద్దైతత్పశ్యన్మషిర్వామదేవః
ప్రతిపేదే అహం మనురభవం సూర్యశ్చ”⁵ “అహంకక్షీవాన్
ఋషిరస్త్విప్రః”⁶ ఇత్యాదియాలే బ్రహ్మత్తుక్కు సర్వాన్తరాత్తై
మైయుం, సర్వశబ్దజుళుక్కుం తత్పర్యవసాయిత్వతైయుం శొల్లి,
“యస్యాత్తాశరీరం...యస్యపృథివీశరీరం...ఏష సర్వభూతాన్త
రాత్తా అపహతపాప్తాదిప్ర్యాదేవఏకో నారాయణః”¹ ఎన్టుం, “తదై
క్షుతబహుస్యాం ప్రజాయేయేతి”² ఎన్టుతోడజ్జి-“అనేనజీవేనాత్మ
నాఽనుప్రవిశ్యనామరూపే వ్యాకరవాణీతి”³ ఎన్టుం, “సోకామ
యతబహుస్యాం”⁴ ఎన్టుతోడజ్జి-“తదను ప్రవిశ్యసచ్చత్యచ్ఛభ

1 (అథర్వశిర-౧). 2 (కాపీ-3-అధ్య-౧-ఖ). 3 (కాపీ-3-౧-).

4 (కాపీ-3-౧-౨).

వత్”¹ ఇత్యాది శ్రుతిసిద్ధమాన సమాధియాలే సాక్షాత్కరి త్త
వామదేవత్వా ‘అహం’ శబ్దత్వాలే తనక్కన్తరాత్మావాన పరమా
త్వానై చ్చొల్లి, తత్సామానాధికరణ్యత్వాలే మనుష్యాదిగత్తై యుం
వ్యవదేశితానితే.

శ్రీ ప్రహ్లాదాత్మ్యానుం, “సర్వగత్వాదన స్తస్య సవవాహమవ
స్థితః | మత్తస్సర్వమహంసర్వం మయిసర్వంసనాతనే”² ఎన్టానితే.

ఇదెల్లాం “శాస్త్రదృష్ట్యా తూపదేశో వామదేవత్వ”³ ఎన్టా
నూత్రకారరాలే నిర్ణయిక్కపట్టదితే.

శ్రీ మహాభారత త్తిలుం “విష్ణురాత్మాభగవతో భవన్యామిత
తేజసః | తస్మాద్ధనుర్జ్ఞానంస్వర్గం సవిషే హేమహేశ్వరః”⁴ ఎన్టానుం,
పిన్ను మన్దమహాభారత త్తిలే బ్రహ్మరుద్రసంవాద త్తిలే “తవాన్త
రాత్మామమచయే చాన్యే దేహిసంజ్ఞ కాః | సర్వేషాంసాక్షిభూతో
సానగ్రాహ్యః కేనచిక్ క్వచిత్”⁵ ఎన్టానుం శొల్లుగిణి ప్రమాణజ్ఞళాలే
విష్ణుపుక్కు రుద్రాన్తరాత్మత్వం సుప్రసిద్ధమ్.

ఇని ద్వితీయఖణ్డ త్తిల్. “యోవై రుద్రస్సభగవాన్” ఇత్యాది
వచనముం రుద్రవాక్యానువాద మ్మగై యాలుం, “తత్రపూజ్య
పదార్థోక్తి పరిభాషాసమన్వితః | శబ్దోఽయంనోపచారేణ హ్యన్య
త్రహ్యుపచారతః”⁶ ఎన్టా పరమపురుషా సాధారణమాన భగవ
చ్ఛబ్దత్తాలుం, రుద్రైశ్వర్య పరమనైను సిద్ధం.

మూన్టు-నాలాంఖణ్డజ్ఞళిలుం “స ఓంకారాయ ఓంకారస్సప్ర
ణమ్రాయః ప్రణవః” ఎన్టా ఓంకారాది మహాదేవాన్తమాన

1 (బ్రంహోప-౩-౪-౧౦). 2 (వి-పు-౧-౧౯-౨౫). 3 (బ్రహ్మసూ-౧-౧-౩౦). 4 (భార-). 5 (భార-శా-మో-౩౫౨-౪). 6 (వి-పు-౬-౫-౭౭).

ప్రణవనామనిర్దేశ తన్నిర్వచనపరతైయాలుం, ఇవాక్యకృత్తిలుం, భగవత్ శబ్దసామాన్యాధికరణ్యతైయాలుం, భగవత్పరత్వమేయుక్తం.

పశ్చిమఖణ్డత్తిల్, రుద్రోపాసన మోక్షసాధనతయీ సిద్ధమే నదు. ఉక్తరీతియా లే “మోక్షమిచ్ఛేత్ జనార్దనాత్”¹ ఎన్తభగవదుపాసనమెన్త వసేయం.

ఛాన్దోగ్య మధువిద్యైయి లే “అసౌవా ఆదిత్యోదేవమధు”² ఇత్యాదియా లే వస్వాదిదేవతై గళుక్కు భోగ్యనాన వాదిత్యనుజ్జైయ పుపాసనం మోక్షసాధనమెన్త విధిత్తదు. అన్తవాదిత్యనుక్కున్తర్యామియాన పరమాత్మోపాసనపరమెన్త “మధ్వాదిష్వస మ్భవాత్”³ ఎన్గిఱ నధికరణత్తి లే యాదోరుపడి నిరీతమాయిత్త్రు, ఇజ్జు మప్పడియేయాగ క్కుత్తైయిత్తై.

ఇన్నము మివ్విడత్తి లే ఉపాసనాజ్ఞమాగచ్చెన్న భస్మస్పర్శ విధియుం, సర్వోపాసన విషయమన్త; పాశుపతవ్రతాజ్ఞమెన్త శొన్నపడి. సాత్రామణీశేషమాన సురాగ్రహత్తుక్కు సర్వకతు విషయత్వమిల్లాదాప్పోలే.

“అణోరణీయాత్”⁴ ఎన్గిఱ వనువాకత్తి లే † “యోవై దేవానాం ప్రథమం పురస్తాత్ విశ్వాధికో రుద్రోమహర్షిః | హిరణ్యగర్భం పశ్యత జాయమానం స నోదేవః శుభయా స్మృత్యా సంయునక్తు”⁵ ఎన్నదు-“ఈశ్వరాత్ జ్ఞానమన్విచ్ఛేత్”⁶ ఎన్తై యా లే భగవదుపాసనోపయోగియాన పుపకారకత్వం శొల్లిత్త్రు. మహాభారతత్తిల్ ఉమామహేశ్వరసంవాదత్తి లే “ఉపాస్యోఽయం సదా

1 (మాత్స్యపు-౬౭-౪౧). 2 (ఛా-ఉప-3-౧-౧). 3 (బ్రహ్మసూ-౧-3-3౧). 4 (తై-నా-౬). 5 (తై-నా-౬).

† తత్వశేఖరటిప్పణియి లిన్ద శ్రుత్యర్థం విస్తరణకాణ్డ.

వివా ఉపాయో స్తి హరేస్సమృతౌ”¹ ఎన్నెయాలే. “హిరణ్యగర్భం పశ్యతజాయమానం”² ఎన్నదువుం. ఋషియాగై యాలేయోగప్రభావతాలే. హిరణ్యగర్భనుడై యజ్ఞ(దర్శిత్యం)జ్ఞానగోచరమల్లదు, చక్షుర్గోచరమస్తు. హిరణ్యగర్భాత్పాగవస్థితి ఇవనుక్కిలైయితే.

శ్రీరుద్రాదిగళుం. రుద్రైశ్వర్యపరమస్తు, జగత్కారణత్వమోక్షప్రదత్వాదిగళాన సర్వేశ్వరనుడై య అసాధారణ ధర్మతాలుం, అగ్నిచయనత్తిలే అర్థాంతరపరమాగ వినియోగిక్రేయాలుం, పూర్వోక్తమాన వనన్యపరజ్గళాన వనేకశ్రుతివిరోధంవరుగై యాలుం.

ఇత్యుత్ - * పచ్చబ్రహ్మదిను స్త్యజ్గళుక్కుం రుద్రవై భవపరత్వ

1 (హరివంశ - విష్ణుపర్వ - ౧౩-౧౮). 2 (తై-నా. ౬).

* పచ్చబ్రహ్మభ్యుత్పత్తిమాచదు—‘సద్యోజాత మి’త్యారభ్య ‘సదా శివోమ్’ ఇత్యస్తమాన శ్రుతిగళ్. నారాయణానవాక సమాఖ్యా నర్తకత్వతాలే. నారాయణపరత్వ మిదుక్కు సిద్ధమెస్తు విస్తరేణ తత్త్వశేఖర టిప్పణియిల్ శొల్లప్పట్టదు. సాగ్నపూరాణత్తిల్ సర్వాణఖణ్డత్తిల్. రామగీతైయిల్ ఇష్ట శ్రుతియై పరమాత్మ విషయమాగవు ముపబృహితార్గళ్.

“ప్రపృత్తిశ్చ ప్రతిష్ఠాచ విద్యా శాన్తి స్సధోతమా ।
శాన్త్యతీతా పరానూత్తా సమానాచో న్ననా తథా ॥

సీతా విలసితం సర్వం నానాకారేణ దృశ్యతే ।
తథాఽమగ్రహ శక్త్యైవ త్వదైక్య మపి లభ్యతే ॥
సద్యోజాతః ప్రపృత్యైస్త్వ మీప్యే నక్షత్రరక్షకః ।
వామదేవః ప్రతిష్ఠాయ వాసనాతరుమాశ్రితః ॥

విద్యానామప్య ఘోరస్త్వం తేజసాం నిధిరక్షయః ।
ప్రాణస్తత్పురుష శ్చాన్తై స్తత్రా సాం యత్రవాహకః ।
ఈశాన శ్చాన్త్య తీతాయా వ్యాపకో వ్యోమ విగ్రహః
విష్ణుశ్చ సమనా యాన్త్య మున్మనాయాం నిరంజనః ॥

తై. “సర్వోవైరుద్రః”¹ ఎన్నడుం. “బ్రాహ్మణోవై సర్వాదేవ
భావః”² ఎన్నుం, “ఆపోవాఇదంసర్వం”³ ఎన్ను మిత్యాదిపోలేయా
క్కడవదు.

“ఏకఏవరుద్రోనద్వితీయాయతస్థః”⁴ ఎన్నడుం-యజ్ఞాంశభాక్త్వ
పరత్వ)పరం, పరత్వపరమస్తు. “సబ్రహ్మసశివస్సేద్బ్రహ్మాక్షరః పరమ
వ్యరాట్”⁵ ఎన్నిఱవిడం “యగకోటిసహస్రాణివిష్ణుమారాధ్యపద్ధ
తః | పునస్త్రిలోక్యథాత్మత్వం ప్రాప్తవానితిశుశ్రుమ”⁶ ఎన్నుం
“హదేవస్సర్వమేధేవహత్యా హుత్యాత్వానం దేవదేవౌబ
ావ”⁷ ఇత్యాదిగళాలే సృజ్యత్వ స్రష్టృత్వ ఆర్చకత్వార్చ్య
త్వాదిభేదం సమృత్తిపన్నమాగైయాలే, తదస్తర్వర్తిత్వినిబద్ధన
స్త్రదాయిత్రు.

ఏవంవిధజ్గళాన శ్రుత్యస్తరజ్గళుం ఉక్తరీతియాలే నిర్వాహ్య
తై. ఆగైయాలే. సకలవేదాస్తజ్గళుం, నారాయణనైయే సర్వ
స్వరనాగ ప్రతిపాదిక్కిస్తన, బ్రహ్మరుద్రగ్గళైయన్త్రు సిద్ధం.

ఆగైయా లిప్పడి ప్రత్యక్షశ్రుతిశతజ్గళినాలే నారాయణను
- పరత్వం తోద్రుగైయాలే, పారుషేయజ్గళాన పురాణేతి
హాదిగళుక్కుం తదనుగోధేన ప్రామాణ్యముణ్డాగైయాలే త
సబృంహణజ్గళాన శ్రీవిష్ణుపురాణాదిగళు ముసాదేయతమజ్గళో,
తరజ్గళో అనుష్ఠాదేయజ్గళితే.

కిచ్చి, నారాయణపరజ్గళాన పురాణేతిహాదిగళుక్కు సత్త్వి
లత్వాత్ప్రమాణ్యముణ్డు, తదన్యజ్గళాన పురాణవిశేషవచ

1 (తై-నా-౬-). 2 (యజు-). 3 (తై-నా-౬-).
శ్వేతా-౩-౨). 5 (తై-నా-౬-౧౧-౧౩). 6 (ఇతిహాససమృచ్ఛయే-
-౮). 7 (భారత-శా-రాజధర్మ-౨౦-౧౨).

నజ్జుక్కు రజస్తమస్సజ్జీర్ణతయాఽప్రామాణ్యం సిద్ధమితే.

“బ్రహ్మణం శితికణ్ఠాచ్చ యాశ్చన్యాదేవతాస్సృతాః । ప్రతి
బుద్ధా న సేవంతే *యస్తాత్పరిమితంఫలం”¹ ఎన్నిత్యాది ప్రమాణ
శతజ్ఞశ్చెల్లాం వేదార్థసజ్జహ పురుషనిర్ణయాది ప్రబంజశ్చిలే సువ్య
క్తమాగ క్కణ్ఠుకొశ్వదు.

ఆగై యాలే శ్రీమన్నారాయణనే జగత్కారణభూత౯, సర్వ
స్తాత్పర౯, ముముక్షూపాస్య౯, మోక్షప్రద౯, ముక్తప్రాప్య
నెన్మ సిద్ధమాయనిష్టదు.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే పరతత్త్వనిర్ణయోనామ
స ప్లమోఽధికారః.

“ సత్యంసత్యం పునస్సత్యముద్భృత్య భుజముచ్యతే
వేదశాస్త్రాత్పరంనాస్తి నదైవం కేశవాత్పరమ్ ”

సమాప్తంచ తత్త్వనిరూపణమ్.

వాదికేసరి యత్త్రియమణవాశజీయర్

తిరువడిగ శేశరణమ్.

* ‘తస్తాది’ తిచపాఠోద్భవ్యతే.

1 (భారత-శా-మో-3౫౦-౨౬). 2 (నారసింహపు-౧౮-33).

